

Evangelist viser Kristens Besjen til den snevne Port.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

1900

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

Pragtludgave.

En Pilegrims Vandring

fra denne Verden til den tilkommende, fremstillet under
Signelsen af en Dröm.

Af John Bunyan,

Prædikant i Bedford i England.

Med over 100 Illustrationer, tegnede

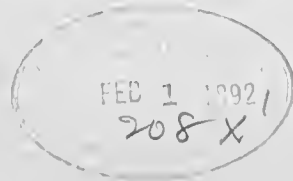
Af FREDERICK BARNARD, og andre,

Gravere af Brødrene Dalziel.

Kromo=Litografier i ni Farver.

En Beskrivelse af Forfatterens Liv.

JOHN C. WINSTON & CO.,
PHILADELPHIA, CHICAGO, KANSAS CITY.

1892.

2

W +

PR 3330
.A65
1892

Texten i denne Udgave er taget fra Pragtudgaven, som udkom i Kristiania i Aaret 1889, og er den bedste Oversættelse der gives.

Illustrationerne ere fra en begrændset Udgave, som udkom i London, og ere de fineste Tegninger, som nogensinde ere forfærdigede for dette udodelige Værk. Den London-Udgave, som indeholder den, er tilfalds i New York for 30 Dollars Exemplaret.

Forlæggerne af nærværende Udgave kjøbte Original-Pladerne, hvorfra Billederne ere trykkede. De findes ikke i nogen anden Udgave.

ENTERED, ACCORDING TO ACT OF CONGRESS, IN THE YEAR 1892, BY

JOHN C. WINSTON,

IN THE OFFICE OF THE LIBRARIAN OF CONGRESS, AT WASHINGTON.

Fortegnelse over Illustrationerne.

Første Del.

Bunyan drømmer sin Drøm	F. Barnard, ...	12
Kristen som Bunyan saa ham i sin Drøm	E. F. Brewtnall, ...	20
Jordarbejdsens Stad	F. Barnard, ...	21
Kristen omtaler sin Sorg for sin Hustru og sine Børn	I. Green, ...	22
Kristen beder paa sit Kammer	F. Barnard, ...	23
Evangelist viser Kristens den snevre Port	W. Small, ...	24
Haardnakket	F. Barnard, ...	26
Højelig	"	27
Kristen og Højelig i Forsagthedsens Sump	W. Small, ...	29
Verdsligvis	F. Barnard, ...	31
„Da nu Kristens var især med at træde ind“, etc.	"	37
„Veelzebub og hans Folk skyde Pile“, etc.	"	38
Manden i Sernburet	E. F. Brewtnall, ...	45
„Den bundløse Agrund aabnede sig“	F. Barnard, ...	46
Kristen for Korset	I. Green, ...	48
Kristen og de tre Engle	E. F. Brewtnall, ...	50
Formalist	F. Barnard, ...	51
Hyller	F. Barnard, ...	51
Kristen bestiger Bjerget Besværlighed	E. G. Dalziel, ...	53
„Han snublede og faldt og stod aldrig mere op igjen“	F. Barnard, ...	55
„Han faldt omsider i Slummer“	"	55
Mistillid	"	56
Frygtfom	"	57
Portneren Narvaagen	"	58
Overne spærre Vejen til Paladset Skjønhed	I. Wolf, ...	59
Kristens Samtale med Betænksomhed	J. W. Ralston	61
Kristens Samtale med Betænksomhed, Gudsfrugt, Klogskab og Kjærlighed	"	66
Kristen takker for sin Sejer over Apollyon	F. Barnard, ...	73
Dude Mander	"	75
Kristen angribes af onde Mander i Dødens Skjagedal	E. G. Dalziel, ...	77
Risen Pave	F. Barnard, ...	78
Kristen og Trofast mødes	I. Green, ...	80
Misforstået	F. Barnard, ...	84

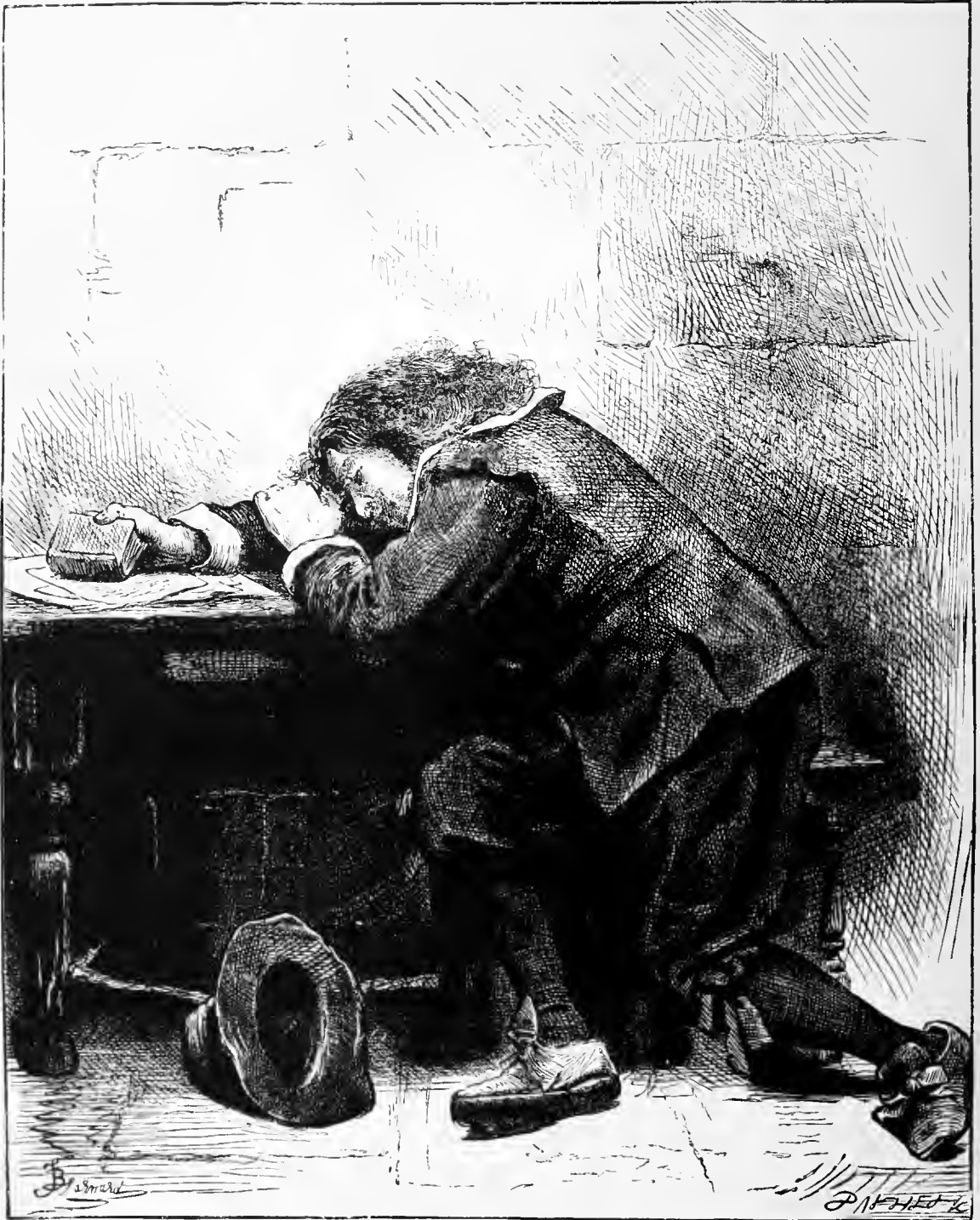
Stolthed, Hovmod, Inderbildthed, Verdslig Væ	J. Barnard,	86
Snakkom	"	89
Kristen og Trofast i Forsængelighedens Stad	"	99
Dommeren Godthaber	"	105
Misundelse, Løvtro og Smigrer	"	107
De tolv Jurymænd	"	109
Trofast brandes	"	110
Haabefulds og Kristen	I. Green,	113
Vidensigt møder Holdfast ved Verden, Pengeester og Pas-paa-Alt	J. Barnard,	115
Kristen og Haabefulds erindres om Roths Kultur	E. G. Dalziel,	120
Forsængelig Tillid	J. Barnard,	123
Risen Fortvivlelse	"	126
Kristen og Haabefulds i Fortvivlelsens Fængsel	E. G. Dalziel,	128
Uvidenhed	J. Barnard,	134
„En Mand som syv Dæwle havde bundet“	"	135
Modløs, Mistro og Strafftyldighed angribe Svagtro	"	136
Atheist udler Kristen og Haabefulds	"	143
„Jeg var indbudet at komme“	"	148
„Jeg tider aldrig Mangel paa gode Tanker“	"	153
„Saa kom de lykkeligt over Floden“	"	162
Kristen og Haabefulds gaa over Dødens Flod	E. G. Dalziel,	163
En af Kongens Vasalblaser	"	168
Uvidenhed føres tilbage til Helvedes Port	E. J. Brewtnall,	169
Forfatteren vaagner op	J. Barnard,	171

Anden Del.

Bunyan i Bedford-Fængslet	J. Barnard,	175
Forfatteren og Hr. Starpsindig	"	177
Kristinde aabner sit Hjerte for sine Børn	E. J. Brewtnall,	179
Kristindes Anger	J. Barnard,	180
„Nu vel, jeg ser du har ogsaa Lykt til at gaa som en Nar“	"	184
Fru Frygtfoms Naboeester	"	185
„Kom, lader os forløbe“	"	189
Kongens Vasalblaser	J. D. Linton,	190
Barmhjertig udenfor den hvedre Port	J. M. Kalfston,	192
Børnene spise af Fiendens Frugt	E. J. Brewtnall,	196
„To Mand af højt mistænkeligt Udseende“	J. Barnard,	197
Ukyldig	"	200
Manden med Mægghet	"	201
Behjertet	J. D. Linton,	209
Enfoldig	J. Barnard,	213
Ladhed	"	213
Hovmod	"	213
Risen Grum	"	219

„Seg vedblev at begræde mit Hjertes Haardhed	F. Barnard, ...	222
Klokkab overlærer Kristludes Varu	E. F. Brewtnall, ...	223
Fr. Om-fig	F. Barnard, ...	225
Doktor Dygtig	„	229
Hyrdebørgen	E. F. Brewtnall, ...	237
Uagtjom	F. Barnard, ...	242
Risen Hammer	„	243
Gamle Erlig	J. D. Pinton, ...	249
Frygtagtig ved Porten	F. Barnard, ...	251
Selvrædig	„	254
Gajus	„	257
Koffen Betsmag	„	258
Varmhjertig og Matthæus	„	261
„Varmhjertig syede som sædvanligt Klæder til de Fattige“	E. F. Brewtnall, ...	263
Haltefærdig tilbyder Evaghjerte en af sine Krykker	F. Barnard, ...	267
Forsagt	„	278
Regtsfrygtjom	„	278
Fordom	„	281
Und Villie	„	281
Galthoved	„	284
Vend af Bejen modsætter sig Evangelist	„	285
Sandhedsforsagter	J. D. Pinton, ...	287
Standhaftig og Fru Noble	F. Barnard, ...	295
Kristinde gaar over Stoben	E. F. Brewtnall, ...	301

„Medens jeg sov, drømte jeg en Drom“.

Forord.

Det er kun faa Bøger, kanske ingen med Undtagelse af den Hellige Skrift, der har fundet en saa stor Udbredelse som Bunyans verdensberømte Allegori „En Pilgrims Vandring“. Ikke alene i England og dets talrige Besiddelser er Bogen en yndet Læsning i alle Klasser, men ogsaa i mange andre Lande er den bleven som et Nationalværk, der læses af Unge og Eldre.

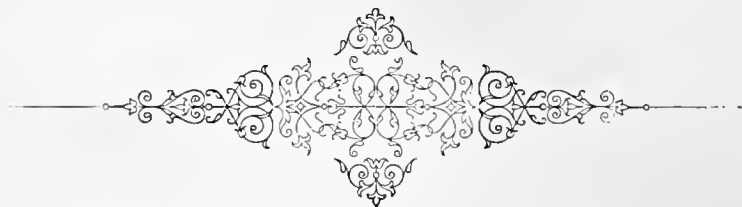
Sos os har „En Pilgrims Vandring“ længe været læst og skattet af Menigmand, men har hidtil været lidet udbredt blandt de Dannede, hvilke af Ubekjendtskab til Værkets fortræffelige Indhold har staaet i den Tro, at det kun var en Bog for Almuen. I England gik det ogsaa længe saa, indtil flere af Landets mest ansete Forfattere gjorde opmærksom paa Bogen som et Digterværk af høj Rang.

Det er en mærkelig Kjendsgjerning, at blandt de i England under Karl den andens Regjering udkomne Skrifter skulde to Digtninger, der saavel med Hensyn til genialt Indhold som Popularitet overtraf alle andre, have til Forfattere Mænd, hvis Stilling, Levevis og Opdragelse dannede en fuldstændig Modsatning. Disse to Værker er Bunyans „En Pilgrims Vandring“ og Miltons „Det tabte Paradis“. Ogsaa de Kredse, til hvilke de trængte frem, viser en lignende Kontrast. „Det tabte Paradis“, der fra først af kun af de faa, som paa den Tid havde Smag og Kundskaber nok til at fatte Digtets Værd og Betydning, fik en begejstret Modtagelse, arbejdede sig i Løbet af to Aarhundreder ned fra den ene Samfundsklasse til den anden, efter som den stigende Oplysning skabte Evnen til at vurdere det herlige Epos. „En Pilgrims Vandring“ derimod, som ved sin første Fremtræden kun af forholdsviis faa blev hilset velkommen — af Forfatterens nærmeste Troesfæller og Bekjendte — udvidede snart sin Læsekreds, indtil den omfattede nærsagt alle Lande, og har i Tidens Løb lidt efter lidt vundet frem fra de fattige og Uvidende af Folket til de rige og dannede Klasser.

Bunyans Mesterverk afgiver det i Verdenslitteraturen kanske enestaaende Exempel paa, at Menigmands umiddelbare Opfatning har hævdet sig tvertimod eller rettere tiltrods for lærde Kritikers reflekterende Dom. Først i vort Aarhundrede er fuld Retfærdighed bleven vist Bunyans Geni; ingen dissenderende Røster høres længer.

Af „En Pilegrims Vandring“ er den ene Udgave efter den anden bleven trykt, og de store Oplag vidner om den høje Plads, Forfatteren indtager i Publikums Gunst.

Macaulay bemærker, at det simple Udstyr, hvori Bogen ligetil for nogle Decennier siden udkom, er et Bevis for, at den kun har været beregnet paa Smaaafolk, og at næsten ingen af de mange Optryk har været bestemt for det velhavende og dannede Publikum. Hvilken Forandring er der ikke indtraadt i dette. Alt hvad der kan tjene til et rigt og pragtfuldt Udstyr ofres nu paa denne Bog, der er trængt igjennem til alle Samfundsklasser. „En Pilegrims Vandring“ er bleven oversat til mere end tredive Sprog, i tusen og atter tusen Hjem er den skønne Fortælling bleven læst af Unge og Gamle, og mangen virkelig Pilegrims Vandring fra „Jordærvælsens Stad“ til „Den himmelske Stad“ er bleven lettere og lysere, idet han har lyttet til dens gribende Fremstilling af de kristelige Sandheder.

John Bunyans Liv.

John Bunyan blev født 1628 i Nærheden af Byen Bedford i England. Hans Fader var, saavidt man ved, Kjærlighedsfuld, noget, man ved flere Lejligheder haanede ham for, men som han ingenlunde følte sig skamfuld over. Han fik sin første Undervisning i en Skole for fattige Børn, i Bedford, „men“, siger han selv, „jeg maa med Skam tilstaa, at jeg meget snart glemte næsten alt, hvad jeg havde lært“.

Hans Sind og Tanker var mere optagne af daarlige Kammerater end af Lyst til Kundskab, og hjemme var der ingen, som kunde undervise ham og give ham et godt Exempel til Efterfølgelse.

„Jeg var“, siger han i sin Selvbibliografi, „helt uden Gud; jeg levede fuldstændig som et Verdens Barn og i den Aand, som leder de uheldige. Det var min største Glæde at lade mig fange af Djævelen efter hans Vilje og Dnske, idet jeg var fyldt med Synd og Ondskab. Helt fra Barndommen af var jeg stedse uden Egenmand i at bande, sværge, lyve og i at tage Guds hellige Navn forsængeligt“.

Syitten Aar gammel blev han Soldat; om det var i Parlamentets Hær eller i Kongens, ved man ikke med Sikkerhed. Tre Aar senere finder vi ham beskæftiget med Blikkenslagerarbejde og gift med en ung Kvinde, som var „dydig og hjærlig, født af brave, ærlige, gudfrygtige Forældre, som havde opdraget hende saa godt, de kunde, i Sandhed og Gudsfrøgt til Sjæls Frelse“.

De var meget fattige i de første Aar af sit Ægteskab, men Samlivet blev dog til hans Frelse og Lykke. Hans Hustru fik ham til at sidde hjemme og læse, skjønt han næsten havde glemt Evnen dertil. Hendes Exempel ledede ham ogsaa til at søge Guds Hus, og snart begyndte han at studere religiøse Skrifter af egen Drift og for sin egen Skyld. Herved vaagnede han snart til Syndserkjendelse, og efter megen indre Kamp og Gjøring fandt han endelig Frelse for sin Sjæl i Jesu Kristi glade Budskab.

I Aaret 1653, da Bunyan var omtrent fem og tyve Aar gammel, sluttede han sig til en Baptistmenighed, hvis Forstander var en meget brav og dygtig Mand ved Navn John

Gifford, af hvem han blev døbt i Floden Tuse, og af hvis forstandige og friske Tænkesæt han høstede megen Nytte. Hans usædvanlige Karakter og gode Evner gjorde sig hurtig gjeldende. Han blev udnævnt til Menighedsforstander og to Aar efter, i 1655, til rejsende Prædikant, i hvilken Egenskab han blev meget afholdt.

Fem, sex Aar fortsatte han denne Virksomhed med stort Held. Da blev han pludselig, i 1660, sat i Fængsel for at have holdt offentlig Gudstjeneste paa en Maade, som stred mod Loven. Forhør blev optaget og følgende Dom fældet:

„De skal føres tilbage til Fængslet og forblive der i tre Maaneder. Hvis de ikke, naar de atter er fri, samtykker i at gaa i Kirke (Statskirken) og overvære Gudstjenesten samt i at ophøre med deres Prædikantvirksomhed, vil De blive tvungen til at forlade Riget; og hvis de ikke efterkommer dette, men bliver greben indefor dette Riges Grænser uden særskilt Tilladelse af Kongen, vil De blive hængt efter Halsen“.

Hertil svarede Bunyan usforædret: „Hvis jeg slap ud af Fængslet idag, vilde jeg, med Guds Hjælp, prædike Evangeliet imorgen“.

Efter at have tilbragt et Aars Tid i Fængslet i Bedford, gjorde han et Forsøg paa at blive løsladt, og hans Hustru gik til Dommeren Hals, og bad ham paa sine Knæ om at løslade hendes Mand; men hun bad forgjeves.

Han synes imidlertid at have faaet en god Behandling i Fængslet. For at kunne underholde sin Familie fik han Tilladelse til at arbejde, hovedsagelig med Kniplingsværk. I Fængslet skrev han desuden første Del af „En Pilgrims Vandring“ og flere andre Bøger af religiøs Indhold, som siden blev offentliggjorte. Han prædikede ogsaa for de andre Fanger; og mange, som var i aandelig Nød, besøgte ham ofte for at raadfore sig med ham. Ja, det lader endog til, at han stundom fik Lov til at foretage smaa Rejser, og benyttede da Lejligheden til at prædike i Skovene og i Landsbyerne. Engang naaede han helt til London.

Det var, som allerede før bemærket, i Fængslet han skrev første Del af „En Pilgrims Vandring“. Lord Campbell skrev herom: „Var Bunyan bleven løsladt og havde faaet Tilladelse til at benytte sin Frihed efter eget Tykke, vilde han uden tvivl have vendt tilbage til sit Haandværk og udfyldt Fristunderne med at holde Friluftsmøder. Hans Navn vilde neppe have naaet ndover hans egen Samtid, og kun meget lidet kunde han have udrettet for Menneflægtens religiøse Udvikling. I tolv Aar sad han fængslet. Med Fængslets strenge Døre mellem sig og Udenverdenen, vendte han sine Tanker og sit Blik indad, mod sin egen Sjæl; og inspireret af ham, som lagde Ild paa Elias' hellige Læber, skrev han denne skønne, ophøjede Allegori“.

I Fængslet blev han ingenlunde behandlet strengt. Stoffet til det store Værk var allerede for samlet. Han var optraadt som Forfatter længe før han blev fængslet og skrev usædvanlig meget ogsaa efter sin Løsladelse. Fuldførelsen af „En Pilgrims Vandring“ første

Del var ikke hans hovedsagelige Arbejde i Fængselstiden, kun en behagelig Bibeekstjæftigelse i ledige Timer. Bunyans Aand var for kraftig til at lade sig hemme af ydre Paavirkninger og Omstændigheder, og vi kan derfor neppe tvivle om, at hans berømte Verk jo vilde være udkommet, om han end ikke havde maattet tilbringe saa lang Tid i Fængsel.

Bunyans formelle Løsladelse af Fængslet fandt Sted i Slutningen af 1672. Han havde imidlertid allerede et halvt Aar i Forvejen faat Tilladelse til at prædike Guds Ord, hvorfor han gik ind og ud af Fængslet efter Behag og uden synderlig Kontrol. Hans Løsladelse blev af mange opfattet som udvirket af Dr. Barlow, Biskop i Lincoln; men det er siden blevet godtgjort, at en Kvæker ved Navn Richard Carver, som hjalp Karl den anden med at flygte efter Slaget ved Worcester, benyttede sin Indflydelse hos Kongen til Fordel for dem, som sad i Fængsel for sine religiøse Anskuelsers Skyld, og den almindelige Løsladelse, som derved fandt Sted, kom ogsaa Bunyan tilgode.

Bunyan arbejdede nu en Tid som Messingsmed, men virkede saamtidig som Prædikant for Bedfords Baptismeniighed, der allerede medens han sad i Fængsel, havde udnævnt ham til Pastor; og denne sin Kaldsgjerning øvede han under stor Tilslutning over hele Landet. Men endnu mere søgt, endnu mere afholdt og beundret blev han, da han efter et Par Aars Forløb udgav sin Bog „En Pilgrims Vandring“; hvor han kom for at prædike, strømmede Folk sammen i store Skarer, selv om det var ude i fri Luft i Vinterkøldens Mørke.

Der er kun lidet at fortælle om hans senere Liv. Han var fireogfyrrætte Aar gammel, da han slap ud af Fængslet. Den første Del af „En Pilgrims Vandring“ udkom omtrent fire Aar senere. Anden Udgave er dateret 1678. Den ottende Udgave, som er udstyret med Forfatterens sidste Rettelser og Forbedringer, udkom i 1682. Verkets anden Del blev fuldført i 1684. Lige til sin Død var han beskæftiget med Udarbejdelsen af religiøse Skrifter, hvoraf flere af stort Værd.

Bunyan var to Gange gift. Med sin første Hustru havde han sex Børn. Han døde under et Ophold i London 1688 (efter andre 1692). Han vandrede bort i Fred, idet han udtalte disse Ord: „Græd ikke over mig, men over Eder selv. Jeg gaar til Jesu Kristi Fader, som formedelst Midleren, hans velsignede Son, visseilig vil modtage mig, skjønt jeg er en Synder; og jeg haaber, at vi om ikke lang Tid skal træffes igjen og synge de himmelske Sange og være evig salige. Amen“.

At se til var Bunyan alvorlig og streng, næsten barsk, men mild og venlig at tale med. Lidet snæksom, kan han snarere siges at have været ordknapp. Af sig selv eller sine Gaver pralede han aldrig, men vilde gjerne være ringe i sine egne Dje og underkaste sig andres

Dom. Han var strengt retfærdig i alle sine Handlinger og svarede, saavidt det stod i hans Magt, nej til sine Lrd. Intet var ham kjerere end at kunne stifte Forlig og være gode Venner med alle. Han var en udmærket Karakterkjender, havde et skarpt, gjennemtrængende Blik, sund Dommeskraft og en let Fattedevne. Hvad hans Person angaar, var han en høj, kraftig Mand, stærkt bygget, uden dog at være før, af rødlig Ansigtsfarve, med skarpe, livlige Tjue. Efter gammel britisk Skik gik han med Over skjæg; hans Klædedragt var altid simpel og fordringsløs. Hans Død var for mange et stort Savn og et uerstatteligt Tab; det var en Mand, som havde prøvet saavel Livets Glæder som dets Sorger, som Lykken ikke gjorde hovmodig og Modgangen ikke forjagt.

Boar Kapel, Southwark.

Förste Del.

En Pilgrims Vandring.

af

John Bunyan.

Kristen, som Bunyan saa ham i sin Drom.

„Sej saa en Mand Kædt i Fjættet“.

En Pilegrims Vandring.

Fremstillet under Tegnelse af en Drom.

Paa min Vandring gjennem denne Verdens Drl traf jeg paa et Sted, hvor der var en Hule¹, og paa dette Sted lagde jeg mig ned at sove; og medens jeg sov, drømte jeg en Drom. Jeg drømte, og se, jeg soa en i Pjalter klædt Mand ensteds staa, med Ansigtet vendt fra sit eget Hus, med en Bog i Haanden og en stor Bylt paa Ryggen. (Ef. 64, 6; Luk. 14, 33; Sal. 38, 4; Hab. 2, 2.) Og medens jeg saa, aabnede han Bogen og begyndte at læse i den, og idet han læste, græd og bavede han; og ikke istand til længere at kunne dæmpe sin Angst, udstodte han et klagende Skrig og sagde: „Hvad skal jeg gjøre?“ (Ap. Gj. 2, 37; 16, 30.)

I denne Tilstand gif han hjem og tvang sig saa godt han kunde, for at hans Hustru og Børn ikke skulde mærke hans Kummer; men han kunde ikke længe være tans, thi hans Uro tog mere og mere til. Han aabnede derfor omfider sit Hjerte for sin Hustru og sine Børn, og saaledes begyndte han at tale til dem: „Min kjære Hustru, og I, mine indertig elskede Børn, jeg, eders kjære Ven, er rent fortabt fornødelst en Byrde, der hviler tungt paa mig; desuden har jeg hørt som vist, at denne vor Stad vil blive fortæret af Eld fra Himelen, og i denne frygtelige Udelæggelse vil baade jeg, med dig, min Hustru, og I, mine kjære Smaa, ynkfuligen onkomme, medmindre der — mig ubekjendt — skulde findes en Vej, ad hvilken vi kan reddes“. Ved at høre dette, blev hans Slægt og Familie saare bange, dog ingenlunde fordi de troede, at hvad han havde fortalt dem var sandt, men fordi de mente, at hans Forstand maatte være angreben. Da det lakkede mod Aften, ilede de derfor med at saa

¹ Det var i Kængslet, Bunyan skrev sin berømte Bog.

Kristen fortæller sin Kone og sine Børn om sin Sorg.

„Han aabnede derfor omsider sit Hjerte for sin Kone og sine Børn“.

ham tilſengs, i Haab om, at Sovnen vilde berolige hans oprorte Sind. Men Natten var ham ligesaa urolig ſom Dagen, og iſtedenfor at ſove tilbragte han den med Suk og Taarer. Saafnart det var blevet Morgen, ſpurgte de ham, hvordan det ſtod til. Han ſvarede: „Værre og værre,“ og begyndte igjen at tale til dem, men de blev forhærdede og spottede fun. De mente da at kunne fordrive hans Grillen ved en ſtræng og barſk Dpforsel; ſnart ſkjændte de paa ham, ſnart igjen lo de af ham og ſtundom lod de, ſom om de ſlet ikke bekymrede ſig om ham. Han trak ſig derfor tilbage til ſit eget Kammer, for der uforſtyrret at kunne bede for og ynkes over dem, ſamt beklage ſin egen Glendighed; nu og da gif han ogsaa ene ud paa Marken, ſnart læſende, ſnart bedende, og paa denne Maade tilbragte han Tiden i flere Dage.

Nu ſaa jeg engang, da han gif ude paa Marken, at han læſte ſom ſædvanlig i ſin Bog og var dybt bekymret, og idet han læſte, udbrod han ſom tilforn og raabte: „Hvad ſkal jeg gjøre for at blive ſalig?“

Jeg ſaa tillige, at han kaſtede ſit Blik hid og did, ſom om han vilde løbe, men blev dog ſtaaende, fordi han, ſom jeg mærkede, ikke vidſte hvilken Vej han ſkulde tage. Da ſaa jeg, at en Mand ved Navn Evangelift kom hen til ham og ſpurgte: „Hvorfor raaber du?“

„Jeg erfarer,“ ſvarede han, „af denne Bog, ſom jeg holder i Haanden, at jeg er fordomt til at dø og derefter at komme til Dommen (Ebr. 9, 27); og jeg føler, at jeg ikke er villig til det forſte (Job 16, 21) og ikke ſkiftet til det ſidſte.“ (Ezech. 22, 14.)

Da ſagde Evangelift: „Hvorfor er du ikke villig til at dø, efterſom dette Liv bliver hjemſøgt med ſaa mange Ulykker?“ Manden ſvarede:

„Fordi jeg frygter for, at den Byrde, der hviler paa min Ryg, vil ſænke mig dybere end i Graven, og jeg vil falde i Helvede. (Ef. 30, 33.) Og er jeg ikke ſkiftet til at gaa i Fængſel, ſaa er jeg viſt heller ikke ſkiftet til at gaa til Dommen og derfra til Straffen; og det er Tanken om alt dette, der bringer mig til at raabe.“

Da ſagde Evangelift: „Naar det er ſaaledes fat, hvorfor ſtaar du da ſtille?“ Han ſvarede: „Fordi jeg ikke ved, hvorhen jeg ſkal gaa.“ Da overrakte Evangelift ham en Pergamentsrulle, hvori der ſtod ſkrevet: „Fly fra den tilkommende Brede!“ (Matth. 3, 7.)

Kriſten bader i ſit Kammer.

Evangelist viser Kristen Vejen til den snevre Port.

Manden tog imod Pergamentet og læste det og sagde derpaa, idet han meget opmærksomt saa paa Evangelist: „Hvorhen skal jeg fly?“ Da sagde Evangelist, pegende med Fingeren hen over en vid Mark: „Ser du den snevre Port der henne?“ (Matth. 7, 13, 14.) Manden svarede: „Nej?“ Da sagde den anden: „Ser du da det skinnende Lys der henne?“ (Salm. 119, 105; 2 Petr. 1, 19.) Han sagde: „Ja, jeg synes at se det.“ Da sagde Evangelist: „Hav dette Lys for Dje og gaa lige did, da vil du saa se Porten, og naar du banker paa den, skal det blive dig sagt, hvad du maa gjøre. Og nu saa jeg i min Drom, at Manden begyndte at løbe. Han var ikke kommen langt fra sin egen Dør, før hans Hustru og Børn mærkede det og begyndte at raabe efter ham, at han skulde vende tilbage; men Manden satte Fingrene i Ørene og løb afsted, idet han raabte: „Liv! Liv! evigt Liv!“ (Luc. 14, 26.) Han saa altsaa ikke tilbage, men ilede alt hvad han kunde hen mod Midten af Sletten. (1 Mos. 19, 17.)

Ogsaa Naboerne kom ud for at se ham flygte (Jer. 20, 10), og idet han løb, forhaanede nogle ham, medens andre truede, og atter andre raabte efter ham at han skulde vende om; blandt disse var der to, som besluttede at bringe ham med Magt tilbage. Den ene hed Haardnakket og den anden Føjelig. Manden var imidlertid nu kommen et godt Stykke forud for dem; men da de var bestemte paa at ville sætte efter ham, skyndte de sig afsted og havde snart indhentet ham. Da sagde Manden: „Hvorfor kommer I, mine Naboer?“ De sagde: „For at overtale dig til at følge med os tilbage.“ Men han sagde: „Det kan aldeles ikke ske; I bor jo i Fordærvelsens Stad — et Sted, hvor ogsaa jeg er født — jeg ser at det er saa — og ved sent eller tidlig at dø der vil I synke dybere end selve Graven til et Sted, som brænder med Ild og Svovl. Giv eder da heller tilfreds, gode Naboer, og følg med mig.“

Haardnakket. Hvad! og forlade vor Familie og vore Venner og alt vort Guds?

„Ja,“ svarede Kristen, thi saaledes hed han, „fordi alt, hvad I end vil forlade, er ikke værdt at sammenlignes med et Gran af det, jeg søger at saa (2 Cor. 4, 17); og dersom I vil følge med, saa skal der skjænktes eder det samme som mig; thi der, hvor jeg gaar hen, der er nok og mere end nok for os alle. (Luc. 15, 17.) Følg kun trostigt med og prøv mine Ord.“

Haardnakket. Hvad søger du da egentlig, siden du forlader Alverden for at finde det?

Kristen. Jeg søger en uforfrænkkelig og ubesmittelig og uforvisnelig Arv (1 Petr. 1, 4), og den er henlagt i Himlen og opbevares der (Ebr. 11, 16), for til den bestemte Tid at skjænktes dem, som begjærligen søge den. Har du Lyst, saa læs derom i min Bog.

Haardnakket. For noget Snak, væk med din Bog; vil du være med tilbage eller ikke?

Kristen. Nei, paa ingen Maade; thi jeg har lagt Haanden paa Blogen. (Luc. 9, 62.)

Haardnakket. Kom da, Nabo Føjelig, lad os vende om og gaa hjem foruden ham; der gives jo nok af saadanne forskruede Hoveder, som, naar de først har faaet en Grille i Hovedet, anser sig i sine egne Dine for klogere end syv Forstandige. (Ordspr. 26, 16.)

Føjelig. Gjør dog ikke Nar af ham; dersom det virkelig er sandt, hvad den gode Kristen siger, kan det ikke betviles, at de Ting, han søger, er langt bedre end vore; ja, jeg for min Part er af ganske Hjerter tilbojelig til at følge med.

Haardnakket. Hvad! Flere Daarer endnu! Lyd mig og gaa tilbage; hvem kan vide, hvor et saadant vanvittigt Menneſke vil føre dig hen. Gaa tilbage, gaa tilbage, saa er du klog.

Haardnakket.

Kristen. Nej! kom du med, Nabo Føjelig; de for omtalte Ting er virkelig at faa og langt større Herligheder foruden dem. Hvis du ikke tror mig, saa læs kun derom i denne Bog, og hvad Sandheden af det, som deri er skrevet, angaar, saa se, alt er stadfæstet ved hans Blod, som har forfattet den. (Ebr. 9, 17—22; 13, 20.)

Føjelig. Vel Nabo Haardnakket, jeg begynder nu at blive enig med mig selv; jeg agter at følge med denne brave Mand og at friste Skjæbnen med ham. Men, gode Ven, ved du da Vejen til det attraaede Sted?

Kristen. En Mand ved Navn Evangelist bad mig ile til en liden Port derborte, hvor vi skal faa nærmere Underretning om Vejen.

Føjelig. Kom da, gode Nabo, og lad

os se at komme afsted. De fulgtes da begge ad.

Haardnakket. Og jeg vil vende tilbage til mit Hjem; jeg vilde være taabelig, om jeg gav mig i Selskab med slike Sværmere, som man har indbildt noget.

Nu saa jeg i min Drom, at medens Haardnakket var paa Hjemvejen, gik Kristen og Føjelig og talte sammen hen over Sletten. Og de begyndte saalunde sin Samtale:

Kristen. Nu, Nabo Føjelig, hvorledes staar det til? Det glæder mig, at du har bestemt dig til at følge med. Ja, havde Haardnakket kun selv følt det Ulynliges Mægt og Rædsler, som jeg har følt det, saa skulle han ikke saa let have vendt os Ryggen.

Føjelig. Velan da, Nabo Kristen, eftersom der ikke er flere end os to, saa lad mig saa høre mere om, hvad som findes der, hver vi agter os hen, og hvorledes vi skal kunne saa nyde det.

Kristen. Jeg kan bedre fatte det med min Forstand, end fortælle det med min Tunge; men siden du nu saa gjerne vil saa vide det, skal jeg læse derom i min Bog.

Føjelig. Og du tror altsaa, at det virkelig er sandt, hvad der staar i din Bog.

Kristen. Ja, i Sandhed, thi den er forfattet af ham, som ikke kan lyve. (Titus 1, 2.)

Føjelig. Vel, hvad findes der da?

Kristen. Der er et endeløst Rige at bebo og et evigt Liv, som skal gives os, paa det vi kan bo i dette Rige for evig. (Ej. 45, 17; Joh. 10, 28, 29.)

Føjelig. Meget vel; og hvad mere?

Kristen. Der er Guldkroner, som skal gives os, og Klæder, som skal lade os skine som Solen paa Himlens Firmament. (2 Tim. 4, 8; Ab. 3, 4; Matth. 13, 43.)

Føjelig. Dette er meget indbydende; og hvad andet?

Kristen. Der skal ej være Graad og Sorg mere; thi Han, som ejer Stedet, vil afdre alle Taa-
rer af vore Dine. (Ej. 25, 8; Ab. 7, 17; 21, 4.)

Føjelig. Og hvad Selskab skal vi saa der?

Kristen. Der skal vi være hos Serafim og Cherubin, — Væsener, som vil blænde dine Dine, naar du ser paa dem. Der skal vi ogsaa samles med Tusender og atter Tusender af vore Førgjængere, hvoraf ingen er brodefuld, men alle hjærlige og hellige: enhver vandrer for Guds Nafn og staar for ham med Udkaarelse for evig. (1 Thees. 4, 16, 17; Ab. 5, 11.) Kort, der skal vi saa se de Ældste med sine Guldkroner (Ab. 4, 4); der skal vi saa se de hellige Zonfruer med sine Guldharper (Ab. 14, 1—5); der skal vi saa se Mennesker, som af Verden blev hugne istykker, brændte i Querne, opædte af vilde Dyr eller druknede i Havet, alt for den Kjærligheds Skyld, de nærede til Stedets Herre, alle lykkelige og iforte Uldødelighedens Klædebon. (Joh. 12, 25; 2 Cor. 5, 2. 4.)

Føjelig. Hvad du fortæller mig, er nok til at henrykke Hjertet; men er det da vist, at man kan erholde disse Ting? Hvorledes skal vi kunne blive delagtige deri?

Kristen. Herren, Landets Regent, har outalt det i denne Bog, hvoraf Hovedindholdet

Føjelig.

er: At han vil skjænke os det for intet, dersom vi i Sandhed stræber efter at erholde det. (Ej. 55, 1. 2; Joh. 6, 37; 7, 37; Mat. 21, 6; 22, 17.)

Føjelig. Vel, gode Ven, det glæder mig usigelig at høre saadant; lad os se at skynde os.

Kristen. Jeg kan desværre ikke gaa saa hurtigt, som jeg ønsker, formedelst den Byrde, jeg har paa Ryggen.

Nu saa jeg i min Drom, at just som de havde endt denne Samtale, kom de til en meget hørselig Sump, som laa midt paa Sletten; og da de var uforsigtige, faldt de begge pludselig i. Navnet paa denne Sump er Forsagthed. Her tumlede de sig nu en god Stund og blev frygtelig tilfølede, og Kristen, som havde den tunge Byldt paa Ryggen, begyndte at synke i Dyndet.

Føjelig. Ak, Nabo Kristen, hvor er vi nu?

Kristen. Sandelig om jeg ved det.

Da begyndte Føjelig at blive ærgerlig og sagde i Brede til sin Rejsesælle: Skal dette være den Ulykkelighed, du i hele denne Tid har talt om? Naar der allerede i Begyndelsen af vor Vandring tilstøder os saa meget Uheld, hvad kan vi da ikke vente os, før vi naar Enden? Slipper jeg bare ud herfra med Livet, skal du længe nok for mig saa beholde det herlige Land for dig selv. Og i det samme gjorde han et Par forvilede Anstrengelser og slap ud af Dyndet paa den Side af Sumpen, som var nærmest hans eget Hus. Derpaa gik han sin Vej, og Kristen saa ham ikke mere. Saaledes blev Kristen alene tilbage i Sumpen, og maatte klare sig det bedste han kunde. Han søgte dog at arbejde sig hen til den Side, som var længst borte fra hans eget Hus og nærmest den snævre Port, men kunde ikke slippe ud formedelst Bylten paa Ryggen. Da saa jeg i min Drom, at der kom en Mand ved Navn Hjelp til ham og spurgte ham, hvad han havde at gjøre der.

„Herre“, sagde Kristen, „en Mand ved Navn Evangelist, som jeg nylig traf, fortalte, at jeg for at undgaa den tilfældige Brede, maatte begive mig denne Vej til Porten derborte; men jeg er, som De ser, uheldigvis falden i Sumpen her“.

Hjelp. Men hvorfor saa du dig da ikke bedre om efter Trapperne.

Kristen. Frygten satte saa stærkt ind paa mig, at jeg flygtede alt hvad jeg kunde ad den nærmeste Vej, og faldt saaledes i.

Da sagde Hjelp: Ræk mig din Haand. Kristen gjorde det, og Hjelp drog ham op, satte ham paa fast Grund og bad ham fortsætte sin Vej. (Salu. 40, 2.)

Derpaa gik jeg hen til den, som havde truffet Kristen op af Sumpen, og sagde: Sig mig, hvordan kan det være, eftersom Vejen fra Fordærvsens Stad til hin Port fører lige hid, at ikke dette Sted bliver istandsat, saa at de stoffers Vandrende med mere Sikkerhed kan gaa did? Og han sagde til mig: Denne bløde Myr lader sig ikke istandsætte;

Kristen og Tøjelig i Forsagthedens Sump.

det er det Sted, hvor alt det Skum og Skarn, som følger med Overbevisningen om Synd, bestandig strømmes hen, og derfor kaldes den Forsagthedens Sump; thi altid naar Synderen haar jaat Djæne aabnede for sin elendige Tilstand opstaar der i hans Sjæl alfskens Frygt, Tvil og ængstelige Befyuringer; og paa dette Sted samles de alle og bliver liggende. Dette er Narjagen til Jordbundens slette Veskaffenhed.

Det er dog ikke Kongen, som vil, at dette Sted skal vedblive at være saa slet. (Ej. 35, 3. 4.) Efter Befaling af hans Majestæts Opsynsmænd har hans Arbejdere nu i mange hundrede Aar holdt sig ved denne Plet for at se, om ikke Jordbunden muligens skulde kunne forbedres; ja jeg selv ved, at den allermindst har slugt tyve tusen Vognlæs — ja Millioner af gavnlige Lærdomme, som til alle Tider og fra alle Kanter af Kongens Besiddelser er blevne førte hid, og efter Kyndiges Dom skal disse være de allerbedste Materialier til at skaffe Stedet god Grund, det vil sige, naar det overhoved lader sig gjøre, men endnu er det Forsagthedens Sump, og det vil den vel vedblive at være, hvad der saa end gjøres med den. Lovgiveren har rigtignok ladet nedlægge, endog lige midt over Sumpen, endel gode og faste Trin; men til sine Tider, nemlig naar Stedet udfaster meget Skarn, som gjerne pleier at ske ved Forandring af Vejr, er disse Trin neppe synlige, eller om de end ses, saa træder dog Folk formedelsst Svimmelhed udenfor dem og falder saaledes uagtet Trinene ned i Dyndet; men naar man først er kommen ind ad Porten, er Grunden god. (1 Sam. 12, 23.)

Nu saa jeg i min Drom, at Føjelig allerede var kommen hjem, og at hans Naboer hastede med at besøge ham. Nogle mente, at han havde gjort klogt i at vende om igjen, for det var blevet for sent; andre kaldte ham en Dovehals for at han havde slaat Følge med Kristen; og atter andre haaned ham og bebrejdede ham hans Fejghed, idet de sagde: Naar jeg først havde indladt mig derpaa, skulde jeg sandelig ikke have vist mig som en ræd Stakker, der for nogle saa Vanfærlighedens Skyld strax gav tabt. Alt dette maatte Føjelig tage tilfælde med og sad ganske forknytt iblandt dem. Men omfider fik han mere Mod og forsvarede sig, hvorpaa de lod ham være i Fred og begyndte at spotte og bagtale den stakkers Kristen. Saavidt angaaende Føjelig.

Medens nu Kristen vandrede affred alene, fik han langt borte Dje paa en, som kom lige over Marken for at møde ham, og det traf sig just, at de mødte hinanden ved Korsvejen. Navnet paa den Mand, som mødte ham, var Verdsligvis; han boede i Byen Kjødellig Klogskab, en meget stor By, der heller ikke laa saa langt fra Kristens Fodsted. Nu, denne Hr. Verdsligvis havde hørt Kristens Bortrejse fra Fordærvelsens Stad havde vaft megen Opføgt og var bleven almindelig bekjendt, ikke alene i Byen selv, men ogsaa paa flere andre Steder, hvor den allerede var begyndt at blive Gjenstand for Bynak, — og ved at se hans mejsommelige Gang og høre hans Suk og Stønnen, gjættede han sig til, at dette maatte være Manden, og indlod sig i følgende Samtale med ham.

Verdsligviſ. Hvad ſkal dette betyde, gode Mand? Hvor ſkal du hen med den ſtore Oppakning?

Kriſten. Ja, du kan gjerne ſige ſtore Oppakning, og det efter mine Tanker en ſaa ſtor ſom nogenſinde en arm Stympet har havt at drages med. Og efterſom du ſpørger: Hvorhen? ſaa ſkal jeg fortælle dig, at jeg agter mig til den ſnevre Port, for jeg har hørt, at man der ſkal kunne ſige mig, hvor jeg kan blive af med min tunge Byrde.

Verdsligviſ. Har du Huſtru og Børn?

Kriſten. Ja, men denne Byrde tynger ſaa haardt paa mig, at jeg ikke kan finde den ſamme Glæde i dem nu ſom tilforn; det er, ſom om jeg ingen havde. (1 Cor. 7, 29.)

Verdsligviſ. Vil du laane Dre til mig, om jeg giver dig et Raad?

Kriſten. Ja gjerne, derſom det er godt, for jeg trænger ſandelig meget til et godt Raad.

Verdsligviſ. Hor da. Det beſte, Du kan gjøre, er ſaa ſnart ſom muligt at ſe til at blive din Byrde kvit, og det paa hvilkenſomhelſt Maade, thi for vil du aldrig blive rolig tilfunds, og for vil du heller ikke kunne ſaa nyde de velgjørende Virkninger af de Beſtiſnelſer, ſom Gud har ſkjænket dig.

Kriſten. At blive min tunge Byrde kvit, er juſt det, jeg ſøger, men jeg fornaar ikke ſelv at ſaa den af mig, og i mit Fædreland findes der heller ingen, ſom har Kraft til at løſte den af mine Skuldre; derfor gaar jeg, ſom ſagt, denne Vej for at blive min Byrde kvit.

Verdsligviſ. Hvem har ſagt, at du ſkulde gaa denne Vej for at blive din Byrde kvit?

Kriſten. En, ſom forekom mig at være en meget høj og ærverdige Mand, hvis Navn, ſaavidt jeg erindrer, er Evangelift.

Verdsligviſ. Ve over ham for hans Raad. Der er ingen farligere og nøjſommeligere Vej til i Verden, end den, han har henviſt dig til, og det ſkal du tidsnok ſaa

Verdsligviſ.

erfare, saafremt du lader dig lede af hans Raad. Der har allerede haendt dig adskilligt, kan jeg nok mærke; Smudset af Forsagthedens Sump er paa dig; men denne Sump er kun Begyndelsen til de mange Gjenvordigheder, som venter dem, der fortsætter med at vandre paa denne Vej. Tro kun mine Ord, jeg er ældre end du, og jeg siger dig forvist, at du vil udsætte dig og det til liden Nytte for alle slags Mojsommeligheder og Farer: Hunger, Tørst, Nogenhed, Sværd, Pover, Slangar, Morke, med et Ord, Dod og Fordærvelse. At dette virkelig er sandt, kan ikke betviles, da det ved mangfoldige Vidnesbyrd er blevet stadfæstet. Og hvorfor skulde et Menneske ved blindthen at adlyde en Fremmed styrte sig og sine i Ulykke?

Kristen. Det er sandt nok, min Herre, men den Byrde, jeg gaar og bærer paa, er mig langt frygteligere, end alt, hvad du har opregnet; ja kunde jeg bare tilsidst blive befriet for den, tror jeg ikke jeg skulde grue for hvad der end maatte møde mig undervejs.

Verdsligvis. Sig mig, hvorledes gif det til, at du blev besvaret med denne Byrde.

Kristen. Ved at læse i denne Bog, jeg har her i Haanden.

Verdsligvis. Det kunde jeg tænke; og det er gaat dig som saa mange andre enfoldige Mennesker, der ved at befatte sig med Ting, som langt overgaar deres Forstand, tilsidst hverken ved ud eller ind; og deres Grublen gjør dem ikke alene usikerede til deres Forretninger, som Tilfældet er, kan jeg mærke, med dig, men driver dem til alstensk forvilede Dovesstykker, for at faa noget, de ved ikke selv hvad.

Kristen. Jeg ved nok, hvad jeg onsker at faa, og det er Befrielse fra min Byrde.

Verdsligvis. Men hvorfor vil du endelig søge Befrielse paa denne Vej, eftersom du nu ser, at den er forbunden med saa mange Besværligheder og Farer, især siden jeg — havde du bare Taalmodighed til at høre mig ud — kunde vise dig, hvorledes du let kan opnaa hvad du attraar, uden at udsætte dig for de Farer, som du paa denne Vej ufejlsbarlig vil møde. Ja, Middelet er lige ved Haanden. Derhos kan jeg sige, at du foruden at kunne vandre trostigt og ubekymret ogsaa vil erfare megen Godhed og Venlighed undervejs.

Kristen. Na, Hjære, lad mig endelig faa høre mere om dette.

Verdsligvis. Ja, det skal du faa. I Landsbyen derborte — den kaldes Moralitet — bor der en Herre ved Navn Lovuæs sig, en meget forstandig Mand, som har et godt Navn og Dygte, er højt anset af alle, og særdeles dygtig til at hjælpe Folk af med saadanne Byrder som din; ja han har, som jeg selv ved om, gjort meget godt i denne Retning. Han forstaar sig ogsaa paa at helbrede dem, som formedelst sine Byrder er blevne en Smule forvirrede i Hovedet. Til ham kan du, som sagt, trostigt gaa, og han vil nok snart hjælpe dig. Hans Hus er ikke fuldt en Mil herfra, og skulde han tilfældigvis ikke selv være tilstede, saa har han i sin Son, som heder Danielle, en brav ung Mand, der mellem os sagt kan gjøre det ligesaa godt som den gamle Herre selv. Gaa kun lige til ham, og der bliver nok en Raad for dig; ja, skulde du ikke have Lyft til at vende tilbage til dit gamle

Hjem, som jeg just ikke vil raade dig til, saa behøver du bare at sende Bud efter din Hustru og dine Børn, at de skal komme til dig i denne Landsby, hvor du for billig Pris vil kunne leje det fornødne Husrum, da der just nu staar flere Huse ledige; Todevarer kan ogsaa faaes baade billige og gode, og hvad der end mere vil glæde dig er, at du vil komme til at omgaaes hæderlige Folk, blive agtet og æret, og i et og alt fore et behageligt Liv.

Nu blev Kristen noget tvilraadig; men snart tænkte han ved sig selv: Er det virkelig sandt, hvad denne Herre siger, da gjør jeg klogest i at følge hans Raad, og derpaa henvendte han sig med følgende Spørgsmaal til Verdsligvis.

Kristen. Sig mig, gode Herre, hvor er da Vejen til denne brave Mand's Hus?

Verdsligvis. Er du det Bjerget derborte?

Kristen. Ja, meget tydeligt.

Verdsligvis. Du maa gaa lige derhen, og det første Hus, du træffer, er hans.

Nu forlod Kristen Vejen for at gaa til Lovmæssig's Hus efter Hjælp; men se, da han var kommen i Nærheden af Bjerget, syntes det at være saa højt, og tillige hang den Side, som var nærmest Vejen, saa meget ndover, at Kristen ikke turde vove sig længer frem, af Frygt for at Fjeldet skulde styrte ned over ham; han blev derfor staaende, hvor han var, og vidste ikke, hvad han skulde gjøre. Og saa syntes han, at Byrden, han bar, nu var tungere end før, da han forlod Vejen. Der foer tillige Ildsluer ud af Bjerget, og Kristen frygtede for at skulle fortæres af dem. (2 Mos. 19, 16. 18.) Han forsærdedes derfor faare og bævede af Frygt. (Ebr. 12, 21.)

Og nu begyndte han bitterlig at fortryde, at han havde lyttet til Verdsligvis's Raad, og i det samme fik han Næse paa Evangelist, der kom lige mod ham. Ved at se ham begyndte Kristen at rødme af Skam. Evangelist kom dog nærmere og nærmere, og da han var kommen hen til Kristen, antog hans Ansigt et alvorligt og truende Udtryk, og han spurgte ham: Hvad gjør du her, Kristen? Paa dette Spørgsmaal havde Kristen intet at svare og stod derfor tans for ham. Da sagde Evangelist videre: Er ikke du den Mand, jeg fandt raabende udenfor Fordærvelfens Støds Mure?

Kristen. Jo, kjære Herre, jeg er den Mand.

Evangelist. Viste jeg dig ikke Vejen til den lille snevre Port?

Kristen. Jo, kjære Herre.

Evangelist. Hvoraf kommer det da, at du saa hastig har forladt Vejen? Thi nu er du ikke paa ret Vej.

Kristen. Saasnart jeg var kommen over Forsagthedens Sump, mødte jeg en Mand, som fortalte mig, at der i Landsbyen derborte boede en, som kunde befri mig fra min Byrde, og jeg lod mig overtale.

Evangelist. Hvad var det for en?

Kristen. Det saa ud til at være en meget fornem Mand; han talte længe med mig og fik mig tilsidst til at give efter. Saaledes er jeg kommen hid. Men da jeg fik se dette Bjerg, der saa farligt hænger frem over Bejen, stansede jeg strax af Frygt for, at det skulde falde ned og begrave mig.

Evangelist. Hvad sagde denne Mand til dig?

Kristen. Han spurgte mig, hvor jeg skulde hen, hvilket jeg fortalte ham.

Evangelist. Hvad sagde han da?

Kristen. Han spurgte, om jeg havde Familie og jeg svarede ja, men sagde, at den Byrde jeg bærer paa Ryggen tyngede paa mig i den Grad, at jeg ikke kunde finde den samme Glæde i den nu som før.

Evangelist. Og hvad sagde han dertil?

Kristen. Han raadede mig til snarest mulig at skille mig af med min Byrde, og jeg lod ham vide, at det just var Befrielsen for den, jeg søgte, samt at jeg i den Hensigt agtede mig til Porten derborte for at saa nærmere Underretning om, hvorledes jeg kunde komme til Befrielsesstedet. Han sagde da, at han kunde vise mig en langt kortere og bekvemmere Vej, hvor man ikke var saa udsat for Fare og Besværligheder, som paa den, du Herre, har anvist mig, og at jeg ved at følge den vilde komme til et Hus, hvor der bor en Mand, som forstaar at hjælpe Folk af med saadanne Byrder. Jeg troede ham og forlod den Vej, du viste mig, for at komme hid, i den Tanke, at jeg kanske ret snart vilde kunne befries for min Byrde; men da jeg ankom til dette Sted og saa hvordan Tingene virkelig stod, stansede jeg som sagt af Frygt for Fare; og nu ved jeg ikke, hvad jeg skal gjøre.

Evangelist. Vent lidt, saa skal du høre Guds Ord. Kristen stansede da og skjælv. Derpaa sagde Evangelist:

„Vogter eder, at I ikke forskyder den, som taler. Thi undskydede de ikke, som forskjød ham, der talte Guds Ord paa Jorden, da skal vi meget mindre undsky, dersom vi er gjenstridige mod ham fra Himlene.“ (Ebr. 12. 25.)

Han sagde ydermere: „Men den Nødsfærdige af Troen skal leve; og dersom nogen unddrager sig, har min Sjæl ikke Behag i ham.“ (Ebr. 10, 38.) Dette forklarede han saaledes: „Du er Manden, som strax vil komme i denne Elendighed; du har begyndt med at forkaste den Allerhøjstes Raad og at trække din Fod tilbage fra Fredens Vej, næsten til din egen Fortabelse.“

Da faldt Kristen som død ned for hans Fødder, idet han raabte: „Ve, ve mig, thi jeg er fortabt!“ Men Evangelist tog ham i den højre Haand og sagde: „Al Synd og Bespottelse skal forlades Menneskene.“ (Matth. 12, 31; Marc. 3, 28.) „Bær ikke vantro, men troende.“ (Joh. 20, 27.) Da begyndte Kristen at kvikke lidt op igjen, men stod dog som før skjælvende foran Evangelist.

Derpaa talte Evangelist videre og sagde: „Giv bedre Agt paa hvad jeg nu fortæller dig. Jeg skal vise dig, hvem det var, som bedrog dig, og tillige hvem det er, han sendte dig til. Manden, som mødte dig, er en ved Navn Verdsligvis og heder saaledes medrette, dels fordi han alene finder Smag i denne Verdens Lære (1 Joh. 4, 5) — af den Grund gaar han altid i Kirke i Byen Sædelighed — og dels fordi han elsker denne Lære mest, efterdi den sparer ham for Korset. (Gal. 6, 12.) Og af dette kjødelige Sindelag kommer det, at han altid søger at hindre Folk fra at vandre paa mine Veje, hvorvel de alene er de rette. Ved denne Mand's Raad er der især tre Ting, som du af dit ganske Hjerter maa affly: 1) At han ledte dig af Vejen, 2) at han bestræbte sig for at gjøre dig Korset forhadt, og 3) at han fik dig paa den Vej, som fører til Døden.

„For det første maa du affly, at han fik dig til at forlade den rette Vej, ja dit eget Samtykke deri; thi derved forcastede du Guds Raad for at laane Fre til en Verdsligvis. Herren siger: „Stræber alvorligen at indgaa gjennem den snevre Port“ (Luc. 13, 24), den Port nemlig, hvortil jeg har vist dig; „thi den Port er snever, som fører hen til Livet, og de er saa, som finder den.“ (Matth. 7, 14.) Nu, denne flette Mand er det lykkes at fore dig bort fra Vejen til denne snevre Port og bringe dig Fordævelsen nær. Affly derfor i et og alt hans Raad og affly dig selv for at have hørt paa ham.

For det andet: Du maa affly hans Bestræbelser for at gjøre Korset forhadt for dig, thi der staar skrevet at du skal foretrække det for Ægyptens Skatte. (Ebr. 11, 25. 26.) Ærens Konge har desuden sagt, at hvo, som „vil frelse sit Liv, skal miste det,“ (Matth. 10, 39; Joh. 12, 25) og „dersom nogen kommer til mig, og hader ikke sin Fader, og Moder, og Hustru, og Børn, og Brødre, og Søstre, og tilmed sit eget Liv, han kan ikke være min Discipel.“ (Luc. 14, 26.) Jeg siger dig derfor, at saakæmt nogen vil faa dig til at tro, at det vil blive din Død, som Sandheden har sagt er nødvendigt til det evige Liv, da er det ikke andet end Bedrag, og en saadan Lære maa du affly.

For det tredje maa du affly den Handling af ham, at han førte dig paa den Vej, som fører til Døden; og derhos maa du betænke, hvem det var, denne Verdsligvis sendte dig til, og hvor afmægtig denne Person i Virkeligheden er til at kunne befri dig fra din Byrde.

Han, hos hvem du skulde søge Hjælp, heder Lovmæssig; han er Son af Tjenestekvinden, der med sine Børn er i Trældom; og er — hvad der er et Mystorium — Bjerget Sinai (Gal. 4, 21—27), som du frygtede for skulde styrte ned over dig. Naar hun nu selv med sine Børn er i Trældom, hvorledes kan du da vente, at de skal kunne frigjøre dig? Denne Lovmæssig er derfor slet ikke istand til at hjælpe dig af med din Byrde. Aldrig har han endnu hjulpet nogen af med hans Byrde, og heller ikke er der den ringeste Mulighed for, at han nogensinde vil kunne gjøre det. Ved Lovens Gjæringer bliver ingen retfærdiggjort, og ved Lovens Gjæringer vil derfor intet levende Menneske kunne blive sin Byrde kvit. Denne

Verdsligvis er altsaa en Uvedkommende, og Lovmæssig en Bedrager; og hvad hans Son Dannelselse angaar, da er han tiltrods for sin fine Opførelse og smukke Ord en Hykler og kan ikke hjælpe dig noget. Tro mig, alle disse taabelige Menneskers Snak gif kun ud paa at fralyste dig din Salighed ved at lokke dig bort fra den Vej, som jeg anviste dig." Derpaa anraabte Evangelist med lydelig Stemme Himmelen om Bekræftelse paa, hvad han havde sagt, og i det samme kom der Ord og Ild ud af Bjerget, under hvilket den stoffers Kristus stod, som bragte Haarene paa hans Hoved til at rejse sig. Saaledes lød Ordene: „Saa mange, som holder sig til Lovens Gjærninger, er under Forbandelse; thi der er skrevet: Forbandet er hver den, som ikke bliver ved i alle de Ting, som er skrevne i Lovens Bog, saa at han gjør dem. (Gal. 3, 10.)

Nu ventede Kristus intet andet end Døden og begyndte at jaurer sig saare; han forbandte endog den Stund, han mødte Verdsligvis, og kaldte sig tusen Gange en Daare for at han havde fulgt hans Raad. Han var ogsaa yderst skamfuld, naar han tænkte paa, at denne Mands Grunde, som ene hidrorte fra Hjertet, skulde have saadan Magt over ham, at de forledede ham til at forlade den rette Vej, og dybt bekværet over sine Fejltrin henvendte han sig til Evangelist og spurgte ham:

„Hvad mener du, gode Herre? Er der endnu Haab? Kan jeg nu vende om igjen og gaa til den snevre Port? Mon jeg ikke kommer til at blive forskudt og sendt beskjæmmet tilbage derfra? Jeg angreer bitterlig, at jeg skulde have lyttet til denne Mands Raad. Men kan min Synd forlades?“

Evangelist. Din Synd er rigtignok meget stor, thi ved at begaa den har du gjort dig skyldig i to Misgjærninger: du har forladt den Vej, som er god, og det for at vandre paa forbudne Stier; dog vil Manden ved Porten modtage dig, thi har nærer Velvilje for Menneskene, men du maa endelig vogte dig for atter at forlade Vejen, — at du ikke skal omkomme der, thi hans Brede opflammes let. (Sal. 2, 12.)

2. Kapitel.

Kristen gjorde sig da færdig til at gaa tilbage, og efter hjertelig at have omfavnet ham, smilede Evangelist venligt og bad Gud være med ham paa Rejsen. Da skyndte Kristen sig afsted og hverken talte til nogen, han modte undervejs, eller værdigede at svare dem, som vilde tale til ham. Han gik ligesom en, der hele Tiden træder paa forbuden Grund, og turde paa ingen Maade anse sig udenfor Fare, førend han atter var kommen ind paa den Vej, han ifølge Verdsligvis's Raad havde forladt. Saaledes ankom Kristen da endelig til Porten. Over Porten stod der skrevet: „Den som banker, ham skal oplades“. (Matth. 7, 8.)

Han gav sig derfor gjentagne Gange til at banke, idet han sagde:

„Maa jeg nu komme ind? vil han derinde
Vel for mig Arme lukke op sin Dør?
Kan jeg Uværdige, som voved før
At trodse ham, endnu vel Raade finde?
O, da skal Jubel strømme paa min Tunge,
Og evig, evig jeg hans Pris skal sange?“

Om en Stund kom der en alvorlig Mand ved Navn Godvillig til Porten og spurgte hvem han var, hvorfra han kom og hvad han vilde.

Kristen. Her ser du en stoffers belæstet Synder. Jeg kommer fra Fordærvelsens Stad, men agter mig til Zions Bjerg for at undgaa den tilkommende Brede, og eftersom man har fortalt mig, at Vejen derhen gaar gennem denne Port, vilde jeg gjerne vide, om du vil lade mig komme ind.

Godvillig svarede: Ja, af ganske Hjerte, og aabnede i det samme Porten.

Da nu Kristen var ifærd med at træde ind, trak Godvillig ham hastig til sig.

Da sagde Kristen: Hvad skal dette betyde? Godvillig svarede: „Et lidet Stykke fra denne Port er der opført en meget stærk Fæstning, hvor Belzebub er Kommandant, og derfra

„Da nu Kristen var ifærd med at træde ind,“ etc.

skyder saavel han som hans Folk Pile efter enhver, som kommer til denne Port, for om muligt at dræbe dem, for de kan faa komme ind“.

Da sagde Kristen: „Jeg glæder mig, men jeg bærer dog paa samme Tid“. Saasnart han var kommen vel ind, spurgte Portneren, hvem der havde vist ham did.

Kristen. Evangelist bad mig gaa hid og banke paa, som jeg har gjort; han sagde tillige, at du, gode Herre, vilde kunne give mig nærmere Bistand om hvad jeg har at gjøre.

Godvillig. Der staar en Dor aaben for dig, og ingen kan lukke den.

Kristen. Nu begynder jeg at høre Frygt af min Stræben.

Godvillig. Men hvoraf kommer det, at du er her alene?

Kristen. Fordi ingen af mine Venner og Bekjendte saa den Fare, vi alle svævede i, uden jeg.

Godvillig. Vidste da nogen om, at du rejste hid?

Kristen. Ja, min Hustru og mine Børn fik Nye paa mig, idet jeg gik bort fra Fordærvelsens Stad, og raabte efter mig, at jeg skulde vende om; derpaa kom flere af mine Naboer til og raabte ligeledes, men jeg satte kun Fingrene i Ørene, og skyndte mig afsted alt hvad jeg kunde.

Godvillig. Men fulgte ingen efter dig, for at overtale dig til at opgive dit Forsæt?

Kristen. Jo, baade Haardnakket og Føjelig; men saasnart den første mærkede, at det ikke vilde lykkes ham, gik han spottende tilbage; Føjelig fulgte dog med et lidet Stykke.

Godvillig. Men hvorfor vilde han ikke blive med hele Vejen?

Kristen. Vi fulgtes virkelig ad, indtil vi kom til Forsagthedens Sump, som vi af Uforsigtighed med engang faldt ned i; da tabte min Nabo Føjelig Modet og turde ikke vove sig videre, og da han endelig havde arbejdet sig ud paa den Side, som var hans Hus nærmest, sagde han til mig, at jeg længe nok for ham maatte beholde det herlige Land for mig selv. Derpaa gik han sin Vej og jeg min — han efter Haardnakket, og jeg til denne Port.

„Beelzebub og hans Folk skyde Pile,“ etc.

Godvillig. Af statters Mand! har da den himmelske Herlighed faa lidet Værd for ham, at han ikke for at erholde den skulde ville udsætte sig for nogle faa Besværigheder?

Kristen. Hvad jeg har fortalt dig om Tøjelig, er den rene Sandhed, og naar du ligeledes har faat høre alt om mig, skal du nok se, at jeg intet Fortrin har fremfor ham. Han gik rigtignok tilbage til sit eget Hus, men ogsaa jeg lod mig overtale af en Verdsligvis's kjødelige Grunde til at forlade den rette Vej.

Godvillig. Na, fik han fat paa dig? Ikke sandt, han vilde du skulde søge Hjælp hos Lovmæssig? De er begge nogle store Bedragerere. Du fulgte vel ikke hans Raad?

Kristen. Jo, desværre, tildels. Jeg gik for at træffe Lovmæssig, men da jeg næsten var kommen til hans Hus, syntes det Bjerg, der ligger tæt ved, at hænge saa stygt frem over Bejen, at jeg ikke turde vove mig videre, af Frygt for, at det skulde styrte ned over mig.

Godvillig. Dette Bjerg har været manges Død og vil blive endnu fleres; det var godt, du undgik at knuses af det.

Kristen. Ja, jeg ved sandelig ikke, hvordan det var gaat mig, hvis ikke Evangelist i denne min Nød atter havde indfundet sig. Det maa have været Guds Raade, som sendte ham, thi ellers var jeg aldrig kommen hid. Men nu er jeg kommen — saaledes som jeg er — og havde visselig snarere fortjent at omkomme ved hint Bjerg, end at staa og tale med dig. Na, hvilken Raade bevises der mig ikke ved at jeg faar Lov dertil?

Godvillig. Vi negter ingen denne Aldgang; hvad de saa end kan have gjort for de kom hid, bliver de „dog ikke udstødte“ (Joh. 6, 37); følg mig derfor, gode Kristen, et lidet Stykke, saa skal jeg fortælle dig lidt om den Vej, du maa tage. Ser du denne snevre Vej der lige for dig? Den Vej skal du tage. Den er bleven anlagt af Patriarker, Profeter, Kristus og hans Apostle; og den er lige som en Snor. Denne Vej skal du gaa.

Kristen. Men er der ingen Kroge eller Afveje, hvorved en Fremmed let kan forvilde sig?

Godvillig. Jo, der er mange Veje, som støder sammen med den, men da de alle baade er krogede og brede vil du uden Vanskelighed kunne kjende den rette, som er lige og trang. (Matth. 7, 14.)

Da saa jeg i min Drom, at Kristen spurgte ham videre, om han ikke kunde hjælpe ham af med den Byrde, han havde paa Ryggen, thi endnu var han ikke bleven den kvit, og uden nogens Hjælp var det heller ikke muligt at blive af med den. Godvillig svarede: „Hvad din Byrde angaar, da maa du bære den med Taalmodighed, indtil du kommer til Befrielsesstedet, der vil den af sig selv falde af din Ryg.“

Nu begyndte Kristen at binde op om sine Lænder og at gjøre sig færdig til Rejsen. Da fortalte Godvillig ham, at naar han var kommen et Stykke fra Porten, vilde Bejen

føre ham lige forbi Fortolkereus Hus, paa hvis Dør han skulde banke, thi der vilde han kunne faa se mange nyttige Ting. Kristen tog da Farvel med sin Ven, som bad Gud være med ham paa Rejsen.

Kristen begav sig da paa Vejen og vandrede, indtil han kom til Fortolkereus Hus, hvor han gjentagne Gange bankede paa. Endelig kom der en til Døren og spurgte: Hvem der?

Kristen. Det er en Rejsende, som af en god Bekjendt af Husets Herre er bleven paalagt at tage ind her til sit Gavn; jeg onsker derfor at kunne faa tale med Herren selv. Manden kaldte da paa sin Husbond, der om en Stund kom ud til Kristen og spurgte ham, hvad han vilde.

Kristen. Jeg er fra Fordærvelsens Stad og agter mig til Bjerget Zion, og det blev mig sagt af den Mand, som staar ved Porten lige ved Begyndelsen af Vejen, at naar jeg tog ind her, skulde du kunne vise mig fortræffelige Ting, som vilde være mig til stor Hjælp paa Rejsen.

Da sagde Fortolkereu: „Kom ind, jeg skal vise dig, hvad der vil være dig gavnligt.“ Han befalede derpaa sin Tjener at tænde Lys og bad Kristen følge ham. Han førte ham nu ind i et affides liggende Værelse og bad Tjeneren aabne en Dør. Da saa Kristen et Portræt af en meget alvorlig Person hænge paa Væggen af følgende Udscende: Djæne var opløstede mod Himmelen, han havde den bedste af alle Bøger i Haanden, Sandhedens Lov var skreven paa hans Læber, Verden laa bag hans Ryg; han stod, som om han skulde tale for Menneskene, og en Guldkrone hang over hans Hoved.

Da spurgte Kristen: Hvad betyder dette?

Fortolkereu. Den Mand, hvis Portræt du ser, er en blandt tusen; han kan avle Børn (1 Cor. 4, 15,) føde Børn med Smerte (Gal. 4, 19) og selv opføde dem, naar de er fødte. Mariagen til, at du ser ham med Djæne opløstede mod Himmelen, med den bedste af alle Bøger i Haanden og Sandhedens Lov skreven paa hans Læber, er forat vise dig, at hans Arbejde er at udtyde dunkle Ting for Menneskene. Just derfor ser du ham staa ligesom at tale for Menneskene. At du ser Verden ligesom kastet bag ham og en Krone hængende over hans Hoved, skal betegne, at han ved at ringeagte og foragte de Ting, som er nærværende, formedelst den Lyst, han har til sin Herres Tjeneste, skal til Belønning faa Ære og Hæder i den tilkommende Verden. — Nu har jeg vist dig dette Billede først, fordi den Mand, hvis Portræt det er, er den hvem Herren paa det Sted, hvor du agter dig hen, har bemyndiget til at staa dig bi paa alle vanskelige Steder, du undervejs kan komme til at træffe paa. Giv derfor noje Agt paa hvad jeg har vist dig, og bevar det i dit Hjerte, at ikke nogen af dem, du møder paa din Rejse, skal kunne lede dig fra den rette Vej hen paa den, der gaar ned til Døden.

Derpaa tog han Kristen ved Haanden og førte ham ind i en meget stor Sal, som var fuld af Stov, fordi den aldrig blev fejlet, og efter først at have beset den en liden Stund, kaldte Fortolkeren paa en Mand for at lade den feje. Da han nu begyndte dermed, sloj Stovet om i saadan Mængde, at Kristen nær var bleven kvalt. Fortolkeren sagde da til en Tjenestepige, som stod der: „Skaf Vand hid og stænk paa Gulvet“. Dette gjorde hun, hvorpaa Værelset blev fejlet og pudset tilgavn.

Kristen. Hvad skal alt dette betyde?

Fortolkeren. Denne Sal forestiller et Menneskehjerte, der aldrig har været helligt ved Evangeliets søde Naade. Stovet er Arvesynden og den indvortes Fordærvelse, som har besmittet det hele Menneske. Den, som først begyndte at feje, er Loven, men hun, som hentede Vand og stænkede paa Gulvet, er Evangeliet. At du, saasnart den første begyndte at feje, saa Stovet flyve allevegne omkring, saa at Værelset af ham ikke kunde renses, men at du nær var bleven kvalt, det skulde vise dig, at Loven, istedenfor ved sin Medvirkning at rense Hjertet fra Synd, tværtimod gjør Synden levende, giver den Kraft og lader den voxe i Sjelen, alt efter som Loven aabenbarer og tillige forbyder den, thi den giver ikke Kraft til at undertvinge den. (Rom. 7, 6; 1 Cor. 15, 56; Rom. 5, 20.) Og, at du saa Pigen stænk Gulvet med Vand, hvorefter det tilgavn blev renses, dette skulde vise dig, at ligesom Pigen dæmpede Stovet med Vand, saaledes overvindes og undertvinges ogsaa Synden, naar Evangeliet med sin søde, velgjørende Virkning naar til Hjertet; da først bliver Sjelen ved Troen derpaa renses og følgelig skicket til Bolig for Grens Konge. (Joh. 15, 2. 3; Eph. 5, 26.)

Jeg saa endvidere i min Drom, at Fortolkeren tog ham ved Haanden og fulgte ham ind i et liden Kammer, hvor der sad to smaa Børn paa hver sin Stol. Den ældstes Navn var Videnskab, og den andens Taalmodighed. Videnskab syntes at være meget utilfreds, men Taalmodighed var rolig og stille. Da spurgte Kristen: „Hvoraf kommer det, at Videnskab er saa utilfreds?“ Fortolkeren svarede: „Deres Hovmester vil, at han skal vente efter sin Del til næste Aars Begyndelse, men han vil have alt nu; Taalmodighed derimod er villig til at vente“.

Derpaa saa jeg, at der kom en til Videnskab og bragte ham en Sæk fuld af allehaande Skatte, som han udbredte for hans Fodder; den tog han begjærlig imod, idet han udlo og bespottede Taalmodighed. Men kort efter saa jeg, at han havde bortødslet alt, og havde intet uden Pjalter tilbage.

Kristen. Forklar mig dette noget nøjere.

Fortolkeren. Disse to Gutter er Signelser: Videnskab er et Billede paa denne Verdens Børn, Taalmodighed paa den tilkommende Verdens; thi ligesom du ser, at Videnskab vil have alt nu, i dette Aar, det vil sige, i denne Verden, saaledes er det ogsaa med denne Verdens Børn, de vil endelig have alt sit nu, og kan ikke vente til næste

Har, det vil sige, til den tilkommende Verden. Det Ordsprog: „En Fugl i Haanden er bedre end ti i Luften,“ gjelder hos dem mere end alle de guddommelige Vidnesbyrd om den tilkommende Verdens Goder. Men ligesom du saa, at Videnskaben i en Hast havde forpødt alt og havde intet andet end Pjalter tilbage, saaledes vil det ogsaa gaa alle saadanne Menneffer ved denne Verdens Ende.

Kristen. Nu indser jeg, at Taalmodighed er klogest, baade fordi han er villig til at vente efter det bedste, og fordi Gode og Herlighed vil blive hans, naar den anden ikke har andet tilbage end nogle gamle Pjalter.

Fortolkere. Ja, og du kan gjerne tilføje at den tilkommende Verdens Herlighed aldrig faar Ende, medens denne Verdens Glæder hastig forsvinder. Videnskaben havde derfor ikke saa megen Marsag til at udle Taalmodighed, fordi han fik sin Del først, som Taalmodighed vil have til at udle Videnskaben, naar han faar sin sidste; thi det første maa vige for det sidste, saasom det sidste maa have den tilkommende Tid, men det sidste viger ikke for noget, eftersom der ikke er noget, som kan følge efter. Han derfor, som faar sit først, maa nødvendig sent eller tidlig forøde det, medens den, som faar sin Del sidst, vil beholde den evindeligt. Derfor blev der ogsaa sagt til den rige Mand: „Du har annammet dit Gode i din Livstid, og Lazarus ligesaa det Døde; men nu trostes han, og du pines.“ (Luc. 16, 25.)

Kristen. Nu mærker jeg, at det ikke er klogt at begjære det nærværende Gode, men bedre taalmodig at vente efter det tilkommende.

Fortolkere. Deri har du Ret; „thi de synlige Ting er timelige, men de usynlige er evige.“ (2 Cor. 4, 18.) Dog fordi de nærværende Ting og vore kjødelige Lyster er hinanden saa nær, medens derimod de tilkommende Ting og vort kjødelige Sind er saa ganske fremmede for hinanden, deraf kommer det, at de første fatter saa snart Kjærlighed til hinanden, medens der mellem de to andre er saa stor Afstand.

Derpaa saa jeg i min Drom, at Fortolkere tog Kristen ved Haanden og førte ham til et Sted, hvor der brændte Ild ved en Mur; og der stod en der, som uafslædig øste Vand paa Ilden for at slukke den, men Ilden brændte desnagtet, og det endnu højere og stærkere.

Da sagde Kristen: „Hvad skal dette betyde?“

Fortolkere svarede: „Denne Ild forestiller Naadens Gjærning, som arbejder i Hjertet. Den, som øser Vand derpaa for at slukke den, er Djævelen; og eftersom du ser, at Ilden ikke desto mindre blusser højere og stærkere, skal du ogsaa saa Marsagen dertil at vide. Han tog ham nu med sig bageom Muren, hvor Kristen fik Øje paa en Mand med et Oljesfad i Haanden, der idelig, men ubemærket, øste deraf i Ilden.

Da sagde Kristen: „Hvad betyder dette?“

Fortolkeren svarede: „Det er Kristus, som med sin Naades Dje vedligeholder det i Hjertet allerede begyndte Verk, paa det at hans Folk, trods Djævelens Magt, kan blive stærke i Troen. (2 Cor. 12, 9.) Og at du saa Manden staa bagefter Muren for at vedligeholde Ilden, da betyder dette, at de, som haardt fristes, ofte neppe kan se, hvorledes Naadens Gjerning vedligeholdes i Sjelen.“

Jeg saa tillige, at Fortolkeren tog ham ved Haanden og ledte ham hen til et skjult Sted, hvor der var bygget et Palads, som var prægtigt at se til. Ved Synet deraf blev Kristen meget glad, og da han slog Djnene op, blev han var flere Mennesker, som gik oppe paa Taget og var iforte gyldne Klæder.

Da sagde Kristen: „Tor ogsaa vi gaa derind?“

Fortolkeren tog ham da med sig og førte ham hen til Døren af Paladset. Og se, ved Døren stod der en stor Mængde Mennesker samlet, som alle syntes at være begjærlige efter at komme ind, men turde ikke. Et lidet Stykke fra Døren sad en Mand ved et Bord med en Bog og et Blækhus foran sig for at optegne Navnene paa dem, som vilde forsøge at komme ind. Han saa tillige, at der ved Døren stod mange Bevæbnede for at bevogte den, beredte til at tilføje dem, som vilde trænge sig ind, al den Skade, de kunde. Nu blev Kristen noget bange; men omsider, medens alle af Frygt før tilbage for de bevæbnede Mænd, fik han Dje paa en Mand med usofarvet Ansigt, som gik lige hen til ham, der sad og skrev, og sagde: Optegn mit Navn, Herre! Og saasnart dette var gjort, drog Manden sit Sværd, satte en Hjelum paa sit Hoved og styrkede hen til Døren mod de bevæbnede Mænd; disse satte ind paa ham med al Magt, men Manden, som aldeles ikke tabte Modet, begyndte med stor Hestighed at slaa og hugge om sig. Efterat han saaledes baade havde faat og givet mange Saar, bandede han sig endelig ved Hug og Slag Vej gennem dem alle og trængte sig frem til Paladset. (Ap. Gj. 14, 22.) Da udstodte de, som var indenfor, et Glædesraab, nemlig de, som gik paa Taget af Paladset, og en Stemme sagde:

„Kom ind, kom i d og bliv herinde,
Her skal du evig Glæde finde!“

Saa gik han ind og blev ifort samme Dragt som de. Da smilede Kristen og sagde: „Jeg tror sandelig jeg forstaar Meningen af dette.“

Kristen sagde: „Lad mig nu drage herfra.“ „Nej,“ svarede Fortolkeren, „vent til jeg har vist dig noget mere, saa kan du fortsætte din Vej.“ Han tog ham nu atter ved Haanden og fulgte ham ind i et meget mørkt Kammer, hvor der sad en Mand i et Jernbur. Denne Mand lod til at være dybt bekymret; han sad med nedslagne Djne, og sammenfoldede Hænder, og sukede, som om Hjertet skulde bryde. Da sagde Kristen: „Hvad betyder dette?“ Fortolkeren bad ham tale selv med Manden.

Kristen. Hvad er du for en Mand?

Manden svarede: „Jeg var engang en ivrig Betsjender, saavel i mine egne som i andres Sjue. Engang var jeg, som jeg troede, skiftet til den himmelske Stad og glædede mig endog ved Tanken om, at jeg skulde naa derhen.“

Kristen. Vel, men hvad er du nu?

Manden. Nu er jeg et forvilet Menneske og af Fortvilelsen indesluttet som her i dette BERNBUR. Jeg kan ikke slippe ud. Af nej, jeg kan ikke!

Kristen. Men hvorledes er du kommen i denne Forfatning?

Manden. Jeg ophørte med at vaage og bede, jeg gav mine Lyster Tøjsen, jeg syndede mod Ordets Lys og Guds Godhed, jeg har fortørnet den Helligaand, og den er vegen fra mig, jeg fristede Djævelen, og han kom til mig, jeg har opvakt Guds Bredde, og han har forladt mig, jeg har i den Grad forhærdet mit Hjerte, at jeg ikke længer kan føle nogen sand Anger.

Da sagde Kristen til Fortolkeren: „Men er der da intet Haab for en saadan som denne?“ „Spørg ham selv,“ sagde Fortolkeren. „Nej,“ svarede Kristen, „gjør du det heller.“

Fortolkeren. Har du da slet intet Haab om at kunne komme ud af dette Fortvilelsens BERNBUR?

Manden. Nej, aldeles intet.

Fortolkeren. Hvorledes? Den Betsjenedes Søn er saare barmhjertig.

Manden. Jeg har forsæstet ham paany (Ebr. 6, 6), jeg har foragtet hans Person og Næsfærdighed (Luc. 19, 14), jeg har anset hans Blod for noget uheldigt og almindeligt, jeg har „forhaanet Naadens Mand.“ (Ebr. 10, 28. 29.) Saaledes har jeg udelukket mig fra alle Forjættelser, og der bliver nu intet andet tilbage for mig, end Trusler — rædselfulde Trusler — om den visse Dom, og en fortærende Bredde, der vil fortære mig som en Gjenstridig.

Fortolkeren. Hvad bragte dig i denne Forfatning?

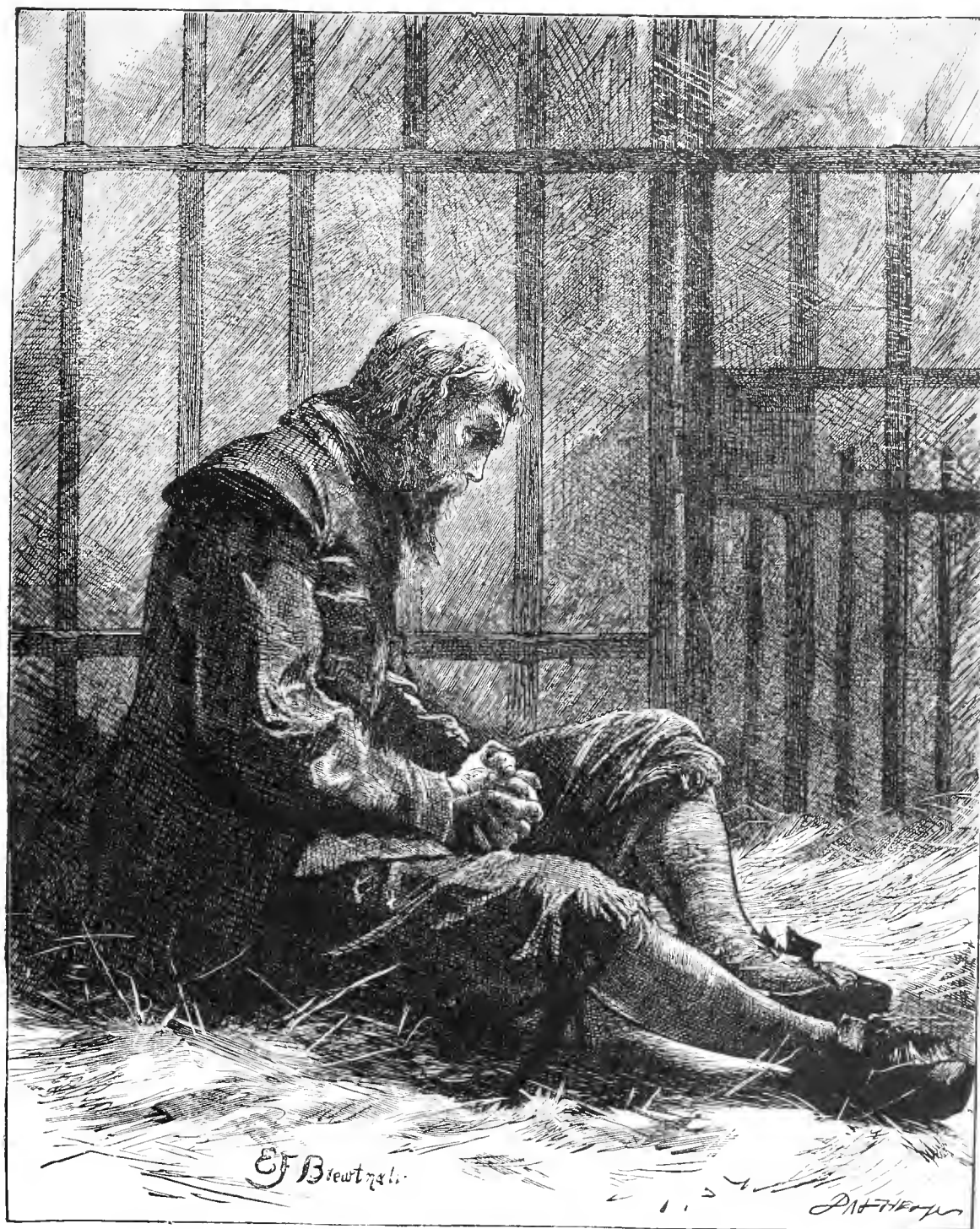
Manden. Verdens Lyster, Glæder og Fordele, ved hvis Nydelse jeg dengang lovede mig saa meget; men nu bider enhver af disse Ting mig som en gnavende Orm.

Fortolkeren. Men kan du da ikke angre dine Synder og omvende dig? .

Manden. Gud har negtet mig Anger; hans Ord giver mig ingen Opmuntring til at tro, ja han har selv indspærret mig i dette BERNBUR, hvorfra ingen i hele Verden kan slippe mig ud. O Evighed! Evighed! hvorledes skal jeg kunne udholde den Pine og Sval, som i Evigheden vil møde mig?

Da sagde Fortolkeren til Kristen: „Lad denne Mandes Elendighed staa fast i din Erindring og stedse tjene dig til Advarsel.“

„Ja“, sagde Kristen, „det er frygteligt! Gud hjælpe mig til at vaage og til at

Fortviølelse.

„Seg er nu en fortviølet Mand og indesluttet af Fortviølelsen i dette Jernbur.“

bede om Kraft til at kunne sky det onde, som har været Aarsag til denne Mand's Elendighed. Er det nu ikke paa Tiden, Herre, at jeg kommer afsted?"

Fortolkeren. Tov lidt, til jeg har faat vist dig endnu en Ting, og saa kan du drage videre. Han tog nu Kristeu atter ved Haanden og forte ham ind i et Kammer, hvor der var en, som just var ifærd med at staa op af Sengen; og idet han klædte sig paa, rystede og bævede han. Da spurgte Kristeu: „Hvorfor skjælver denne Mand saaledes?" Fortolkeren bad Manden fortælle Kristeu Aarsagen dertil.

Saa begyndte han og sagde: „Medens jeg inat sov, drømte jeg, at Himmelen

„Det bundløse Dyb aabnede sig just der, hvor jeg stod.“

pludselig blev fort, og at det tordnede og lynede saa frygteligt, at jeg saare forskrækkedes. Da slog jeg i Dromme Sjæne op og saa Skyerne drive paa en usædvanlig Maade, hvorpaa jeg hørte en stærk Lyd som af en Basun og saa tillige en Mand at sidde paa en Sky med Himmelen's mange Tusender; de var alle i flammende Ild, og Himmelen var ogsaa i lys Lue. Jeg hørte da en Stemme, som sagde: „Staar op, I Dode, og kommer til Dommen!“ og idetsamme revnede Klipperne, Gravene aabnedes, og de Dode, som var der, kom frem; nogle af dem var overmaade glade og saa op til Himmelen, medens andre søgte at skjule sig under Klipperne. (1 Cor. 15, 52; 1 Thess. 4, 16; Jud. 14; Joh. 5, 28. 29; 2 Thess. 1, 7. 8; Ab. 20, 11—14; Es. 26, 21; Mich. 7, 16. 17; Sal. 95, 1—3; Dan. 7, 10.) Da saa jeg, hvorledes Manden, der sad paa Skyen, aabnede Bogen og bød Verden træde nærmere. Der blev nu formedelst en stærk

Ild, som strømmede ud af og foer foran ham, et passende Rum mellem ham og dem, ligesom mellem Dommeren og Fangerne ved Skranken. (Malach. 3, 2. 3; Dan. 7, 9. 10.) Jeg hørte tillige, at der blev raabt til dem, som fulgte med Manden, der sad paa Skyen: „Sanker Ufrudet, Kværnerne og Straaet sammen og kaster det i den brændende Sø“. (Matth. 3, 12; 13, 30; Malach. 4, 1.) Og idetsamme aabnede det bundløse Dyb sig, just der, hvor jeg stod, og ud af dets Svælg strømmede Røg og gloende Kul i svær Mængde med forskædeligt Bulder. Der blev ogsaa sagt til de samme Personer: „Saml mig Hveden i Loden“ (Luc. 3, 17); og i det samme saa jeg mange at blive heurykkede og forte hen i Skyerne, men

jeg blev tilbage. (1 Thes. 4, 16. 17.) Jeg søgte nu at skjule mig, men kunde ikke, thi Manden, der sad paa Skyen, holdt sine Dine bestandig fæstede paa mig. Alle mine Synder stod da levende for min Sjæl, og min Samvittighed anklagede mig overalt. (Rom. 2, 14. 15.) Derpaa vaagnede jeg.

Kristen. Men hvorfor blev du saa forskrækket over dette Syn?

Manden. Al! jeg troede Dømedag var kommen, og jeg var ikke beredt derpaa. Men hvad der mest forskrækkede mig var, at Englene opsamlede flere, men lod mig blive tilbage, og tillige, at Helvedes Afgrund aabnede sit Svælg just der, hvor jeg stod. Og saa min Samvittighed blev urolig, og det forekom mig, som om Dømmere altid havde sine Dine fæstede paa mig med et Blik fuldt af Harme.

Da sagde Fortolkeren til Kristen: „Har du nøje overvejet alle disse Ting?“

Kristen. Ja visse, og de bringer mig mellem Haab og Frygt.

Fortolkeren. Bevar dem da alle vel i dit Hjerte, at de maa være dig ligesom en Spore i Siden til at drive dig frem paa den Vej, du skal gaa.

Kristen begyndte da at binde op om sine Lænder og gjøre sig færdig til Reisen. Da sagde Fortolkeren: „Trosteren være altid med dig, gode Kristen, for at lede dig paa den Vej, som fører til Staden.“ Kristen begav sig nu paa Bejen, idet han sagde:

„Del store, miderfulde Ting jeg saa;
Gid stedse jeg dem vel betænke maa!
De vistes mig til Gavn — kun til den Ende
Min Hu at styrke —, lad mig det erkjende!
Og stedse lad taknemmelig min Sjæl
Dig mindes, som mig viste alt saa vel!“

3. Kapitel.

Nu saa jeg i min Drom, at den Landevej, Kristen skulde vandre, paa begge Sider var indgjærdet af en Mur, som kaldtes Frelse. (Ef. 26, 1.) Opad denne Vej løb derfor den stoffers belæsfede Kristen, men ikke uden stor Besværlighed paa Grund af Bylten paa Nyggen.

Han vedblev saaledes at løbe, indtil han kom til et noget ophøjet Sted, hvor der stod et Kors, og lidt længere nede ved Foden en Grav. Nu saa jeg i Dromme, at just som Kristen naaede op til Korset, løstes hans Byrde fra Skuldrene og faldt fra hans Nyg og vedblev at rulle nedover Bakkens, indtil den kom til Gravens Svælg, hvori den faldt, og jeg saa den ikke mere.

Kristen ved Korset.

„Hans Byrde faldt fra Ryggen“.

Da blev Kristen hjertelig glad og fornøjet, og sagde med frydefuldt Sind: „Han har givet mig Hvile ved sin Nummer og Liv ved sin Død.“ Derpaa blev han staaende en Stund i takfuld Forundring over dette Syn; thi det var ham ufatteligt, at han alene ved Synet af Korset skulde kunne befries fra sin Byrde. Derpaa saa han gjentagne Gange hen paa det, indtil han af lutter Glæde brast i Graad, saa Taarerne strømmede ned over hans Kinder. (Ezech. 12, 10.)

Medens han nu stod og græd, kom der tre Skinnende og hilste ham med „Fred være med dig.“ Derpaa sagde den første til ham: „Dine Synder er dig forladte“ (Marc. 2, 5); „den anden tog hans Pjalter af ham og iforte ham nye Klæder“ (Ezech. 3, 4), og den tredje satte et Mærke paa hans Hænde og gav ham en Papirrulle, forsynet med et Segl, i hvilken han undervejs skulde læse og aflevere ved Himmelporten. Derpaa gik de sin Vej.

Kristen sprang nu højt af Glæde og vandrede frem, idet han sang:

„Saa længe havde mig min Syndelast bevaret,
Min Sjæl i Sorgens dybe Baude havde været,
Indtil jeg lyttelig saa dette Frelsessted,
Hvor Saligheden kom fra Naadetrønen ned.
Her blev der tagen af min Sjæl den tunge Byrde,
Mit Syndebaand mig løstes ved min Himmelhyrde.
Velsignet er det Kors, velsignet er den Grav,
Velsignet er den Mand, som mig tog Svotten af.“

Nu saa jeg i min Drom, at han gik saaledes ret frem, til han var kommen ned af Højen til en dyb Dal, hvor han et Stykke fra Vejen fik Dje paa tre Mennesker i dyb Slummer med Lænker om Fødderne. Den enes Navn var Enfoldig, den andens Lædighed og den tredjes Hovmod.

Da Kristen saa dem ligge i denne Tilstand, gik han hen til dem for om mulig at faa dem vækket og raabte: „I er ligesom de, der sover paa Mastens Top (Ordspr. 23, 34), thi det oprørte Hav — et bundløst Svælg — ligger under eder. Vaagner derfor op og forlader dette Sted; vil I, saa skal jeg hjælpe eder af med Lænkerne“. Han sagde videre til dem: „Skulde den, der gaar omkring som en brokende Lov, komme her forbi, vil I visstelig blive et Kov for hans Tænder“. (1 Petr. 5, 8.) Ved disse Ord saa de alle paa ham og svarede hver for sig saaledes: Enfoldig sagde: „Jeg ser ingen Fare;“ Lædighed: „Endnu lidt mere Sovn,“ og Hovmod: „Ethvert Kar maa staa paa sin egen Bund;“ og derpaa lagde de sig igjen ned for at sove, og Kristen gik sin Vej.

Han var dog bedrøvet over, at Mennesker i saadan Fare saa lidet skulde paaskjønne hans Godhed i velvillig at tilbyde dem sin Hjælp, baade for at vække dem og raade dem og for at hjælpe dem af med Lænkerne. Og medens han gik og var nedstemt herover, saa han to Mænd komme springende over Muren paa venstre Side af den trange Vej, og de løb alt hvad

Kristen og de tre Engle.

de kunde hen til ham. Den ene hed Formalist og den anden Hykler. De gik, som sagt, begge hen til ham, og han indlod sig i følgende Samtale med dem.

Kristen. Hvorfra kommer I, gode Folk, og hvor skal I hen?

Formalist og Hykler. Vi er fødte i Landet Forsvængelig Ære og agter os nu for at faa Berømmelse til Zions Bjerg.

Kristen. Hvorfor kom I ikke ind ad Porten ved Begyndelsen af Vejen? Ved I da ikke, at der staar skrevet, at „hvo, som ikke gaar ind ad Døren, men stiger andensteds over, han er en Tyv og en Høver?“ (Joh. 10, 1.)

Formalisti.

Hykler.

Formalist og Hykler. At gaa lige til Porten for at komme ind, anses af vore Landsmænd for en altfor stor Omvej, og det har derfor været brugeligt hos os at forkorte Vejen ved at springe over Muren, som du saa vi gjorde.

Kristen. Men skulde da dette ikke være en Overtrædelse mod Stadens Herre, til hvem vi agter os, saaledes at krænke hans aabenbarede Vilje?

Formalist og Hykler mente, at hvad det angik, saa behøvede han ikke at bryde sit Hoved dermed, thi hvad de gjorde, havde længe for deres Tid været Skik og Brug, ja de kunde, om det behøvedes, fremføre Vidnesbyrd, som vilde vise, at det havde været Skik i over tusen Aar.

Kristen. Men mon denne Skik vil kunne bestaa sin Prøve ved Loven.

Formalist og Sykler svarede ham, at en Sædvane, der havde staaet ved Magt saa længe, uden tvivl af en upartisk Dommer vilde blive anset for lovmæssig. Desuden, sagde de, hvad gjør det overhoved til Sagen, hvad Vej vi er komne ind ad, naar vi først er komne ind? Er vi inde, saa er vi inde. Du, som vi mærker er kommen ind af Porten, er jo kun paa Vejen, og vi, som har klatret over Muren, er det ligedan. Sig os da, hvori det egentlig bestaar, at din Tilstand er saa meget bedre end vor?

Kristen. Jeg følger min Herres Forskrifter, I derimod eders eget fordærvede Sind. Af Vejens Herre anses I allerede for Tyve, og jeg kan derfor ikke tro, at I ved Enden af Vejen skal blive ansete for redelige Folk. I slap ind ved eder selv uden hans Vejledning og Hjælp, og skal ogsaa komme ud ved eder selv uden hans Barmhjertighed.

De svarede ikke stort paa dette, men bad ham kun passe sig selv. Derpaa saa jeg, at de fortsatte Rejsen sammen uden synderlig at tale med hverandre. Dog sagde de til Kristen, at de med Hensyn til Love og Anordninger ikke tvilede paa, at de ligesaa samvittighedsfuldt skulde kunne overholde dem, som han. Vi indser derfor ikke, sagde de, hvori du kan være forskjellig fra os, naar det ikke skulde ligge i Kjolen, du har paa, som du formentlig har faaet af en eller anden af dine Naboer for at skjule din Nogenhed.

Kristen. Ved Love og Anordninger bliver I ikke frelst, eftersom I ikke kom ind ad Døren (1 Gal. 2, 16), og hvad den Kjole, som jeg har paa, angaar, saa har jeg faaet den af Stedets Herre, til hvem jeg nu drager hen, og det, som du siger, for dermed at skjule min Nogenhed. Jeg anser den ogsaa som et Tegn paa hans Godhed for mig, efterdi jeg tidligere ikke havde andet end Pjalter; og dette trøster mig meget paa min Vej, thi jeg tænker stedse: naar jeg nu endelig naar til Stadens Port, vil Herren visse mig anse mig for værdig til at komme ind, eftersom jeg har hans Kjole paa, en Kjole, som han den Dag, da han afførte mig mine Pjalter, af egen Vilje skjænkede mig. I har vel heller ikke lagt Mærke til, at jeg paa Panden har et Tegn, som en af min Herres mest fortrolige Undersaatter satte der den Dag, da min Byrde faldt af mine Skuldre. Jeg kan desuden fortælle eder, at jeg paa samme Tid fik en forseglet Kulle, hvori jeg skulde læse for at hente Trøst paa min Vandring; der blev mig tillige paalagt at forevise den ved Himlensporten til Tegn paa, at jeg var berettiget til at komme ind; men alt dette tror jeg I mangler, og mangler det, fordi I ikke kom ind ad Porten.

Paa dette svarede de ikke noget, men saa kun paa hverandre og lo. Da saa jeg, at de alle fortsatte Rejsen; men Kristen holdt sig iforvejen, thi han talte ikke mere med nogen undtagen med sig selv, og det undertiden sukken, undertiden trøstende; tillige læste han ofte i Papirrullen, som en af de Skinnende havde givet ham, hvorved han fandt sig meget vederkvæget.

De gik nu alle videre, indtil de kom til Gaden af Bjergets Besværighed, hvor

Kristen klatrer op ad Bjerget Besværlighed.

der var en Kilde. Sammesteds var der to andre Veje, foruden den, som gik lige fra Porten: den ene gik tilvenstre, den anden tilhøjre ved Foden af Bjerget, men den trange Vej saa lige op over Bjerget; og denne bratte Vej kaldes *Besværslighed*. *Kristen* gik da hen til Kilden, drak af den for at forfriske sig, og begav sig derpaa opad Bjerget, idet han sagde:

„Den stejle Høi, jeg attraar at bestige;
 For Møje og for Frygt jeg ej vil vige,
 Thi her jeg ser det gaar til Livets Vej.
 Frisk op, min Sjæl! frygt ikke, trættes ej.
 Skjont nøjsomt — bedre dog den rette Vej at gaa,
 End den, som viis til Jammer føre maa.“

Ogsaa de andre to kom til Foden af Bjerget; men da de saa, at det var stejlt og højt, og at der var to andre Veje, som de troede maatte stode sammen igjen paa den anden Side af Bjerget med den, *Kristen* gik, besluttede de at følge disse. Den ene af disse Veje hed *Fare*, den anden *Fordærvelse*. En af dem tog den Retning, som kaldtes *Fare*, og den førte ham til en stor Skov, medens den anden begav sig lige paa Vejen *Fordærvelse*, og den førte ham til en vid, af mørke Fjelde omgiven Slette, hvor han snublede og faldt og aldrig mere rejste sig.

Jeg saa derpaa efter *Kristen* for at saa vide, hvorledes han vilde bestige Bjerget, og jeg lagde Mærke til, at han snart ophørte med at løbe og begyndte at gaa og siden at klatre sig frem paa Hænder og Fødder paa Grund af Stedets Brathed. Omtrent midtvejs til Toppen af Bjerget stod der en behagelig Lovhytte, som af Bjergets Herre var bleven opført til Hvilested for trætte Vandringsemænd. *Kristen* naaede endelig derhen og satte sig ned for at hvile. Derpaa tog han Papirrullen frem af Barmen og læste deri til sin Trøst og begyndte tillige paany at betragte den Kjole eller Kappe, som var bleven ham skjænket, da han stod ved Korset. Efterat han nu saaledes en Tidlang havde forfrisket sig, faldt han omfider i Slummer og derpaa i dyb Sovn som opholdt ham her indtil langt ud paa Aftenen; og medens han sov, faldt hans Papirrulle ham ud af Haanden. Idet han nu saaledes laa og sov, kom der en til ham, som vakte ham og sagde: „Du lade, gik til Myren, se dens Veje og bliv vis.“ (Ordspr. 6, 6.) *Kristen* foer i det samme hastig op, begav sig paa Vejen og naaede snart Toppen af Bjerget.

Da han nu var kommen overst paa Bjerget, kom der to Mænd løbende ham imøde. Den ene hed *Frygtson*, den anden *Mistillid*. Til disse sagde *Kristen*: „Hvad er der paa færde, Godtfolk? I løber jo den urette Vej.“ *Frygtson* svarede: „Vi havde agtet os til Zions Stad, og var komne lykkelig forbi dette vanskelige Sted, men jo længer vi kom, desto større Fare stødte vi paa; derfor vendte vi om, og skal nu tilbage igjen.“

„Ja,“ sagde *Mistillid*, „thi lige for os ligger oer et Par Lover i Vejen (om de

er vaagne, eller om de sover, ved vi ikke,) og vi kan ikke tro andet, end at de strax vilde rive os i stykker, dersom vi kom dem nær."

Da sagde Kris ten: „I gjer mig sandelig forskrækket, men hvor skal jeg da fly hen for at frefses. Vender jeg tilbage til mit eget Land, for hvilket Ild og Svovl er beredt, da vil jeg visseelig omkomme der, men naar jeg derimod den himmelske Stad, da ved jeg, at der intet ondt kan vederfares mig. Jeg faar derfor forsøge. At gaa tilbage, er den visse Dod, og ved at gaa videre udsætter man sig rigtignok ogsaa for Doden, men saa faar man et evigt Liv efter den. Jeg vil dog gaa videre."

Mistillid og Frygt som løb derpaa ned af Bjerget, og Kris ten gik sin Vej. Men da han kom til at tænke paa, hvad disse Mænd havde fortalt ham, greb han i Barmen efter sin Papirrulle for at læse deri og deraf hente Trost,

„Han snublede og faldt og stod aldrig mere op igjen.“

„Tilfældt faldt han i en dyb Søvn.“

— men fandt den ikke. Da blev Kris ten meget bedrovet og vidste ikke, hvad han skulde gjøre, thi nu manglede han det, som saa ofte havde trøstet ham — ja, det, der skulde tjene ham som Pas ved Himmelvorten. Han begyndte derfor at blive noget urolig og vidste slet ikke, hvad han skulde tage sig for; men endelig huskede han, at han havde sovet i Lovhytten paa Bjerget, og da faldt han paa sine Knæ, bad Gud om Tilgivelse for denne sin store Magtsomhed og gik derpaa tilbage for at se efter sin Papirrulle. Men hvem fornaar at skildre den Bekymring, som paa hele Tilbagevejen opfyldte Kris tens Hjerte. Undertiden sukede han, undertiden gråd han og gjorde sig selv bitre Vebredelser for, at han skulde have været saa usorgsigtig at falde i Søvn paa et Sted, som alene var bestemt til en liden Forskrivning for trattede Rejsende. Saaledes gik han nu

tilbage, og saa og fogte hele Vejen, snart paa den ene, snart paa den anden Side, for om muligt at faa Dje paa den Nulle, der saa mangen Gang havde trostet ham paa Rejsen. Han gik saaledes, indtil han, i det fjerne atter fik se Lovhytten, hvor han havde siddet og sovet; men Synet deraf forogede kun endmere hans Sorg, eftersom det paany bragte ham hans

Mistakid.

Forseelse i Erindring. (Mat. 7, 5.) Han gik derfor og beklagede sig over sin syndige Savn og udbrød: „D, hvilket usfelt Menneffe er jeg dog ikke, at jeg skulde sove ved lys Dag (1 Thess. 5, 8,) at jeg skulde sove midt under mine Besværligheder, at jeg skulde give saa meget efter for mit Njod, som at benytte det Sted til Hvile for Legemet, hvilket Bjergets Herre alene har bestemt til Bedrøvelselse for Pilgrimes Sjæle.“

„Hvor mange Skridt har jeg dog ikke gaat forgjeves. Saaledes gif det Israels Born, da de for sine Synders Skyld blev sendt tilbage til det Røde Hav (4 Mos. 14, 25), og med Sorg har jeg maattet gaa den Vej, som jeg med Fornøjelse kunde have gaat, naar det ikke havde været for denne syndige Savn. Hvor langt kunde jeg ikke allerede have været paa Vejen. Jeg maa nu gaa tre Gange den samme Vej, som jeg ellers kun havde behovet at gaa en Gang; ja nu er jeg nærved at overfaldes af Natten, da Dagen næsten er tilende. D, havde jeg bare ikke sovet!“

Han var imidlertid igjen kommen til Lovhytten, hvor han sad en Stund og græd; men omsider, just som han med kummerfuldt Hjerte sad og saa ned, fik han Dje paa sin Papirrulle under Vauken. Skjelvende og i Hast tog han den op og stak den i Barmen. Men hvem formaar at beskrive hans Glæde, da han havde faat sin Nulle tilbage. Denne Nulle var jo hans Livs Forsikringstegn og hans Antagelsestegn i den foronstfede Havn. Han

'agde den derfor i Varmen, takkede Gud, som havde vendt hans Dine hen paa det Sted, hvor den laa, og begav sig med stor Glæde igjen paa Rejsen. Og med hvilken Letthed gik han ikke nu den øvrige Del af Vjerget! Dog, for han kom op, var Solen allerede gaat ned, og dette mindede ham paany om hans strafværdige Savn. Og saa begyndte han da atter at beklage sig: „O du syndige Savn, for din Skyld er jeg nærved at overfalbes af Ratten paa min Rejse. Jeg maa savne Solens Lys; Mørket vil skjule mine Fodspor; jeg vil komme til at høre Varmen af de jamrende Væsener, som følge af min syndige Savn.“ Nu erindrede han ogsaa hvad Mistillid og Frygt som havde fortalt ham, nemlig hvor forskrækkede de blev ved Synet af Loverne. Da tænkte Kristen ved sig selv: „Bed Nattetider løber just disse Dyr om efter Nødv, og skulde de nu møde mig i Mørket. hvordan vilde det da gaa med mig? Hvordan skulde jeg kunne undgaa at sønderrives af dem?“ Under saadanne Betragtninger vandrede han videre. Men medens han beklagede sig over sit uheldige Fælstrin, opløstede han sine Dine og blev ret for sig veer et herligt Palads, som kaldtes Skjønhed, og det stod lige ved Siden af Landevejen.

Derpaa saa ieg i min Drom, at han skyndte sig afsted for om muligt at faa Herberge der. Han var

ikke kommen langt, førend han slog ind paa en meget smal Vej omtrent et Par Stenkast fra Portnerboligen; og idet han omhyggelig saa sig for, hvor han gik, fik han Dje paa to Lover, som lurede ved Veskanten. Nu, tænkte han, ser jeg den Dære, som affrækkede Mistillid og Frygt som. (Loverne var lænkede, men han kunde ikke se deres Lænker). Da blev han meget bange, og tænkte paa at vende om igjen som de andre havde gjort, thi ved at gaa

Frigiom.

videre saa han kun den visse Dod for sig; men da Portneren, hvis Navn var *Narvaagen*, idetjammee mærkede, at *Kristen* standsede, som om han vilde gaa tilbage, raabte han til ham: „Har du da saa lidet Mod?“ (*Marc. 13, 34.*) Frygt ikke for Løverne, thi de er lænkede og satte der for at prøve Troen, hvor den findes, og blotte dem, som ingen har; hold dig kun midt efter Bejen, saa skal du ikke komme til nogen Skade.“

Da saa jeg, at han gik videre, skjælvende af Frygt for Løverne; men da han holdt sig nøje efter Portnerens Anvisning, gjorde de ham ingen Skade, skjønt han hørte dem brøle forfærdeligt. Da klappede han i Hænderne og gik lige til Porten, hvor han blev staaende. Da sagde *Kristen* til Portneren, som stod hos ham: „Hvad er dette for et Hus? Og kan jeg saa Herberge her inat?“ Portneren svarede: „Dette Hus er af Bjergets Herre blevet opført til *Bedrøvelselse* og *Sikkerhed* for Pilegrime“. Portneren spurgte ham ogsaa, hvorfra han kom og hvor han skulde hen.

Portneren, *Narvaagen*.

Kristen. Jeg er fra *Fordærvelsens* Stad og agter mig til Bjerget *Zion*; men da Solen alt er gaat ned, usser jeg, om muligt, at saa overnatte her.

Portneren. Hvad er dit Navn?

Kristen. Mit Navn er nu *Kristen*, men tilforn hed jeg *Naadeløs*; jeg er af *Japhets* Stamme, hvem Gud vilde overtale til at bo i *Sems* *Pauluner*. (*1 Mos. 9, 27.*)

Portneren. Men hvorledes har det sig, at du kommer saa sildt? — Solen er jo

gaat ned.

Kristen. Jeg havde været her før, dersom jeg, usle Menneffe, ikke havde sovet i Lovhytten paa Bjerget. Ja, jeg havde alligevel været her langt tidligere, dersom jeg ikke i Sovne havde mistet mit Pas, og hvis jeg ikke inden jeg savnede det allerede havde naaet Toppen af Bjerget, hvor jeg til min Trost vilde læse deri, men mærkede saa, at jeg havde mistet det, og blev derfor med stor Hjertesorg nødt til at gaa tilbage til det Sted, hvor jeg havde sovet; der fandt jeg det heldigvis og er nu kommen hid.

Portneren. Vel, jeg skal kalde paa en af Stedets *Somfruer*, som vil, hvis din Tale behager hende, efter *Husets* Skik og Brng føre dig ind til de andre af Familjen.

Kristen ser Loverné spærre Bejen.

Portneren *Marvaagen* ringede da paa en Klokke, og ved Lyden af den kom der en alvorlig og smuk Bomsfru ved Navn *Betænkksomhed* til Døren og spurgte, hvorfor man havde kaldt paa hende.

Portneren svarede: „Denne Mand er paa Rejse fra *Fordærvelsens* Stad til *Zions* Bjerg, men da han er træt, og det allerede er saa langt paa Aftenen, spørger han, om han ikke kan faa Herberge her; jeg har derfor kaldt paa dig, og du kan efter at have talt med ham gjøre, som du synes ifølge Husets Lov“.

Hun spurgte da, hvorfra han kom, og hvor han skulde hen, og han fortalte hende det. Hun spurgte videre, hvordan han var kommen ind paa Vejen, hvilket han ligeledes fortalte. Da spurgte hun, hvad han undervejs havde set og mødt, og han fortalte hende ogsaa det. Endelig spurgte hun om hans Navn, og da sagde han: „Mit Navn er *Kristen*, og jeg onsker saameget hellere at kunne overnatte her, som jeg horer, at dette Hus af Bjergets Herre er opført til *Bederkvælgelse* og *Sikkerhed* for *Pilegrime*“. Herover smilede hun, skjont Taarerne stod hende i Tjæne, og strax efter sagde hun: „Beg vil kalde paa nogle andre af Familien“.

Derpaa løb hun hen til Døren og kaldte paa *Klogskab*, *Gudsfrøgt* og *Kjærlighed*, som strax kom ud og bragte ham, efter først at have talt lidt med ham, ind til Familien; og idet flere af Husets Folk mødte ham ved Indgangen, raabte de: „Kom ind, du af Herren *Besignede*! dette Hus er opført af Bjergets Herre for at modtage saadanne *Pilegrime*“. Han bojede da sit Hoved og fulgte efter dem. Saasnart han var kommen vel ind og havde sat sig, gav de ham noget at drikke, og de blev enige om, at for at tilbringe Tiden paa det bedste, indtil Aftensmaaltidet blev færdigt, skulde nogle af dem tale med *Kristen*; og hertil bestemtes *Gudsfrøgt*, *Forsigtighed* og *Kjærlighed*; og saaledes begyndte de sin Samtale:

Gudsfrøgt. Siden vi har vist os saa venlige at give dig Herberge her inat, saa kom, gode *Kristen*, og lad os tale sammen om alle de Ting, som har mødt dig paa din Rejse, da det kanske vil tjene til vor Opbyggelse.

Kristen. Hjertelig gjerne, og det fornøjer mig, at I har saa god Lyst til at høre derom.

Gudsfrøgt. Hvad var det da, som først fik dig ind paa dette *Pilegrims*liv?

Kristen. En skrækkelig Nøst, der uafbrudt lød i mine Øren, fordrev mig fra mit Fødeland. Den sagde, at den visse Undergang ventede mig, dersom jeg forblev paa det Sted, hvor jeg var.

Gudsfrøgt. Men hvor havde det sig da, at du at denne Vej forlod dit Fødeland?

Kristen. Gud vilde det saa; thi i min store Angst vidste jeg ikke, hvor jeg skulde vende mig hen; men just som jeg grad og bævede, kom der tilfældigvis en Mand ved Navn

Kristen moder Forsigtighed ved Paladsets Dor.

Evangelist hen til mig og viste mig hen til den snevre Port, som jeg ellers aldrig havde fundet; han altsaa var det, der viste mig hen paa den Vej, som har fort mig lige til dette Hus.

Gudsfrøgt. Men kom du da ikke forbi Fortolkerens Hus?

Kristen. Jo, og der saa jeg Ting, som jeg hele mit Liv igjennem aldrig vil kunne glemme, især tre: nemlig, hvorledes Kristus til Trods for Satans Magt vedligeholder sit Naadeverk i Hjertet; Manden, der ved sine Synder havde tabt Haabet om nogenstinde at kunne erholde Guds Naade; og tillige han, som drømte, at Dommедag var kommen.

Gudsfrøgt. Hvad? fortalte han dig da sin Drøm?

Kristen. Ja, og rædsom var den; det var, som om mit Hjerte skjalv ved hans Fortælling; men jeg er dog glad over, at jeg har hørt den.

Gudsfrøgt. Var dette alt, hvad du saa i Fortolkerens Hus?

Kristen. Nei, han tog mig med sig og viste mig et herligt Palads, hvis Beboere var klædte i Guld, og hvorledes der kom en modig Mand, som med Hug og Slag banede sig Vej gjennem den bevæbnede Skare, der holdt Vagt ved Døren, for at ingen skulde komme ind, og hvorledes han blev opmuntret til at slaa sig igjennem og vinde evig Glæde. Disse Ting betog saa mit ganske Hjerte, at jeg gjerne var bleven i denne gode Mand's Hus et helt Aar; men jeg vidste jo, at jeg havde længere at gaa.

Gudsfrøgt. Og hvad saa du ellers paa Vejen?

Kristen. Saa! Ja jeg var kun kommen et lidet Stykke længere, da jeg fik Dje paa en, som syntes at hænge blodende paa et Træ, og alene ved Synet af ham faldt min Byrde fra Nyggen (thi jeg stannede under Vægten af en tung Byrde). Dette forbausede mig saare, thi saadant havde jeg aldrig set for. Ja, og medens jeg stod og saa op, kom der tre Skinnende til mig. En af dem forfikkede, at alle mine Synder var mig forladte, den anden afforte mig mine Pjalter og gav mig denne broderede Kjole, jeg har paa, medens den tredje fattede mig dette Mærke, som du ser, i Panden og gav mig denne forseglede Kulle (og idetsamme tog han den frem af sin Barm).

Gudsfrøgt. Men du saa vel endnu mere end dette, ikke sandt?

Kristen. Hvad jeg har fortalt eder, var det vigtigste; dog saa jeg endnu noget mere, saasom tre Mand, Enfoldig, Lædighed og Hovmod, der med Lænker paa Fødderne laa og sov et Stykke fra Veskanten, da jeg gik forbi; men tror du jeg var istand til at vække dem! Jeg saa ogsaa Formalist og Hykler komme springende over Muren, for, som de mente, at begive sig til Zions Bjerg; men det blev snart forbi med dem, ja just saaledes, som jeg sagde det vilde gaa; men de troede mig ikke. Dog fremfor alt sandt jeg det besværsligt at bestige Bjerget, og frygteligt at maatte gaa lige forbi Lovernes Gab; og v.ude ikke den gode Mand ved Porten varet, tror jeg virkelig, at jeg havde vendt om igjen; men nu takker jeg Gud, at jeg er her, og eder for, at for har modtaget mig.

Derpaa fandt Rlogskab forgodt at gjøre ham nogle Spørgsmaal, og bad ham besvare dem.

Rlogskab. Tænker du ikke stundom paa det Land, hvorfra du er?

Kristen. Jo, men med megen Skam og Afsky; og sandelig, dersom jeg havde kommet ihu det Land, fra hvilket jeg var udgaat, havde jeg vel havt Tid til at vende om, men nu begjærer jeg et bedre Land, som er det himmelske. (Ebr. 11, 15. 16.)

Rlogskab. Har du endnu ikke nogen af de Ting, som du dengang attraaede?

Kristen. Jo, men aldeles mod min Vilje; især mine indvortes og kjødelige Tænker, hvori saavel jeg som alle mine Landsmænd fandt Behag. Men nu voldes alle disse Ting mig Sorg og Bekymring, og stod det mig kun frit for at vælge, hvad jeg onskede, saa vilde jeg vælge aldrig mere at tænke derpaa; men naar jeg vil gjøre det gode, finder jeg, at det onde endnu hænger ved mig. (Rom. 7, 15.)

Rlogskab. Men er det dig ikke undertiden, som om du havde overvundet de Ting, der til andre Tider voldes dig Angst og Bekymring?

Kristen. Jo, men det hænder kun sjelden; dog er det de gylndne Timer for mig, naar jeg føler dette.

Rlogskab. Ved du, hvoraf det kommer, at dine Plager til enkelte Tider er ligesom overvundne?

Kristen. Ja, det bevirkes ved at tænke paa det, jeg saa ved Korset; ved at betragte min broderede Kjole; ved at læse i den Kulle, jeg har i min Barm, og naar Tænkerne om, hvor jeg agter mig hen, bliver ret levende hos mig.

Rlogskab. Og hvad gjør dig da saa begjærlig efter at komme til Bjerget Zion?

Kristen. Det er det Haab, jeg nærer om der at se Ham levende, som hang død paa Korset, og der haaber jeg ogsaa at blive af med de Ting, som fremdeles er mig til saa stor Fortræd; der, siger man, er ingen Død, og der skal jeg saa saadant Selskab, som jeg mest ynder. (Ef. 25, 8; Hab. 21, 4.) Thi, sandt at sige, jeg elsker ham, fordi han befriede mig fra min Byrde, og jeg er nu saa træt og mat af min indvortes Sygdom. Jeg længes efter at komme der, hvor jeg aldrig skal dø, og blandt dem, som nafladelig raaber „Hellig! hellig! hellig!“

Derpaa sagde Kjærlighed til Kristen: Har du Familie? Er du gift?

Kristen. Jeg har Hustru og fire smaa Børn.

Kjærlighed. Og hvorfor fulgte ikke de med dig?

Da græd Kristen og sagde: „Ak, hvor gjerne havde jeg ikke taget dem med, men de var alle saa rent imod min Vandring.“

Kjærlighed. Men du skulde have talt til dem og søgt at gjøre den Fare, de udsatte sig for ved at blive tilbage, ret levende for dem.

Kristen. Ja, det gjorde jeg ogsaa, og fortalte dem tillige, hvad Gud havde aabenbaret mig angaaende vor Stads Ddelæggelse; men jeg forekom dem som en, der gjækkede, og de vilde ikke tro mig. (1 Mos. 19, 14.)

Kjærlighed. Men bad du da ikke til Gud, at han vilde velsigne dit Raad til dem?

Kristen. Jo, og det med megen Bunderlighed; for du kan tro, at min Hustru og mine stoffers Børns Skjebne ligger mig meget paa Hjerte.

Kjærlighed. Fortalte du dem ikke om din Sorg og store Frygt for Ddelæggelsen? Thi Ddelæggelsen stod vel klart nok for dig?

Kristen. Jo, mange, mange Gange. De kunde desuden læse Angsten i mit Ansigt, i mine Taarer, i min Bæven og Graad, af Frygt for den overhængende Dom; men alt dette var dog ikke nok til at formaa dem til at følge med mig.

Kjærlighed. Men sagde de da ikke, hvorfor de ej vilde følge med?

Kristen. Jo, min Hustru havde ikke Lyst til at forlade denne Verdens Guder, og mine Børn var alle hengivne til Ungdommens daarlige Forlystelser, saa de lod mig, den ene af en Grund og den anden af en anden, gaa afsted alene.

Kjærlighed. Men har du kanske ved et daarligt Levnet svækket Virkningen af dine Ord?

Kristen. Jeg kan sandelig ikke rose mig af mit Levnet, for jeg er mig altfor mange Fejl bevidst, og jeg ved desuden, hvor let man ved sin Vandel kan kuldkaste alt, hvad man ved Grundfæstninger og Formaninger har bestræbt sig for at bibringe andre til deres bedste. Dog, saa meget kan jeg sige, at jeg var yderst forsigtig, at jeg ikke ved nogen usømmelig Handling skulde vække Forargelse hos andre og betage dem Lysten til selv at drage bort. Ja, just af den Grund plejede de ofte at sige til mig, at jeg tog mig det altfor nær, og for deres Skyld undlod Ting, hvori de intet ondt kunde se. Ja, jeg tror, jeg tør sige, at hvis noget, som de saa hos mig afskrækkede dem, da var det just min store Frygt for at gjøre Gud imod eller fornægte min Næste.

Kjærlighed. I Sandhed, Cain hadede sin egen Broder, fordi hans Gjerninger var onde og hans Broders retfærdige (1 Joh. 3, 12); og hvis altsaa din Hustru og dine Børn vrededes paa dig derfor, da viste de tydeligen, at de selv var uvillige til det gode, og „du, du har friet din Sjæl fra deres Blod“. (Ezech. 3, 19.)

Nu saa jeg i min Drom, at de sad og talte sammen indtil Aftensmaaltidet var færdigt, og da man havde dækket, satte de sig tilhøds. Paa Bordet stod der allslags udsøgte Retter og fine Vine, og under Maaltidet talte de ikke om andet end Bjergets Herre, nemlig om hvad han havde gjort, hvorfor han gjorde det, og af hvilken Grund han havde ladet bygge dette Hus. Og af deres Tale mærkede jeg, at han havde været en stor Kriger og havde

overvundet „den, der havde Dodens Kraft;“ dog ikke uden at udsætte sig selv for stor Fare, og dette gjør, at jeg endnu mere elsker ham. (Ebr. 2, 14. 15.)

Thi, som de sagde, skete dette ikke uden megen Blodsudgydelse; dog, hvad der mest ophøjer hans Gjerninger, er, at han gjorde det alt af idel Kjærlighed til sit Land. Og der var desuden nogle af Husets Folk, som sagde, at de havde talt med ham efterat han var død paa Korset, og disse forsikrede, at de af hans egen Mund havde hørt, at han elsker de stoffers Pilegrime saa højt, at hans Ege ej findes fra Østen til Vesten. De anførte desuden et Bevis for, at hvad de havde sagt, var sandt, nemlig, at han havde afslagt sin Herlighed, fordi han elskede de Fattige saa højt, og at de havde hørt ham sige, at han ikke vilde bo ene paa Zions Bjerg. De sagde endvidere, at han havde gjort mange Pilegrime til Tyrster, skjønt de var fødte Tiggere, ja havde oprejst de Ringe fra Stovet, og ophøjet de Fattige af Skarnet“. (1 Sam. 2, 8; Sal. 113, 7.)

Saaledes talte de sammen til langt ud paa Natten, og efter at have anbefalet sig i sin Herres Varetægt, begav de sig endelig til Hvile. Pilegrimen blev anvist et stort Værelse overst i Huset, hvis Vinduer vendte mod Østen, og som kaldtes Fred. Her sov han til Daggry; da vaagnede han og sang:

„Hvor er jeg nu? — O Jesu Kjærlighed!
Saaledes sørger du for arme Sieler,
At jeg tilgives, og paa dette Sted
Saa nær ved Himmelporten alt tør dvæle!“

Efterat alle om Morgenen var staaede op, og man havde talt sammen en liden Stund, sagde de til Kristen, at han ikke maatte rejse, førend de havde vist ham Stedets Mærkværdigheder. Og de førte ham først ind i Arkivet, hvor de viste ham Grindringer fra den fjerneste Aldtid, og af disse — saavidt jeg kan erindre i min Drom — viste de ham først Slægteregistret af Bjergets Herre, af hvilket man saa, at han var Son af den Gamle af Dage og født af Evighed. Her fandtes ogsaa en nøjagtigere Optegnelse om alle hans Gjerninger, saavel som over Navnene paa de mange hundrede, som har staaet i hans Tjeneste, og som han til Boliger har anvist saadanne Steder, der af Tidens odelæggende Tand ikke kan fordæves.

Derpaa forelæste de ham adskilligt om de store Bedrifter, som nogle af hans Tjenere havde udøvet, saasom, „hvoreledes de overvandt Riger, ovede Retfærdighed, erhholdt Forjættelserne, stoppede Lovers Mund, slukkede Aldens Kraft, undsluede Sværdets Dd, fik Kræfter igjen efter Skrøbelighed, blev vældige i Krigen, og bragte Fiendens Lejre til at vige“. (Ebr. 11, 33. 34.)

I en anden Samling af Husets Skrifter forelæste de ham atter om, hvor villig deres Herre var til af sin Naade at antage enhver, ja enhver, om de end tilforn havde ringeagtet og spottet ham og hans Gjerninger. Her fandtes ogsaa mange andre Optegnelser om berømte

Forsigtighed, Gudsrygt, Njærlighed og Klogskab samtale med Kristen i Slottet Skjonhed.

Ting, saavel fra gamle som nyere Tider, hvilke alle Kristen fik se: Profetier og Forudsigelser om store Begivenheder, som engang visse vil indtræffe, til Skrak og Forbauselse for alle Fiender og til Glæde og Trost for Pilegrime.

Den følgende Dag forte de ham ind i Rustkammeret, hvor de viste ham alleflags Vaaben, som deres Herre havde anskaffet for Pilegrime, saasom Sværd, Skjolde, Hjelme, Brystharnisk, uafsladelig Bøn, samt Sko, som aldrig kan slides. Og af alt dette var der her nok til at udruste saa mange Mand til Herrens Tjeneste, som der er Stjerner paa Himmelen.

De viste ham ogsaa adskillige af de Medskaber, hvorved enkelte af hans Tjenere har gjort helt underfulde Ting. De viste ham Mose Stav; den Hammer og det Soud, med hvilke Sael slog Sifera; de Kruffer, Trompeter og Lamper, med hvilke Gideon jog Midianiternes Hære paa Flugt. Dernæst viste de ham den Drestav, Sangar drev Kvæg med, og med hvilken han ihjesslog 600 Mand. De viste ham ogsaa den Ksenkjæve, hvormed Samson udrettede saa meget stort og underfuldt. De viste ham endvidere Slingen og Stenen, hvormed David slog Goliath af Gad, samt det Sværd, hvormed Herren vil dræbe „Syndens Menneſke“ paa den Dag, han skal opstaa til Dov. (Zeph. 3, 8.) De viste ham desuden mange andre fortræffelige Ting, som Kristen havde godt af at se. Og da de var bleve færdige med dette, begav de sig atter til Hvile.

Da saa jeg i min Drom, at han den følgende Morgen stod op for at fortsætte sin Rejse, men de bad ham endnu engang at blive over til næste Dag, og da, sagde de, dersom Vejret er klart, skal vi vise dig de yndige Bjerge, et Syn, som endnu vil forøge din Glæde, efterdi de er nærmere den forønskede Havn, end det Sted, hvor du nu befinder dig. Til dette var han strax villig, og blev.

Den følgende Morgen, saasnart Solen var staaet vel op, tog de ham med sig til Toppen af Huset og bad ham se mod Syden; dette gjorde han, og blev da i en lang Afstand vaer et yndigt Bjergland, der var forskjønnet med Skove og Vingaarde, alleflags Frugter og Blomster, Rildevæld og Vandspring — herligt at se. (Ef. 33, 16. 17.) Han spurgte da om dette Lands Navn, og de svarede, at det var *Summanuels Land*, og for alle Pilegrime er det ligesaa tilgængeligt, som dette Bjerg, tilføjede de; og naar du er kommen did, vil du kunne se Porten til den *Himelske Stad*, som Hyrderne dersteds vil vise dig.

Nu tænkte Kristen, at det maatte være paa Tide at rejse videre, og Husets Folf havde heller ikke noget derimod. „Men lad os først,“ sagde de, „gaa ind i Rustkammeret.“ Dette gjorde de; og da de var komne der, rustede de ham fra Isse til Fodskaale med Vaaben, der kunde bestaa sin Prove, i Tilfælde af, at han undervejs skulde udsættes for at blive angreben.

Saaledes rustet gik han nu med sine Venner til Porten, og der spurgte han Portneren, om han havde set nogen Pilegrim gaa forbi, hvortil denne svarede ja.

Kristen. Kjære, kjendte du ham?

Portneren. Jeg spurgte ham om hans Navn, og han svarede, at han hed Trofast.

Kristen. Na, ham kjender jeg godt, det er min Landsmand og Nabo; han og jeg er fødte paa det samme Sted. Hvor langt tror du han kan være kommen.

Portneren. Han er vel et lidet Stykke nedenfor Bjerget.

Kristen. Tak, gode Portner, Herren vare med dig og velsigne dig for al din Godhed med mig.

Da begav han sig paa Vejen; men Betænkning, Guds frygt, Kjærlighed og Klogskab sagde, at de vilde følge med ham til Toden af Bjerget. Saaledes vandrede de da alle frem, idet de vedblev at underholde sig med behagelig og nyttig Samtale, indtil de skulde til at stige ned af Bjerget. Da sagde Kristen: „Saa vidt jeg kan se, er det ikke mindre vanskeligt at komme ned end at komme op.“ „Ja,“ svarede Klogskab, „i din uværende Tilstand er det sandelig vanskeligt uden at glide at komme ned i Idmyggelses Dal, og derfor, sagde de, har vi fulgt med dig, for at hjælpe dig ned af Bjerget.“ Kristen begyndte da at gaa ned, men yderst forsigtigt; dog gled han et Par Gange.

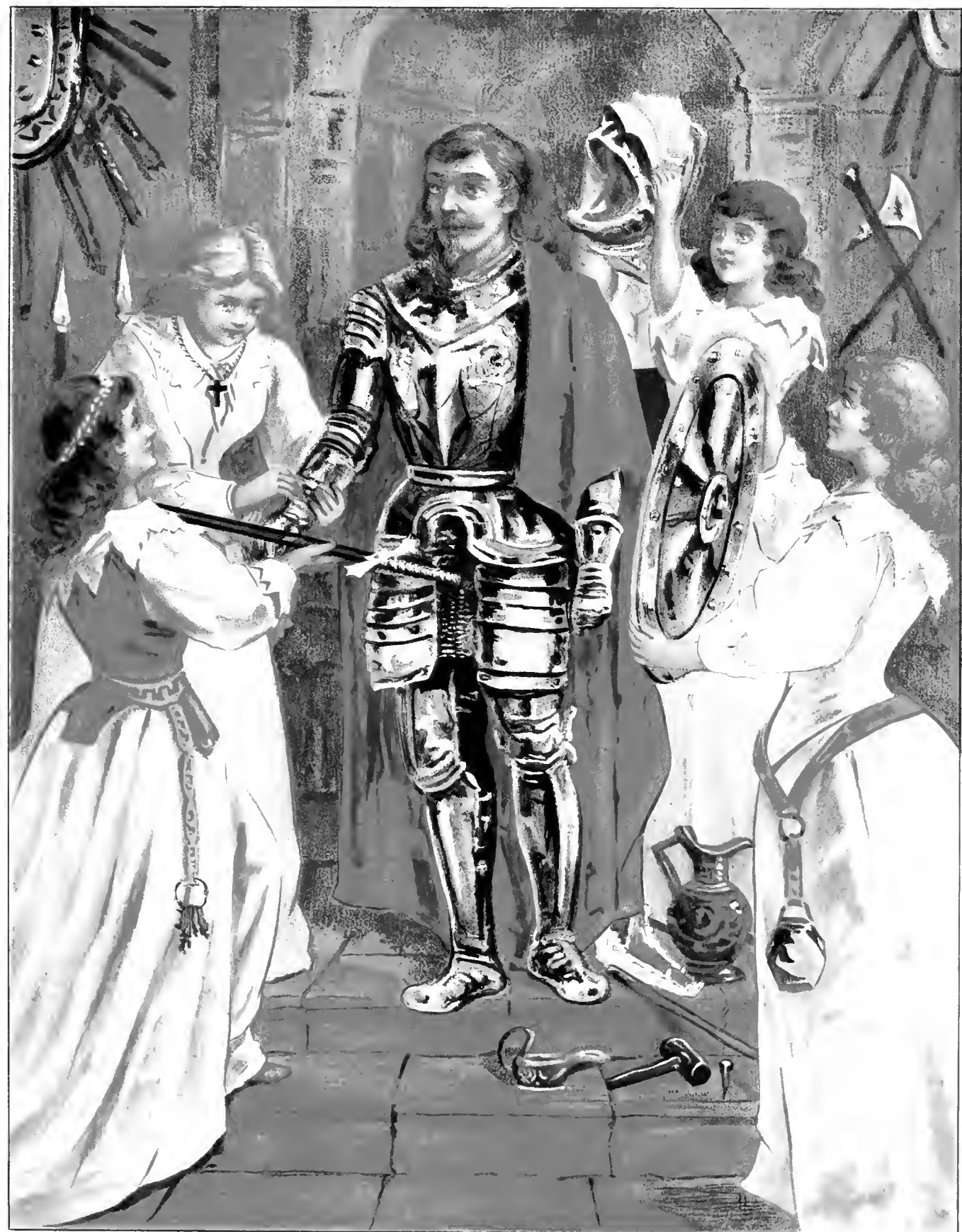
Da saa jeg i min Drøm, at da de alle var komne ned af Bjerget, fik Kristen af disse gode Mennesker et Stykke Brød, en Flaske Vin og en Druelase, og derpaa gik han sin Vej.

---

4. Kapitel.

Men her i Idmyggelses Dal kom stakers Kristen haardt i Snibe; thi han var ikke kommen langt, for han fik Dje paa en fæl og listig Fiende, der kom ilende hen over Marken imod ham; hans Navn var Apollyon. Da begyndte Kristen at blive bange om Hjertet og at overlægge, om han skulde vende om igjen eller holde Stand. Men da erindrede han, at han paa Styggen ikke havde nogen Rustning, og tænkte derfor, at han ved at flygte kun vilde give Fienden desto større Fordel, thi denne vilde da med Lethed kunne gjenmembore ham med sine Pile. Han besluttede derfor at friste Skjebnen, og forsvare sin Post saa godt han kunde; thi tænkte han, om jeg saa ikke havde andet for Dje end at frelse mit Liv, saa vilde det dog være klogest at holde Stand.

Han gik derfor videre, indtil han traf Apollyon. Det var et frygteligt Uhyre at se til; han var bedækket med Skjæl som en Fisk (og de er hans Hoffærdighed); han havdevinger som en Drage, Fodder som en Bjørn, og ud af hans Bug kom der Ild og Røg, og

Kristen modtager sin Røstning fra Forsigtighed, Klogskab, Gudsfrugt og Kjærlighed.

hans Mund var som en Loves Mund. Da han var kommen hen til Kriften, betragtede han ham med en foragtelig Mine og begyndte derpaa at udspørge ham saaledes:

Apollo. Hvor kommer du fra, og hvor skal du hen?

Kriften. Jeg kommer fra Fordærvelsens Stad, et Sted, hvor alt ondt findes, og agter mig til Zions Stad.

Apollo. Heraf mærker jeg, at du er en af mine Underfaatter, thi hele det Land tilhører mig, og jeg er dets Fyrste og Gud. Hvoraf kommer det altsaa, at du har lobet bort fra din Konge? Var det ikke fordi jeg ventede endnu at have Nytte af dig, slog jeg dig med et Slag død paa Stedet.

Kriften. Jeg blev rigtignok født i dit Rige, men da din Tjeneste er haard og din Lou saadan, at ingen kan leve af den, thi Syndens Sold er Døden (Rom. 6, 23), saa gjorde jeg, da jeg var kommen tilære, som andre fornuftige Folk, og saa mig om efter noget bedre.

Apollo. Der er ingen Fyrste, som saa let giver Slip paa sine Underfaatter, og det er heller ikke min Mening at give Slip paa dig; men siden du nu først klager over min Tjeneste og Lou, saa giv dig kun rolig tilfreds og gaa tilbage igjen; hvad vert Land formaar, det lover jeg dig du skal faa.

Kriften. Men jeg er alt traadt i en andens Tjeneste, ja i Kongernes Konges; hvorledes kan jeg da med Billighed gaa tilbage til dig?

Apollo. Heri har du handlet ifølge det Ordsprog, som siger: „Byttet ondt med værre“; men det hænder dog meget ofte, at de, som kalder sig hans Tjenere, efter nogen Tids Forlob forlader ham og kommer til mig igjen; gjer kun du ligedan, saa skal alt blive godt.

Kriften. Jeg har givet ham mit Vresord og svoret ham Troskab, hvorledes kan jeg da komme fra ham uden at blive hængt som en Forræder.

Apollo. Du har gjort det samme mod mig, og dog vil jeg tilgive dig alt, saafremt du bare nu vil vende om og gaa tilbage.

Kriften. Hvad jeg lovede dig, skete i min Umyndighedsalder, og jeg tror desuden, at den Fyrste, under hvis Banner jeg nu staaer, er istand til at løse mig, ja endog tilgive mig for alt, hvad jeg har gjort af Føjelighed mod dig, og jeg synes tillige, du fordærvelige Apollo, for at sige Sandhed, langt bedre om hans Tjeneste, Lou, Tjenere, Regjering, Selskab og Land, end om dig og dine; forsøg derfor ikke længer at overtale mig, thi jeg er hans Tjener og ham vil jeg følge.

Apollo. Tænk endnu engang rolig over alt, hvad der kan møde dig paa den Vej, du nu gaar. Du ved, at hans Tjenere for det meste faar en daarlig Ende, fordi de sætter sig op mod mig og overtræder mine Bud. Hvor mange af dem har ikke faat en skammelig Død! Og desuagtet anser du hans Tjeneste for bedre end min, skjønt han endnu aldrig har forladt

det Sted, hvor han er, for at redde en af dem, som har tjent ham, ud af mine Hænder, medens jeg derimod mangfoldige Gange, som hele Verden ved, enten ved Magt eller Evig har revet dem, som troligen har tjent mig, ud af hans og hans Folks Hænder, og saaledes vil jeg ogsaa gjere med dig.

Kristen. Han tover med at hjælpe dem kun for at prove deres Kjærlighed, for at se om de vil holde fast ved ham indtil Enden; og hvad den sorgelige Ende angaar, som du siger, de altid faar, da gjelder den i deres egne Sjæle for den største Ure, thi Udfrielsen fra den nærværende Tid agter de ikke saa meget, men venter taalmodig paa den Herlighed, som skal aabenbares paa dem, naar deres Fyrste kommer i sin Herlighed med alle sine Engle.

Apollo n. Du har allerede været ham utro, og hvorledes kan du da vente, at han skal give dig Lon?

Kristen. Hvor, Apollo n, bestaar da min Utroskab?

Apollo n. Allerede i Begyndelsen af din Rejse tabte du Modet, da du var nær ved at omkomme i Forsjagthedens Sump. Du forsøgte ad ulovlige Veje at blive din Byrde kvit, istedenfor at vente til din Konge kom og tog den af dig; du jøb en syndig Søvn og mistede dit kostbareste Alenodie; du var ogsaa nær ved at vende om ved Synet af Loverne, og naar du taler om din Rejse og om hvad du har hørt og set undervejs, saa er du i dit inderste Hjerte begjærlig efter forjængelig Ure i alt hvad du siger og gjør.

Kristen. Hvad du siger, er sandt nok, og jeg har desuden gjort mig skyldig i meget mere, som du ikke har omtalt; men den Fyrste, jeg tjener, er naadig og villig til at tilgive. Disse Svagheder havde jeg desuden, da jeg var i dit Land, thi der har jeg indjuget dem, og jeg har jukket under dem, været bekymret for dem, og har alt saat Tilgivelse hos min Fyrste.

Da brød Apollo n ud i heftigt Raseri og sagde: Jeg er en Fiende af denne Fyrste; jeg hader hans Person, hans Love og hans Folk; jeg er dragen ud alene for at kjæmpe med dig.

Kristen. Apollo n! vogt dig for hvad du gjør, for jeg er paa Kongens, paa Hellighedens Vej; tag dig derfor iagt.

Apollo n skrævede da tværs over Vejen saa bred den var og skreg:

„Søs mig findes ingen Frygt, belav dig paa at dø, thi jeg sværger ved min evige Afgrund, at du ikke skal komme videre; her gjør jeg Ende paa din Sjæl!“

I det samme kastede han en gloende Pil mod hans Bryst, men Kristen havde et Skjold i Haanden, hvormed han opfangede den og saaledes undgik Faren.

Da trak Kristen sit Sværd, thi han mærkede, at det nu var paa Tide at forsvare sig. Apollo n joer rasende løs paa ham, idet han udkastede sine Pile saa tykt som Hagel, hvormed han tiltrods for alt, hvad Kristen kunde gjøre for at undgaa det, saarede ham i

Hovedet, Haanden og Foden. Dette bragte Kriſten til at vige lidt; Apollyon var ikke ſen til at benytte Fordelen, men Kriſten tog Mod til ſig og forsvarede ſig ſaa godt, han kunde. Denne haarde Kamp varede over en halv Dag, ja lige til næſten al Kraft og Magt var vegen fra Kriſten; thi, ſom man let kan tænke ſig, maatte han paa Grund af ſine Saar efterhaanden blive ſvagere og ſvagere.

Da begyndte Apollyon, der havde ventet paa dette, at trange mere og mere ind paa Kriſten og kaſtede ham endelig, idet han brodes med ham, med ſaadan Voldsſomhed til Jorden, at Sværdet ſløj Kriſten af Haanden. Da ſagde Apollyon: „Nu ved jeg, at du ikke ſlipper, og med det ſamme klemte han ham ſaa haardt, at Kriſten troede, det var ude med ham. Men juſt ſom Apollyon vilde til at give ham det ſidſte Slag for med engang at gjøre det af med ham, greb Kriſten ved Guds Indſkydſe i Haſt efter ſit Sværd, og naaede det, idet han raabte: „Glad dig ikke over mig, min Fiende; naar jeg er falden, ſkal jeg ſtaa op igjen“ (Micha 7, 8); og i det ſamme gav han ham et frygteligt Stød, der fik ham til at vige tilbage, ſom den, der har ſaat ſit Baneſaar. Da Kriſten mærkede dette, ſtødte han endnu engang efter ham, idet han ſagde: „I alle diſſe Ting mere end ſejrer vi ved ham, ſom os elſkede.“ (Rom. 8, 37.) Og dermed udſtrakke Apollyon ſine Dragevinger og ſoer bort, ſaa at Kriſten en Tid ikke ſaa ham mere.

Kriſten takker for at have beſeiret Apollyon.

Ingen kan gjøre ſig Begreb om, medmindre han, ligesom jeg, ſelv har ſet og hørt det, hvor ſkrækkeligt Apollyon hylede og brode under Kampen; han gav Lyd fra ſig ſom en Drage, — og paa den anden Side, hvor tungt Kriſten ſukkede og ſtonnede. Jeg ſaa ikke en eneste glad Mine i hans Anſigt, for han mærkede, at han havde ſaaret Apollyon med ſit tveæggede Sværd; men da ſmiledede han og ſaa op mod Himmelen. Denne Kamp var det frygteligſte Syn, jeg nogenſinde har ſet.

Da nu Kampen var overſtaat, ſagde Kriſten: Her vil jeg takke ham, der har frelſt mig fra Lovens Gab, ham, der ſtod mig bi mod Apollyon. Og dette gjorde han, idet han ſagde:

„Beelzebub, den fede Avindemand,
 Har rustet mod mig denne grimme Fiende:
 Med Helveds Raseri han saldt mig an
 Og tænkte, han mig stulde overvinde.
 Men Michael mig hjalp — han stred med mig,
 Jeg tvang mit Sværd — og flux kan maatte vige.
 Thi skal jeg prise ham evindeligt;
 Som Tjerrøg skal Tat fra Hjertet stige.“

I det samme blev jeg en Haand vaer, som rakte Krist en nogle Blade af Livets Træ, hvilke han tog og lagde paa de Saar, han havde faat i Kampen, og disse blev strax helbredede. Her satte han sig ogsaa ned for at spise af det Brod og drikke af den Glaske, som han fort før havde faat; og efter saaledes at have forfrisket sig, begav han sig med draget Sværd i Haanden videre paa sin Vejse; „for“, sagde han, „jeg kan ikke vide, hvilke Fiender der endnu kan møde mig“. Men der tilstødte ham ikke noget ondt gennem hele Dalen efter hans Kamp med Apollyon.

Ved Enden af denne Dal var der en anden, som hed Dødens Skygges Dal, og Krist en maatte nødvendig derigjennem, saasom Vejen til den Himmelske Stad laa midt igjennem den. Denne Dal er meget ensom og øde. Profeten Jeremias beskriver den saaledes: En Ørken, et Land, som er øde, fuldt af Grave, et tørt og Dødens Skygges Land, et Land, som ingen (uden en Krist en) tilførn har vandret gennem, og hvor intet Menneske bor. (Jer. 2, 6.)

Her var Krist en udsat for langt større Fare, end i Kampen mod Apollyon, som af det følgende vil ses.

Jeg saa da i min Drom, at Krist en ved Grænserne af Dødens Skygges Dal modte to Mænd, der kom ilende tilbage, og som var Born af dem, der bragte en ubehagelig Efterretning om det gode Land. (4 Mos. 13, 22.) Krist en talte saaledes til dem:

Hvor skal I hen?

Mændene. Tilbage, tilbage! og vi raader dig til at gjøre det samme, dersom du sætter nogen Pris paa Liv og Fred.

„Hvorfor det, hvad er nu paaferde“, sagde Krist en.

Mændene. Paaferde? Vi skulde just samme Vej som du, og gif saa langt vi turde, ja vi var sandelig nær ved ikke at kunne komme tilbage, thi havde vi bare gaat lidt længere, saa havde vi ikke været her og kunnet bringe dig disse Efterretninger.

„Men hvad er der da tilstødt eder?“ sagde Krist en.

Mændene. Vi var næsten inde i Dødens Skygges Dal, men til at Lykke saa vi os godt før og øjnede Faren, før det var for sent.

„Men hvad saa I da?“ spurgte Krist en.

Mændene. Saa? Dalen selv, der er sort som Bøg; der saa vi ogsaa Afgrundens Spøgelses, Satyrer og Drager; i denne Dal horte vi tillige en bestandig Hulen og Jamren, som af Folk i den yderste Nød og Elendighed, hvilke her sad bundne i Baand og Lænker; og over denne Dal svævede Forvirringens mistroende Sky. Og saa Døden bedækker den med sine Binger. Kort, det er et forfærdeligt Sted; alt er der Mørke og Forvirring. (Job 3, 5; 10, 22.)

Da sagde Kristen: Af det, I siger, kan jeg ikke rettere forstaa, end at denne Vej dog fører til den forønskede Havn. (Jer. 2, 6.)

Mændene. Gaa du den Vej længe nok, vi agter ikke at gaa den. Derpaa skiltes de ad, og Kristen fortsatte sin Rejse, fremdeles med draget Sværd i Haanden af Frygt for at blive overfalden.

Da saa jeg i min Drøm, at der gennem hele Dalen paa højre Side var en meget dyb Groft; denne Groft er det, i hvilken til alle Tider de Blinde har ledet huerandre, og hvori de uheldige er omkomne. Og saa paa venstre Side var der en meget farlig Sump, hvori endog en god Mand, om han faldt ned i den, ikke vilde finde Bund for sin Fod til at staa paa. I denne Sump faldt Kong David engang (Sal. 69, 14) og var uidentvil omkommen der, havde ikke han, som er mægtig, trukket ham ud.

Vejen var her overmaade smal, og det var derfor saa meget farligere for den gode Kristen at gaa; thi naar han i Mørket fogte at undgaa Graven paa den ene Side, stod han i Fare for at falde i Sumpen paa den anden; og naar han med den største Forsigtighed vilde vogte sig for Dyndet, stod han i Fare for at falde i Graven. Saaledes vandrede han frem, og jeg hørte ham sukke bitterlig; thi foruden de omtalte Farer var det her saa mørkt, at naar han flyttede Foden for at gaa, vidste han tidt ikke, hvor eller hvorpaa han kunde komme til at sætte den ned igjen.

Nu mærkede jeg, at omtrent midt i Dalen laa Helvedes Gab, og det stødte lige op til Bejstanten. „Hvad skal jeg nu gjøre“, tænkte Kristen. Og hvert Djeblik strømmede der Ild og Røg ud i saa forfærdelige Masser med Gnistre og hæslige Skrig (langt frygteligere Ting end Apollyon, og mod hvilke hans Sværd intet formaadede), at han blev nødt til at stikke sit Sværd i Skeden og gribe til et andet Baaben, der kaldes uafsladelig Bøn.

Inde Hander.

(Eph. 6, 18.) Da horte jeg ham raabe: „Kjære Herre, jeg beder dig udfri min Sjæl.“ (Zal. 116, 4.) Saaledes gif han længe, dog naaede Flaammerne af og til næsten lige hen til ham. Han horte ogsaa jamrende Stemmer, en hastig Frem- og Tilbageilen, og ventede hvert Øjeblik at blive jonderreven eller nedtraadt som Skarn paa Gaden. I lang Afstand saa han dette frygtelige Syn og horte denne rædselsfulde Larm, og da han endsteds syntes at høre en hel Skare Fiender at komme ham imøde, stansede han og begyndte at overveje, hvad der her var bedst at gjøre. Snart tænkte han saa halvt om halvt paa at vende om igjen, snart at han kanske allerede var halvvejs i Dalen; han kom tillige ihu, hvor mangen Fare, han allerede havde udstaaet, og at han ved at gaa tilbage gjerne kunde udsætte sig for langt større Fare end ved at gaa frem. Han besluttede derfor at gaa videre. Dog syntes de djævelske Fiender at komme ham nærmere og nærmere, men da de var næsten lige ved ham, raabte han med høj Røst: „Seg vil gaa ind i Herrens Kraft“. (Zal. 71, 16.) Da veg de tilbage og kom ikke længere.

En Ting vil jeg ikke forbigaa. Jeg lagde Mærke til, at stakkars K r i s t e n nu var saa forvirret, at han ikke engang kjendte sin egen Stemme, og dette erfarede jeg saaledes: Just som han var kommen hen mod Mundingen af den brændende Bøl, smuttede en af de Unde sig bag ham, traadte ganske sagte hen til ham og hviskede alskens afskyelige Gudsbespottelser i hans Øren, saa han troede, at disse virkelig kom fra hans eget Hjerte. Dette bedrøvede K r i s t e n langt mere end alt, hvad der tilforn havde hændt ham, nemlig at han nu skulde bespotte ham, hvem han tilforn havde elsket saa højt. Han vilde ikke have gjort det, men havde ikke Fatning nok, hverken til at tilstoppe sine Øren eller til at undersøge, hvorfra disse Bespottelser kom.

Da K r i s t e n temmelig længe havde vandret i denne trostløse Tilstand, horte han en Røst, der syntes at komme fra en Mand, som gif lige foran ham, og som sagde: „Naar jeg end skal vandre i Dødens Skygges Dal, vil jeg ikke frygte for ondt, thi du er med mig.“ (Zal. 23, 4.)

Da blev han glad, og det af følgende Grunde:

F o r f i r s t, fordi han deraf kunde slutte, at der i Dalen fandtes andre end ham, som frygtede Gud.

F o r d e t a n d e t, fordi han mærkede, at Gud var med dem, selv paa dette mørke og frygtelige Sted, og hvorfor da ikke, tænkte han, med mig, skjønt jeg paa Grund af de Hindringer, som forfølger mig her, ikke kan fornemme det. (Job 9, 11.)

F o r d e t t r e d j e, fordi han haabede senere at faa Selskab, hvis han kunde indhente dem. Han gif derfor videre, idet han raabte paa den, som gif foran; men denne vidste ikke hvad han skulde svare, thi ogsaa han troede, han var alene.

Og om en Stund blev det Dag. Da sagde K r i s t e n: Han har forvandlet Dødens Skygge til Morgen. (Amos 5, 8.)

Kristen møder et Selskab af onde Mænd i Todens Skygges Dal.

Da det nu var blevet Morgen, saa han tilbage, ikke fordi han ønskede at vende om igjen, men for ved Dagens Lys at tage de Farer i Djeslyn, som han i Mørket havde været udsat for. Da saa han tydeligere Graven paa den ene Side og Sumpen paa den anden, tillige hvor smal Vejen var mellem begge; han saa ogsaa Afgrunder's Spogelser, Satyrer og Drager, men alt i lang Trastand (thi efter Daggrøn nærmede de sig ikke); dog blev de synlige for ham, ifølge hvad der staar skrevet: „Han aabenbarer de dybe Ting af Mørket og udforer Dødens Skygge til Lyset.“ (Job. 12, 22.)

Kristen var nu meget glad over sin Udfrielse fra alle de Farer, han var bleven udsat for paa sin ensomme Vej, hvilke Farer, skjønt han tilforn havde frygtet mere for dem, dog nu i Dagens Lys tydeligere kunde ses. Omtrent paa denne Tid stod Solen op, og dette var et nyt Raadeskæb for Kristen; thi man maa vide, at hvorvel den første Del af Dødens Skygges Dal var meget farlig, saa var dog den anden Del, som han nu skulde gaa igjennem, om uuligt endnu farligere; thi fra det Sted, hvor han nu stod, og lige til Enden af Dalen var Vejen fuld af Snarer, Strikker og Garn, og farlig ved saa mange Grave, Faldgruber, dybe Hulter og bratte Steder, at hvis det nu havde været mørkt, som det var, da han gik den første Del af Vejen, vilde han, om han saa havde haft tusen Ejele, sikkerlig være omkommen; men Solen var som sagt just staaet op. Da sagde han: Hans Lygte skinner over mit Hoved, og ved hans Lys gaar jeg gjennem Mørket. (Job 29, 3.)

Alten Pave.

af Dalen. Nu saa jeg i min Drom, at der ved Enden af denne Dal laa Blod, Ben, Afke og lemlestede Menneskekroppe, ja endog af Pilgrime, som forhen havde gaat denne Vej; og medens jeg grundede over hvad vel Marsjagen dertil kunde være, opdagede jeg et lidet Stykke foran mig en Hule, hvor der i gamle Tider havde holdt to Miser til, Pave og Hedning, ved hvis Magt og Tyranni de Mennesker, hvis Ben, Blod, Afke, o. s. v. laa omkring, grusomt er bleven dræbte. Men Kristen gik forbi der, uden at der tilstødte ham noget ondt, hvorover jeg undrede mig noget; dog har jeg siden jaat høre, at Hedning for længe siden er død; og hvad den anden angaar, saa er han, skjønt endnu ilive, dog paa Grund af

Alderdom og de mange haarde Dyſt, han i ſine yngre Aar har maattet beſtaa, bleven ſaa ſkrøbelig og ſtiv i Ledene, at han nu ikke kan gjøre ſtort mere end ſidde ved Abningen af ſin Hule og grine til Pilegrimene, naar de gaar forbi, og bide ſine Negle af Gorme over, at han ej kan ſaa dem fat.

Jeg ſaa derfor, at Kriſten gik troſtigen ſin Vej; dog ved Synet af den gamle Mand, der ſad ved Abningen af Hulen, vidſte han ikke rigtig, hvad han ſkulde tro, iſar fordi Manden, ſkjønt han ikke kunde naa ham, dog talte til ham, og ſagde: „J vil ikke blive bedre, før flere af eder er opbrændte.“ Men Kriſten taug kun og gik uforfærdet videre, uden at komme til nogen Skade. Da ſang Kriſten:

„O ſtore Nedring, høje, nuderfulde,
At jeg af ſaadan Fare frelſes ſkulde,
Som du mig mødte her. — Tak være dig,
Hvis Haand mig ledte ſaa omhyggelig!
Se: Mørkets Rødder, Djævel uden Tak
Og Synd om inged mig i denne Dal;
Ia all' Helveds Strikker laa udpendte
Paa Vejen, hvor jeg mine Fjæne vendte.
Hvort J bliſ fortabt jeg ſkulde være,
Men ſe: jeg lever! — Jeſus, dig ſte Være!“

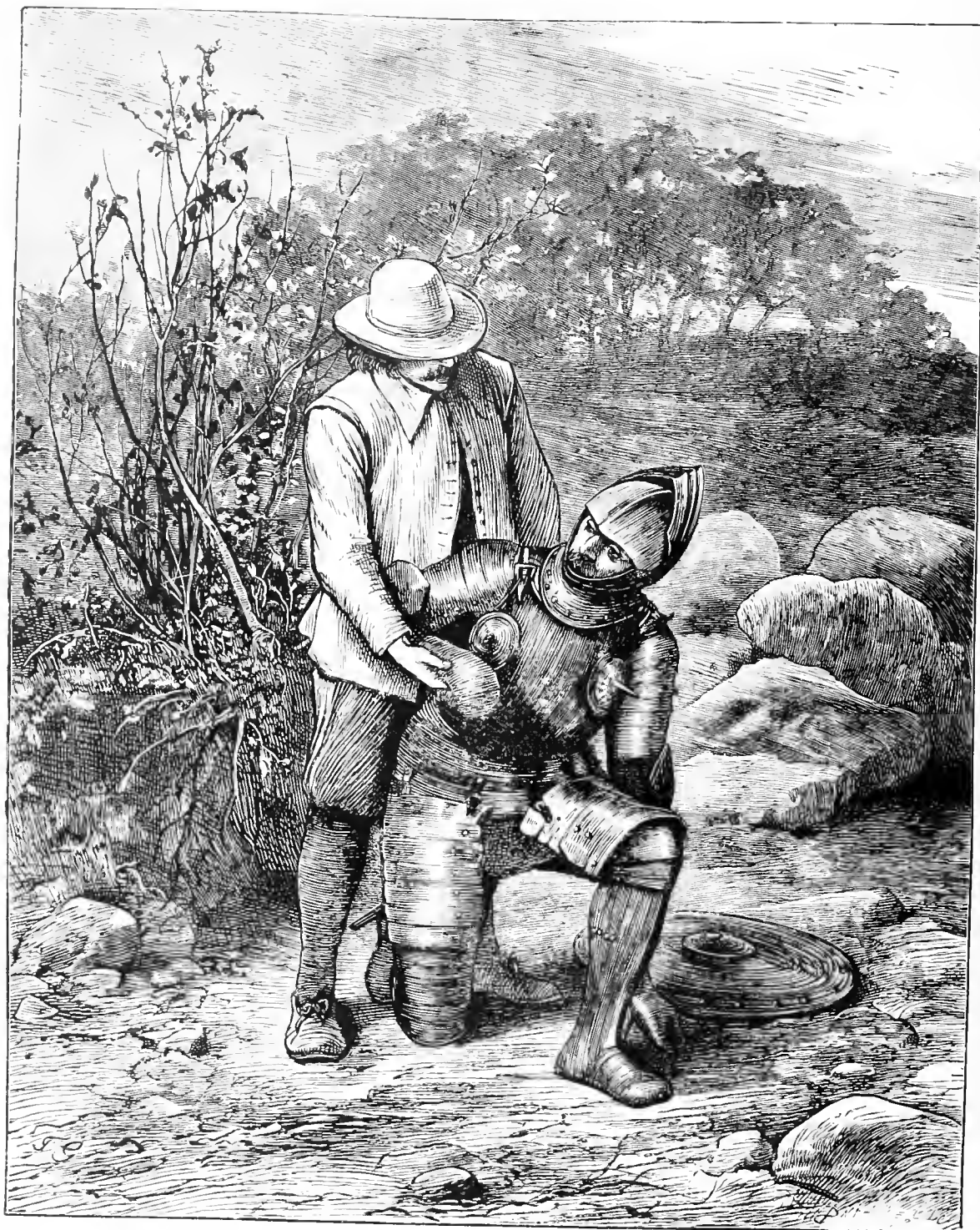
5. Kapitel.

Det Kriſten nu drog videre, kom han til en liden Forhøjning, ſom var bleven opkaſtet, for at Pilegrime derfra kunde ſe ſig om. Han ſteg derfor op paa den, og ſik da i kort Afſtand Dje paa Trofaſt, ſom ilede afſted alt hvad han kunde. Da raabte Kriſten: „Hejda; Holla! Vent, ſaa ſkal jeg gjøre dig Folge.“ Nu ſaa Trofaſt ſig tilbage, hvorpaa Kriſten igjen raabte til ham: „Vent, til jeg kommer eſter“. Men Trofaſt ſvarede: „Nej, det gjelder mit Liv, Blodheveren er bag mig“.

Herover blev Kriſten noget bedrovet og ved at anſtrengte alle ſine Kræfter, indhentede han ſnart Trofaſt, ja løb endog forbi ham, ſaa at den, ſom var ſidſt, kom forſt. Da ſmilede Kriſten af Forſængelighed over, at han havde ſaaet Forſpringet for ſin Broder, men da han ikke ſaa ſig godt for, ſnublede han og faldt og kunde ikke rejſe ſig op igjen, forend Trofaſt kom ham tilhjælp.

Da ſaa jeg i min Drom, at de kjærligen gik ſammen og talte venligt med hinanden om alt, hvad der havde hændt dem paa deres Vandring. Og ſaaledes begyndte Kriſten: „Min kjære, højtelskede Broder Trofaſt, jeg er ſandelig glad over, at jeg har truffet

Kristen og Trofast mødes.

dig, og over at Gud har stemt vore Sjæle saaledes, at vi kan vandre som Væmmer paa denne gode Vej."

Trofast. Jeg havde tænkt, kjære Ven, at gjøre dig Selskab lige fra Byen, men du havde faat Forspringet for mig, og derfor blev jeg nødt til at tilbagelægge saa langt et Stykke af Vejen alene.

Kristen. Hvor længe opholdt du dig i Fordærvelsens Stad, efterat jeg havde begivet mig paa min Vandring?

Trofast. Til jeg ikke kunde blive der længere, for strax du var rejst, blev der megen Snak om, at vor By inden kort Tid vilde blive opbrændt med Ild fra Himmelen.

Kristen. Hvad! rygtedes der slikt blandt dine Naboer?

Trofast. Ja, en Stund var det i alles Munde.

Kristen. Men var der da ikke flere end du, som forlod Byen for at undgaa Faren?

Trofast. Omendsskjont der, som sagt, taltes meget derom, tror jeg dog ikke, at nogen fæstede synderlig Lid dertil, for da de var midt oppe i den heftigste Disput desangaaende, hørte jeg flere tale spottende om dig og din fortvilede Rejse (saaledes kaldte de din Vandring); men jeg for min Part troede, og gjør det fremdeles, at Byen virkelig vil gaa under ved Ild og Svovl herovenfra, og derfor har jeg taget Flugten.

Kristen. Hørte du noget til Dabos Føjelig?

Trofast. Ja, Kristen, jeg hørte at han var fulgt med dig saa langt som til Forsagthedens Sump, hvor han, som nogle mener, faldt i, skjont han selv ikke vilde være det bekjendt; men jeg er dog vis paa, at han blev rigtig tilsmundset af denslags Søl.

Kristen. Og hvad sagde hans Naboer til ham?

Trofast. Siden han kom tilbage, har de næsten alle havt ham tilbedste. Mange haaner og foragter ham og vil neppe tage ham mere i Arbejde. Det er nu syv Gange værre med ham, end om han aldrig var gaat ud af Byen.

Kristen. Men hvorfor har de da saa meget imod ham, siden de selv foragter den Vej, han forlod?

Trofast. Na, de mente, han var en Bendekaabe, som ikke var bleven sin Bekjendelse tro, og derfor burde hænges. Jeg tror, Gud selv har ophidset hans Fiender mod ham og gjort ham til et Ordsprog, fordi han forlod Vejen. (Jer. 29, 18. 19.)

Kristen. Talte du ikke med ham før du rejste?

Trofast. Jeg mødte ham engang paa Gaden, men han gik over paa den anden Side, som om han skammede sig ved, hvad han havde gjort, og derfor talte jeg ikke til ham.

Kristen. I Begyndelsen af min Rejse havde jeg virkelig godt Haab om denne

Mand, men nu er jeg bange for, at han vil omkomme ved Byens Undergang; for det er jo gaat ham efter det sande Ordsprog: „Hunden vender sig igjen til sit eget Spy, og Soen, som var toet, til skiden Sole.“ (Petr. 2, 22.)

Trofaste. Na, det er, hvad jeg ogsaa frygter for vil hende ham, men hvem kan vel hindre det, som skal ske?

Kristen. Vel, Nabo Trofaste, lad os ikke tale længer om ham, men heller om noget, som mere ligetil angaar os selv. Fortæl mig nu hvad du har oplevet paa Vejen. At der har handt dig adskilligt, det ved jeg, ellers vilde det virkelig være et Under.

Trofaste. Jeg undgik den Sump, som jeg horte du var falden i, og kom lykkelig til Porten; men undervejs mødte jeg en, hvis Navn var Belyst, som nær havde gjort mig Fortrad.

Kristen. Det var da vel, at du undgik hendes Garn; hun satte Josef haardt paa Prove, og han undgik hende ligesom du, men det havde dog nær kostet ham Livet. Hvad var det egentlig hun vilde dig.

Trofaste. Du kan ikke tro, medmindre du selv skulde kjende noget til hende, hvilken lofkende, fristende Tunge hun har; hun ophød alt for at faa mig til at følge med hende og lovede mig alleflags Glæder.

Kristen. Hun lovede dig dog ikke den Glæde, som kommer af en god Samvittighed?

Trofaste. Du ved, hvad jeg mener, alle legemlige og kjædelige Glæder.

Kristen. Tak Gud, at du slap fri for hende. „Den, Herren er vred paa, skal falde deri, (Ordspr. 22, 14.)

Trofaste. Nej, jeg ved ikke, om jeg med Sandhed kan sige, at jeg slap aldeles fri for hende.

Kristen. Hvad! du samtykkede vel aldrig i hendes Begjæring!

Trofaste. Nej, ikke saa at jeg besmittede mig, for i det samme raandt mig ihu et Sted af en gammel Bog, jeg engang har læst, hvor der staar: „Hendes Gange holder fast ved Helvede“. (Ordspr. 5, 5.) Derfor lukkede jeg mine Øjne for ikke at fortrylles ved hendes Blik. Da spottede hun mig, og jeg gik min Vej.

Kristen. Stodte du ikke paa nogen anden Hindring undervejs?

Trofaste. Da jeg kom til Goden af det Bjerg, som kaldes Besværlighed, traf jeg en meget gammel Mand, som spurgte mig, hvem jeg var, og hvor jeg skulde hen. Jeg sagde, at jeg var en Pilegrim paa Vejen til den himmelske Stad. Da sagde den gamle Mand: Du ser mig ud til at være en skikkelig Kar; vil du staa dig til No hos mig og være tilfreds med den Løn, jeg vil give dig? Jeg spurgte ham da om hans Navn og hvor han boede. Han sagde, at han hed Adam den første og boede i Byen Førrelse. Jeg spurgte ham derpaa om hans Forretning, og hvad Løn han vilde give mig.

Han svarede, at hans Forretninger var mangeslags Forlystelser, og at jeg til Lon skulde faa arve ham. Jeg spurrede ham videre om, hvordan han havde det hos sig i sit Hjem, og hvor mange Tjenere han havde. Han gav mig da at forstaa, at alle Verdens Lækkerier fandtes i hans Hus, og at hans Tjenere var af hans eget Afkom. Derefter spurgte jeg, hvor mange Børn han havde. Han svarede, at han kun havde 3 Døtre: *Rjødets Lyst, Djuenes Lyst* og et hoffærdigt Levnet (1 Joh. 2, 16), og at jeg, hvis jeg ønskede det, skulde faa dem alle til Hustruer. Da spurgte jeg ham, hvor længe han vilde, jeg skulde blive hos ham? Og han svarede: Saa længe, han selv levede.

Kristen. Vel, og hvorledes kom du og den Gamle tilsidst ud af det?

Trofast. I Begyndelsen følte jeg mig vistnok noget tilbøjelig til at følge med den Gamle, for jeg syntes, han lovede godt, men idet jeg under Samtalen tilfældigvis saa paa hans Hænder, mærkede jeg der stod skrevet: „Aflæg det gamle Menneske efter den forrige Dugjængelse“. (Eph. 4, 22.)

Kristen. Og hvad videre?

Trofast. Da blev jeg brændende hed om Hjertet, for nu forstod jeg, at hvad han end sagde, og hvor meget han end smigrede for mig, var det dog hans Hensigt at sælge mig til Slave, naar han først havde faat mig med sig hjem. Jeg bad ham derfor at ophøre med sine Forsøg paa at overtale mig, for jeg vilde ikke komme hans Dør nær. Da begyndte han at skjælde mig ud og sagde, at han nok skulde sende en efter mig, som vilde gjøre Bejen bitter for min Sjæl. Jeg vendte mig nu fra ham og vilde gaa min Vej; men i det samme følte jeg, at han kneb mig, og det saa haardt, at jeg tænkte, han havde taget Stykket med. Dette fik mig til at raabe: „Jeg elendige Menneske!“ (Rom. 7, 24.) Og derpaa gik jeg opad Bjerget.

Da jeg nu var kommen omtrent halvvejs, saa jeg tilbage og fik Øje paa en, der ilede som Vinden efter mig, og han indhentede mig just der, hvor Bænken staar.

Kristen. Der satte ogsaa jeg mig ned for at hvile, men Sovnen overfaldt mig og jeg mistede min Papirrulle, som faldt ud af min Barm.

Trofast. Men, gode Broder, hør mig dog tilende. Saa snart Manden havde indhentet mig, gav han mig et saa frygteligt Slag, at jeg faldt om som død. Efter nogle Øjeblikke kom jeg mig igjen og spurgte ham da, hvorfor han behandlede mig saaledes. Han svarede, at han gjorde det paa Grund af min hemmelige Tilbøjelighed for *Adam den første*, og gav mig i det samme et saa voldsomt Stød for Brystet, at jeg faldt baglænds om, og atter laa som død for hans Fødder. Da jeg igjen var kommen til mig selv, anraabte jeg ham om Barmhjertighed, men han svarede: „Jeg ved ikke af nogen Barmhjertighed“, hvorpaa han atter slog mig til Jorden. Han vilde uden tvivl have gjort Ende paa mig, hvis ikke idet samme en var kommen til, der bød ham at lade mig være.

Kristen. Hvem var det, som bad ham lade dig være?

Trofast. Jeg kjendte ham i Begyndelsen ikke, men da han gik forbi mig, saa jeg, at han havde Huller i sine Hænder og i sin Side; da sluttede jeg, at det maatte være Herren. Derpaa gik jeg opad Bjerget.

Kristen. Den, som indhentede dig, var Moses. Han skaar ingen, og heller ikke ved han at vise Varmhertighed mod dem, som overtræder hans Lov.

Trofast. Det ved jeg ret vel; det var ikke første Gang han havde mødt mig. Det var netop ham, som kom til mig, da jeg endnu levede i Tryghed i mit Hjem, og sagde, at han vilde brænde Huset over mit Hoved, dersom jeg blev der.

Kristen. Men saa du Huset, som ligger paa Toppen af det Bjerg, hvor Moses mødte dig?

Trofast. Ja, og Løverne ogsaa, før jeg kom saa langt; men hvad dem angaar, saa tror jeg vist de sov, for det var omtrent ved Middagstider, og saasom jeg endnu havde Dagen for mig, gik jeg forbi Portneren og nedad Bjerget.

Kristen. Ja, han fortalte mig, at han saa dig gaa forbi, men jeg onsker bare, at du havde taget ind i det Hus; man vilde have vist dig mange Mærkeligheder, som du hele dit Liv neppe vilde have glemt. Men fjære, mødte du da ingen i Idmyggelses Dal?

Trofast. Jo, jeg mødte en ved Navn Misfornøjet, som forsøgte at faa mig med sig tilbage paa Grund af, at der i hele Dalen

ingen Ære var at faa. Han tilføjede ogsaa, at jeg ved at gaa videre vilde dødelig fornærme mine Venner Stoltthed, Overmod, Snobbilskhed, verdslig Ære og flere andre, som han vidste vilde blive højlig forargede, dersom jeg var saa naragtig at vandre gennem denne Dal.

Kristen. Nu, og hvad Svar gav du ham?

Trofast. Jeg sagde ham, at hvorvel alle de, han havde opregnet, medrette kunde gjøre Fordring paa at være beslagtede med mig, saasom de efter Kjødets er mine sande Paa-
rørende, havde de dog siden jeg blev en Pilegrim fornegtet mig, ligesom ogsaa jeg har forskudt dem, og derfor er de nu intet mere for mig, end om de aldrig havde været af min Slægt.

Misfornøjet.

Jeg ſagde ham desuden, at han med Henſyn til Dalen havde gjort ſig en ganſke u vigtig Foreſtilling; „thi Ydmyghed er for Her“ og Hovmod ſtaar for Fald. (Trdſp. 15, 33; 18, 12.) Jeg gaar derfor, ſagde jeg, heller gjennem Dalen efter den Her, ſom de Viſeſte ſkattede ſaa højt, end jeg ſøger at erholde det, ſom du anſer for at være meſt værd at ſtræbe efter.

Kriſten. Modte du ellers ingen i Dalen?

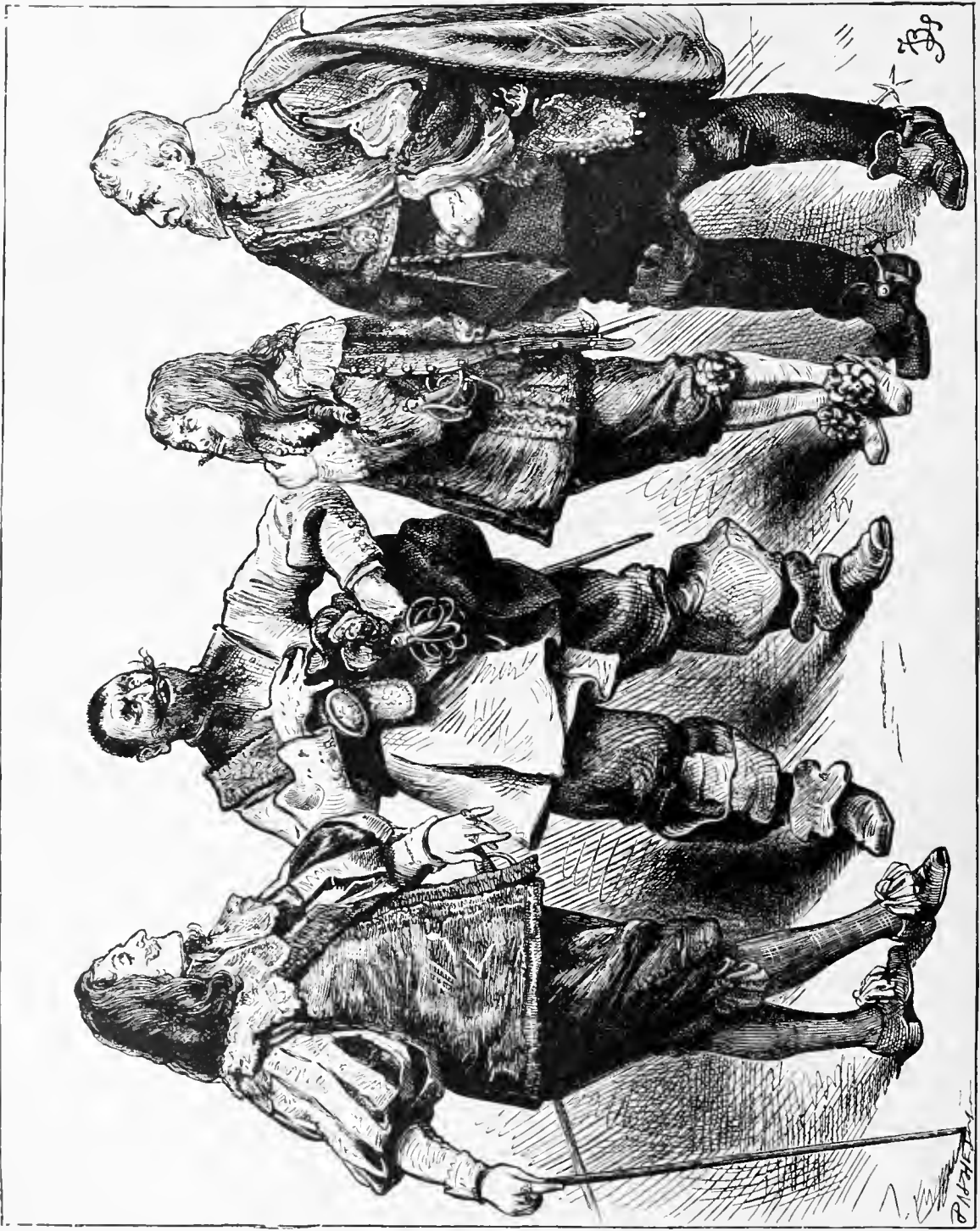
Trofaſt. Jo, jeg modte Skam; men af alle dem, jeg har truffet paa min Vandring, bærer han, ſynes jeg, det meſt upaſſende Navn. Andre lod ſig modſige og tillige overbevise, men denne frakte Skam kunde man ingen Vej komme med.

Kriſten. Hvorledes da, hvad ſagde han til dig?

Trofaſt. Hvad han ſagde! Han gjorde Indvendinger mod Religionen ſelv, han ſagde, at det var noget uſelt og lavt at bekymre ſig om Religionen; at en om Samvittighed var noget umandigt; at den, ſom ſaaledes vaagede over ſine Trd og Gjerninger, gjorde Afſald paa den stolte Frihed, ſom vor Tidsalders ſtarke Mander ſætter ſaa megen Pris paa, og at han desformedelſt vilde udfætte ſig for Spot og Naan. Han ſagde ogſaa, at kun ſaa af de Mægtige, Rige og Viſe nogensinde havde været af min Mening (1 Cor. 1, 26; 3, 18; Phil. 3, 7, 8), og at ingen af dem havde været taabelig nok til at udfætte ſig for at tabe alt, i Naab om at kunne erholde noget, ſom ingen har Viſhed for. Han havde ogſaa meget at udfætte paa den ringe og lave Stand, ſom de fleſte af Nutidens Pilegrimme var af; ſom Grund imod dem anførte han deres ſtore Uvidenhed i Naturvidenſkaberne. Ja, han kom frem med en hel Del mere end jeg her kan fortælle, ſaaſom at det var Skam at græde under en Prædiken, at det var Skam at komme ſukkende og bedrovet hjem, og at det var Skam at bede ſin Næſte om Forladelſe for ſmaa Fejl, eller at give Erſtatning, naar man havde forurettet nogen. Han ſagde ogſaa, at Religionen gjør et Menneſke fremmed for de Store paa Grund af nogle ſaa Laſter hos dem (han gav dem rigtignok et ſmukkere Navn) og bringer ham til at nærme ſig og til at agte de Ringe, ſaaſremt de bekjender ſig til ſamme Tro ſom han. Og er ikke dette en Skam, ſagde han.

Kriſten. Naa, hvad ſvarede du dertil?

Trofaſt. I Begyndelſen vidſte jeg rigtig ikke, hvad jeg ſkulde ſige. Ja, han trængte ſaa haardt ind paa mig, at Blodet ſteg mig op i Anſigtet, og jeg var nærved at give efter. Men tilſidſt begyndte jeg at overtænke, at „hvad ſom er højt blandt Menneſker, er en Vederſtyggelighed for Gud.“ (Luc. 16, 15.) Jeg tænkte ogſaa, at denne Skam fortalte mig kun, hvad Menneſkene er, men ikke det ringeſte om Gud og hans Trd. Og jeg tænkte desuden, at vi paa Dommens ſtore Dag ikke ſkal dommes hverken til Døden eller til Livet efter Verdens hoffardige Tanker, men efter den Allerhøjſtes Viſdom og Lov. Jeg ſluttede derfor, at hvad Gud ſiger, det maa være det beſte, om ſaa hele Verden ſætter ſig

Stottthed.

Overnob

Subbildstthed.

Verdsfig-Ver

op derimod. Da jeg altsaa tydelig saa, at det er Guds Vilje, at vi skal tilbede ham, at en om Samvittighed er ham velbehagelig, at de, som for Himmeriges Skyld gjør sig til Daarer, dog er de vise, og at den Gattige, som elsker Kristus, er rigere end alle Verdens Rige, som hader ham, saa sagde jeg: „Skam, mig fra mig, du er en Fiende af min Frelse! Skulde jeg følge dig mod min almægtige Herres Vilje, hvordan skulde jeg da kunne se ham i Ansigtet, naar han kommer? (Marc. 8, 38.) Skulde jeg nu skamme mig ved hans Beje og Tjenere, hvordan kunde jeg da vente Betsignelse?“ Men denne Skam var, sandt at sige, en uforfæmmed Knekt; det var med Rod og neppe jeg kunde blive ham kvit, han forfulgte mig idelig, idet han bestandig hvistede mig et eller andet i Dret mod Religionen. Endelig gav jeg ham at forstaa, at det vilde være forgjeves at gjøre flere Forsøg, da jeg i de Ting, som han foragtede, just saa den største Gæ. Og saaledes blev jeg tilsidst denne ubeslejlige Person kvit og da han var gaat sin Vej, begyndte jeg at synge:

„Mod dem, som gjerne Herrens Kald vil lyde,
Sig Kristellernes Pile voldsomt stude,
Med Kjødets Sans de stedse staar i Fagt,
Angriber altid med fornyet Magt
Før tidlig eller sent os at besnare
Og styrte os i Hammer og Banare.
En Pilgrim da til hver Tid, hvert Sted
Harvaagen være og til Kamp bered!“

Kristen. Det glæder mig at høre, Broder, at du saa tappert modstod denne Skurk. Ingen bærer, som du siger, et saa upassende Navn, for hans Uforfæmmedhed gaar endog saa vidt, at han løber efter Mennesker paa Gaden og forsøger at beskjæmme dem for alle Folk og bringe os til at skamme os over det, som er godt; var han ikke saa grænseløs fræk som han er, vilde det aldrig falde ham ind at gjøre, hvad han nu gjør. Men lad os opbyde alt for at modstaa ham, for med alt hans Storpraleri formaar han ikke at hjælpe os. „De Vise skal arve Gæ,” siger Salomo, „men hver af Daarerne skal optage Skam.“ (Ordspr. 3, 35.)

Trofast. Jeg tror vi maa anraabe ham, hvis Vilje det er, at vi her paa Jorden skal kæmpe for Sandheden, om Hjælp mod denne farlige Skam.

Kristen. Du siger sandt. Men mødte du ellers ingen i Dalen?

Trofast. Nej, jeg havde Solskin hele den øvrige Del af Bejen, som ogsaa gjennem Dødens Skygges Dal.

Kristen. Det var vel for dig; mig gik det desværre ganske anderledes. Strax efterat jeg var kommen ind i Dalen maatte jeg bestaa en frygtelig og langvarig Kamp med den grumme Fiende Apollyon; ja, jeg tænkte sandelig, han vilde have dræbt mig, især da han havde faat mig omkuld og knugede mig under sig, som om han vilde knuse mig; for med det samme han slog mig til Jorden, sloj mit Sværd ud af Haanden, ja han sagde, at nu

var han sikker paa mig; men jeg anraabte Gud, og han horte mig og reddede mig ud af Faren. Derpaa gik jeg ind i Dødens Skygges Dal og havde næsten halvvejs intet Lys. Jeg frygtede hvert Øjeblik for at omkomme der, men omsider gryede Dager og Solen stod op, og jeg gik det Stykke, jeg havde tilbage, med langt større Lethed og Sikkerhed.

Jeg saa endvidere i min Drom, at Trofast, idet de vandrede frem, hændelsesvis kom til at se hen til den ene Side, og fik da Øje paa en Mand ved Navn Snaaksom, der lidt borte gik samme Vej som de, og Vejen var her meget bred. Det var en høj Mand, og han saa mere tiltrækkende ud i Afstand end nærvæd. Trofast henvendte sig til ham og spurgte:

„Hvorhen min Ven? Er du paa Rejse til det himmelske Land?“

Snaaksom. Ja, jeg skal just derhen.

Trofast. Det traf sig godt; vi faar da vel nyde dit behagelige Selskab?

Snaaksom. Ja, jeg skaar meget gjerne Følge med eder.

Trofast. Saa kom da og lad os gaa sammen og tilbringe Tiden med at tale om, hvad der er nyttigt og gavnligt.

Snaaksom. At tale om hvad der er godt enten med eder eller med andre, er mig meget kjær, og det fornøjer mig at have truffet paa saadanne, som ogsaa har lyst dertil, for sandt at sige er det yderst saa, som bekyrer sig om at tilbringe Tiden saaledes, naar de er paa Rejse, men taler heller om unyttige Ting, og dette har lidt været mig saare ubehageligt.

Trofast. Det er sandelig at beklage, for hvad bedre Brug kan en vel gjøre af Tunge og Mund end at tale om hvad der vedkommer Gud i Himmelen?

Snaaksom. Jeg synes særdeles godt om dig, for du taler med Overbevisningens Kraft, og jeg vil tilføje: hvad er saa behageligt og tillige saa gavnligt som at tale om Ting, der hører Gud til? Hvad er saa behageligt (det vil sige, hvis man overhoved finder Behag i hvad der er underfuldt)? For Exempel, hvis man holder af at tale om hemmelighedsfulde Ting og deres Oprindelse, eller hvis man gjerne taler om Mirakler, Underer eller Bertegn, hvor findes da vel saadant saa behageligt og saa smukt beskrevet som i den hellige Skrift?

Trofast. Det er sandt, men Hensigten med al vor Tale bør dog være at opbygges og forbedres.

Snaaksom. Det er just det, jeg mener; for det er saare gavnligt at tale om saadant, da man derved faar Kundskab om mangt og meget, saasom om det forfængelige ved alle jordiske Ting og om de Tings store Værd, som er heroventil. Hver lærer man derved at erkjende Nødvendigheden af den nye Fødsel, vore Gjærningers Ufuldkommenhed og Nødvendigheden af Kristi Retfærdighed osv. Desuden kan man derved lære, hvad det vil sige at angre, tro, bede, lide og deslige. Derved kan man ogsaa lære at kjende Evangeliets store Forjætt-

Enakfom.

telse og Trostegrunde. Videre kan man derved lære at forkaste falske Meninger, og at hævde Sandheden og tillige at undervise de Uvidende.

Trofast. Ja, alt dette er sandt, og det glæder mig at høre saadant af dig.

Snakksom. Alt, det er just Mangel paa saadanne Taler, som er Aarsagen til, at saa saa kan indse Nødvendigheden af Troen og sin Trang til Guds Naade, for at deres Sjæle kan blive skikkede til det evige Liv, men af Uvidenhed stoler paa Lovens Gjerning, hvorved ingen kan arve Himmerige.

Trofast. Men med Tilladelse, himmelsk Kundskab derom er en Guds Gave; ved menneskelig Parodom eller bare ved at tale derom kan den ikke erhverves.

Snakksom. Alt dette ved jeg ret godt, for et Menneske kan intet saa, medmindre det bliver givet ham herovenfra. Alt sker af Naade, ikke fornødelst Gjerninger. For at bekræfte dette kunde jeg gjerne anføre hundrede Skriftsteder.

„Vel da,“ sagde Trofast, „hvad skal vi nu vælge til Gjenstand for vor Samtale?“

Snakksom. Hvad du selv vil. Jeg vil tale enten om himmelske eller jordiske, moralske eller evangeliske, aandelige eller verdslige, forbigangne eller tilkommende, fraværende eller nærværende, vigtige eller mindre vigtige Ting, saafremt det kun tjener til vort Gavn.

Man begyndte Trofast at formidres, traadte hen til Kristien, der hele Tiden havde vandret alene, og sagde ganske sagte til ham: „Hvilken bra Næjsekammerat har vi ikke nu faat; han vil ganske vist blive en fortræffelig Pilegrim.“

Hertil smilede Kristien og sagde: „Denne Mand, som du lader til at være saa indtagen i, vil med sin Tunge kunne bedrage næsten alle, som ikke kjender ham.“

Trofast. Kjender du ham da?

Kristien. Kjender ham! det skulde jeg tro, bedre end han kjender sig selv.

Trofast. Kjære, hvad er det for en?

Kristien. Han hedder Snakksom og bor i vor By. Det er forunderligt, at du skulde være saa fremmed for ham; men det er jo sandt, vor By er meget stor.

Trofast. Hvis Son er han, og hvor bor han i Byen?

Kristien. Han er Son af Glattunge og bor i Sladderstrædet, og tiltrods for sin slebne Tunge er han dog en rigtig Stakker.

Trofast. Naanaa, det ser dog ud til at være en ganske takkelig Person.

Kristien. Na for dem, som ikke træder i nøjere Bekjendtskab med ham, for han er bedst ude, hjemme er han sandelig styg nok. Alt du synes, han er en takkelig Person, minder mig om, hvad jeg tidt har bemærket ved de Maleres Arbejde, hvis Malerier tager sig bedst ud i Fraastand, men nærmere mindre godt.

Trofast. Men jeg skulde næsten tro, at siden du smilede, driver du kun Skjemt.

Kristien. Gud forbyde, at jeg skulde skjemte med en saadan Gjenstand, om jeg end

smilede, eller at jeg falskeligen skulde anklage nogen! Jeg skal fortælle dig lidt mere om ham. Denne Mand søger alslags Selskab og indlader sig i alslags Snak; saaledes som han nu taler med dig, saaledes vil han ogsaa tale, naar han sidder i Gjestestuen, og jo mere han har i Hovedet, desto hurtigere løber Munden paa ham; Religionen har ingen Plads i hans Hjerte, i hans Hus eller Vandel; alt hvad han har deraf ligger paa hans Tunge, og hele hans Religion bestaar i at snakke endel derom.

Trosøst. Kan det være muligt; da er jeg sandelig bleven skuffet i min Mening om denne Mand.

Kris ten. Skuffet! ja det kan du være vis paa. Husk paa Ordet: „De siger det vel, men gjør det ikke.“ (Matth. 23, 3.) Thi Guds Rige bestaar ikke i Ord, men i Kraft. (1 Cor. 4, 20.) Han taler om Bøn, Anger, Tro og Gjenfødelse, men han forstaar kun at snakke derom. Jeg har selv været i Huset hos ham og saaledes havt Anledning til at iagttage ham baade hjemme og ude, og jeg ved derfor, at hvad jeg har sagt om ham, er sandt. Hans Hus er ligesaa blottet for Religion, som Hviden i et Æg for Smag. Der findes hverken Bøn eller Tegn paa sand Anger over Synden; ja paa sin Vis tjener det umælede Tyr Gud langt bedre end han. Han er en sand Spot, Beskjæmmelse og Skampet for Religionen, hvorfomhelst han viser sig, og hans Skyld er det, at den paa den Kant af Byen, hvor han bor, saa lidet agtes. Simple Folk, som kjender ham, siger: En Helgen ude og en Djævel hjemme. Hans stakkets Familie faar nok erfare det; han er saa grov, opfarende og urimelig mod sine Tjenere, at de hverken ved, hvordan de skal tale eller opføre sig for at gjøre ham tilpas. Alle, som kommer i Berørelse med ham, siger, at de heller vilde have at bestille med en Tyrk, end med ham, for hos Tyrken kunde de gjøre Regning paa en langt bedre Behandling. Denne Snak som søger altid at skuffe, bedrage og føre Folk bag Ryset, og det lykkes ham desværre som oftest. Dertil kommer, at han opmuntret sine Sønner til at træde i hans Spor, og mener han hos nogen af dem at have opdaget en uaragtig Frygtsomhed (saadan kalder han de første Tegn paa en om Samvittighed), skjælder han dem ud for Narre og Taaber og vil paa ingen Maade bruge dem til noget eller anbefale dem til andre. Jeg for min Del er af den Mening, at han ved sit slette Levnet har bragt mange til at snuble og falde, og vil vist føre endnu flere i Fordærvelse, hvis Gud ikke forebygger det.

Trosøst. Vel, min Broder, jeg maa tro dig, ej alene fordi du siger, du kjender ham personlig, men ogsaa fordi du dommer andre som en Kris ten. At du ikke har gjort det af Ondskab, det ved jeg saa godt, men alene fordi det virkelig forholder sig, som du siger.

Kris ten. Havde jeg ikke kjendt ham bedre end du, saa vilde jeg kanske have gjort mig den samme Forestilling om ham, som den, du i Begyndelsen havde, ja havde det været en af Religionens Fiender, som var kommen til mig med denne Beretning, vilde jeg ganske vist have anset det hele for lutter Bagtalelse — det Naaben, som bruges af slette Mennesker for

at ruinere gode Menneskers Navn og Nygte; men i alt dette, saavel som i meget andet ligesaa ondt, ved jeg af egen Erfaring, at han er skyldig. Gode Mennesker skammer sig desuden ved ham; de kan hverken kalde ham Broder eller Ven, ja endog hans blotte Navn faar alle, som kjender ham, til at rødme.

T r o f a s t. Nu ser jeg, at det at tale og at handle er to ganske forskellige Ting, og herefter skal jeg lægge bedre Mærke til denne Forskjel.

K r i s t e n. Det er i Sandhed to Ting, og de er ligesaa, forskellige som Sjæl og Legeme; for ligesom Legemet uden Sjelen kun er et dødt Skrog, saaledes er ogsaa Talen uden Tro og sand Anger kun et dødt Sprog. Religionens væsentlige Del bestaar i dens Udøvelse. „En ren og ubesmittet Gudsdyrkelse for Gud og Faderen er denne, at besøge Faderløse og Enker i deres Trangsel, at bevare sig selv ubesmittet af Verden.“ (Jac. 1, 27). Dette ved **S n a k s o m** ikke noget om, for han bilder sig ind, at man alene ved at tale og høre kan blive en god Kristen, og bedrager saaledes sin egen Sjæl. Alt tale, er kun som at udsaa Sæden, og at høre, er ikke tilstrækkeligt til at bevise, at der i Liv og Hjerte virkelig findes Frugt. Lad os aldrig glemme, at paa Dommens Dag vil Menneskene blive dømt efter sine Frugter. (Matth. 13, 23). Da vil der ikke blive spurgt: Troede I? men handlede I, eller talte I bare? og derefter vil de blive dømt. Verdens Ende sammenlignes med vor Høst, og du ved, at Folk om Høsten ikke bekymrer sig om andet end Afgrøden. Dog ikke saa at forstaa, at noget kan blive antaget, som ikke er af Troen; jeg anfører dette kun for at vise dig, hvor lidet **S n a k s o m s** Bekjendelse vil gjælde paa den Dag.

T r o f a s t. Det minder mig om, hvad **M o s e s** har skrevet om det rene Dyr. (3 Mos. 11, 3; 5, 14. 6.) Det er et saadant, som baade har klovet Hov og tygger Drov; ikke det, som kun har klovet Hov eller som kun tygger Drov. Haren tygger Drov, men er dog uren, fordi den ikke har klovet Hov. Og dette passer godt paa **S n a k s o m**; han tygger Drov, det er, han søger Kundskab og tygger saaledes Drov paa Ordet; men han har ikke klovet Hov, det er han forlader ikke Syndens Beje, men har ligesom Haren en Hunde- eller Bjørnesod, og er derfor uren.

K r i s t e n. Saavidt jeg kan forstaa, har du opfattet den sande evangeliske Betydning af disse Skriftsteder. Og jeg vil endvidere tilføje, at **P a u l u s** kalder enkelte Mennesker, og deriblandt netop disse Snakkere, „en lydende Malm og en klingende Bjælde“ (1 Cor. 13, 1), det vil sige, saaledes som han paa et andet Sted fortolker Ordene: „Ting uden Liv, som giver Lyd fra sig“. Ting uden Liv, d. e., uden sand Tro og evangelisk Naade, og folgelig Ting, som aldrig vil faa Plads i Himmerige blandt dem, som er Livets Børn, om end den Lyd, de giver fra sig, naar de taler, er, som om det var en Engels Tunge eller Stemme.

T r o f a s t. Jeg kan ikke sige, at jeg nogensinde har været meget begjærlig efter hans Selskab, og nu er jeg hjertelig kjed af det. Hvad skal vi gjøre for at blive ham kvit?

Kristen. Følg kun mit Raad og gjør som jeg siger, saa skal du snart finde, at ogsaa han vil blive kjed af dit Selskab, medmindre Gud skulde røre hans Hjerte og omvende ham.

Trofast. Hvad vil du da jeg skal gjøre?

Kristen. Gaa lige hen til ham og indlad dig i en alvorlig Samtale om Religionens Magt, og spørg ham saa ligefrem, — naar han først har givet sit Bisfald dertil, og det gjør han nok, — om den er virksom i hans Hjerte og i hans Hus og Vandel.

Trofast gif da hen til Snaksom og sagde: „Du velan, hvor staar det til?“

Snaksom. Jeg takker, godt; jeg troede vi alt skulde have en lang Samtale.

Trofast. Nuvel, lad os da strax begynde, og siden du har overladt det til mig at bestemme Spørgsmaalet, saa lad det blive saa: Hvorledes aabenbarer Guds saliggjørende Raade sig i Menneskets Hjerte?

Snaksom. Jeg mærker, at vor Samtale vil komme til at dreje sig om Tingenes Magt. Vel, det er et meget godt Spørgsmaal, som jeg gjerne besvarer. Og her har du i al Korthed mit Svar: Før det første: Hvor Guds Raade findes i Hjertet, der fremkalder den et heftigt Udbrud mod Synden. Før det andet . . .

Trofast. Nej, vent lidt, lad os betragte en Ting ad Gangen. Jeg tror, du heller bør sige, den ytrer sig derved, at den bringer Sjelen til at affky sin Synd.

Snaksom. Naa, hvad Forskjel er der vel mellem at tale mod Synden og at affky den?

Trofast. Na, stor Forskjel. Man kan tale mod Synden af Verdensklogskab, men man kan ikke affky den, medmindre man i sit Hjerte føler sand Modbydelighed for den. Jeg har hørt mange tordne mod Synden fra Prækestolen, som i sit Hjerte, Hus og Levnet ret godt kunde fordrage den. Potifars Hustru raabte med høj Røst, som om hun skulde have været det dydigste Menneske af Verden, men ikke desto mindre vilde hun have bedrevet Utugt med Josef. (1 Mos. 39, 7 og.) NoGLE raaber mod Synden ligesom en Moder skjænder paa sit Barn, hun har paa Fanget, naar hun kalder det en slem og uartig Unge, og strax derpaa begynder at kysse og kjæle for det.

Snaksom. Du søger at besnære mig, kan jeg nok mærke.

Trofast. Nej slet ikke, jeg vil kun komme paa det rene med Sagen. Men lad mig nu saa høre den anden Grund, hvormed du siger, man kan vide, om Raadens Gjerning er kraftig i Hjertet?

Snaksom. Megen Kundskab om Evangeliets skjulte Lærdomme.

Trofast. Dette Kjendemerke skulde have været først, men først eller sidst er det dog lige falkft; for en kan have Kundskab, ja stor Kundskab om Evangeliets Hemmeligheder, og dog mangle Raadens Gjerning i Sjelen. Ja, om en havde al Verdens Kundskab, er det

dog ikke derfor sagt, at han er et Guds Barn. Da Kristus sagde: „Kjender I alle disse Ting?“ og hans Disciple svarede ja, tilsojede han: „Salige er I, dersom I gjør dem“. Man grunder saaledes Saligheden ikke paa at vide dem, men paa at gjøre dem; thi Kundskab kan være tilstede uden Gjærning: „Den, som ved sin Herres Vilje og ikke gjør derefter“. Man kan have Kundskab som en Engel og dog ikke være en Kristen; dit Kjendemerke er altfaa falskt. At vide er noget, som just behager Snakkere og Pralere, men at gjøre er noget, som behager Gud. Dog ikke saa at forstaa, at Hjertet kan være godt uden Kundskab, thi uden den, er Hjertet saa at sige dødt. Der gives derfor to Slags Kundskab: en, som kun bestaar i at anstille Betragtninger over Tingene, og en anden, som gaar Haand i Haand med Naade, Tro og Kjærlighed, og som bevæger Mennesket til at gjøre Guds Vilje af Hjertet. Den første af disse er nok for den Snakkelystne, men en sand Kristen vil aldrig kunne være tilfreds uden den anden. „Undervis mig, saa vil jeg bevare din Lov og holde den af ganske Hjerter“. (Sal. 119, 34.)

Snakksom. Nu søger du atter at besnære mig. Sligt tjener ikke til Opbyggelse.

Trofast. Saa kom da frem med et andet Kjendemerke, hvorved man kan vide, at Naadens Gjærning virker i Hjertet.

Snakksom. Nej det er til ingen Nytte, vi kommer alligevel ikke overens.

Trofast. Godt, men naar ikke du vil, har du da noget imod, at jeg gjør det.

Snakksom. Nej, langt fra, gjør kun som du synes.

Trofast. Naadens Gjærning i Sjelen aabenbarer sig baade for ham, i hvis Hjerter den virker, og tillige for hans Omgielse. For ham i hvis Hjerter den virker, aabenbarer den sig saaledes: Den bringer ham til Erkjendelse om hans Synder, især om hans Bantro, og lader ham indse sin Naturs dybe Fordærvelse, for hvis Skyld han visselig vil blive fordømt, medmindre han ved Troen paa Jesus Kristus finder Naade hos Gud. (Joh. 16, 8, 9; Rom. 7, 24; Mark. 16, 16.) Synet og Følelsen af denne hans elendige Forfatning vækker i hans Hjerter Sorg og Skam over Synden; han finder desuden Verdens Frelser aabenbaret i sig og indser den bydende Nødvendighed af at sætte al sin Lid til ham for at kunne erholde det evige Liv; og dette fremkalder hos ham en heftig Hunger og Tørst efter Frelseren, hvilke Hungrende og Tørstende Forjættelsen er givet. (Sal. 38, 18; Jer. 31, 19; Gal. 2, 16; Ap. Gj. 4, 12; Matth. 5, 6; Hab. 21, 6.) Nu, efter som hans Tro paa Kristus er stærk eller svag, saaledes er ogsaa hans Glæde og Fred, hans Længsel efter at helliggjøres, hans Trang til at kjende ham bedre og til her i Verden at tjene ham tro. Men omendstjunt den, som sagt, aabenbarer sig saaledes for ham, er det dog sjelden, at han er istand til at indse, at det virkelig er Naadens Gjærning, fordi hans medfødte Fordærvelse og misbrugte Forstand gjør, at han let dommer fejl i denne Sag; og der fordres derfor af dem, i hvis Hjerter denne Naadens Gjærning virker, en meget suud Domme-kraft, for med Bestemthed at kunne slutte, at det er Guds Naade, som arbejder med hans Sjæl.

For hans Omgivelse aabenbarer den sig saaledes:

1) Ved en prøvet Bekjendelse om hans Tro paa Kristus. (Rom. 10, 10; Phil. 1, 27; Matth. 5, 19.)

2) Ved en Vandel, som i et og alt stemmer overens med denne Bekjendelse, nemlig en gudelig Vandel, saavel hjemme blandt sin Familie (hvis han har nogen), som ogsaa i Verden, hvilket i Almindelighed har tilfølgende, at han i sin inderste Sjæl affkyr Synden, stræber at modarbejde den hos sin Familie og søger overalt i Verden at fremme Hellighed og Gudsfrøgt, ikke ved Tale alene, som en Hykler og Snaakellysten bilder sig ind at kunne gjøre, men ved ydmygt at underkaste sig Ordets Magt og ved en praktisk Udøvelse af Kristendommen. Her har du min korte Beskrivelse af Naadens Gjerning og om hvorledes den aabenbarer sig. Og har du noget at indvende derimod, saa kom kun frem dermed; hvis ikke, saa tillad at jeg fremfatter nogle andre Spørgsmaal.

Snaakjom. Nej, jeg for min Part har ikke noget at indvende; lad mig kun faa høre dit andet Spørgsmaal.

Trofast. Det lyder saaledes: Føler du i dit Hjerte, at den første Del af min Beskrivelse passer paa dig selv? Og vidner dit Levnet og din Vandel om, at dette virkelig er Tilfældet? Eller bestaar din Religion i Ord og Tale og ikke i Gjerning og Sandhed? Tænker du at besvare disse Spørgsmaal, saa sig endelig ikke mere end du ved, at Gud i Himlen vil sige ja og Amen til, ikke andet end hvad du med en god Samvittighed ved er sandt; „thi ikke den, der priser sig selv, holder Prove, men den, som Herren priser“. (2 Cor. 10, 18.) Det er desuden en stor Ugudelighed at sige: Jeg er saa og saa, naar min Vandel og mine Naboer sige mig, at jeg lyver. (Job 24, 25.)

Snaakjom rødmede i Begyndelsen herover, men fattede sig snart igjen og svarede: „Jeg mærker nu, at du vil tale om Erfaring og Samvittighed og om Guds Paakaldelse, for at bekræfte alt, hvad der siges. En saadan Samtale havde jeg sandelig ikke ventet og finder ikke forgodt at besvare saadanne Spørgsmaal, medmindre du anser dig for at være Skriftefader, og selv da er det ikke sagt jeg tager dig til min Dommer. Men sig mig da, hvorfor gjør du mig egentlig saadanne Spørgsmaal?“

Trofast. Fordi jeg mærker, at du har altfor stor Vyst til at snakke, og har intet uden den blotte Kundskab. Og desuden, for at sige den rene Sandhed, har jeg ladet mig fortælle, at du er et Menneske, hvis Religion kun bestaar i Ord, noget, som skal kunne bevises af din hele Vandel. Man siger, du er en Skamplet for Kristne, og at Religionen maa lide for din Skyld; at dine ugudelige Veje allerede har bragt mange til at snuble, og at endnu flere staar i Fare for at fordærves derved. Drukkenhed, Begjærighed, Urenhed, Banden, Løgn og letsfærdigt Selskab lader sig forene med din Religion. Det Ordspog, som gaar om en

Skjæge, nemlig: „at hun er en Skam for alle Kvinder“, kunde passe godt paa dig; thi ogsaa du er en Skamplet for alle Troende.

S n a k s o m. Siden du er saa færdig til at laane Dre til alskens Rygter om andre og er saa hastig i din Dom, saa kan jeg slutte, at du maa være et stoffers avindsygt Menneske, som det ikke hjælper at tale med, og derfor Farvel.

Nu nærmede **K r i s t e n** sig sin Næjskammerat og sagde til ham: „Jeg sagde dig jo, hvordan det vilde gaa; dine Ord og hans Lyster lader sig umulig forene, og hellere end at forbedre sit Levnet foretrak han at forlade dig. Han er nu gaat; lad ham kun gaa, der er ingen, som taber noget derved, uden han selv. Han har sparet os den Ulejlighed at gaa fra ham, thi vedbliver han at være som han er (og det tviler jeg ikke paa han gjør), saa vilde han kun have været en Plet for vort Selskab. Apostelen siger desuden: „Hold dig fra saadanne.“ (1 Tim. 6, 5.)

T r o s a f t. Imidlertid er jeg dog glad for, at vi havde denne lille Samtale med ham; det kan jo hænde, at han vil tænke nøjere over Sagen. I Tilfald har jeg talt ligefrem til ham, og hvad der end bliver af ham, saa er jeg uskyldig i hans Blod.

K r i s t e n. Du gjorde det i at tale saa ligefrem til ham. Saadan Pige fremhed er utilbids saare sjælden at træffe paa, og det kommer deraf, at Religionen mishager saa mange. Disse snakkelystne Daarer, hvis Religion alene bestaar i Ord, og som fører et letfærdigt, lastefuldt Levnet, besmitter Kristendommen og forarger de Oprigtige; og at de saa meget omgaaes med sandede Gudsfrøgtige, er Verden en Gaade. Jeg ønsker bare, at alle vilde behandle saadanne, som du nu har behandlet **S n a k s o m**, da vilde de enten rette sig nøjere efter Religionens Forskrifter, eller de Gudsfrøgtiges Selskab vilde blive dem for hedt. Da sagde **T r o s a f t**:

Hvor **S n a k s o m** strax dog løfter op sin Ringel
 Hvor hjært han taler — osting vil han tvinge,
 Alt jevne, alting bringe for en Dag.
 Men tal til ham kun om en Hjertesag,
 Da skal du se, hvor pludselig han daler,
 Da vjeres bort den hjertelomme Praler.“

Saaledes gif de nu og talte om hvad de havde set undervejs og gjorde derved Rejsen behagelig, som ellers uidentvil var bleven dem noget kjedsommelig, efterdi de vandrede gjennem en Orken.

6. Kapitel.

Da de nu næsten var komne ud af Orkenen, saa Trofast handelsvis tilbage og fik Dje paa en, som kom ilende efter dem, og han kjendte ham. „Na,“ sagde Trofast til sin Broder, „ser du hvem det er, som kommer der?“ Kristen saa sig tilbage og svarede: „Det er jo min gode Ven Evangelist.“ „Ja, ogsaa min gode Ven“, sagde Trofast, „for det var ham, som viste mig Vejen til Porten.“

Imidlertid kom Evangelist til dem og hilste dem saaledes: „Fred være med eder, Højtelskede, og Fred være med dem, som hjælper eder.“

Kristen. Velkommen, velkommen, min gode Evangelist! Synet af dit Ansigt falder mig al din Godhed, alle dine utrættelige Bestræbelser for mit evige Vel tilbage i Erindringen.

„Ja, tusen Gange velkommen,“ sagde Trofast; „hvor ønskeligt er ikke dit Selskab, o kjære Evangelist, for os statters Pilegrime.“

Da sagde Evangelist: „Hvorledes er det gaat eder, mine Venner, siden sidst vi skiltes? Hvad har mødt eder, og hvorledes har i forholdt eder?“

Kristen og Trofast fortalte ham da alt, hvad der havde hændt dem undervejs, samt hvorledes og med hvilken Besværlighed de var komne hid.

„Det glad er jeg,“ sagde Evangelist, „ikke fordi I har havt saa mange Fristelser at kjæmpe med, men fordi I har overvundet dem og naagt mange Svagheder lige til denne Dag ikke har forladt Vejen. Det glad, siger jeg, er jeg derover, og det saavel for min egen Skyld som for eders. Jeg har saaet og I har høstet, og den Dag er forhaanden, da baade den, som saaede, og de, som høstede, skal glæde sig med hverandre, det er, dersom I holder ud til Enden: thi i sin Tid skal I høste, dersom I ikke forsager. (Joh. 4, 36; Gal. 6, 9.) Kronen venter paa Eder, og den er uforgjængelig; løb derfor saalodes, at I kan erholde Klenodiet. (1 Cor. 9, 24, 27.) Der gives dem, som begynder sin Vandring efter Kronen, men efterat de er komne langt, tager en anden den fra dem; „hold derfor fast ved det I har, at ingen skal tage eders Krone.“ (Mat. 3, 11.) I er endnu ikke komne udenfor Djævelens Skudvidde; I har endnu ikke staaet imod indtil Blodet, idet I stred mod Synden. (Ebr. 12, 4.) Lad Kongeriget altid staa eder for Dje og tro fast paa de usynlige Ting; lad intet, som hører denne Verden til, saa Rodfæste hos eder, og fremsfor alt, se vel til eders eget Hjerte og dets Lyster, thi de er over alle Ting frygtelige og

overmaade onde; var uroffelige som Klippen, thi I har al Magt saavel i Himmelen som paa Jorden paa eders Side“.

Derpaa takkede Kristeu ham for denne Formaning, men bad ham tillige at tale noget mere til dem, som kunde være dem til Hjælp paa den øvrige Del af Vejen, især siden de vidste, at han var en Profet og kunde forudsige dem Ting, som vilde møde dem, og tillige fortælle dem, hvorledes de bedst vilde kunne modstaa og overvinde samme. Dette ønskede ogsaa Trofast.

Evangelist begyndte da som følger:

„Mine Sønder! I ved, hvad der staar i Skriften, nemlig, at I først gennem megen Trængsel og Gjenwordighed vil kunne indgaa i Guds Rige, og videre, at Fængsel og Forfølgelse venter eder i hver Stad. I kan derfor ikke vente at komme langt paa eders Vandring, uden paa en eller anden Maade at maatte udholde svære Lidelser. I har allerede erfaret noget til Bekræftelse paa disse Vidnesbyrd, og mere vil snart følge; thi nu, som I ser, er I næsten ude af denne Orken, og om kort Tid vil I komme til en By, som I vil blive var lige for eder; og i denne By vil I blive haardt behandlede af Fiender, som vil stræbe eder efter Livet, og vær forvissede om, at en af eder eller kanske begge vil komme til at besegle det Vidnesbyrd, I bærer med Blod; men vær kun tro indtil Døden, og Kongen vil give eder Livsens Krone, (Mat. 2, 10.) Den af eder, som kommer til at dø der, vil, skjønt hans Død bliver unaturlig og hans Pine kanske meget stor, dog faa det bedre end sin Rejsesjælle, — ej alene fordi han snarere vil ankomme til den Himmelske Stad, men tillige fordi han vil undgaa meget af den Elendighed, som den anden usejlsbarlig vil møde paa den øvrige Del af sin Rejse. Men naar I er komne til Byen og finder det sandt, hvad jeg nu fortæller eder, saa tænkt paa eders Ven, og vis eder som Mænd og anbefal eders Sjæle til Gud som en trofast Skaber, idet I gjør hvad Ret er.“

Derpaa saa jeg i min Drom, at saasnart de var komne ud af Orkenen, fik de Øje paa Byen. Navnet paa denne By er Forsængelighed, og i Byen holdes der et stort Marked, som kaldes Forsængeligheds Marked. Det holdes hele Aaret igjennem og bærer Navnet Forsængeligheds Marked, fordi Byen, hvor det holdes, er lettere end Forsængelighed (Sal. 62, 10); og tillige fordi alt, hvad der sælges der eller føres did, er lutter Forsængelighed. Na, efter den Vises Ord: „Alt hvad der sker, er Forsængelighed.“

Dette Marked, er ikke nylig oprettet, men har været fra ældgammel Tid. Jeg vil fortælle eder lidt om dets Oprindelse.

For næsten fem tusen Aar siden gaves der Pilgrime, der, ligesom disse to brave Mænd, vandrede til den Himmelske Stad, og da Beelzebub, Apollyon og Legion med sine Selskabsbrødre mærkede, at Vejen til den Himmelske Stad gik lige igjennem denne Forsængeligheds By besluttede de at oprette et Marked der — et Marked, hvor allsags forsæn-

Striften og Trofast på Gortangeligheids Marked.

gelige Sager skulde salbydes og som skulde vare hele Aaret igjennem. Paa dette Marked er derfor alle mulige Slags Varer at faa kjøbt, saasom Husse, Bordegods, Erhvervsfilder, Embeder, Brevposter, Befordringer, Titler, Kongeriger, Hornojelsler og allslags Vellyst, saasom Skjoger, Koblerfker, Husfruer, Mand, Børn, Herkaber, Tjenere, Liv, Blod, Legemer, Sjæle, Solv, Guld, Perler, Edelstene og jeg ved ikke hvad alt.

Endvidere kan der paa dette Marked til enhver Tid ses Gjoglere, Bedragere, Forslystelser, Spil, Narre, Alber, Epidshuber, og Landstrygere af alleslags. Her faar man ogsaa se, og det for intet: Dyr, Mordere, Horkarle, og Menedere, alle af blodrød Farve.

Og ligesom der paa andre sædvanlige Markeder findes mange Stræder og Gader med særskilte Navne, hvor forskjellige for hvert Sted særegne Varer salbydes og udhænges, saaledes har man ogsaa her sine visse Torve, Stræder og Gader (nemlig Lande og Kongeriger), hvor dette Markeds Varer lettest vil kunne findes. Her er den engelske, den franske, den italienske, den spanske og den tyske Gade, hvor særegne Forsængelighedsartikler kan kjøbes. Men ligesom der paa ethvert Marked gives en eller anden Vare, som anses for den vigtigste, saaledes staar ogsaa her Rom's Varer i størst Anseelse, endskjønt vor Nation med nogle faa andre ikke sætter synderlig Pris derpaa.

Vejen til den Himmelske Stad gaar nu, som sagt, lige gjennem den By, hvor dette lystige Marked holdes, og den, som agter sig til den Himmelske Stad, men dog ikke vil gaa gjennem denne By, nodes til at gaa ud af Verden. (1 Cor. 5, 10.) Selv Kongernes Konge gif, da han var herne, gjennem denne By til sit eget Land, og det paa en Markedsdag, og blev saavidt jeg erindrer indbudet af Markedsforstanderen Beelzebub til at kjøbe af hans Forsængeligheder; ja han vilde endog have gjort ham til Forstander over Markedet, havde han bare villet vise ham Erbødighed, da han gif gjennem Byen. Ja, fordi han var en saadan høffornem Mand, forte Beelzebub ham fra den ene Gade til den anden og viste ham i kort Tid alle Verdens Kongeriger, for om muligt at faa lokke den Belsignede til at kjøbe nogle af hans Forsængelighedsartikler. Men han lystede ikke efter denne slags Varer og forlod derfor Byen, uden at udgive en Dre for saadanne Forsængeligheder. Dette Marked har saaledes været fra gammel Tid af og er meget stort.

Nu, disse Pilegrime nødtes, som sagt, til at gaa gjennem dette Marked. Men se, aldrig saasnart var de komne der, førend alt Markedsfolket flokkede sig om dem, ja hele Byen kom i Bevægelse, og det af flere Aarsager,

Forst: Pilegrimene var iforte en Dragt, der var ganske forskjellig fra den slags Klæder, som bares af dem, der besøger dette Marked. Derfor gloede Markedsfolket med Forundring paa dem; nogle sagde, de var Narre, andre, at de var vanvittige, og andre igjen, at de maatte være Udlændinge.

For det andet: Ligesom de undrede sig over deres Klædedragt, saaledes undrede de sig

Revisten og Trostir mandre ojemem Kvindemodigheden skædes

ogsaa over deres Sprog, thi saa kunde forstaa, hvad de sagde, da de naturligvis talte Kanaans Sprog (1 Cor. 2, 7. 8); men de, som holdt Marked, var denne Verdens Wiennemster; Pilegrimene og Markedsfolket forekom derfor hverandre som Barbarer.

For det tredje: Men hvad der mest forundrede Kjøbmændene, var, at disse Pilegrime satte saa ringe Pris paa alle deres Varer; thi de værdigede dem ikke engang et Blik, og naar Kjøbmændene kaldte paa dem, for at de skulde kjøbe, stak de Fingrene i Ørene og raabte: „Vortvend mine Øjne, at de ikke se til Forfængelighed,“ og saa op, til Tegu paa, at deres Handel var i Himlen. (Sal. 119, 37; Phil. 3, 19. 20.)

En, som tilfældigvis saa deres Udseende, sagde haanende til dem: „Hvad vil I kjøbe?“ Men de saa alvorligt paa ham og sagde: „Vi kjøber Sandhed.“ Dette gav god Anledning til, at der vistes Mændene end mere Foragt. Nogle haanede dem, andre gav dem Finter, endel dadlede dem, og andre raabte, at man skulde slaa til dem.

Tilfidsst kom det til Oplob og heftig Tumult paa Markedet, saa at al Orden blev forstyrret. Da sendte man Bud efter Forstanderen, som ufortøvet indfandt sig og sendte nogle af sine mest tro Folk for at optage Forhør over disse Mænd, for hvis Skyld Markedet nær var gaat overstyr. De blev altjaa bragte i Forhør; og de, som forhørte dem, spurgte dem, hvorfra de var, og hvor de agtede sig hen, samt hvorfor de viste sig der i saadan usædvanlig Dragt?

Mændene svarede, at de var Pilegrime og Fremmede i Verden og var paa Rejsen til sit eget Land, som var det himmelske Jerusalem (Ebr. 11, 13—16), og at de hverken havde givet Byens Folk eller nogen af de Handlende Anledning til saaledes at fornærme dem og at stanse dem paa deres Rejse, medmindre det skulde være derved, at de paa ens Spørgsmaal om hvad de vilde kjøbe, svarede, at de vilde kjøbe Sandhed.

Men de, som var sendte for at forhøre dem, mente, at de var forrykte og gale eller ialfald saadanne, som havde indfundet sig alene i den Hensigt at forstyrre Markedet. De greb derfor fat i dem og slog dem, besudlede dem med Skarn og satte dem i et Jernbur til Skue for alt Folket paa Markedet.

Der forblev de nu i nogen Tid og var Gjenstand for manges Spot, Tudskaab og Hævn, og Markedsforstanderen lo kun af alt, hvad der vederfores dem. Men da Mændene var taalsmodige og ikke gjengjeldte Spot med Spot, men tvertimod med Velsignelse, gav dem gode Ord for onde, Venlighed for Fornærmelser, saa begyndte nogle af Markedsfolket, som var mere eftertænkfulde og mindre fordomsfulde end de øvrige, at modsigge og dadle de Næste for deres skammelige Udseende mod disse Mænd. Derover blev hine yderst opbragte og lod dem vide, at de ansaa dem for ligesaa flette, som Mændene i Buret, ja for at staa i Forbindelse med disse, og mente, at det skulde gaa dem ligedan som Pilegrimene. De andre svarede, at saavidt de kunde skjonne var disse Mænd ret brave og skikkelige Folk, som ikke gjorde nogen Fortræd, ja

at der for den Sags Skyld var mange, som handlede paa Markedet, der langt mere havde fortjent at sættes i Jernburet, ja endog i Gabelstøcken, end de Mænd, som var bleven saa stygt mishandlede.

Efterat der saaledes var bleven vejet vrde Trd mellem dem (Pilegrimene opførte sig hele Tiden beskædent og ordentlig), kom det endelig til Slagsmaal, hvorunder de tilføjede hverandre Skade. Derpaa blev disse to stoffers Mænd atter bragte i Forhør og anklagede som skyldige i det sidste Upløb paa Markedet. Alt, hvad de sagde til sit Forvar, hjalp intet; de blev uheldigen slagne, lagte i tunge Jernlænker og ved en Rjætting ledede frem og tilbage paa Markedet til et afskrækkende Exempel for andre og for at ikke nogen skulde tale deres Sag eller gaa over til deres Parti.

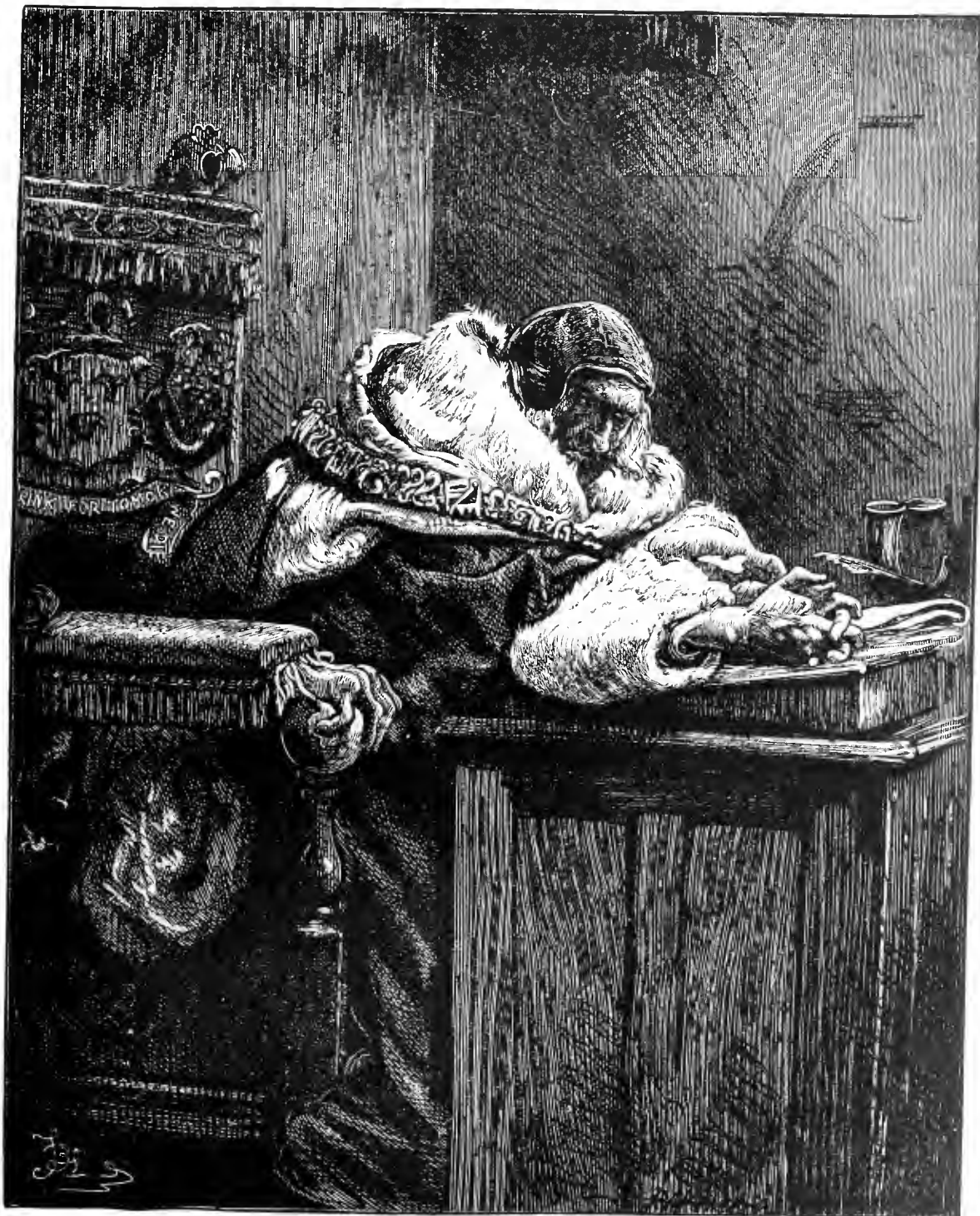
Men Kristen og Trofast opførte sig om muligt klogere end tilforn og bær af den Spot og Haan, hvormed man overøste dem, med saa megen Taalmodighed og Sagtmodighed, at endog adskillige af Markedsfolkene, skjønt saa i Sammenligning med de øvrige, gif over paa deres Parti. Dette gjorde de andre end mere rasende og det i den Grad, at de besluttede at dræbe Pilegrimene. De sagde, at Lænker og Gabelstok var en altfor mild Straf, og at de for sin uforskaammede Udfærd i at bespotte Markedsfolkene skulde dø.

Derpaa blev de bragte tilbage til Buret, hvor de skulde forblive, indtil videre Bestemmelse blev tagen med dem. De blev slæbt derind og deres Fødder lænkede til Pæle.

Nu først erindrede Pilegrimene, hvad deres trofaste Evangelist havde forudsagt dem om deres nuværende Lidelser, og blev derved endmere styrkede til sin tunge Gang. De trostede sig ogsaa med, at den, hvis Lod det blev at lide, vilde saa det bedst, og enhver af dem ønskede i sit Hjerte, at det maatte være ham, der fik dette Fortrin; men forøvrigt anbefalede de sig til Ham, hvis alvise Styrelse leder alt til det bedste, og fandt sig taalmodig i sin Skjebne, indtil der blev tagen anden Bestemmelse med dem.

Saa snart nu en belejlig Tid var bleven beraamet, førte man dem atter for Retten, for at de kunde saa sin Dom. Dommerens Navn var Godthader. Hvad Indholdet angik, var Klagen enslydende for begge, skjønt noget forskjellig i Formen. Den lød saaledes: „J er Fiender af Markedsfolkene og søger paa alle Maader at skade deres Handel; J har stiftet Oprør og Partier i Byen, og har allerede tiltrods for Dyrighedens Forbud vundet ikke saa Tilhængere for eders høist farlige Meninger.“

Da svarede Trofast: „Jeg har kun sat mig mod det, som er en Forargelse for Ham, der er højere end den højeste, og hvad Oprøret angaar, saa har jeg ikke stiftet noget saadant, da jeg selv elsker Fred; de saa, som talte vor Sag, bevægedes dertil ved at se vor Sanddrøshed og Uskyldighed, og de har kun forladt det onde for det gode. Og hvad Kongen, du taler om, angaar, saa trodsjer jeg ham og alle hans Engle, eftersom han er Belzebub, en Fiende af vor Herre.“

Dommeren Godthader.

Derpaa blev det oppraabt, at enhver, som havde noget at sige for sin Herre og Konge mod Fangerne, skulde træde frem for Skranken og aflægge sit Vidnesbyrd. Der fremtraadte da tre Vidner, nemlig Misundelse, Dvertro og Smigrer. Man spurgte dem, om de kjendte Fangen ved Skranken, og hvad de havde at sige mod ham til Forsvar for sin Herre og Konge.

Da fremtraadte Misundelse og sagde: „Min Herre, jeg har i lang Tid kjendt denne Mand og vil med Ed bevidne for den ærede Ret, at han er . . .“

Dommeren. Holdt! Tag ham først i Ed. Dette skete.

Misundelse. Min Herre, denne Mand er, trods sit vakre Navn, et af de fletteste Mennesker i vort Land; han agter hverken Fyrste eller Folk, hverken Love eller Vedtægter, men gjør alt, hvad der staar i hans Magt for at bibringe alle Mennesker sine lovstridige Meninger, som han plejer at kalde Troes- og Helligheds Grundsatninger; især horte jeg ham engang sige, at Kristendommen og vor By Forfængelighed's Sæder var hverandre aldeles modsatte og lod sig umulig forene. Herved fordømmer han ikke alene vore prisværdige Handlinger, men tillige os selv, fordi vi gjør dem.“

Da sagde Dommeren til ham: „Har du mere at sige?“

Misundelse. Jeg kunde rigtignok sige meget mere, men jeg er bange for at falde Retten til Besvær. Dog, skulde det vise sig nødvendigt, saa vil jeg, naar de andre Herrer har aflagt sine Vidnesbyrd, og der da skulde mangle noget for at domfælde ham, nærmere forklare mig. Derpaa bad man ham træde tilside.

Da blev Dvertro fremkaldt, og Dommeren bad ham se paa Fangen. Derpaa spurgte han ham om, hvad han havde at sige for sin Herre og Konge mod den Anklagede. Dvertro aflagde nu Ed og begyndte derpaa som følger:

„Min Herre! jeg kjender ikke stort til denne Mand og onsker heller ikke at træde i nærmere Bekjendtskab med ham; dog ved jeg af en Samtale, jeg forleden Dag havde med ham her i Byen, at han er en meget farlig Person; for da jeg talte til ham, sagde han blandt andet, at vor Heligton gjalt for intet, og at man derved aldrig vilde kunne behage Gud. Hvad en slig Tale gaar ud paa, indser min Herre vistnok tydelig, nemlig, at vi forgjæves forretter vor Gudstjeneste, at vi endnu er i vore Synder, og endelig, at vi vil blive fordømte. Se, dette er, hvad jeg har at sige mod ham.“

Derpaa aflagde Smigrer Ed og blev befaleet at sige, hvad han til Fordel for sin Herre og Konge vidste at sige mod Fangen.

Smigrer. Min Herre og ærede Forsamling, jeg har i længere Tid kjendt denne Karl og har hørt ham sige Ting, som aldrig burde komme over nogens Læber; thi han har spottet vor ædle Fyrste Beelzebub og talt foragteligt om hans ærede Venner, hvis Navne er: Gamlemenneske, Kjødelyst, Dverdaadighed, Forfængel-

Misundelse.

Overtro.

Djenskaft.
Tre Vidner.

ligøre, Gamlelidelig, Havelsyg, tilligemed alle de øvrige af vor Adel, og han har endvidere sagt, at naar Byens Folk tænkte som han, skulde disse adle Herre snart faa Højsepas. Desuden har han ikke taget i Betænkning paa det skammeligste at fornærme dig, min Herre, som nu er sat til hans Dommer; han har kaldt dig en ugudelig Skurk med mange andre skjændige Navne, hvorved han ogsaa har søgt at sværte de fornemste Folk i Byen.

Da Smigrer havde endt sin Tale, henvendte Dommeren sig til Fangeren og sagde: „Du Trafaldne, Rjætter og Forræder, har du hørt, hvad disse brave Mand har vidnet mod dig?“

Trofaste. Maa jeg tale nogle Ord til mit Forsvar?

Dommeren. Din Skurk, du fortjener ikke at leve en Time længere, men at dø paa Stedet. Dog, paa det at alle kan se, hvor mild og god vi er mod dig, saa lad os da høre hvad du, din usorstemmede Knekt, har at sige.

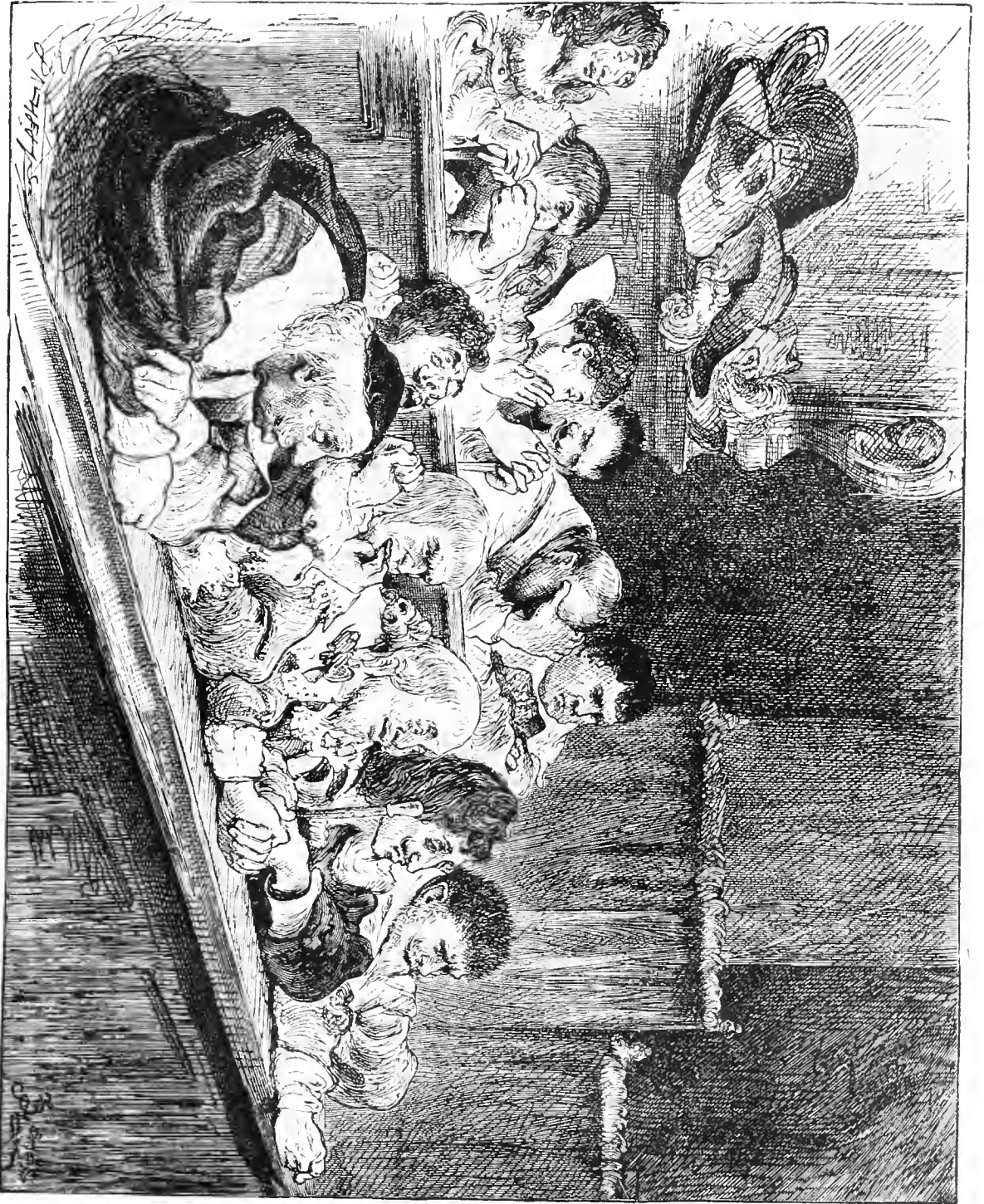
Trofaste. 1) Til Svar paa, hvad Misundelse har paastaat, maa jeg bemærke, at jeg ikke har sagt andet end, at de Regler, Love, Vedtægter eller Folk, som er ganske mod Guds Ord, strider ogsaa mod den sande Kristendom. Har jeg heri taget fejl, saa overbevis mig derom, og jeg vil strax tilbagefalde, hvad jeg har sagt.

2) Hvad den anden angaar, nemlig Dvertro, og hans Beskyldninger mod mig, saa har jeg kun sagt, at der til den sande Gudsdyrkelse fordres guddommelig Tro, og at denne guddommelige Tro ikke kan være tilstede uden en guddommelig Åabenbaring af Guds Vilje. Alt hvad der saaledes har trængt sig ind i Gudsdyrkelsen — i Strid med den guddommelige Åabenbaring — maa derfor have sin Oprindelse i menneskelig Tro, en Tro, som ikke kan hjælpe os til det evige Liv.

3) Med Hensyn til Smigrers Vidnesbyrd, saa har jeg — hans Beskyldning om, at jeg har spottet og lignende fortjener intet Svar — sagt, at denne Bys Fyrste, med hele den Skare, som tjener ham, er mere skikkede til at være i Helvede end i denne By og i dette Land. Og nu være Gud mig naadig!

Da henvendte Dommeren sig til Jurymændene, som den hele Tid havde staaet hos og hørt opmærksomt til: „Mine Herrer, her ser I for eder den Mand, som har stiftet saa megen Uro i Byen. I har ogsaa hørt, hvad disse værdige Herrer har vidnet mod ham; I har tillige hørt hans Svar og Bekjendelse. Det staaer nu frit for eder at lade ham hænge eller at skjænke ham Livet, men ikke desto mindre anser jeg det for rigtigst at foreholde eder vor Lov.

Paa vor Fyrstes Tjener Farao den stores Tid blev der givet en Lov, som bød, at alle nyfødte Gutteborn skulde kastes i Floden, for at de, som bekjendte sig til en anden Tro, ikke skulde formere sig og blive ham for mægtige. (2 Mos. 1, 16.) Ligeledes paa en anden af hans Tjeneres, Nebukadnezar den stores Tid blev der givet en Lov, hvorefter enhver, som ikke vilde falde ned og tilbede hans Guldbillede, skulde kastes i en gloende Døn. (Dan. 3, 6.)

Jurymændene.

Stemmand, Allfoged, Snedkar, Selmis, Kæsergættig, Gaardbøttel, Sværmod, Niensfab, Kogner, Guldsmid, Kyskæber og Hjortemid.

Ogsaa paa Darius's Tid blev der givet en Lov, ifølge hvilken enhver, som i en vis Tid paa kaldte nogen anden Gud end ham, skulde kastes i Lovekulen. (Dan. 6.) Nu har denne Oprorer overtraadt alle disse Love, ej alene i Tanker, som allerede er strafværdigt nok, men ogsaa i Ord og Gjerning, hvilket ikke kan tilgives.

Hvad Jaraos Lov angaar, da blev den givet for at forebygge et befrygtet Onde, dog uden at nogen Forbrydelse virkelig var bleven begaaet; men her er Forbrydelsen aabenbart tilstede. Hvad den anden og tredje Lov angaar, saa ser I, at han taler mod vor Religion, og for det Forræderi, han allerede har bekjendt sig skyldig i, fortjener han at dø Døden.

„De brændte ham til Aske ved en Pæl“.

Derpaa gik Aarymændene ud. Deres Navne var Blindmand, Intetgodt, Dandskab, Uystenhed, Losagtig, Opfarende, Overmod, Fiendskab, Logner, Grusomhed, Uyskader og Uforsønlig, som hver for sig gav sin Kjendelse mod ham, og de besluttede derefter enstemmigen at kjende ham skyldig. Først fremtraadte Blindmand og sagde: „Jeg ser tydelig, at denne Mand er en Kjætter.“ Derpaa sagde Intetgodt: „Vort fra Borden med en saadan Skarl.“ „Ja,“ sagde Dandskab, „jeg kan ikke taale ham for mine Dine.“ Uystenhed sagde: „Jeg har aldrig kunnet fordrage ham.“ „Jeg heller ikke,“ sagde Losagtig, „for han fordømmer altid mine Veje.“ „Hæng ham, hæng ham,“ sagde Opfarende. „Den nedrige Skurk,“ sagde Overmod. „Mit hele Hjerte oprores mod ham,“ sagde Fiendskab. „Han er en Landstryger,“ sagde Logner. „Alt hænges er for godt for ham,“ sagde Grusomhed. „Lad

os gjøre det af med ham,“ sagde Uyskader. Derpaa sagde Uforsønlig: „Om man vilde give mig hele Verden, kunde jeg ikke forjones med ham; lad os derfor uophødelig erklære ham skyldig til at dø.“ Og saaledes gjorde de; han blev dømt til at føres bort derfra til det Sted, hvorfra han var kommen, for der at lide den grusomste Død, man kunde optænke.

De slæbte ham derpaa ud for at handle med ham overensstemmende med sin Lov. Først hudstrog de ham, dernæst slog de ham med Klæverne, derefter skar de ham med Knive, derpaa stenede de ham og gjennemboede ham med sine Sværd, og tilsidst brændte de ham til Aske ved en Pæl. Saadant Endeligt fik Trofast.

Nu saa jeg, at der bag Mængden stod en Triumfvogn med et Par Heste, som ventede paa Trofast, der, saasnart hans Fiender havde gjort det af med ham, blev optagen i den og ført gjeennem Skyerne under Vasners Lyd ad den nærmeste Vej til den himmelske Port.

Men hvad Kristen angaar, saa opfattede man med at fuldbyrde hans Dom og kastede ham paany i Fængslet. Der forblev han endnu en Tidlang; men han, som hersker over alt, og som havde Magten over deres Naseri i sin Haand, søjede det saa, at Kristen for denne Gang undslap dem og drog sin Vej. Og idet han gik, sang han:

„Vel, Trofast! du har trolig alt bejendt
 For ham, til hvem du du havde vendt. —
 Mens Hovedsvaer ligger Vantros Bryst,
 Til Straf og Gjengjeld for hans onde Lyst,
 Da ihug, o Trofast, ihug — og pris din Sejer;
 Om de end dræber dig, du Livet ejer.“

7. Kapitel.

Nu saa jeg i min Drøm, at Kristen ikke rejste videre alene, thi der var en ved Navn Haabe fuld (han var nemlig bleven det ved at betragte Kristens og Trofasts Ord og Opførsel under deres Lidelser paa Markedet), som sluttede sig til ham og sagde, at han vilde være hans Rejsekammerat. Saaledes dode en for at bære Vidnesbyrd om Sandheden, og en anden stod op af hans Afte for at gjøre Kristen Selskab paa hans Vandring. Denne Haabe fuld fortalte ogsaa, at der paa Markedet var mange flere, som agtede at følge efter, saasnart en god Lejlighed dertil frembød sig.

Derpaa saa jeg, at disse to Pilegrime kort efterat de havde forladt Markedet indhentede en, som var gaat i Forvejen, og hvis Navn var Bihensigter. Til denne sagde de: „Hvad Landsmand er du, og hvor langt skal du denne Vej?“ Han fortalte dem, at han var fra Byen Glattale og agtede sig til den Himmelske Stad, men fortaug sit Navn.

„Fra Glattale?“ sagde Kristen. „Er der da noget ved dem, som bor der?“

Bihensigter. Ja, jeg haaber det.

Kristen. Hvad er dit Navn med Tilladelse?

Bihensigter. Jeg er fremmed for eder og I for mig; skal I samme Vej, vil det glæde mig at gjøre eder Selskab; hvis ikke, faar jeg vel ogsaa være fornøjet.

Kristen Denne By Glattale kjender jeg af Navn, og tager jeg ikke fejl, skal det være et meget velhavende Sted.

Bihensigter. Ja, det kan jeg forsikre dig det er, og jeg har megen rig Familie der.

Kristen. Hvem er de og hvad heder de, om jeg tør være saa fri at spørge?

Bihensigter. Det er saagodtsom hele Byen, især Bendekeabe, Verdsligsindet og Glattale (efter sidstnævntes Forfædre har Byen sit Navn); fremdeles Hvermandsven, Falckhed og Somdebeholder; og vor Sogneprest, Tvetunget, er min Mors egen Farbror, ja, naar jeg skal sige den rene Sandhed, saa er jeg selv en Mand af høj Stand, skjønt min Udfar kun var Færgemand, der saa til den ene Kant og roede til den anden; ogsaa jeg har erhvervet Størsteparten af min Formue ved denne Forretning.

Kristen. Er du gift?

Bihensigter. Ja visselig, og jeg har en meget dydig Hustru, Datter af en ikke mindre dydig Mor; hun er nemlig Datter af Fru Forstillelse og nedstammer altsaa fra en meget hæderlig Familie; i Dannelse har hun drevet det saa vidt, at hun forstaar at omgaaes alle, saavel Tyrster som Bønder. I Religion afviger vi rigtignok lidt fra dem af den strengere Slags, skjønt kun i to ganske uvæsentlige Punkter. For det første strider vi aldrig mod Vejr og Vind; for det andet er vi altid mest ivrige, naar Religionen gaar i Solvøstler; vi synes meget godt om at spadserere med ham paa Gaden, naar Solen skinner og Folket tilklapper ham Bisald.

Kristen gik nu lidt tilside til sin Njesskammerat Haabesuld og sagde: „Jeg tror sikkert, det er en ved Navn Bihensigter fra Byen Glattale, og er det ham, saa har vi faat i vort Selskab en god Skjelm, hvis Mage ikke findes hertilands.“ Da sagde Haabesuld: „Spørg du ham selv; han skammer sig da vel aldrig ved sit eget Navn.“

Kristen traadte da atter hen til ham og sagde: „Du taler, som om du var for klog for Alverden, og tager jeg ikke meget fejl, saa ved jeg saa halvt om halvt, hvem du er. Er du ikke Bihensigter fra Glattale?“

Bihensigter. Dette er ikke mit virkelige Navn, det er kun et Øgenavn, jeg har faat af nogle, som ikke liker mig, men jeg saar finde mig i at bære det, som saa mange andre brave Mennesker har maattet gjøre for mig.

Kristen. Men har du da aldrig givet Folk Anledning til at kalde dig saa?

Bihensigter. Aldrig, aldrig! Det værste, jeg har gjort, og det eneste, som kan have givet dem Anledning til at dobe mig med dette Navn, er, at jeg altid har forstaat at rette mine Domme efter Tidens forskjellige Meninger, hvad disse end maa have været, og jeg har vistnok vundet adskilligt derved. Men om Pyffen saaledes end har begunstiget mig, saa anser jeg det for en Betsignelse, og Folk bør ikke ondskabsfuldt bebrejde mig derfor.

Haabefuld og Kristen.

Kristen. Jeg troede ikke, jeg tog fejl, da jeg ansaa dig for den Mand, om hvem jeg har hørt; og naar jeg skal sige dig, hvad jeg virkelig tænker, saa frygter jeg for, at dette Navn passer bedre paa dig end du vel onsker vi skal tro.

Bihensigter. Nuvel, jeg kan jo ikke for, at I indbilder jer det; imidlertid vil I finde, at jeg er en underholdende Selskabsbroder, hvis I vil optage mig i eders Selskab.

Kristen. Vil du følge med os, maa du gaa mod Vej og Vind, hvilket jeg mærker, du ikke har Lyst til; du maa ogsaa bekjende Kristendommen baade naar den vandrer i pjaltet Dragt, baade naar den gaar i Soltofler, naar den ligger bunden i Lænker, og naar den under Bisald gaar gennem Gaderne.

Bihensigter. I maa ikke opfaste eder til Herre over min Tro; lad mig have min Frihed og følge med eder.

Kristen. Nej ikke et Skridt længere, medmindre du i et og alt vil gøre som vi.

Da sagde Bihensigter: „Jeg vil aldrig opgive mine gamle Grundsætninger, efterdem de ej alene er uskadelige, men endog gavnlige. Gaar jeg ikke følge med eder, da maa jeg, saaledes som før I kom til mig, vandre alene, indtil en eller anden, der vil synes bedre om mit Selskab, indhenter mig.“

Nu saa jeg i min Drøm, at Kristen og Haabefuld forlod ham og holdt sig et godt Stykke i Forvejen, men da en af dem kom til at se sig tilbage, fik han Tje paa tre Mænd, som fulgte efter Bihensigter, og se, da de var komne til ham, buffede han dybt for dem, og de gjengjeldte venligt hans Hilsen. Disse Mænds Navne var Holdfast ved verden, Pengeelsker og Paspaaalt, Mænd, som Bihensigter engang havde været kjendt med; thi i sine Gutteaar havde de været Skolekammerater og var blevene underviste af en ved Navn Pengegrisk, Lærer i Byen Gevinstsyge i Grevskabet Begjærlighed i det Nordlige. Denne Lærer underviste dem i den Kunst at berige sig paa andres Bekostning, ved Bold, Bedrageri, Smiger, Løgn eller Ekin af Gudfrygtighed, og disse fire brave Herrer var nu komne saavidt i Kunsten, at enhver af dem, om saa skulde være, gjerne kunde have begyndt med en lignende Skole.

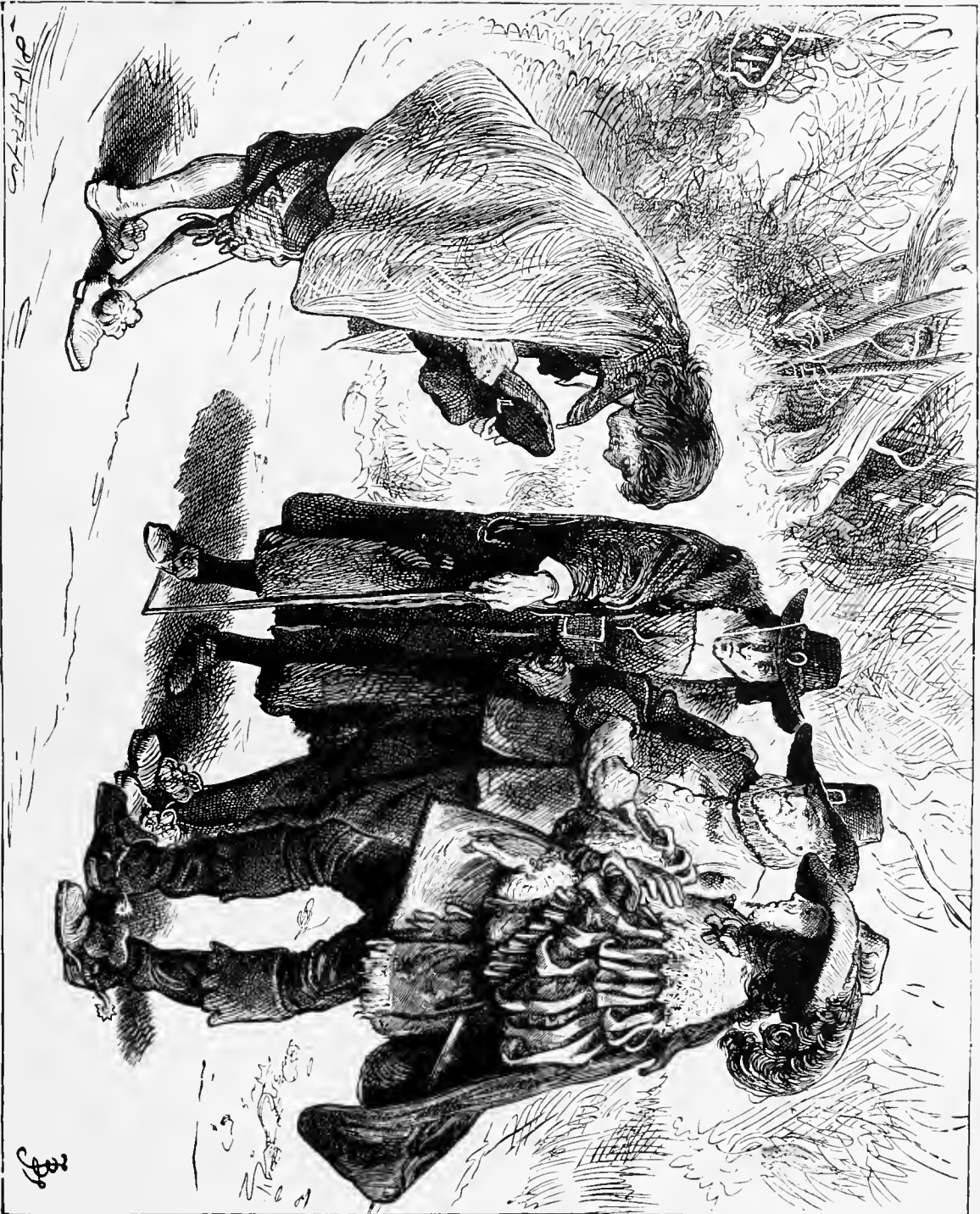
Da de nu, som sagt, havde hilset paa hverandre, sagde Pengeelsker til Bihensigter: „Hvem er det, som gaar foran os?“ (Kristen og Haabefuld var nemlig endnu isigte).

Bihensigter. Det er to Mænd fra et langt bortliggende Land, som paa sin Vis er paa Pilgrimsvandring.

Pengeelsker. Na, hvorfor ventede de da ikke, saa vi kunde faat godt Selskab med dem? for ligesom de, er ogsaa vi og du, haaber jeg, paa Pilgrimsvandring.

Bihensigter. Vi er vistnok det, men Mændene, som gaar foran os, er saa

En. Sigteligt moder Herbergsmand, Kjørgæfver og Gnier.

nejereguende, sætter sine egne Meninger saa højt og agter andres saa ringe, at om en er noksaa gudsfrygtig, stoder de ham strax ud af sit Selskab, hvis han ikke i et og alt følger sig efter dem.

P a s p a a a l t. Dette er virkelig slemt, men vi læser jo i Salomos Prædikener (7, 16.) om nogle, som er for meget retfærdige, og saadanne Menneskers Strengbedskab gaar endog saa vidt, at de dømmuer og fordoømmuer alle uden sig selv. Men sig mig da, om høved Slags og hvilke Ting tænker I forskjelligt?

V i h e n s i g t e r. Efter deres halstarrige Vis mener de, det er Pligt at begive sig paa Rejsen i afslags Vej, medens jeg vil, at man skal oppebie godt Vej og en belejlig Tid. De vil sætte alt paa Spil for Guds Skyld, medens jeg gjør, hvad jeg kan, for at bevare Liv og Guds. De vil holde fast ved sine Meninger, om saa hele Verden er imod dem, medens jeg kun vil holde med Religionen saa langt som Tiderne og min egen Sikkerhed tillader det. De vil holde fast ved Religionen, selv naar den foragtes og gaar i Pjalter, jeg derimod vil det kun, naar den gaar i Solvofler, i Solskin og under Bisfald.

H o l d f a s t v e d v e r d e n. Det saa, hold du kun fremdeles fast derved; jeg for min Part kan ikke andet end anse den for en Daare, som er saa uforstandig at give Slip paa, hvad der staar i hans Magt at beholde. Lad os være snilde som Slanger; man hjerger bedst Ho, mens Solen skinner. Du ser, hvorledes Bierne ligger i Dvale hele Vinteren og arbejder kun, naar de har Fordel af sin Vliid. Gud sender stundom Regn og stundom Solskin; er de saa enfoldige at gaa frem i ondt Vej, saa lad os være glade for at kunne tage godt Vej med os. Hvad mig angaar, da synes jeg bedst om den Religion, ved hvilken man i Tryghed kan nyde Guds store Betsignelser; thi siden Gud har skænket os dette Livs Goder, kan da nogen, som har sin fulde Forstand, tro andet, end at Gud vil, vi skal bruge dem alle til hans Ære. Abraham og Salomon blev rige paa jordisk Guds ved at dyrke Gud, og Job siger, at en god Mand „skal oplægge Guld som Stov“ (Job 22, 24), men han kan ikke være saaledes som de, der gaar foran os, om de ellers er, som du har beskrevet dem.

P a s p a a a l t. Jeg tror, vi alle er enige i dette, og behøver derfor ikke at tale videre derom.

P e n g e e l s k e r. Nej, vi behøver sandelig ikke at tale videre derom, for den, som hverken tror paa Skriften eller vil høre paa den sunde Fornuft (og I ser, at vi har begge paa vor Side), den kjender hverken sin egen Frihed eller sørger for sin egen Sikkerhed.

V i h e n s i g t e r. Som I ser, mine Brodre, er vi alle paa Pilegrimsvandring. Og til vor videre Opbyggelse, saa tillad, at jeg fremsætter dette Spørgsmaal for eder: Sæt at en Mand, en Præst eller Handelsmand, havde det i sin Magt at forskaffe sig dette Livs Goder, saaledes at han for at kunne gjøre det nødtes — for Verden ialfald — at anstille sig som meget ivrig i nogle Punkter af Religionen, hvilke han tilforn ikke havde agtet, — kan han da ikke benytte sig af disse Midler for at opnaa sin Hensigt, og dog være en ærlig Mand?

Pengeelsker. Jeg opfatter godt din Mening, og med disse Herrers Tilladelse vil jeg forsøge at besvare dit Spørgsmaal, og først med Hensyn til en Prest: Sæt at en Prest, en Hadersmand, som kun har et lidet Kald, men begjærer et større og bedre, har Anledning til at faa dette, naar han vil anstille sig mere virksom og ivrig end tilforn, vil prædike oftere og for at behage Menigheden forandrer nogle af sine Grundsatninger, saa indser jeg for min Part ikke rettere, end at han godt kan gjøre dette og dog være en retskaffen Mand. Thi:

1) Hans Attraa efter et bedre Kald er lovlig (dette kan ikke bestrides), efterdi Forsynet indgiver ham det; han kan altsaa rolig tage mod det, naar det staar ham frit for, uden at gjøre sig Samvittighedsfrupler.

2) Hans Attraa efter dette Kald gjør ham desuden til en virksomere og ivrigere Prædikant osv., og gjør ham saaledes til et bedre Menneske, ja gjør, at han bedre anvender sine Gaver, hvad der maa anses for at være overensstemmende med Guds Vilje.

3) Og hvad det angaar, at han søger sig efter sin Menighed ved at aflægge nogle af sine Grundsatninger for at tjene den, saa beviser det, a) at han har en selvfornegtende Karakter, b) at han har et behageligt og indtagende Væsen, og c) er saaledes bedre skikket for sit Prestembede.

4) Jeg slutter derfor, at en Prest, som ved saadanne Midler faar byttet et lidet Kald mod et større, ikke derfor bør anses for at være pengegriff, men snarere, efterdi han derved er bleven virksomere i sit Embede og har gjort god Brug af sine Gaver, for en, som trolig rogger sit Kald og benytter den ham givne Lejlighed til at gjøre godt.

Og nu med Hensyn til den anden Del af Spørgsmaalet, nemlig angaaende en Handelsmand, da sæt at en saadan er i smaa Aaar, og at han ved at anstille sig gudfrygtig kan faa flere Kunder, gjerne en rig Hustru, og i det hele taget forbedre sine Omstændigheder, da kan jeg for min Part ikke indse andet, end at dette skulde være tilladeligt. Thi:

1) at blive gudfrygtig, er en Dyd, hvorledes det end sker;

2) ej heller er det ulovligt at ægte en rig Hustru eller at trække Kunder til Butiken.

3) Den, som erholder alt dette ved at anstille sig gudfrygtig, faar det gode af gode Mennesker, idet han selv bliver god; en god Hustru, gode Kunder og en god Fortjeneste er saaledes at faa ved at anstille sig gudfrygtig, hvilket er godt. At anstille sig gudfrygtig for at kunne erholde alt dette er folgelig godt og gavnsigt.

Dette Svar, som Pengeelsker gav Bihensigter paa hans Spørgsmaal, vandt stort Bifald hos alle, og de sluttede derfor, at Pengeelskers Grundsatninger i det hele taget var baade gode og nyttige. Og da de troede, at ingen kunde gjendrive dem, besluttede de, efterfom Kristen og Haabesuld endnu var i Sigte, i Forening at bestorme dem med dette Spørgsmaal, saasnart de havde indhentet dem, og det saa meget mere som de allerede tilforn havde sat sig op mod Bihensigter. Saa raabte de da efter dem,

og Kristen og Haabefuld stansede og blev staaende, indtil de var komne til dem. Dog besluttede de, idet de gik, at ikke Bihensigter, men gamle Holdfastvedverden skulde fremsætte Spørgsmaalet for Kristen og hans Kammerat, da de formodede, at deres Svar til ham vilde være uden noget Spor af den Hestighed, som kort før var bleven vaft mellem Bihensigter og dem, da de skiltes.

De kom nu til hverandre, og efter en kort Hilsen fremsatte Holdfastvedverden Spørgsmaalet for Kristen og hans Kammerat og bad dem besvare det, om de kunde.

Da sagde Kristen: „Endog et Barn i Religionen vilde kunne besvare tusen saadanne Spørgsmaal. For er det ulovligt at følge Kristus alene for Brodets Skyld, hvilket det i Joh. 6, 26—27 ses at være, hvor langt skammeligere er det da ikke at gjøre et Skalkeskjul af Religionen, for at kunne erholde og nyde Verdens Goder. Ej heller finder vi andre at være af denne Mening end Hedninger, Hyflere, Dævle og Troldkarle.

1) Hedninger; for da Hemor og Schicheu fik Lyst til Jakobs Datter og Kvæg og saa, at der ingen anden Vej var for dem til at faa sit Dnske opfyldt end ved Dnskjærlsen, sagde de til sine Staldbrodre: Naar vi omskjerer alt Mandfjon blandt os, saaledes som de er omskaarne, bliver da ikke alt deres Kvæg og Gods og alt hvad de ejer, vort? Deres Døtre og Kvæg var det, de tragtede efter, og Religionen brugte de kun som et Skalkeskjul til at kunne faa dem. Læs hele Fortællingen derom i 1 Mos. 34, 29—23.

2) De skindhellige Farisæere bekjendte sig til den samme Religion; lange Bønner var deres Skalkeskjul for at kunne faa tilrane sig Enfers Hus, og Gud domte dem derfor desto haardere. (Luc. 20, 46. 47.)

3) Judas, den Dævel, var ogsaa af denne Religion. Han anstillede sig gudfrygtig for Pungens Skyld, for at han skulde faa, hvad der var deri; men han blev fortabt, forkastet — et sandt Fordærvelsens Barn.

4) Troldkarlen Simon var ogsaa af denne Religion; thi han vilde have den Helligaand kun for at skaffe sig Penge derved, og den Dom, Peder fældte over ham, var derefter. (Ap. Gj. 8, 19—22.)

5) Der skal heller ingen faa mig til at tro andet, end at den, som antager Religionen for Verdens Skyld, ogsaa vil forkaste den; thi saa vist som Judas frasagde sig Verden for Religionens Skyld, ligesaa vist folgte han sin Religion og sin Herre for samme. At give et bekræftende Svar paa dette Spørgsmaal, som J, mærker jeg, har gjort, er baade hedensk, hykkelsk og dævelsk, og eders Løn vil blive efter eders Gjærninger.“

Ved at høre dette faa de med store Dine paa hverandre og vidste ikke, hvad de skulde svare Kristen. Ogsaa Haabefuld syntes, at Kristens Svar var grundigt, hvorfor alle taug. Bihensigter og hans Selskab talte ikke mere, men holdt sig tilbage, for at Kristen og Haabefuld kunde komme forud for dem. Da sagde Kristen til sin

Kammerat: „Naar disse Mennesker ikke kan svare for Menneskene, hvorledes vil de da kunne svare for Gud? Og er de stumme, naar de har med Verkar at gjøre, hvad vil der saa blive af dem, naar engang han, som er en fortærende Ald, tager fat paa dem.“

Kriften og Haabefuld forlod dem da igjen og vandrede videre, indtil de kom til en behagelig Slette, som kaldtes *Hvile*, hvor de gik med stor Fornøjelse; men denne Slette var kun kort, saa de snart kom over den. Paa den anden Side af denne Slette var der et lidet Bjerg, som kaldtes *Windig*, og i samme en Solgrube, der ved sin Sjældenhed havde tiltrukket sig mange tidligere Pilgrimes Opmærksomhed, hvilke var gaaede bort fra Vejen for at bese den, men da de gik for nær Skraaningen gled Jorden under dem, saa at de styrtede ndover og omkom, nogle er ogsaa her blevene Krøblinge og har aldrig kommet sig igjen i hele sit Liv.

Derpaa saa jeg i min Drøm, at et lidet Stykke fra Vejen ligeoverfor Solgruben stod Demas og raabte paa de Forbigaaende, at de skulde komme og se. Han raabte ogsaa til Kriften og hans Kammerat: „Holla! kom hid, saa skal jeg vise eder noget.“

Kriften. Hvad kan vel være saa meget værd, at vi skulde gaa ud af Vejen for at se det?

Demas. Her er en rig Solgrube og nogle, som graver deri efter Skatte. Vil I komme, saa kan I med lidt Umage forsyne eder rigelig.

Da sagde Haabefuld: „Lad os dog gaa hen og se.“

Kriften svarede: „Nej, paa ingen Maade; jeg har før hørt tale om dette Sted, og om hvorledes mange er omkomne der; og desuden er alslags Skat en Snare for dem, som søger den, thi den hindrer dem i deres Pilgrimsvandring.“ Da raabte Kriften til Demas: „Er ikke Stedet farligt? Har det ikke hindret mange i deres Vandring?“ (Hos. 14, 8.)

Demas. Ikke meget farligt, naar man bare ser sig godt for. (Han rødmede dog, idet han sagde dette.)

Da sagde Kriften til Haabefuld: „Lad os ikke gaa et Skridt nærmere, men fortsætte vor Vej.“

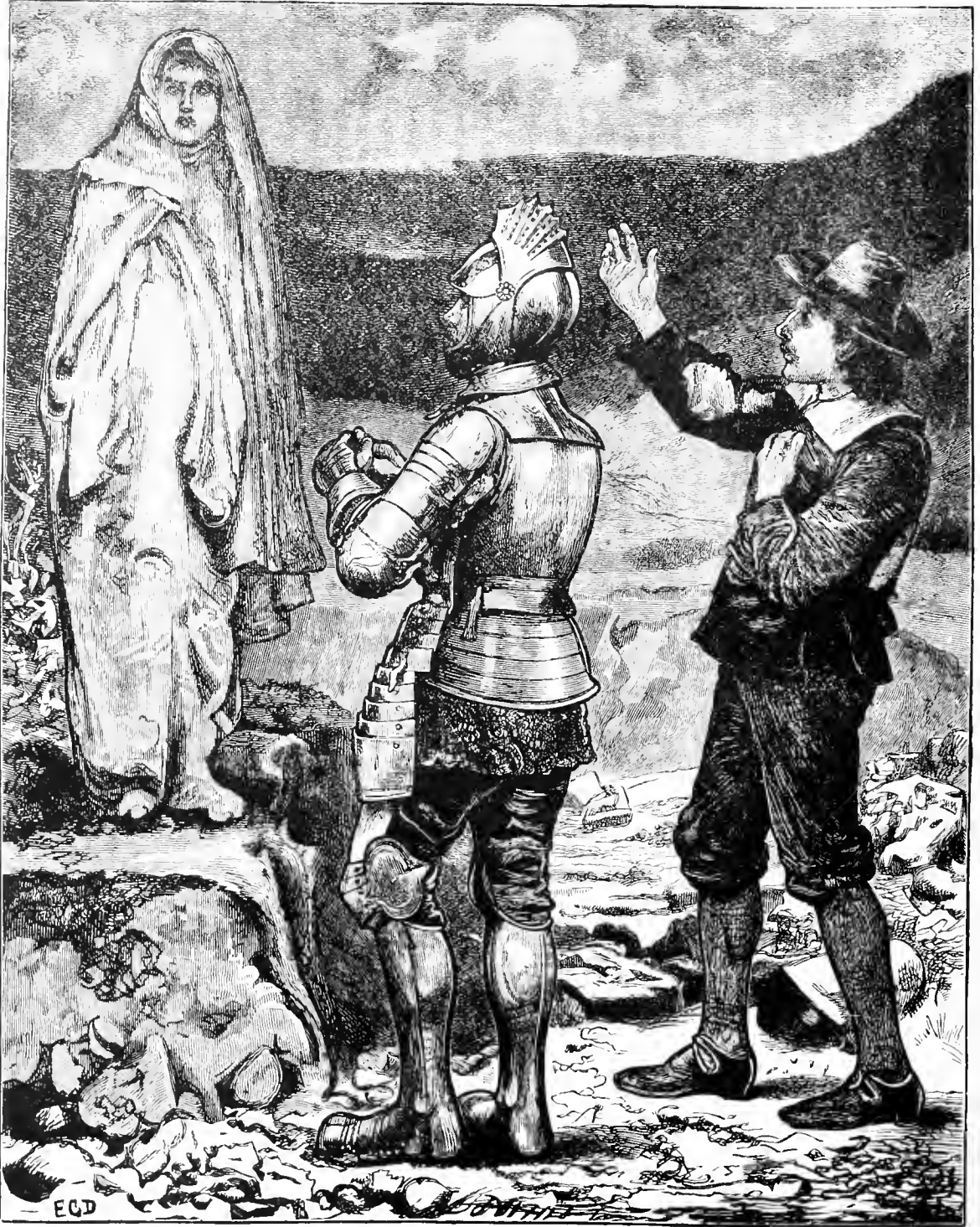
Haabefuld. Du kan være vis paa, at Bihensigter, naar han kommer og faar samme Indbydelse, vil gaa did for at se.

Kriften. Ja, det gjør han uden tvil, for hans Grundsatninger fører ham den Vej, og jeg sætter hundrede mod en paa, at han omkommer der.

Demas raabte nu atter til dem og sagde: „Men vil I ikke komme herover og se?“

Da svarede Kriften ligesvem: „Demas, du er en Fiende af denne Veijs Herre og af hans rette Vej og er allerede bleven fordømt af en af hans Majestæts Dommere, fordi du selv forlod Vejen. (2 Tim. 4, 10.) Hvi søger du derfor at styrte os i lignende Fordærvelse?“

Kristen og Haabefuld komme Loths Hustru ihu.

Desuden, om vi gaar af Vejen, vil vor Herre og Konge visseelig faa det at vide, og han vil gjøre os tilskamme der, hvor vi ellers havde kunnet staa for ham med Frimodighed."

Demas raabte atter til dem og sagde, at han ogsaa horte til deres Broderskab, og vilde de kun vente lidt, saa vilde han gjøre dem Selskab paa Vejen.

Da sagde Kristen: „Hvad er dit Navn, heder du ikke som jeg har kaldt dig?"

Demas. Jo, mit Navn er Demas; jeg er Abrahams Søn.

Kristen. Jeg kjender dig; Gihesi var din Udsfar og Judas din Far, og du har traadt i deres Fodspor. (2 Kong. 5, 20; Matth. 26, 14. 15; 27, 1—5.) Du søger at besuære os med djævelsk List; din Fader blev hængt som en Forræder, og du fortjener ingen bedre Belønning. Vær kun vis paa, at vi, naar vi kommer til Kongen, vil fortælle ham om denne din Udsfærd. Og derpaa gif de sin Vej.

Imidlertid var Bihensigter med Selskab atter komne i Sigte, og ved det første Bink gif de over til Demas. Enten de nu ved at se ud over Brinken styrtede ned i Gruben, eller de gif ned for at grave der, eller blev kvalte af de Damppe, som jevnlig stiger op derfra, det ved jeg ikke, men saa meget er vist, at de aldrig mere saaes paa Vejen. Da sang Kristen:

„Bihensigter og Selskab villig lytted
Til Demas, da han Djæbliffet nytted
Og bød dem dele med ham al hans Stat.
Sin Vej med denne Afvej flug de bytted.
Men da de hen til Kjærlighed var flyttet,
Tilbage Vejen blev dem altfor brat."

Nu saa jeg, at Pilegrimene paa den anden Side af Sletten kom til et Sted, hvor der lige ved Vejkanten var bleven oprejst et gammelt Mindesmærke. Ved Synet deraf blev de begge meget forundrede paa Grund af dets usædvanlige Skikkelse, thi det forekom dem, at det lignede en til en Saltstøtte forvandlet Kvinde. Her blev de derfor staaende og saa længe paa den, men vidste ikke, hvad de skulde tænke derom. Endelig opdagede Haabesuld, at der lige ovenfor Støtten stod noget skrevet i et fremmed Sprog, og da han ikke selv var lærd, kaldte han paa Kristen, for at se om ikke han kunde ndtyde Meningen. Kristen kom da, og efterat han en liden Stund havde set paa Bogstaverne, udsandt han følgende Ord: „Husk paa Løths Hustru!" Derpaa læste han dem for sin Rejsekaammerat, og da sluttede de begge, at det maatte være den Saltstøtte, hvortil Løths Hustru blev forvandlet, fordi hun med begjærligt Hjerte saa sig tilbage, da hun for at undgaa Faren forlod Sodom. (1 Mos. 19, 26.) Dette uventede og forbausende Syn gav Anledning til følgende Samtale mellem dem:

Kristen. Ak, min Broder! dette er sandelig et gavnligt Syn; det kom netop til rette Tid for os, efterat Demas havde indbudt os til at forlade Vejen for at bese Bjerget Binding; og havde vi gjort som han ønskede, og som du, min Broder, saa halvt om halvt

havde Lyst til, da vilde det identvil være gaaet os som Loths Hustru: vi var blevne satte til Skue for alle dem, som kommer efter.

H a a b e f u l d. Det bedrover mig, at jeg skulde være saa taabelig, og jeg maa undres over, at jeg ikke nu er som Loths Hustru; thi hvori er vel min Synd forskjellig fra hendes? Hun saa jo kun tilbage, og jeg havde Lyst til at gaa hen og se. Guds uendelige Naade være lovet, og Skam over mig for at jeg har næret en saadan Lyst i mit Hjerte.

K r i s t e n. Lad os lægge vel Mærke til, hvad vi ser her, at det maa kunne gævne os i Fremtiden. Denne Kvinde undgik en Straffedom, thi hun omkom ikke ved Sodomas Udelæggelse, og dog blev hun rammet af en anden, da vi ser, hun blev forvandlet til en Saltstotte.

H a a b e f u l d. Du siger sandt, og hun kan tjene os baade til Advarsel og Exempel, til Advarsel, at vi maa sky Synd, og til Tegn paa den Straffedom, der visjelig vil indhente os, ifald vi ikke vil lade os advare derved; saaledes blev Korah, Dathan og Abiram tilligemed de 250 Mænd, som omkom i sin Synd, ogsaa til et Tegn eller et advarende Exempel for andre. (4 Mos. 26, 9, 10.) Men fremfor alt grunder jeg over en Ting, nemlig over hvorledes *D e m a s* og hans Pige saa dristigen tør søge efter hin Skat, da denne Kvinde, alene fordi hun saa tilbage derefter (for vi læser ikke, at hun afveg en eneste Fodsbred fra Vejen) blev forvandlet til en Saltstotte, og især siden den Straffedom, som indhente hende, gjorde hende til et advarende Exempel just paa dette Sted, thi de kan ikke andet end se hende, naar de kun oplofter sine Dine.

K r i s t e n. Det er sandelig til at undres over og viser, at deres Hjerter maa være forhærdede; og jeg ved ikke, hvem jeg bedre skal sammenligne dem med, end med de Loumetype, som stjæler i Dommerens Nærvarrelse, eller som skjærer Pungen fra Bæltet lige ved Galgen. Der siges om de Mænd i Sodom, at „de var onde og syndede saare mod Herren“, det vil sige lige for hans Afsyn, uagtet alle hans store Velgjerninger mod dem, (1 Mos. 13, 13); thi Sodomas Land var tilforn som en Herrens Have. (1 Mos. 13, 10.) Dette vakte saa meget mere hans Vrede og gjorde deres Plage saa hed, som Herrens Ild fra Himmelen kunde gjøre den. Og man har derfor god Grund til at slutte, at just saadanne, som disse, der synder for Herrens Afsyn, ja tiltrods for de advarende Exempler, de har for sig, vil rammes af den haardeste Straffedom.

H a a b e f u l d. Du har vist Ret i hvad du siger; og hvilken Naade er det ikke, at hverken du eller jeg er bleven gjort til et saadant advarende Exempel. Vi har sandelig stor Marsag til at takke Gud, at frygte ham og altid at huske paa Loths Hustru.

Derpaa saa jeg, at de vandrede videre, indtil de kom til en behagelig Flod, som Kong David kalder „Guds Bæk“, men Johannes „Livsens Vand rene Flod“. (Sal. 65, 10; Ab. 22, 1; Ezech. 47.) Vejen laa lige ved Flodbredden. Her vandrede *K r i s t e n* og hans Sel-

ffkabsbroder med megen Glæde; de drak ogsaa af Flodens Vand, som vederkvægede deres udmattede Sjæle. Paa begge Flodbredder var der desuden grønne Træer, som bar allehaande Frugter, og Trærnes Blade var tjenlige til Lægemidler; ogsaa Trærnes Frugter fornojede dem meget, og de spiste af Bladene for at forebygge Uvermættelse og Sygdomme, som de, hvis Blod bliver ophidsset ved Næjser, er udsatte for at angribes af. Paa hver Side af Floden var der ogsaa en Mark, som var prydet med Viljer, og som hele Mæret gjennem var grøn. Paa denne Mark lagde de sig ned at sove, thi her kunde de ligge trygt. Da de vaagnede, plukkede de atter af Trærnes Frugter og drak af Flodens Vand og lagde sig derpaa igjen ned til at sove. (Sal. 23, 2; Esai. 14, 30.) Saaledes tilbragte de flere Dage og Nætter. Da fang de:

„Ser I, hvor disse klare Strømme glide
Til Pilgrimenes Trost ved Vejens Side;
De grønne Enger sig i Duggen bade,
Og Frugter gløde i llem dunkle Blade.
Hvo al den Herlighed kan overveje,
Vil følge alt, for denne Mark at eje.

Da de nu havde bestemt sig til at gaa videre (thi de var endnu ikke komne til Enden af sin Næjse), spiste og drak de først og drog saa afsted.

Nu saa jeg i min Drom, at de ikke var komne langt, førend Vegen højede et Stykke af fra Floden, hvorover de blev ikke lidet bedrovede; dog turde de ikke forlade Vegen. Fra Floden var Vegen ru og ujevn, og deres Fodder var omme af den lange Vandring; og Pilgrimenes Sjæle blev bekymrede (4 Mos. 21, 4), hvorfor de ønskede alt efterkom de gif, at Vegen snart maatte blive bedre.

Et lidet Stykke foran dem paa venstre Side af Vegen var der en Mark og en Gjerdetrappe, for at man kunde komme over til den, og denne Mark kaldtes Bivejmarken. Da sagde Kristien til sin Selskabsbroder: „Derfor denne Mark gaar langs med Veskanten, da lad os se at komme over paa den“. Han gif da hen til Gjerdetrappen for at se, og blev da paa den anden Side af Gjerdet var en Fodsti langs med Vegen. „Det er netop som jeg ønskede

Forfængelig Tillid.

det", sagde Kristen. „Her er det bedre at gaa; kom kun, gode Haabesuld, og lad os se at komme over“.

Haabesuld. Men hvad, om denne Sti skulde føre os paa Afvej?

Kristen. Det gjør den vist ikke; se den gaar jo langs med Vejen.

Haabesuld lod sig da overtale af sin Selskabsbroder og gik efter ham over Gjerde-trappen. Saasnart de nu var gaaede over og var komne paa Stien, fandt de den meget god for sine Fodder, og idet de saa hen for sig, fik de Dje paa en Mand, der vandrede ligesom de, og hans Navn var Forfængeligtillid; de kaldte paa ham og spurgte, hvor Vejen førte hen. Han svarede: „Til den Himmelske Port“. „Hører du“, sagde Kristen, „det er som jeg sagde; vi er paa den rette Vej“. Manden gik nu foran, og de fulgte efter. Men se, Platten faldt paa og det blev ganske mørkt, saa at de, som gik bagefter, tabte ham, som gik foran, afsyne.

Han, som gik foran dem, Forfængeligtillid, faldt, fordi han ikke kunde se, hvor han gik, ned i en dyb Hule (Ef. 9, 16), som dette Lands Fyrste med Forfæt havde ladet grave der for at fange forfængelige Daarer, og han blev knust i Faldet.

Kristen og hans Kammerat hørte ham falde og raabte til ham for at faa vide, hvad der var hændt ham, men ingen svarede; de hørte kun en Stonnen. Da sagde Haabesuld: „Hvor er vi nu“? Men hans Kammerat tang, mistroftig over, at han havde ført ham paa Afvej. Og nu begyndte det at regne, tordue og lyne paa det skrækkeligste, og Vandet begyndte hurtig at stige.

Da jukkede Haabesuld tungt og sagde: „Ak gid jeg ikke havde forladt Vejen!“

Kristen. Hvem skulde have troet, at denne Sti vilde føre os bort fra Vejen?

Haabesuld. Jeg frygtede allerede i Begyndelsen derfor og undlod derfor ikke at advare dig; ja jeg vilde endog have sagt mere, men du er ældre end jeg.

Kristen. Gode Broder, vær endelig ikke vred; det gjør mig bitterlig ondt, at jeg skal have ført dig paa Afvej, og at jeg har bragt dig i en saa stor Fare. Kjære Broder, tilgiv mig, jeg har ikke gjort det i nogen end Hensigt.

Haabesuld. Vær troftet, min Broder, thi jeg tilgiver dig, og jeg tror ogsaa, at det vil være os begge til Gavn.

Kristen. Jeg er hjertelig glad over, at jeg har en saa god og tilgivende Broder; dog maa vi ikke staa længere saaledes: lad os forsøge paa at vende tilbage.

Haabesuld. Men, gode Broder, lad saa mig gaa foran.

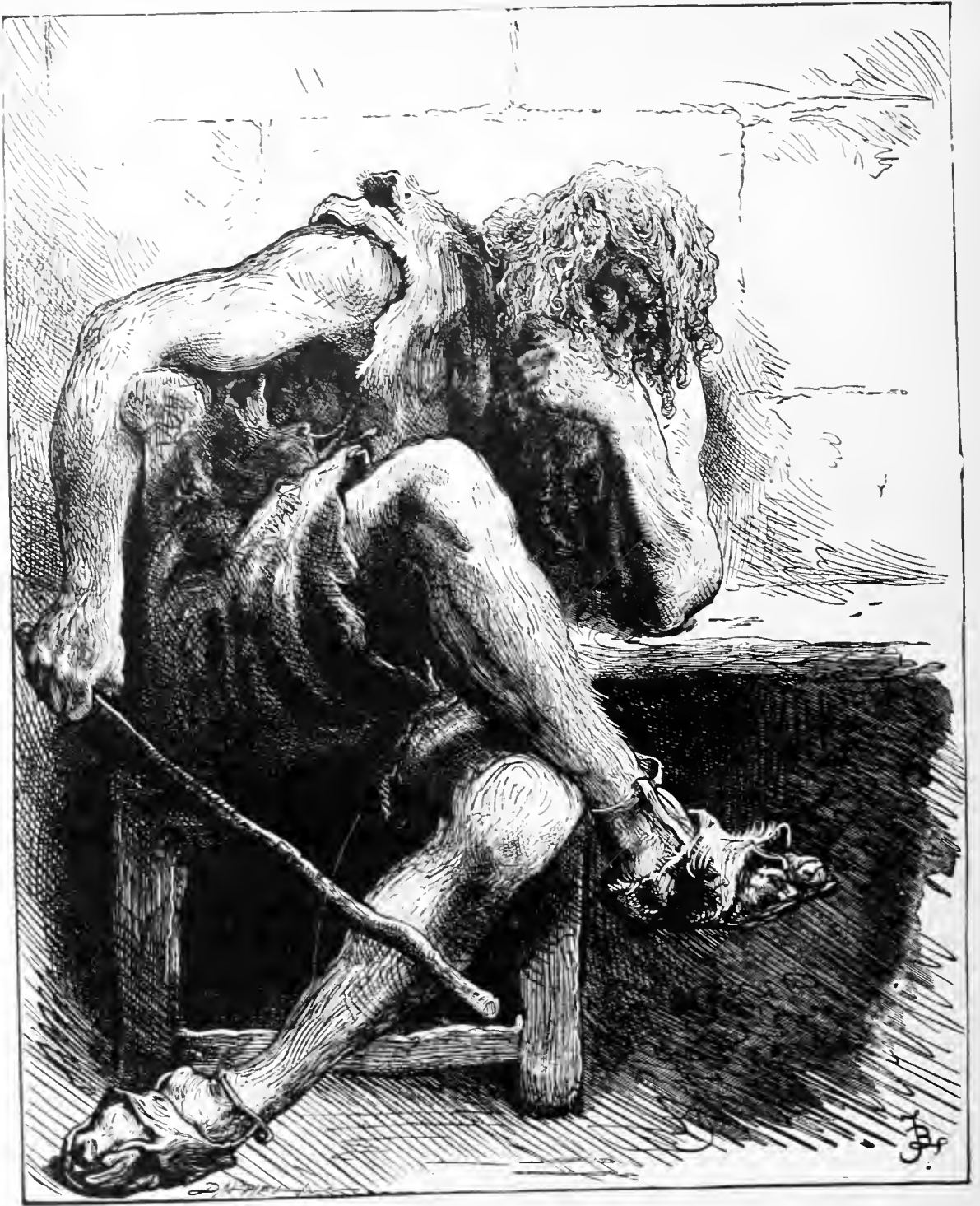
Kristen. Nej, lad heller mig gaa foran, at jeg maa være den første til at møde Faren, ifald der er nogen, thi jeg er jo Skyld i, at vi begge har forladt Vejen.

Haabesuld. Nej, du skal paa ingen Maade gaa først, for du er jo saa bedrøvet og kunde da let komme paa Afvej igjen.

I det samme horte de en opmuntrende Røst, som sagde: „Sæt dit Hjerte til den bandede Vej, den Vej, som du har vandret paa, vend om!“ (Jer. 31, 21.) Men imidlertid var Vandet steget betydeligt, hvilket gjorde Tilbagegangen meget farlig. (Da tænkte jeg, at det er lettere at gaa ud af den Vej, vi betræder, end at komme paa den igjen, naar vi engang har forladt den). De gjorde dog et Forsøg paa at vende tilbage, men det var saa mørkt, og Vandet saa højt, at de ni—ti Gange var nær ved at drukne.

Ej heller kunde de med al sin Søgen den Nat gjenfinde Gjerde-trappen, og da de endelig traf paa et lidet Skjul, fatte de sig ned der indtil Dagbrækningen; men da de var trætte og udmattede, faldt de i Sovn. Nu var der ikke langt fra det Sted, hvor de laa, en Borg kaldet Tvilborg, hvilken tilhorte Kjæmpen Fortvilelse, og det var paa hans Grund, de nu laa og sov. Da han om Morgenen stod tidlig op og gik om paa sine Marker, fandt han Kristen og Haabefuld sovende. Med en haard og barsk Stemme vækkede han dem og spurgte dem, hvorfra de var og hvad de havde at gjøre paa hans Ejendom. De fortalte ham, at de vare Pilegrime, som havde forvildet sig. Da sagde Kjæmpen: „J har forbrudt eder mod mig ved at nedtræde og ligge paa min Jord, og derfor maa J følge med mig.“ De blev derfor nødte til at følge med ham, thi han var stærkere end de. Ej heller havde de stort at sige til sit Forsvar, thi de indsaa, at de havde begaaet en Fejl. Kjæmpen drev dem derfor foran sig til sin Borg og lod dem kaste i et mørkt Fængsel, som var væmmeligt og stinkende for disse to Mænds Sjæle. (Eal. 88, 19.) Her altsaa, i tykt Mørke, laa de fra Onsdag Morgen til Torsdag Nat, uden at faa en eneste Bid Brød eller en Draabe Vand, og uden at nogen kom til dem for at spørge, hvordan det var med dem; de var derfor i en sørgelig Tilstand langt borte fra Venner og Bekjendte. Paa dette Sted havde nu Kristen dobbelt Marsag til at være bekymret, thi det var ved hans ubefindige Raad, de var komne i denne Glendighed.

Kjæmpen Fortvilelse havde en Hustru, hvis Navn var Mistrøstig. Da han om Aftenen var kommen tilfjængt, fortalte han hende, hvad han havde gjort, nemlig at han havde grebet to Mennesker, som laa og sov paa hans Ejendom, og kastet dem i Fangehullet. Hun spurgte hende ogsaa om, hvad hun troede var bedst at gjøre med dem. Saa spurgte hun ham om, hvadslags Folk det var, hvorfra de kom og hvor de agtede sig hen, og han fortalte hende det. Hun raadede ham da til uden Barmhjertighed at slaa dem, naar han om Morgenen stod op. Da han altsaa var staaet op, tog han en svær Knippel, gik ned i Fangehullet og begyndte der at skjælde dem ud, som om de havde været Hunde, skjont de ikke sagde ham et Ord til Fortrød. Derpaa kastede han sig over dem og slog dem ubarmhjertigt, ja i den Grad, at de ikke engang var istand til at røre sig paa Gulvet. Saa snart han havde gjort det, forlod han dem i deres Glendighed og lod dem blive liggende i Fangehullet at sukke og klage sin Nød. De tilbragte saaledes den hele Dag under Sammer og Klage. Da

Risen Fortvivelse.

Mistrøstigt den følgende Nat talte med sin Mand og hørte, at de endnu var ilive, sagde hun til ham, at han skulde raade dem til at tage sig selv af dage. Saasnart det var blevet Morgen, gik han derfor atter til dem med den samme barske Mine som før, og da han mærkede, at de Slag, han havde givet dem Dagen forud, voldte dem store Smertes, sagde han til dem, at siden de aldrig kunde vente at komme bort fra det Sted, hvor de nu var, kunde de ligesaa gjerne strax tage Livet af sig, enten med Kniv, Strikke eller Gift; „thi hvorfor,“ sagde han, „vil I bestemt leve, naar Livet, som I ser, er saa fuldt af Elendighed?“ Men de bad ham om at maatte løslades. Da saa han histert paa dem, styrtede derpaa rasende løs paa dem og havde upaatvilelig selv gjort det af med dem, hvis han ikke i det samme var falden omfuld i et af sine Krampetilfælde (hvilke undertiden i Solskinsvejr kom over ham), hvorved han i nogen Tid mistede Brugen af sine Hænder. Han gik derpaa bort og lod dem alene for at overveje, hvad de skulde gjøre. Fangerne raadsløg da med hinanden, hvorvidt det var bedst at gjøre som han havde foreslaaet dem eller ikke, og talte sammen derom saaledes:

„Broder,“ sagde Krijten, „hvad skal vi gjøre? Det Liv, vi nu fører, er elendigt. Jeg for min Part ved sandelig ikke, hvilke der er bedst, enten at leve saaledes eller at dø strax. Min Sjæl foretrækker heller Strikke og Død end Liv, og Graven er mig lettere end dette Fangehul.“ (Job. 7, 15.) „Skal vi følge Kjømpens Raad?“

Haabefuld. Vor nuværende Tilstand er i Sandhed skrækkelig, og jeg vilde langt heller dø end at blive her bestandig; men lad os betænke, hvad Landets Herre, til hvem vi agter os, har sagt, nemlig: „Du skal ikke slaa ihjel!“ og da vi altsaa ikke maa dræbe andre, saa tør vi endnu mindre følge Kjømpens Raad og aflive os selv. Desuden, den, som ihjelslaar en anden, dræber kun Legemet, men den, som tager sit eget Liv, dræber baade Sjæl og Legeme. Endvidere taler du, min Broder, om Hvile i Graven; men har du da glemt Helvede, hvor alle Selvmordere visseelig kommer? „Thi ingen Manddræber har det evige Liv,“ osv. Og lad os ogsaa betænke, at al Magt staar ikke i Kjømpens Haand. Saavidt jeg ved, har han taget andre tilfange saavel som os, og de er dog undslupne. Hvem ved, om ikke Gud, alle Tinges Skaber, kan magte det saa, at Kjømpen Fortvilelse dør, eller at han en eller anden Gang kan glemme at lukke Døren til Fangehullet, eller kanske snart kan saa et andet Krampetilfælde i vor Nærverelse, hvorved han for bestandig kunde tabe Brugen af sine Lemmer? Og skulde dette indtræffe, saa har jeg for min Part besluttet at tage Mod til mig og opbyde alt for at undslippe ham. Det var taabeligt af mig ikke før at forsøge paa at gjøre det, men lad os kun være taalmodige og holde ud endnu en Stund, den Tid kan nok komme, da vi faar en glad Forløsning, men lad os bare ikke være vore egne Mordere. Med disse Ord trostede Haabefuld sin Broder, og de forblev (i Mørket) den hele Dag i denne ynkværdige Forfatning.

Genimod Aften gik Kjømpen atter ned i Fangehullet for at se, om Fangerne havde

Wappen des Kurfürsten v. Teufelberg.

fulgt hans Raad; men da han kom, fandt han dem endnu ilive, og det var sandelig ogsaa alt; thi af Mangel paa Brod og Vand og paa Grund af de Saar, de havde faaet, da han slog dem, var det nu næsten ikke mere end at de kunde drege Aanded. Men han fandt dem, som sagt ilive, hvorover han blev næsten ude af sig selv af Mæleri og sagde, at da de ikke havde fulgt hans Raad, skulde det gaa dem værre, end om de aldrig havde været til. Da skjald de begge af Skræk, og jeg tror, at Kristen daaned; men da han var kommen sig igjen, fortsatte de sin Samtale om Kjæmpens Raad, hvorvidt de skulde følge det eller ikke. Kristen syntes nu atter at være for det; men Haabefuld svarede anden Gang saaledes:

„Min Broder, tænk paa, hvor mandig du har været før. Apollyon kunde ikke overvinde dig, og heller ikke lod du dig afskrække ved alt det, du horte, saa eller folte i Dodens Skygges Dal. Hvilken Vioje, Angst og Forsædelse har du ikke allerede udstaaet, og vil du nu forsvage? Du ser jo, at jeg, en langt svagere Mand end du, ogsaa er i Fangehullet; Kjæmpen har slaat mig ligesaavel som dig og negtet min Mund Brod og Vand, og jeg saavel som du maa savne Dagens Lys. Men lad os endnu være taalmodige; tænk paa, hvor fjæk og usofærdet du viste dig paa Forsængeligheids Marked, og frygtede hverken Vaand, Fængsel eller Døden selv. Lad os derfor opbyde alt for at være taalmodige, om ikke for andet, saa for at afværge den Skam, som Kristendommen ved vor Forsagthed vilde komme til at lide“. Da det nu igjen var bleven Nat, og Kjæmpen med sin Hustru var gaat tilfjængs, spurgte hun ham om Fangerne og om de havde fulgt hans Raad. Han svarede: „Det er nogle sejge Knegte, de vil heller udholde de værste Lidelser end at aflive sig selv“. Da sagde hun: „Tag dem med dig imorgen op i Slotsgaarden og vis dem Venene og Hjernefallerne af dem, du alt har gjort det af med, og lad dem vide, at du inden en Uge er tilende ogsaa vil sønderrive dem, som du tilforn har gjort med tidligere Pilegrime“.

Saa snart det altsaa var blevet Morgen, gik Kjæmpen atter ned til dem og tog dem med sig op i Slotsgaarden og gjorde som hans Hustru havde raadet ham. „Disse“, sagde han, idet han pegede paa Venene, „var engang Pilegrime som I; de fordristede sig ind paa min Ejendom, saaledes som I har gjort, og jeg fandt da for godt at rive dem istykker, og det vil jeg inden otte Dage ogsaa gjøre med eder. Gaa ned med eder i Hulen igjen“. Dermed bankede han dem hele Vejen derhen.

De laa derpaa hele Lørdagen i den uheldigste Forsætning. Da det nu atter var bleven Nat, og Mistrøstig og hendes Mand, Kjæmpen, var gaaede tilfjængs, fortsatte de Samtalen om Fangerne; iaar forundrede den gamle Kjæmpe sig over, at han hverken ved Slag eller Raad kunde saa gjort det af med dem. Og dertil svarede hans Hustru: „Kanske lever de i Haab om, at nogen vil komme og hjælpe dem, eller kanske de har Diriker hos sig, hvorved de haaber at kunne undslippe“. — „Mener du det, min Kjære“, sagde Kjæmpen; „imorgen vil jeg undersøge Sagen“.

Om Tordagen ved Midnatstid begyndte de at bede og vedblev i Bønnen til henimod Dagbrækningen.

Kort før det blev Dag brød den gode Kristen, ligesom halv forstyrret, ud i følgende lidenskabelige Ord: „Hvor jeg dog kan være en Daare, at vansmagte saaledes i et stinkende Fængsel, naar jeg hvilket Djævelik det skal være kan sætte mig i Frihed! I min Barm har jeg jo en Nøgle, kaldet Forjættelse¹, som jeg er overbevist om vil kunne oplukke hver en Laas i Tvilborg“. Da sagde Haabefuld: „Det er en god Tidende, kjære Broder; tag den frem af Barmen og prøv“.

Kristen tog den da frem og prøvede først paa Fængslets Dør, hvis Laas han lukkede op, idet han drejede Nøglen om; Døren aabnedes med Lethed, og Kristen og Haabefuld kom begge ud. Derpaa gik de til den ydre Dør, som førte til Slotsgaarden, og med sin Nøgle aabnede Kristen ogsaa den. Endelig gik de til Tjernporten, som ogsaa maatte aabnes; men Laasen gik forfærdelig trangt, dog lukkede Nøglen den op. Da aabnede de Porten før i al Hast at komme bort derfra, men idet de gjorde det, knagede den saa stærkt, at det vækkede Kjømpens Fortvivelse, som øjeblikkelig rejste sig for at sætte efter sine Fanger; men idetsamme følte han, at hans Lemmer svigtede ham, thi han fik et af sine Krampetilfælde og kunde saaledes ikke indhente dem. De skyndte sig da afsted alt hvad de kunde, indtil de kom til Kongevejen, hvor de var i Sikkerhed, saasom de ikke længere var paa Kjømpens Grund.

Saa snart de nu var komne over Gjerdetrappen, raadslog de med hinanden om, hvad de skulde gjøre her ved dette Sted for at forebygge, at ikke nogen, som kom efter dem, skulde falde i Kjømpens Hænder. De blev enige om at rejse en Støtte og at indgrave følgende Ord paa den: „Over denne Gjerdetrappe gaar Vejen til Tvilborg, som tilhører Kjømpen Fortvivelse, der foragter Kongen af det himmelske Land og tragter hellige Pilgrime efter Livet“. Mange, som kom efter dem, læste hvad der stod skrevet, og undgik saaledes Faren. Da de var blevne færdige dermed, sang de:

„Med Sorg og Gru vi maatte her erfare,
 Hvad det dog er forbuden Gang at gaa;
 Gid Estermand sig dog maa tage vare,
 At de i Kjømpens Vold ej falde maa.
 Stor er hans Vælde — istold er hans Favn,
 Hans Borg er Tvil, — Fortvivelse hans Ravn.“

¹ Ebr. 2, 14. 15.

8. Kapitel.

De gik da videre, indtil de kom til de yndige Bjerge, som tilhorte det Bjergets Herre, hvorom vi før har talt, og gik op paa Bjergene for at besøge Kloster- og Frugthaverne, Vingårdene og de skønne Kilder, hvor de drak og vaskede sig og spiste af al Lyst af Vingårdenes Frugter. Paa Toppen af disse Bjerge var der Hyrder, som vogtede sine Hjorder, og de stod nær Vejanten. Pilegrimene gik derfor hen til dem og lænede sig paa sine Vandringsstave (som trætte Pilegrime plejer at gjøre, naar de undervejs taler med nogen). De spurgte dem: „Hvem tilhører disse yndige Bjerge, og hvem ejer de Faar, som græsser paa dem?“

Hyrderne. Disse Bjerge er Immanuel's Land, og fra dem kan man se hans Stad; Faarene er ogsaa hans, og han har ladet sit Liv for dem. (Joh. 10, 11.)

Kristen. Er dette Vejen til den himmelske Stad?

Hyrderne. Ja, I er just paa Vejen.

Kristen. Hvor langt kan det være derhen?

Hyrderne. For langt for alle, som ikke i Sandhed vil derhen.

Kristen. Er Vejen sikker eller farlig?

Hyrderne. Sikker for dem, som den skal være sikker for; „men Dvertrædere skal falde paa den“. (Hof. 14, 10.)

Kristen. Gives der paa dette Sted nogen Bedervægelser for Pilegrime, som er trætte og udmattede af sin Vandring?

Hyrderne. Disse Bjergets Herre har paalagt os, at vi ikke skal glemme gjerne at laane andre Hus (Ebr. 13, 2); derfor er alt godt, som findes her, til eders Tjeneste.

Jeg saa ogsaa, at saasnart Hyrderne mærkede, de var Vandringmænd, gjorde de dem adskillige Spørgsmaal (hvilke de besvarede, som paa andre Steder), saasom: Hvorfra kommer I? Hvorledes er I komne paa Vejen? Hvorledes er det lykkedes eder at forblive paa den? thi kun saa af dem, som begynder at vandre hid, naar saa langt som til disse Bjerge. Men da Hyrderne hørte deres Svar, blev de glade derover, saa meget hjærtligt paa dem og sagde: „Velkommen til de yndige Bjerge“.

Hyrderne, hvis Navne var Kundskab, Erfaring, Marvaagen, og Oprigtig, tog dem da ved Haanden og førte dem til sine Telte, hvor de fremsatte for dem, hvad de havde for Haanden. De sagde endvidere: „Vi vil gjerne, at I skal opholde eder her en

tiden Stund, for at vi kan blive godt kjendte med hverandre, dog især for at I kan vedværgede eder med alt det gode, som findes paa disse yndige Bjerge". Pilgrimene sagde da, at de vilde gjerne blive, og derpaa begav de sig til Hvile, da det allerede var meget sild.

Da saa jeg i min Drom, at Hyrderne om Morgenen vækkede Kristen og Haabesfuld, for at de skulde følge med dem op paa Bjergene; de gik da og spaserede en Stund og havde til alle Sider den herligste Udsigt. Da sagde Hyrderne til hverandre: „Skal vi vise disse Pilgrime nogle Mærkeligheder?" De raadslog da med hverandre, og efterat de var bleve enige om at gjøre det, førte de dem op paa Toppen af et Bjerg, som kaldtes Wildfarelse, som paa den forreste Side var meget brat, og bad dem se ned. Kristen og Haabesfuld saa da ned og blev ved Bjergets Fod nogle Mennesker vaer, som ved at falde ned fra Toppen var bleve sonderkniuste. Da sagde Kristen: „Hvad skal dette betyde?" Hyrderne svarede: „Har I aldrig hørt tale om dem, som bragtes i Wildfarelse ved at høre efter Hymeneus og Philetus, nemlig angaaende Troen paa Legemets Opstandelse?" (2 Tim. 2, 17. 18.) De svarede: „Jo". Da sagde Hyrderne: „De, som I ser sonderkniuste ved Foden af Bjerg, dem er det; lige til denne Dag har de, som I ser, ligget ubegravede, til et advarende Exempel for andre, at de skal vogte sig for at klatre altfor højt, eller for at komme Nanden af det stejle Bjerg for nær".

Derpaa saa jeg, at Hyrderne ledsagede dem til Toppen af et andet Bjerg, hvis Navn var Advarsel, hvor de bad dem se langt bort, og da de gjorde det, syntes de at blive Mennesker vaer, som vandrede frem og tilbage mellem de derværende Grave; de kunde skjonne, at de maatte være blinde, efter som de nu og da snublede over Gravene og kunde ikke komme ud fra dem. Da sagde Kristen: „Hvad betyder dette?"

Hyrderne svarede: „Saa du ikke lidt nedefor Bjergene en Gjerdetrappe, som fører til en Eng paa venstre Side af Bejen?" De svarede: „Jo". Da sagde Hyrderne: „Fra denne Gjerdetrappe gaar der en Godsti, som fører lige til Tvilborg, der tilhører Kjæmpen Fortvilelse; og disse Mennesker (dermed pegede de paa dem mellem Gravene) var engang Pilgrime ligesom I og kom paa sin Vandring just til samme Gjerdetrappe, men fordi den rette Vej var ujevn paa dette Sted, foretrak de heller at forlade den og gaa ind paa Engen ved Siden af, hvor de blev tagne af Kjæmpen Fortvilelse, der fæstede dem i Fangehullet paa Tvilborg, og efterat han havde holdt dem en Stund der, lod han Djæne stikke ud paa dem og ledede dem hen blandt disse Grave, hvor han har ladet dem vandre lige til denne Dag, for at det, som den Vise siger, maatte gaa i Opfyldelse: „Den, som farer vild fra Kloqskabs Vej, skal hvile i Dodningers Forsamling". (Ordspr. 21, 16.)

Kristen og Haabesfuld saa da paa hinanden med taarefyldte Øjne, dog uden at sige noget til Hyrderne.

Derpaa saa jeg i min Drom, at Hyrderne tog dem med sig ned i en dyb Dal, hvor

der var en Dør paa Siden af Bjerget, og de aabnede Døren og bad dem se derind. Dette gjorde de og fandt, at der indenfor var meget mørkt og fuldt af Røg; de syntes ogsaa at høre en bragende Larm som af Ild og Smerteskrig, ligesom af Mennesker i Pine, saunt at fornemme en stærk Svovllugt. Da sagde Kristen: „Hvad betyder dette?“ Hyrderne svarede: „Dette er en Bivej til Helvede, en Vej, som Hyllere gaar, nemlig saadanne, der ligesom Esau følger sin Førstefødselsret, saadanne, der følger sin Herre, som Judas, saadanne, der spotte over Evangeliet, som Alexander, og saadanne, der lyver og forstiller sig, som Ananias og Sapphira, hans Hustru“. Da sagde Haabefuld til Hyrderne: „Jeg mærker, at alle disse engang er blevne ansete for Pilegrime ligesom vi nu, — ikke sandt?“

Hyrderne. Jo, og det i lang Tid.

Haabefuld. Hvor langt kom de vel paa sin Pilegrimsvandring i de Dage, eftersom de blev saa sørgelig forskudte?

Hyrderne. Nogle længere, men andre ikke engang saa langt som til disse Bjerge.

Da sagde Pilegrimene til hinanden: „Vi trænger i Sandhed til at anraabe den Stærke om Kraft.“

Hyrderne. Ja, og naar I har faat den, vil I ogsaa have Brug for den.

Pilegrimene ønskede nu at fortsætte sin Rejse, og Hyrderne gav sit Santtykke dertil. De fulgtes da ad lige til Enden af Bjergene. Da sagde Hyrderne til hverandre: „Lad os først vise Pilegrimene Portene til den himmelske Stad, om de ellers forstaar at se gjennem vort Perspektivglas.“ Ingen var gladere end Pilegrimene; Hyrderne tog dem derfor med sig op paa Toppen af et højt Bjerg, kaldet Klar, og gav dem Glasset at se igjennem.

De prøvede da paa at se, men Erindringen om, hvad Hyrderne sidst havde vist dem, bragte deres Haand til at ryste, saa de ikke var istand til at se tydeligt gjennem Glasset; dog syntes de at se noget, der lignede Porten, og tillige noget af Stedets Herlighed. Derpaa rejste de videre og sang:

„Ved Hyrder blev saaledes aabenbaret,
Hvad ellers ingen Tødelig erfared.
Kom da til Hyrderne, hvis du vil lære,
Hvad dybt, hvad skjult, hvad hemmeligt mon være.“

Snart som de skulde til at gaa, gav en af Hyrderne dem en Beskrivelse af Vejen. En anden bad dem tage sig ivare for Smigreren. En tredje om at vægte sig for at fode paa det fortryllede Land. Og en fjerde bad Gud være med dem paa Rejsen.

Da vaagnede jeg af min Drom.

9. Kapitel.

Saa jeg faldt atter i Sovn og drømte og saa de to Pilegrime gaa ned fra Bjerget ad den alfare Vej til Staden. Strax nedenfor disse Bjerger paa venstre Side laa Landet I nd b i l d s k h e d, hvorfra der gik en smal, kroget Gangsti til den Vej, paa hvilken Pilegrimene vandrede. Her mødte de en meget munter ung Mand, som kom fra dette Land, og hans Navn var U v i d e n h e d. Kristen spurgte ham, hvorfra han var, og hvor han skulde hen.

Uvidenhed.

U v i d e n h e d. Jeg er født i det Land, som ligger derhjemme lidt tilvenstre, og agter mig til den himmelske Stad.

K r i s t e n. Men hvorledes tænker du at komme ind gennem Porten? For det bliver vist ikke saa let, som du tror.

U v i d e n h e d. Som andre gode Mennesker, naturligvis.

K r i s t e n. Men hvad har du at forevise ved Porten, for at man skal lukke op for dig?

U v i d e n h e d. Jeg kjender min Herres Vilje og har ført et godt Levnet; jeg betaler enhver sit, jeg beder, faster, giver Tiende og Almisse og har forladt Fødeland og Hjem for at begive mig til den himmelske Stad.

K r i s t e n. Men du kom jo ikke ind gennem den snevre Port ved Begyndelsen af Vejen; du er kommen hid paa denne krogede Gangsti, og jeg frygter saaledes for, at hvad du

end tror om dig selv, vil du, naar Regnskabsdagen kommer, blive anset for en Tyv og en Nover, istedetfor at blive indladt i Staden.

U v i d e n h e d. Mine Herrer! I er aldeles fremmede for mig, jeg kjender eder ikke; følg kun eders Lands Religion, og jeg vil følge min. Jeg haaber, at alt vil gaa godt. Og hvad den Port, du taler om, angaar, saa ved alle og enhver, at den ligger langt borte

fra vort Land. Jeg kan ikke tro, at der i hele vort Land findes nogen, som ved Vejen til denne Port, og heller ikke er det magtpaaliggende at de skal vide det, siden vi har, som du ser, en sunk, behagelig og grøn Gangsti, som gaar fra vort Land, lige til denne Vej.

Da Kristenu mærkede, at Manden var „Klog i sin egen Indbildning“, sagde han hviiskende til Haabetsfuld: „Der er mere Haab om en Daare, end om ham“. (Ordspr. 26, 12.) og tilføjede: „Naar Daaren vandrer paa Vejen, fattes hans Hjerte ham, og han siger til enhver, at han er en Daare“. (Præd. 10, 3.) „Hvad siger du, skal vi tale videre med ham eller gaa fra ham og lade ham alene, for at han kan tænke over, hvad han allerede har hørt, og saa siden gaa til ham igjen og se, om vi efterhaanden kan bevirke noget godt hos ham?“

Da sagde Haabetsfuld:

„Saa hvad der nu er sagt, lad kun
Uvidenhed besinde sig en Stund.
Gid han sit eget Vel dog indse maa,
Lg ej et godt og gavnligt Raad fortaaa;
Gud siger selv: Hvo ikke har Forstand
(Skönt jeg ham stærkte den), ej freljes kan.“

Han tilføjede endvidere: „Jeg tror ikke det er godt at sige ham alt paa engang; har du ikke noget derimod, saa lad os gaa forbi ham og siden tale med ham saa meget, som han bliver i stand til at taale.“

De gik altsaa begge videre, og Uvidenhed fulgte efter. Da de nu var gaaede et lidet Stykke forud for ham, kom de til en meget mørk Vej, hvor de mødte en Mand, som syv Djevle havde bundet med syv stærke Strikker, og som nu førte ham tilbage til Døren ved Siden af Bjerget. (Matth. 12, 45; Ordspr. 5, 22.) Den gode Kristenu begyndte da at skjælv, og ligeledes hans Ven Haabetsfuld; dog, idet Dævlene førte Manden bort, saa Kristenu paa ham, om han muligens skulde kjende ham; han syntes, det var en ved Navn Vendafvejen, som boede i Byen Trafald; han fik dog ikke rigtig se ham i Aufsigtet, thi han hang med Hovedet som en Lyb, der er bleven greben. Saa snart han var kommen forbi dem, saa Haabetsfuld efter ham og blev en Seddel vaer paa hans Ryg, hvorpaa stod skrevet: „En letsin dig Bekjender og en ryggesløs Trafalden.“ Da sagde Kristenu til sin Selskabsbroder: „Du husker jeg, hvad jeg har hørt om noget, der hændte en brav

En Mand, som syv Dævle havde bundet.

Feighjertet, Mistillid og Brøde angribe Svagtroende.

Mand her i Nærheden. Han hed Svagtro, men var forresten en meget brav Mand og boede i Byen Oprigtig. Det havde sig saaledes: Ved Begyndelsen af denne Rejse gaar der fra Bredvejport en Sti, som kaldes Dødmandsstien paa Grund af de mange Mord, som begaaes der; og denne Svagtro, som gik paa Pilegrimsvandring som vi, kom til at sætte sig her og blev overrasket af Søvnen. Nu traf det sig saa, at just paa denne Tid kom der ned ad Stien fra Bredvejport tre djærve Skurke, hvis Navne var Modløs, Mistro og Straffskyldighed (tre Brødre), og da de fik Tje paa Svagtro, kom de ilende til. Den gode Mand var netop vaagnet og vilde til at fortsætte sin Rejse. De gik alle tre lige hen til ham og truede ham til at blive staaende. Herover blev Svagtro saa bleg som et Pige og var ikke istand hverken til at kæmpe eller til at fly. Da sagde Modløs: „Giv mig din Pung“. Men da han ikke strax var færdig til at gjøre dette (thi han vilde yderst nødig miste sine Penge) lob Mistro hen til ham, greb i hans Lomme og tog en Pung med Solpenge frem. Da raabte Svagtro: „Tyve! Tyve!“ men idetsamme slog Straffskyldighed ham i Hovedet med en stor Knippel, han havde i Haanden, saa at han styrtede til Jorden, hvor han laa og blødte som en, der staar i Fare for at bløde sig ihjel. Tyvene stod hele Tiden ved Siden af, men da de endelig hørte nogen komme ned ad Vejen, og frygtede for, at det kunde være en ved Navn Stornade, som bor i Byen Stortillid, greb de Flugten og lod Stakkeren ligge i denne ynkværdige Tilstand. Omfærd kom Svagtro til sig selv igjen, hvorpaa han, dog med stor Banskfælgthed, rejste sig op og drog langsomt videre. Det var Fortællingen.

H a a b e s j u l d. Men tog de da fra ham alt hvad han havde?

K r i s t e n. Nej, det Sted, hvor han gjenfandt sine Juveler, randsagede de ikke, og disse beholdt han altsaa. Men, som jeg har ladet mig fortælle, var den gode Mand meget bedrøvet over sit Tab, for Tyvene havde faat fat paa de fleste af hans Rejsepenge. Det, som de ikke fik Tingre i, var som sagt Juvelerne; han havde ogsaa nogle Smaa-penge tilbage, dog neppe nok til at fuldende Rejsen med (1. Petr. 4, 18.), ja, hvis jeg ikke tager fejl blev han endog nødt til at betle, hvor han kom, for at opholde Livet, for Juvelerne turde han ikke sælge. Men skjont han nu betlede og gjorde hvad han kunde, skal hun dog mangen Gang have gaat med en hungriig Mave den øvrige Del af Vejen.

H a a b e s j u l d. Men er det ikke et Under, at de ikke fratog ham hans Pas, som han skulde forevise ved Himmelporten for at blive indladt?

K r i s t e n. Jo, det er et Under; men af nogen særegen Forsigtighed fra hans Side var det ikke, at de gik glip af det, for han blev saa forfærdet over deres Komme, at han ikke engang sansede at skjule noget, og det var derfor mere Guds gode Forsyn end hans egen Bestræbelse at tilskrive, at de ikke fik dette kostbare Alenodie.

H a a b e f u l d. Det maa visseelig have været ham en stor Trost, at de ikke fratog ham hans Juveler.

K r i s t e n. Det kunde have været ham til stor Trost, hvis han bare havde benyttet dem, som han skulde; men de, af hvem jeg har hørt denne Fortælling, sagde, at han gjorde sin liden Brug af dem hele den øvrige Del af Rejsen, og det som Følge af den Stræk, han havde faat, da hans Penge blev ham frastjaaene; ja, en Tidlang tænkte han ikke engang paa sine Alnodier, og da han endelig kom dem ihu og begyndte at hente Trost af dem, randt det Tab, han havde lidt, ham atter i Tanker og opfyldte hans Hjerte med Bekymring.

H a a b e f u l d. Ak, statters Mand, det kunde ikke andet end suerte ham dybt.

K r i s t e n. Smerte ham dybt! ja det maatte det i Sandhed. Vilde ikke ogsaa det saame have været Tilfælde med os, om vi var blevene saaledes plyndrede og faarede som han, og det paa et fremmed Sted? Det er sandelig et Under, at han ikke døde af Sorg, statters Mand. Hele den øvrige Del af Rejsen skal han efter Sigende ikke have gjort andet end sukke og klage. Han fortalte alle, som indhentede ham, eller som han indhentede undervejs, hvor og hvorledes han var bleven plyndret, hvem der havde gjort det, hvorledes han var bleven faaret og med Nød og neppe var indsluppen med Livet.

H a a b e f u l d. Det var dog besynderligt, at ikke Nøden tvang ham til at sælge eller pantsætte nogle af sine Juveler for at hjælpe sig frem paa Rejsen.

K r i s t e n. Du taler meget taabeligt, for hvad skulde han vel pantsætte dem for, eller hvem skulde han sælge dem til? I det hele Land, hvor han blev plyndret, fatte man ingen Pris paa hans Juveler, ej heller trængte han til den Hjælp, som han derved kunde faa. Desuden, ifald han ved sin Ankomst til den himmelske Port ikke havde havt sine Juveler, var han (det vidste han godt) bleven udelukket fra den evige Arvedel, og det havde været en langt større Ulykke for ham, end tusen Gange at røves af de værste Tyve.

H a a b e f u l d. Hvorfor er du saa streng, min Broder? Esau solgte jo sin Førstefødselsret, og det for en Ret Mad, skjønt denne Førstefødselsret var hans største Juvel; og naar nu han kunde gjøre det, hvorfor skulde da ikke Svagtro kunne gjøre det samme? (Ebr. 12, 16.)

K r i s t e n. Esau solgte rigtignok sin Førstefødselsret, og det gjorde mange andre med ham, hvorved de, ligesom dette elendige Menneske, udelukker sig fra den højeste Betsignelse; men du maa dog gjøre Forskjel mellem Esau og Svagtro, og tillige mellem deres Tilstand. Esaus Førstefødselsret var forbillig, men Svagtros Juveler derimod ikke; Esaus Mave var hans Gud, men saaledes var det ikke med Svagtro; Esaus Fejl bestod i hans kjødelige Begjærlighed, men det gjorde ikke Svagtro; desuden havde Esau ikke noget højere Maal

end sine Lysters Tilfredsstillelse: „Se, jeg gaar at dø,“ sagde han, „hvad kan jeg da gjøre med den Forstefodselsret?“ (1 Mos. 25, 32.) Men skjønt det var Svagtro's Lod kun at have svag Tro, saa holdtes han dog formedelst den Tro fra at gaa til saadanne Yderligheder, og bragtes til at skatte sine Juveler højere, end at gaa hen og sælge dem, som Esau gjorde med sin Forstefodselsret. Vi læser ikke nogensteds, at Esau havde Tro, nej ikke engang en svag Tro; derfor er det intet Under, om den, hos hvem Kjodet alene har Herredømmet (som altid vil være Tilfældet der, hvor der ingen Tro er til at modstaa) sælger sin Forstefodselsret, ja sin Sjæl og alt til Helvedes Tyrster; thi det har sig med saadanne, som med et vildt Udsæl: ingen kan vende dem. (Jer. 2, 24.) Saasnart de vender sit Sind til Kjodets Lyster, da vil de tilfredsstille dem, det koste hvad det vil. Men Svagtro var af et ganske andet Sindelag: hans Hu stod til guddommelige Ting, hans Gode var aandelig og herovenfra; til hvad Ende skulde altsaa den, som er af et saadant Sindelag, sælge sine Juveler (om der end havde været nogen, som vilde have kjøbt dem) bare for at mætte sit Sind med Forfængeligheder? Vil vel nogen give en Dre for at kunne fylde sin Bug med Ho? Eller kan du bringe en Turteldue til at leve af Madser som en Kavn eller Kraake? Skjønt altsaa de, som er uden Tro, kan for at tilfredsstille sine kjodelige Lyster, pantsætte eller sælge hvad de har, ja endog sin egen Sjæl, saa kan dog de, der har Tro — saliggjørende Tro — den kan være nok saa svag — umulig gjøre det. Heri, min Broder, bestaar altsaa din Fejt.

H a a b e f u l d. Jeg tilstaar det, men din strenge Dadel havde nær gjort mig vred.

K r i s t e n. Hvorledes da? Jeg sammenlignede dig jo kun, naar jeg sagde, at du talte taabeligt, med de livligere Slags Fugle, som uden at ane Faren løber frem og tilbage paa ubandede Stier; men tænk ikke mere paa dette og giv alene Agt paa Materien, saa skal vi nok blive enige.

H a a b e f u l d. Men, *K r i s t e n*, disse tre Karle er jeg overbediist om maa i Grunden være nogle fejge Folk; tror du, de ellers vilde have løbet som de gjorde, saasnart de hørte, at der kom nogen paa Vejen? Hvorfor tog da ikke Svagtro mere Mod til sig? Jeg synes han gjerne kunde have prøvet en Dyst med dem og først givet sig tabt, naar der intet andet Raad var.

K r i s t e n. At de er fejge, har mange sagt, men saa har fundet det i Prøvelsens Time. Hvad Mod angaar, da havde Svagtro lidet nok deraf, og jeg mærker af dig, min Broder, at om du havde været i hans Sted, vilde du, saadan som du taler, have prøvet en eneste Dyst og saa overgivet dig. Og sandelig, siden dit Mod nu, da de er borte fra os, ikke gaar videre, kunde det gjerne hændt, at du kom paa andre Tanker, om de skulde vise sig for dig som de gjorde for ham.

Dg betænk engang, de staar ikke ene; de tjener under den bundløse Afgrund's Konge, som, naar det behøves, vil ile dem til Hjælp, og hvis Røst er som „Lovens Brof.“ (Sal. 7, 2; 1

Petr. 5, 8.) Jeg har selv været i samme Fare som Svagtro og ved altsaa af egen Erfaring, hvor skrækkeligt det er. Disse tre Skurke satte engang ind paa mig, og da jeg, som en Kristen bor, begyndte at forsvare mig, raabte de kun en eneste Gang, og deres Herre og Mester kom ilende til. Jeg vilde, som det heder, have solgt mit Liv for en Dre; men Gud havde forget for, at jeg skulde iføres et ugemmentrængeligt Harnisk. Og dog var det netop saavidt jeg kunde holde Stand. Ingen kan vide, hvad der i en saadan Kamp forestaar os, uden den, der selv har maattet bestaa den.

Haa befuld. Det er sandt nok, men de løb jo, saasnart de troede, at Stornaade kom hen efter Vejen.

Kristen. Vistnok, de har ofte taget Flugten, baade de og deres Herre, saasnart Stornaade har ladet sig se; og det er heller ikke at undres over, thi han er Kongens Stridshelt. Dog tænker jeg, du gjør Forskjel mellem Svagtro og Kongens Stridshelt. Ikke alle Kongens Undersaatter er hans Stridshelte, ej heller kan de, naar de prøves, udføre saadanne Krigsbedrifter, som han. Vilde det været at vente, at et lidet Varn kunde have gjort det af med Goliath, som David gjorde? Eller at en Dres Styrke skulde findes hos en liden Spurv? Nogle er stærke, andre svage; nogle har en stærk Tro, andre en svag. Denne Mand var en af de svage, og derfor bukkede han ogsaa under.

Haa befuld. Jeg vilde ønske, det havde været Stornaade, de havde truffet paa.

Kristen. Om det end havde været ham, skulde han dog vist have haft nok at bestille; for du maa vide, at om Stornaade end forstaaer at føre sine Vaaben, og, saa længe han med Sværdet er istand til at holde dem fra Livet, nok kan klare sig for dem, skulde det dog være underligt, om ikke Modløs, Mistro eller den tredje, naar de bare havde faat trænge sig tæt ind paa ham, havde slaat Benene under ham. Og naar et Menneske først ligger omkuld, hvad kan han vel da gjøre?

Enhver, som ser nøje paa Stornaades Ansigt, bliver strax de mange Hug og Skrammer vaer, som tydelig vidner om, hvad jeg siger. Ja, jeg har engang hørt, at han skal have sagt (og det netop under Kampen): „Vi tvilede endog om Livet.“ Hvorledes bragte ikke disse djarve Skurke og deres Staldbrodre David til at sukke, sørge og hyle? Ja endog Haman og Hezichias, der i sin Tid var drabelige Stridsmænd, maatte anstrenge sig, da de anfaaldtes af dem; og ikke desto mindre fik de en banket Troje. Og saa Peter vilde engang forsøge, hvad han kunde gjøre, men skjont enkelte kalder ham Apostlernes Fyrste, blev han dog saa ilde tilredt af dem, at han tilsidst blev ræd for en stakers Fige.

Desuden holder deres Konge sig altid i Nærheden. Han er aldrig udenfor Horevidde, og ser det nogetsinde ud til, at de vil komme til at ligge under, saa iler han dem altid tilhjelp. Om ham siges der: „Antaster nogen ham med Sværd, bestaar det ikke, ej heller Spyd, Kastegevær eller Panser. Han agter Jern som Straa, Kobber som raaddent Træ.

Der skal ingen Pil jage ham paa Flugt. Slyngestene er blevne forandlede for ham til Halm, Skud agtes som Halm, og han ler af det bævende Slavind". (Job 41, 17—20.)
 Hvad kan et Menneske gjøre i et saadant Tilfælde? Det er sandt, havde vi til enhver Tid Jobs Hest og tillige Forstand og Mod til at ride paa den, da vilde vi kunne udætte mærkelige Ting; „thi dens Hals er ifort med Brinsken, den kan ikke bevæges som en Græshoppe; dens Næses Magt er hel forfærdelig, dens Fødder graver i Dalen, og den glæder sig ved sin Kraft; den kan udgaa imod den, som bærer Rustning. Den ler af Frygten og forskrækkes ikke og vender ikke tilbage for Sværdets Skyld. Naar Pilefoggeret klinger over den, ja det blinkende Jern paa Spyd og Slavind, da opkaster den Jord med heftig Bevægelse og Fnysen, og tror ikke, at det er Trompetens Lyd. Naar Trompeten noksom lyder, siger den: hui! og lugter Krigen langtfra, ja Fyrsternes Bulder og Skrig." (Job 39, 22—28.)

Men saadanne Fodgængere som du og jeg, vi skulde aldrig ønske at møde en Fiende eller prale, som om vi vilde kunne gjøre det bedre, naar vi hører om andre, at de er blevne overvundne, eller gatter os i Tankerne over vor Mandighed; thi med saadanne gaar det som oftest værst, naar de sættes paa Prøve. Peter, om hvem jeg før har talt, kan tjene til Exempel derpaa. Han kunde broute, ja det kunde han. Han mente, som hans forførgelige Sind indskjød ham at sige, at kunne gjøre det bedre og udstaa mere for sin Herres Skyld, end alle andre; men hvem har vel vist sig fejjere og er bleven lettere overvunden af disse tre Skurke, end netop han.

Naar vi derfor hører, at saadanne Høverier bliver begaaede paa Kongevejen, saa tilkommer det os at gjøre to Ting: 1) At gaa bevæbuede ud og ikke glemme at tage et Skjold med, thi just af Mangel derpaa var det, at han, der saa modigt angreb *Leviathan*, ikke kunde faa ham til at overgive sig; for mangler vi det, frygter han slet ikke for os. Desaarfag har han, som har Kundskab, sagt: „Fremfor alle Ting griber Troens Skjold, med hvilket I skal kunne slukke alle den Ondes gloende Pile." (Eph. 6, 16.)

2) Det er ogsaa godt at begjære af Kongen en Ledfager, ja, at han selv vil gaa med os. Dette gjorde David glad og frimodig, da han vandrede gennem Dødens Skygges Dal (Saln. 23, 4); og Moses vilde heller dø der, hvor han stod, end gaa et Skridt uden sin Gud. (2 Mos. 33, 15.) O, min Broder! vil han kun følge med os, hvad behøver vi saa at frygte, om end ti tusen skulde sætte sig mod os? (Sal. 3, 5—8; 27, 1—3); men uden ham maa de mægtigste Hjelpere „falde under de Thjelslagne". (Ef. 10, 4.)

Jeg for min Part har været i Strid for nu, og skjont jeg formedelst Guds naadefulde Barmhertighed endnu, som du ser, er ilive, saa kan jeg dog ikke gjøre mig til af min Mandighed. Jeg skal prise mig lykkelig, om jeg ikke møder flere saadanne Modstandere; men jeg frygter for, at vi ikke har overstaat al Fare. Dog efterdi Løven og Bjørnen endnu ikke har opslugt mig, saa haaber jeg, at Gud vil befri mig fra de uomskaarne Fjelistre.

Derpaa sang Kristen:

„I statters Svagtro, blev du da af Dybe røvet?
 Enhver erindre sig, at han blev saa bedrøvet,
 Og samle større Tro, paa det han vinde fan,
 Og over Fienden staa med kronet Zejerhaand.“

De gik nu videre, og Uvidenhed fulgte efter. Omfjæder kom de til et Sted, hvor der laa en anden Vej, som forenede sig med deres, og som syntes at gaa ligesaa bent som den, de vandrede paa. De vidste nu ikke, hvilken af disse to Veje de skulde tage, thi begge syntes dem at være lige rette, og de blev derfor staaende for at betænke sig. Og se, medens de tænkte efter, kom en sort Mand, iført en meget skinnende Klædning, til dem, og spurgte dem, hvorfor de stod der. De svarede, at de agtede sig til den himmelske Stad, men vidste ikke, hvilken af disse to Veje de skulde tage. „Følg mig“, sagde Manden, „jeg skal ogsaa did.“ De fulgte ham da henad den Vej, som forenede sig med Landevejen; men den førte dem lidt efter lidt i en ganske anden Retning end til den Stad, som de ønskede at gaa til, dog vedblev de at følge ham. Men efter en Stund ledede han dem begge, førend de anede nogen Fare, ind i et Garn, i hvilket de blev saa indviklede, at de ikke vidste, hvad de skulde gjøre; og i det samme faldt den hvide Klædning fra den sorte Mands Ryg. Da mærkede de først, hvor de var. Der laa de nu i nogen Tid og jamrede sig; thi de kunde ikke selv hjælpe sig ud af Garnet.

Da sagde Kristen til sin Selskabsbroder: „Nu ser jeg, at vi er farne vild. Bad ikke Hyrderne os om at vogte os for Smigrere? Som den Bise siger, saa har vi idag fundet det at være: „En Mand, som smigrer for sin Næste, udbreder et Garn for hans Gange“. (Ordspr. 29, 5.)

Haabefuld. De gav os ogsaa en Beskrivelse af Vejen, for at vi desto sikrere skulde kunne finde den, men i denne Beskrivelse har vi glemt at læse og har ikke vogtet os for Hovers Stier. Her var David klogere end vi, for han siger: „Angaaende Menneskets Gjærninger, da har jeg efter dine Værers Ord taget mig vare for Hovers Stier“. (Salm. 17, 4.) Saaledes laa de længe i Garnet og jamrede sig. Endelig fik de Dje paa en Skinnende, som kom hen til dem med en Svøbe i Haanden. Da han var kommen til det Sted, hvor de var, spurgte han dem, hvor de kom fra, og hvad de gjorde der. De svarede, at de var statters Pilgrime, som agtede sig til Zion, men var førte paa Afvej af en sort Mand i en skinnende Klædning, „som bad os“, sagde de, „følge ham, da ogsaa han skulde did“. Da sagde han med Svøben: „Det er Smigreren, en falsk Apostel, som har paataget sig Skikkelse af en Lysets Engel“. (Ordspr. 29, 5; Dan. 11, 32; 2 Cor. 11, 13, 14.) Han rev da Garnet itu og hjalp dem ud. Derpaa sagde han til dem: „Følg nu mig, saa skal jeg føre eder tilbage til den rette Vej“. Han ledjagede dem da tilbage til den Vej, som de havde for-

Attheist udler Kristen og Haabefuld.

ladt for at følge Smigreren. Derpaa spurgte han dem, hvor de havde ligget den forrige Nat. De svarede: „Hos Hyrderne paa de yndige Bjerge“. Han spurgte dem videre, om de ikke hos Hyrderne havde faat en Seddel med nojagtig Underretning om Vejen. De svarede: „Jo“. „Men saa I ikke efter i den“, sagde han, „da I var raadvilde?“ De svarede: „Nej“. Han spurgte dem: „Hvorfor?“ De sagde, at de havde glemt at gjøre det. Han spurgte dem nu, om ikke Hyrderne havde advaret dem for Smigreren. De svarede: „Jo; men vi kunde ikke tro“, sagde de, „at denne sødtalende Mand havde været ham“. (Rom. 16, 18.)

Derpaa saa jeg i min Drom, at han befalede dem at lægge sig ned; og da de havde gjort dette, tugtede han dem haardt, for at lære dem den rette Vej, paa hvilken de skulde vandre (5 Mos. 25, 2); og medens han tugtede dem sagde han: „Hvilkesomhelst jeg elsker, dem straffer og tugter jeg; var derfor midkjær og omvend dig“. (Mat 3, 19; 2 Kron. 6, 26, 27.) Da dette var gjort, lod han dem drage videre, og bad dem give nøje Agt paa Hyrdernes øvrige Forskrifter. De takkede ham for al hans Godhed og begav sig langsomt paa den rette Vej, idet de sang:

„Kom hid enhver, som gaar ad Vejen frem,
Og se Vildfarende, hvor det gaar dem.
I Garn og Strikker hildes de saa sage,
Fordi de gauntligt Raad leifindigt vrage.
Vel nu de frelses, — dog, hvor frugtelig
De piises! — o, lad det advare dig“.

Efterat de nu havde vandret en Stund, blev de langt borte var en, som kom alene paa Landevejen ganske sagte mod dem. Da sagde Kristen til sin Ven: „Derborte er en Mand, som vender Ryggen mod Zion, og han kommer mod os“.

Saa befald. Ja, jeg ser ham; lad os endelig denne gang være forsigtige, ifald ogsaa han skulde vise sig at være en Smigrer.

Manden nærmede sig alt mere og mere, og kom tilfjeldt hen til dem. Hans Navn var Gudsfornegter, og han spurgte dem, hvor de agtede sig hen.

Kristen, Vi agter os til Bjerget Zion.

Da brast Gudsfornegter ud i en Skoggerlatter.

Kristen. Hvorfor ler du saa?

Gudsfornegter. Jeg ler af, at I kan være saa uvidende at paatage eder en saa besværlig Rejse, naar I efter al Sandsynlighed kun vil saa Møje for Umagen.

Kristen. Hvad siger du, Mand? Mener du, at vi ikke vil blive modtagne?

Gudsfornegter. Da jeg var hjemme i mit eget Land, hørte ogsaa jeg tale om slygt og fik Lyst til at gaa ud og se, men har nu i hele tyve Aar søgt efter denne Stad, uden at se mere til den end jeg gjorde den første Dag jeg rejste ud. (Brød. 10, 15.)

Kristen. Vi har baade hørt tale om og tror, at et saadant Sted virkelig findes.

Gudsfornegeter. Havde ikke ogsaa jeg, da jeg var hjemme, troet det samme, saa var jeg vist ikke kommen saa langt for at søge; men da jeg intet har fundet (og om der fandtes et saadant Sted, maatte jeg bestemt have fundet det, for jeg er jo gaat længere end I for at søge det), — saa agter jeg mig nu tilbage igjen og vil gjøre mig tilgode med de Ting, som jeg dengang forkastede i Haab om at erholde, hvad jeg nu ser ikke engang er til.

Da sagde Kristene til sin Ven Haabefuld: „Kan det være sandt, hvad denne Mand siger?“

Haabefuld. Vøgt dig, han er en af Smigrerne; husk endelig paa, hvad det allerede en Gang har kostet os, fordi vi laante Tro til saadanne Mennesker. Hvad! intet Bjerg Zion? Saa vi da ikke Stadens Port fra de høje Bjerge. Desuden, blev det os ikke sagt, at vi maatte vandre i Troen? Lad os strax gaa videre, at ikke Manden med Svøben skal inhente os igjen. (2 Cor. 5, 7.) Du burde have givet mig den Læreregel, som jeg nu vil lade komme for dine Øren: „Lad af, min Son! at høre Tugt til at forvildes fra forstandig Tale“. (Ordspr. 19, 27.) Jeg siger dig, min Broder, hør ikke længer paa ham, og lad os tro til vore Sjæles Frelse. (Ebr. 10, 39.)

Kristene. Min Broder, jeg fremsatte ikke dette Spørgsmaal for dig, fordi jeg selv tvilede om Sandheden af vor Tro, men kun for at prøve dig og for at se, om dit Hjerte var oprigtigt. Hvad denne Mand angaar, saa ved jeg, at han er forblindet af denne Verdens Gud. Lad os kun vandre videre, i den faste Overbevisning, at vi har Troen paa Sandheden; og Logn er ikke af Sandheden. (1 Joh. 2, 21.)

Haabefuld. Nu fryder jeg mig i Haabet om Guds Herlighed.

De forlod altsaa Manden, hvorefter ogsaa han gif sin Vej, idet han lo af dem.

Derpaa saa jeg i min Drom, at de vandrede frem, indtil de kom til et vist Land, hvor Luften havde den Besskaffenhed, at den bevirkede Sovn, naar man ikke var vant til den. Her begyndte Haabefuld at blive meget tung og sovnig og sagde til Kristene: „Jeg begynder nu at blive saa sovnig, at jeg neppe fornaar at holde Øjnene oppe; kan vi ikke lægge os ned her og blinde lidt?“

Kristene. Nej, paa ingen Maade, for sover vi ind her, saa vaagner vi kanske aldrig igjen.

Haabefuld. Hvorledes, min Broder? Sovn er jo fød for Arbejderen; det vil forfriske os at slumre lidt.

Kristene. Mindes du ikke, at en af Hyrderne bad os endelig være forsigtige i det fortryllede Land? Han mente dermed, at vi skulde tage os ivare for at falde i Sovn. „Lad os derfor ikke sove ligesom og de andre, men lad os vaage og være ædrue“. (1 Thesf. 5, 6.)

Haabefuld. Jeg tilstaar, at jeg har fejlet, og havde jeg været her alene, vilde

jeg ganske vist være sovnet ind og dermed være kommen i Livsfare. Jeg indser, at det er sandt, hvad den Vise siger: „To er bedre end en“. (Præd. 4, 9.) Hidtil har dit Selskab været mig en Naade, og du skal have en god Løn i dit Arbejde.

Velan da, sagde Kristenu, for at forebygge Sovnighed, lad os begynde en nyttig Samtale.

Haabefuld. Ja, hjertelig gjerne.

Kristenu. Hvor skal vi vel begynde?

Haabefuld. Hvor Gud begyndte med os. Men begynd du kun, om du saa synes.

Kristenu. Jeg vil først synge denne Sang for dig:

„Naar Kristne bliver dorste, lad dem høre,
 Hvad Tale disse Vandringmand her føre;
 De taler, hvad der tjener dem til Fred,
 Og maatte Ie muntres op derv d.
 Naar flere Hellige i Selskab vandre,
 De jager Sovnigheden fra hverandre.“

Derpaa begyndte Kristenu og sagde: „Jeg vil gjøre dig et Spørgsmaal: Hvorledes faldt du paa den Tanke at gjøre som du nu gjør?“

Haabefuld. Menner du, hvad der først bragte mig til at tænke paa min Sjels Vel?

Kristenu. Ja, det er min Mening.

Haabefuld. Jeg vedblev længe at finde Behag i de Ting, som er at faa se, og som salbydes paa vort Marked, Ting, som jeg nu tror vilde have styrtet mig i den evige Fortabelse, saafremt jeg ikke itide havde frasagt mig dem.

Kristenu. Hvad var det for Ting?

Haabefuld. Alle slags jordiske Skatte og Rigdomme. Desuden fandt jeg meget Behag i Graadsjeri, Mattesvarmen, Drik, Sværgen, Logn, Ukyssked, Helligdagsbrøde og alt, hvad der bidrager til at fordærve Sjelen. Men tilsidst erfarede jeg, ved at høre og overveje de guddommelige Ting, som jeg horte saavel af dig som af den elskede Trofast, der for sin Tro og sin gudelige Wandel maatte dø paa Forfængeligheds Marked, at „Enden paa disse Ting er Døden“ (Rom. 6, 21), og at „Guds Brede for disse Tings Skyld kommer over Vantroens Horn“. (Eph. 5, 6.)

Kristenu. Og du blev strax overbevist derom?

Haabefuld. Nej, jeg var ikke strax villig til at erkjende Syndens Vederstyggelighed, ejheller den Fordømmelse, som visse vil følge derpaa, men forsøgte, da mit Sind blev rystet af Ordets Magt, at lukke mine Øjne for Lyset.

Kristen. Men hvad var Aarsagen til, at du saaledes modsatte dig Guds Naads første Virkning paa din Sjæl?

Haabefuld. Aarsagerne var: 1) Jeg vidste ikke, at det var Guds Naade, som arbejdede med mig. Jeg faldt aldrig paa den Tanke, at Gud ved denne Bækkelse fra Syndesjøvnen gjorde det første Skridt til Synderens Omvendelse; 2) Synden var endnu meget behagelig for mit Hjød, og jeg kunde ikke bringe mig til at forlade den; 3) jeg kunde umulig skilles fra mine gamle Kammerater, deres Nærvarrelse og Umgang var mig saa kjær; 4) til de Tider, da Overbevisningen virkede paa mig, var min Sjæleangst saa stor, at jeg sidenefter neppe taalte at tænke derpaa.

Kristen. Du blev altsaa undertiden din Uro kvit?

Haabefuld. Ja, vistnok, men saa indfandt den sig igjen, og da blev jeg ligesaa ulykkelig, ja ulykkeligere end før.

Kristen. Hvorledes? hvad var det da, som atter mindede dig om dine Synder?

Haabefuld. Mange Ting, saasom:

- 1) Naar jeg mødte en brav Mand paa Gaden, eller
- 2) naar jeg hørte nogen læse i Guds Ord, eller
- 3) naar jeg fik Hovedpine, eller
- 4) naar jeg hørte, at nogle af mine Naboer var syge, eller
- 5) naar jeg hørte, der blev ringet for en Død, eller
- 6) naar jeg tænkte, at jeg selv skulde dø, eller
- 7) naar jeg hørte, at Døden pludselig havde rammet nogen, men især
- 8) naar nogen forestillede mig, at jeg snart skulde komme til Dommen.

Kristen. Og kunde du nogenstunde med Lethed blive fri for Syndens Skyld og Byrde, naar den paa en eller anden af disse Maader kom til at tynges paa din Sjæl?

Haabefuld. Nej, langtfra; thi ved saadanne Forsøg fik den netop bedst Tag i min Samvittighed, og alene ved Tanken om at vende tilbage til den (skjønt jeg rigtignok affskuede den i mit Hjerte) blev det mig en dobbelt Pine.

Kristen. Og hvad gjorde du da?

Haabefuld. Jeg besluttede at gjøre et Forsøg paa at forbedre mit Levnet, thi ellers, tænkte jeg, bliver jeg visstnok fordømt.

Kristen. Og bestræbte du dig da for at iverksætte dit Forsæt?

Haabefuld. Ja, jeg skyede ej alene mine Synder, men fillige alt syndigt Selskab og beslittede mig paa gudelige Pligter, saasom: Bøn, Læsning, Sorg over Synden, sandru Tale med mine Naboer osv. Alt dette gjorde jeg tilligemed meget andet, som er for vidtløftigt her at fortælle.

Kristen. Og blev du da tilfreds i dit Sind?

Haabefuldt. Ja, for en Tid, men omsider kom Uroen igjen over mig, og det nagtet jeg i mange Ting havde forbedret mit Levnet.

Kristen. Hvoraf kunde dette vel komme?

Haabefuldt. Der var mange Ting, som var Narfag deri, især saadanne Skriftsteder som: „Alle vore Retfærdigheder er som et besmittet Klædebon“ (Ef. 64, 5.), „Et Menneske bliver ikke retfærdiggjort af Lovens Gjerninger“ (Gal. 2, 16.), „Naar I har gjort alle disse Ting, som eder er befalede, da siger: vi er nyttige Tjener“ (Luc. 17, 10), med mange flere lignende. Jeg begyndte derfor at tænke ved mig selv: Dersom alle mine Retfærdigheder er et besmittet Klæde; dersom ingen kan retfærdiggjores ved Lovens Gjerninger, og dersom vi, naar vi har gjort alt, dog er nyttige, da er det kun Daarskab at tænke paa ved Opholdelsen af Loven at kunne fortjene Himlen. Endvidere tænkte jeg saaledes Du nu en satte sig i Gjæld hos en Kjøbmand for hundrede Kroner, og siden betalte alt, hvad han kjøbte hos ham kontant, saa kunde dog Kjøbmanden, ifald den gamle Gjæld endnu ikke var udslettet i Bogen, søge ham for samme og lade ham kaste i Fængsel, indtil han betalte.

Kristen. Meget rigtigt; og hvorledes anvendte du dette paa dig selv?

Haabefuldt. Jeg tænkte saaledes ved mig selv: Jeg har ved mine Synder sat mig i stor Gjæld hos Gud, og om jeg nu har begyndt at forbedre mit Levnet, er dette jo langt fra at være nogen Afbetaling. Derfor maatte jeg fremdeles tænke: men hvorledes skal jeg kunne undgaa den Fordømmelse, som jeg ved min forrige Overtrædelse har gjort mig skyldig til?

Kristen. En meget god Anvendelse; lad mig kun høre mere.

Haabefuldt. En anden Ting, som ikke lidet har fornøjet mig, siden jeg begyndte at forbedre mit Levnet, er, at naar jeg noje betragter det bedste, jeg gjør, ser jeg stedse Synd, ny Synd at blande sig deri, og jeg nodes derfor til at slutte, at jeg, nagtet mine forrige høje Tanker om mig selv, dog har begaaet saa megen Synd i Udførelsen af en Pligt, at det alene vilde være nok — om endog mit forrige Liv havde været uden Fejl — til at sende mig til Helvede.

„Nej“, svarede han; „thi jeg var indbudet at komme“.

Kristen. Og hvad gjorde du da?

Haabefuld. Gjorde! Jeg vidste ikke hvad jeg skulde gjøre, førend jeg omsider aabnede mit Hjerte for Trofast; thi vi var godt kjendte. Og han fortalte mig, at medmindre jeg kunde erholve Retfærdigheden af en, som aldrig havde syndet, kunde hverken min egen eller hele Verdens Retfærdighed frelse mig.

Kristen. Og troede du, han talte sandt?

Haabefuld. Havde han sagt mig dette, da jeg var glad over og tilfreds med min egen Forbedring, da vilde jeg have kaldt ham en Daare for hans Umage; men nu, siden jeg indser min egen Skrøbelighed, og at Synden hænger ved mine bedste Gjerninger, saa nødes jeg til at være af hans Mening.

Kristen. Men troede du, da han først sagde dig dette, at der fandtes et saadant Menneske, nogen, om hvem det medrette kunde siges, at han aldrig havde begaaet Synd?

Haabefuld. Jeg maa rigtignok tilstaa, at disse Ord i Begyndelsen stødte mig lidt, men efterat jeg havde talt og omgaaes mere med ham, blev jeg fuldkommen overbevist derom.

Kristen. Og spurgte du ham, hvem dette Menneske var, og hvorledes du ved ham kunde blive retfærdiggjort?

Haabefuld. Ja, og han sagde, at det var den Herre Jesus, som sidder ved Gud den Almægtiges højre Haand. Og saaledes, sagde han, kan du blive retfærdiggjort ved ham, just ved at sætte din Lid til hvad han gjorde, da han blev Menneske og døde paa Korset. Jeg spurgte ham endvidere, hvorledes denne Mands Retfærdighed kunde retfærdiggjøre andre for Gud? Og han svarede, at han var selv den almægtige Gud, og at alt, hvad han gjorde og led, endog da han døde, ikke var for sig selv, men for mig, hvem alle hans Gjerninger og deres Værd skulde tilregnes, dersom jeg kun troede paa ham. (Ebr. 10; Rom. 4; Col. 1; 1 Petr. 1.)

Kristen. Og hvad gjorde du da?

Haabefuld. Jeg gjorde Indvendinger mod at tro, at han var villig til at frelse mig.

Kristen. Og hvad sagde Trofast da til dig?

Haabefuld. Han bad mig kun gaa til ham og se. Da sagde jeg, at det vilde være formasteligt; men han sagde nej, thi jeg var jo indbudet til at komme. (Matth. 11, 28). Derpaa gav han mig en Bog, som Jesus selv havde ladet skrive, for at opmuntre mig til med mere Frimodighed at komme; og han sagde om denne Bog, at hvert Bogstav og hver Tøddel deri stod fastere end Himmel og Jord. (Matth. 24, 35.) Jeg spurgte ham da, hvad jeg skulde gjøre, naar jeg kom, og han sagde, at jeg paa mine Knæ af ganske Hjerte og af ganske Sjel skulde bede Faderen om at aabenbare ham for mig. (Sal. 95, 6; Dan. 6, 10; Jer. 29, 12, 13.) Jeg spurgte ham da videre, hvordan jeg skulde forrette

min ydmyge Bøn for ham. Og han sagde: „Gaa, og du skal finde ham paa Naadestolen, hvor han hele Naret igjennem sidder for at give Naade og Forladelse til dem, som kommer til ham“. Jeg sagde, at jeg ikke vidste, hvad jeg skulde sige, naar jeg kom. Han bad mig da sige saaledes: „Gud! vær mig Synder naadig og lad mig kjende og tro paa Jesus Kristus, for jeg indser, at jeg uden hans Nætfærdighed og Troen paa ham er evig fortabt. Herre, jeg har hørt, at du er en barmhjertig Gud og har beskicket din Søn Jesus Kristus til Verdens Frelser, og endvidere, at du var villig til at hengive ham for en stoffers Synder, som jeg er (og jeg er i Sandhed en Synder.) Herre! agt derfor paa denne belejlige Tid og forherlige din Naade ved at frelse min Sjæl formedelst din Søn Jesus Kristus. Amen.“ (2 Mos. 25, 22; 5 Mos. 16, 2; 4 Mos. 7, 89; Ebr. 4, 16.)

Kristen. Og gjorde du, som du blev befaleet?

Haaabesuld. Ja, idelig og altid.

Kristen. Og aabenbarede Faderen Sønnen for dig?

Haaabesuld. Ikke den første eller anden eller tredje eller fjerde eller femte, nej, heller ikke den sjette Gang.

Kristen. Hvad gjorde du da?

Haaabesuld. Gjorde! Al, jeg vidste ikke hvad jeg skulde gjøre.

Kristen. Tænkte du aldrig paa at lade af at bede?

Haaabesuld. Jo, vel hundrede Gange.

Kristen. Og hvad forhindrede dig i at gjøre det?

Haaabesuld. Jeg troede, at hvad der var bleven mig sagt, var sandt, nemlig, at uden Kristi Nætfærdighed jormaaede hele Verden ikke at frelse mig, og derfor tænkte jeg ved mig selv: Derjom jeg nu lader af at bede, da maa jeg dø, og mere end dø kan jeg jo ikke, om jeg saa knæler ved Naadestolen. Desuden randt dette mig i Sinde: „Du han tover, saa bi efter ham, thi han skal vissefælig komme, han skal ikke blive tilbage.“ (Hab. 2, 3.) Jeg vedblev altsaa at bede, indtil Faderen viste mig Sønnen.

Kristen. Og hvorledes blev han aabenbaret for dig?

Haaabesuld. Jeg saa ham ikke med mine legemlige Øjne, men med min Forstands Øjne (Eph. 1, 18. 19), og det gif saaledes til: En Dag var jeg meget nedslaaet og bedrovet, ja mere bedrovet, tror jeg, end nogenjinde før i mit Liv, og denne Bedrøvelse havde sin Grund i, at jeg paany vakttes til Erkjendelse om mine Synders store Mangfoldighed og Bederslyggelighed. Og just som jeg ikke ventede andet end Helvede og min Sjæls evige Fordømmelse, syntes jeg pludselig at blive den Herre Jesus Kristus vaer, der fra Himlen saa ned paa mig og sagde: „Tro paa den Herre Jesus Kristus, saa skal du vorde salig.“ (Ap. Gj. 16, 31.) Men jeg svarede: „Herre, jeg er en stor, en meget stor Synder“. Og han sagde: „Min Naade er dig nok.“ (2 Cor. 12, 9.) Da sagde jeg:

„Men hvad er Troen?“ Og i det samme mærkede jeg af disse Ord: „Hvo, som kommer til mig, skal ikke hunge, og hvo, som tror paa mig, skal aldrig tørste“ (Joh. 6, 35), at det at tro og komme til Frelseren er et og det samme, og at den, som kommer, d. e. med hjertelig Attraa søger Saligheden hos Kristus, den tror i Sandhed ogsaa paa ham. Da stod Taarerne mig i Øjnene, og jeg spurgte videre: „Men, Herre, mon da en saa grov Synder, som jeg, virkelig vil blive annammet og frelst af dig?“ og jeg hørte ham sige: „Den, som kommer til mig, skal jeg ingenlunde støde ud“. (Joh. 6, 37.) Da sagde jeg: Men, Herre, hvorledes maa jeg anskue dig, naar jeg kommer til dig, for at min Tro kan blive den sande og saliggjørende?“ Da sagde han: „Jesus kom til Verden for at gjøre Syndere salige.“ (1 Tim. 1, 15.) „Han er Lovens Ende til Retfærdighed for hver den, som tror“. (Rom. 10, 4.) „Han blev given hen for vore Overtrædelser og oprejst for vor Retfærdiggjørelse“. (Rom. 4, 25.) „Han elskede os og afvættede os fra vore Synder med sit Blod“. (Gal. 1, 5.) „Han er en Midler mellem Gud og os“. (1 Tim. 2, 5.) „Han lever altid til at træde frem for os“. (Ebr. 7, 25.) Af alt dette sluttede jeg, at jeg i hans Person maatte søge Retfærdiggjørelse og Fyldestgjørelse for mine Synder ved hans Blod; at alt, hvad han gjorde, baade ved at adlyde sin Faders Lov og ved at underkaste sig dens Straf; gjorde han ikke for sig selv, men for enhver, som vil antage det til sin Salighed og være taknemmelig derfor. Og nu blev mit Hjerte fuldt af Glæde, mine Øjne fulde af Taarer og min Sjæl fuld af brændende Kjarlighed til Jesu Kristi Navn, Folk og Beje.

K r i s t e n. Dette var i Sandhed K r i s t i M a b e n b a r e l s e for din Sjæl; men fortæl mig nøjagtig, hvad Virkning den havde paa din Aand.

H a a b e f u l d. Den bragte mig til at se, at hele Verden med al dens indbildte Retfærdighed dog er i en Fordømmelsestilstand. Derved kom jeg til at se, at Gud Fader, skjønt han er retfærdig, dog paa en hans Retfærdighed værdig Maade kan retfærdiggjøre den Synder, som kommer til ham. Den havde til Følge, at jeg højligens beffjæmmedes ved mit forrige Levnets Vederstyggelighed og forbausedes over min egen dybe Uvidenhed; thi aldrig tilforn var der opstaaet en Tanke i mit Hjerte, som i den Grad viste mig Kristi Herlighed. Den vakte Lyft hos mig til at fore et helligt Levnet og Pængsel efter at gjøre noget til Pris og Ære for den Herre Jesu Kristi Navn; ja, jeg tænkte, at jeg med Glæde vilde udgyde hver Draabe af mit Blod for den Herre Jesu Skyld.

10. Kapitel.

Du saa jeg i min Drom, at Haabefuld vendte sig om og blev i det samme vaer, at Uvidenhed, som de var komne langt forud for, fulgte langsoomt efter. „Se engang“, sagte han til Kristen, „hvor langt denne Taabe holder sig bag os“.

Kristen. Ja, ja, jeg ser ham nok; han skjotter ikke om vort Selskab.

Haabefuld. Men jeg mener, at det ikke havde skadet ham, om han havde holdt Skridt med os.

Kristen. Du siger sandt; men jeg tør sige, at han er af andre Tanker.

Haabefuld. Det er han vist; men lad os imidlertid vente lidt paa ham.

Dette gjorde de.

Da raabte Kristen til ham: „Skynd dig, Mand! Hvorfor bliver du saa langt tilbage?“

Uvidenhed. Jeg finder mere Fornøjelse i at gaa alene, ja langt mere end i Selskab, medmindre dette skulde vare aldeles efter min Smag.

Da sagde Kristen til Haabefuld (men ganske sagte): „Sagde jeg dig ikke, at han ikke skjotter om vort Selskab? Men lad os alligevel tale lidt med ham paa dette ensomme Sted“. Derpaa sagde han, idet han henvendte sig til Uvidenhed: „Hvordan staar det til med dig? Hvordan har din Sjæl det med Gud?“

Uvidenhed. Tak, jeg haaber godt, for jeg lider aldrig Mangel paa gode Tanker for at troste mig paa min Vandring. (Ordspr. 28, 26.)

Kristen. Hvad er det for gode Tanker? Lad os endelig faa høre det.

Uvidenhed. Jeg tænker paa Gud og Himmelen.

Kristen. Det gjør ogsaa Djævelen og de Fordømte.

Uvidenhed. Men jeg har Attraa efter dem og tænker paa dem.

Kristen. Det gjør ogsaa mange, som ingen Udøgt har til nogenfinde at komme derhen. „Den Lades Sjæl begjærer og faar ikke“. (Ordspr. 13, 4.)

Uvidenhed. Men jeg tænker paa dem og ofrer alt for deres Skyld.

Kristen. Det tviler jeg rigtignok paa, thi at ofre alt er ingen let Sag; det er langt vanskeligere, end mange tror. Men hvorfor og hvorved er du bleven overbevist om, at du har ofret alt for Gud og Himlens Skyld?

Uvidenhed. Mit Hjerte siger mig det.

Kristen. Den Vise siger: „Hvo, som forlader sig paa sit Hjerte, er en Daare“. (Ordspr. 28, 26.)

Uvidenhed. Dette siges om et slet Hjerte, men mit er jo godt.

Kristen. Men hvoraf kan du vide det?

Uvidenhed. Det troster mig med Haab om Himlen.

Kristen. Det kan gjerne komme af dets Bedrag; thi et Memmeskes Hjerte troster ham ofte med Haab om at kunne erholde det, som han dog ingen Grund har til at gjøre sig Haab om.

Uvidenhed. Men mit Hjerte og mit Levnet stemmer nøje overens, og derfor synes jeg, at mit Haab maa være vel grundet.

Kristen. Hvem har sagt dig, at dit Hjerte og dit Levnet stemmer overens?

Uvidenhed. Det siger mit Hjerte mig.

Kristen. Spørg min Ven, om jeg er en Typ! Dit Hjerte siger dig det! Naar ikke Guds Ord vidner i denne Sag, da har alt andet Vidnesbyrd ingen Vægt.

Uvidenhed. Men maa ikke det Hjerte kaldes godt, som har gode Tanker? Og er ikke det et godt Levnet, som er overensstemmende med Guds Befalinger?

Kristen. Jo, vistnok; det er et godt Hjerte, som har gode Tanker, og det er et godt Levnet, som er overensstemmende med Guds Befalinger. Men et er, at Tingen virkelig forholder sig saa, et andet, at man kun indbilder sig det.

Uvidenhed. Lad mig endelig saa høre, hvad du anser for gode Tanker, og hvad for et Levnet du holder for overensstemmende med Guds Befalinger.

Kristen. Der gives mange slags gode Tanker, nogle, som angaar os selv, andre, som angaar Gud og Kristus, og atter andre, som angaar verdslige Ting.

Uvidenhed. Hvad forstaar du ved gode Tanker om os selv?

Kristen. Saadanne, som stemmer overens med Guds Ord.

Uvidenhed. Naar stemmer da vore Tanker om os selv overens med Guds Ord?

Kristen. Naar vi fælder den samme Dom om os selv, som Ordet fælder.

„Jeg lider aldrig Mangel paa gode Tanker.“

For at forklare mig noget tydeligere: Guds Ord siger om Mennesket i den naturlige Tilstand: „Der er ingen retfærdig; der er ingen, som gjør godt.“ (Rom. 3, 10—12.) Det siger ogsaa, at et Menneskes Hjertes Tankers Paasund er ifkun ondt hver Dag (1. Mos. 6, 5.) Og atter: „Menneskets Hjertes Tanke er ond fra hans Ungdom af.“ (1. Mos. 8, 21.) Naar vi altsaa tænker saaledes om os selv og virkelig føler det, da er vore Tanker gode, fordi de stemmer overens med Guds Ord.

Uvidenhed. Aldrig vil jeg kunne bringe mig til at tro, at mit Hjerte er saa slet.

Kristen. Derfor har du heller ikke i dit hele Liv haft nogen god Tanke om dig selv. Men lad mig tale videre. Pigesom Ordet dommer Hjertet, saaledes dommer det ogsaa vore Beje; og naar nu vore Tanker og Beje stemmer overens med den Dom, som Ordet sælder over begge, da er de gode, just fordi de stemmer overens dermed.

Uvidenhed. Forklar dig noget tydeligere.

Kristen. Nuvel: Guds Ord siger, at „Menneskets Beje er frogede“ (Sal. 125, 5; Ordsp. 2, 15.), „ikke gode, men forvendte.“ Det siger ogsaa, at, „alle er afvegne, og de har ikke kjendt Fredens Vej.“ (Rom. 3, 12, 17.) Naar nu et Menneske tænker saaledes om sine Beje, jeg siger, naar han med dyb Følelse og med et ydmygt Hjerte tænker saaledes, da har han gode Tanker om sine egne Beje, efter som de stemmer overens med Guds Ords Dom.

Uvidenhed. Hvad er gode Tanker om Gud?

Kristen. Med disse har det sig just som med Tankerne om os selv; de er gode, naar de stemmer overens med hvad Ordet siger om ham; og det er, naar vi tænker om hans Baser og Egenskaber saaledes, som Ordet har lært os, hvormom jeg nu ikke kan tale udførligt. Men for at tale om ham med Hensyn til hans Forhold til os, da har vi rette Tanker om Gud, naar vi tror, at han kjender os bedre, end vi kjender os selv, og kan se Synd hos os, naar og hvor vi selv ingen kan se; naar vi tror, at han kjender vore hemmeligste Tanker, og at hans Blik skner ind i vort Hjertes mest skjulte Afkroge; og naar vi tillige tror, at vor Retfærdighed stinker i hans Næse, og at han derfor ikke kan taale at se os staa for ham i nogen Tillid til vor egen Fuldkommenhed.

Uvidenhed. Tror du, jeg er en sliq Daare at tænke, at Gud ikke kan se længere end jeg, eller at jeg ved min egen Fuldkommenhed skulde ville komme til Gud?

Kristen. Hvad er da din Mening i denne Sag?

Uvidenhed. Jeg tror, fort sagt, at jeg for at retfærdiggjøres, maa tro paa Kristus.

Kristen. Hvad siger du? Tænke, at du maa tro paa Kristus, naar du ikke engang kan indse din Trang til ham! Du ser hverken din medfødt eller din egen Fordærvelse, men har høje Tanker om dig selv og om hvad du gjør, hvilket tydelig viser, at du er en, som aldrig har indset Nødvendigheden af Kristi Retfærdighed til at retfærdiggjøres for Gud. Hvorledes kan du da sige: jeg tror paa Kristus.

Uvidenhed. Det kan være som det vil, min Tro vil nok vise sig at være den rette. **Kristen.** Hvad er da din Tro?

Uvidenhed. Jeg tror, at Kristus døde for Syndere, og at jeg skal blive retfærdiggjort for Gud og befriet fra Forbandelsen derved, at han naadigen vil antage min Udydighed mod hans Lov. Eller med andre Ord: Kristus gjør mig og mine Gjerninger behagelige for hans Fader ved hans Fortjenestes Kraft, og saaledes vil jeg blive retfærdiggjort.

Kristen. Lad mig give dig et Svar paa denne din Troesbekjendelse:

1) Du har en indbildt Tro, thi ingensteds i Ordet findes en saadan Tro bekrævet.

2) Du har en falsk Tro, thi den søger Retfærdiggjørelse i din egen Retfærdighed ved at anvende Kristi Retfærdighed paa den.

3) Efter denne Tro bliver Kristus ikke en Retfærdiggjører af din Person, men af dine Gjerninger, og af din Person for dine Gjerningers Skyld, hvilket er falskt.

4) Derfor er denne din Tro bedragerisk, ja en saadan Tro, som paa Gud den Almægtiges Dag vil vise sig magtesløs til at frelse dig fra den evige Straf; thi den sande, retfærdiggjørende Tro driver en under Loven fangen Sjæl til at søge hen til Kristi Retfærdighed, og denne hans Retfærdighed bestaar i en Opfyldelse af Loven i alle dens Punkter, nemlig i, at Kristus har gjort og lidt alt hvad den fordrer af os. Denne Retfærdighed, siger jeg, erholdes ved den sande Tro; Sjelen kan dermed skjule sin Fordærvelse og fremtræde ren og upletet for Gud, som vil antage den og frelse den fra den evige Fordømmelse.

Uvidenhed. Hvad! Vil du, at vi skal sætte vor Fortrøstning til, hvad Kristus i sin egen Person har gjort uden vor Medvirkning? En saadan Indbildning vilde give vore Lyster frie Tøjler og tillade os at leve i Synden; thi hvad gjør det vel til Sagen, hvordan vi lever, naar vi bare ved at tro paa Kristi Retfærdighed kan retfærdiggjøres for alt?

Kristen. Uvidenhed er dit Navn, og som dit Navn lyder, saaledes er du ogsaa i Virkeligheden; netop dette dit Svar beviser, hvad jeg har sagt. Uvidende er du om hvad retfærdiggjørende Retfærdighed er, og ligesaa uvidende om, hvorledes du ved Troen derpaa kan bevare din Sjæl fra Guds fortærende Vrede. Ja, du er ogsaa uvidende om de sande Virkninger af denne saliggjørende Tro paa Kristi Retfærdighed, en Tro, som bojer og vinder Hjertet til Gud i Kristo, og som opfylder det med Kjærlighed til hans Navn, hans Ord, hans Beje og hans Folk, og ikke, som du af Uvidenhed indbilder dig, giver Menneskene Frihed til at synde.

Haabefuld. Spørg ham, om Kristus nogensteds har aabenbaret sig for ham fra Himmelen.

Uvidenhed. Hvad! du er en, som vil have Aabenbarelser! Jeg tror, at hvad I og alle de andre af eders Lige siger om denne Gjenstand, alene er Frugten af en overspendt Fantasi.

H a a b e f u l d. Hvad siger du, Mand? Kristus er jo saa skjult i Gud, at han ikke kan fattes eller begribes af den naturlige Forstand, at intet Menneske kan saa den saliggjørende Kundskab om ham, medmindre den Helligaand aabenbarer ham det.

U v i d e n h e d. Det er din Tro, men ikke min; dog tviler jeg ikke paa, at min er ligesaa god som din, om jeg end ikke har saa mange Griller i Hovedet, som du.

K r i s t e n. Tillad mig her at sige et Ord. Du bør ikke tale saa foragteligt om denne Sag; thi dette kan jeg bekræfte, som min gode Ven allerede har gjort, at ingen kan kjende Kristus uden ved Guds Aabenbarelse (Matth. 11, 27); ja ogsaa Troen, hvorved Sjelen annammer Kristus, maa, naar den skal være ret, frembringes af hans vældige Krafts Virkninger (Eph. 1, 19); og med Virkningen af denne Tro er du, staffers Uvidenhed, kan jeg mærke, aldeles ubekjendt. (1 Cor. 12, 3.) Vaagu derfor op, betragt din egen Elendighed og fly til den Herre Jesus, og ved hans Retfærdighed, som er Guds Retfærdighed — thi han er selv Gud — skal du befries fra Fordømmelsen.

U v i d e n h e d. I gaar for fort, jeg kan ikke holde Skridt med eder. Gaa kun iforvejen, jeg maa blive her tilbage en liden Stund.

Da sagde de:

„Uvidenhed, saa vil du aldrig haste?
Saa vil du end et gavnligt Raad forkaste?
For sent da vil du Følgerne erfare.
Gjør hvad du vil, — vi kan dig kun advare.
For sent du søle vil med bitter Smerte,
At det bedste var, hvad vi dig lærte.
Besind dig dog itide, vend din Hu.
I Sandhed, ellers atdrig sejrer du“.

Derpaa sagde Kristen til sin Medvandrer:

„Kom da, gode Haabe fuld, jeg mærker, at du og jeg atter maa vandre alene.“

Seg saa nu i min Drou, at de skyndte sig afsted, og at Uvidenhed kom hinkende efter. Da sagde Kristen til sin Ven: „Jeg yufes rigtig over denne staffers Mand; det vil visstelig gaa ham ilde tilslut.“

H a a b e f u l d. Al, i vor By findes der desværre en stor Mængde i samme Forfatning, hele Familjer, ja hele Gader og deriblandt endog Pilegrime; og naar der nu i vore Egne findes saa mange, hvor mange mener du da ikke der maa være der, hvor han er født?

K r i s t e n. Medrette siger Ordet: „Han har blindet deres Djene, at de ikke skulde se,“ osv. Men siden vi nu er her alene, saa sig mig, hvad du tænker om saadanne Mennesker? Tror du, at de nogenjinde i Sandhed er komne til Erkjendelse om sin Synd, og derfor frygter for, at deres Tilstand er farlig?

H a a b e f u l d. Nej, besvar du heller dette Spørgsmaal, for du er jo ældre end jeg.

Kristen. Vel da, efter min Mening maa de vistnok undertiden indse sine Synder; men eftersom de er uvidende, forstaar de ikke, at dette Indblik i Sjelen tjener til deres eget bedste; og derfor søger de alt hvad de kan at kvæle Spiren til sin Vækkelse og vedbliver hovmodigen at vandre paa sine vildfarende Veje.

Haa befuld. Jeg tror, som du siger, at Frygt tjener meget til Menneskenes bedste, og gjør dem, ved at forandre deres Sind, skikkede til at begynde sin Pilegrimsvandring.

Kristen. Ja, det gjør den uden al Tvil, hvis den bare er den rette; thi Ordet siger: „Frygt for Herren er Begyndelsen til Visdom“. (Ordspr. 1, 7; 9, 10; Sal. 111, 10; Job. 28, 28.)

Haa befuld. Hvorledes beskriver du den sande Frygt?

Kristen. Den sande eller rette Frygt kjendes af tre Ting:

- 1) Af dens Oprindelse, thi den vækkes ved en saliggjørende Overbevisning om Synden.
- 2) At den driver Sjelen til at søge sin Frelse hos Kristus.
- 3) At den fremkalder og vedligeholder i Sjelen en stor Vrefrygt for Gud, hans Ord og Veje ved at bevare Samvittigheden om og ved at gjøre den bange for at vende til højre eller venstre bort fra dem til noget, som kan vanære Gud, forstyrre dens Fred, bedrøve Nanden eller give Fienden Anledning til at spotte.

Haa befuld. Godt sagt; jeg tror du har talt sandt. Er vi ikke nu snart forbi det fortryllede Land?

Kristen. Hvorfor spørger du derom? Er du allerede træet af denne Samtale?

Haa befuld. Nej langtfra; jeg vilde bare vide, hvor langt vi var komne.

Kristen. Vi har ikke over to Mil igjen. Men lad os vende tilbage til vor Samtale. Nu, de Uvidende indser ikke, at saadanne Overbevisninger, som vækker Frygt hos dem, tjener til deres bedste, og derfor søger de at kvæle dem.

Haa befuld. Men hvorledes søger de at kvæle dem?

Kristen. 1) De tror, at denne Frygt bevirkes af Djævelen, skjønt den virkelig bevirkes af Gud; og i denne Tanke modstaar de den som en Ting, der vil styrte dem lige i Fordærvelsen. 2) De tror ogsaa, at denne Frygt svækker deres Tro; men at, stakkets Folk, de har jo ingen Tro, og derfor væbner de sit Hjerte mod Frygten. 3) De forudsætter, at al Frygt er skadelig, og viser derfor, selv naar de føler den, en foruastelig Selvtillid. 4) De mærker, at denne Frygt tjener til at betage dem deres gamle indbildte Hellighed, og modstaar den derfor af alle Kræfter.

Haa befuld. Jeg kjender af egen Erfaring noget dertil, thi forend jeg kjendte mig selv, var det ogsaa saaledes med mig.

Kristen. Nuvel, vi vil for Djæblicket ikke tale mere om vor Nabo Uvidenhed, men betragte et andet vigtigt Spørgsmaal.

H a a b e f u l d. Hjertelig gjerne; men du faar begynde, som for.

K r i s t e n. Velan da. Kjendte du for nogle Aar siden en ved Navn Midler-
tidig i vore Egne, som dengang ivrede meget for Religionen?

H a a b e f u l d. Kjendte ham, ja det skulde jeg tro. Han boede i N a a d e l o s, en
By, som ligger to Mil fra N e d e l i g h e d, og Hus i Hus med en vis V e n d o m.

K r i s t e n. Ganske rigtig, han boede under samme Tag som han. Nuvel, denne
Mand blev engang vakt, ja jeg tror, at han virkelig foste sine Synder og var vidende om deres
velfortjente Lon.

H a a b e f u l d. Jeg er af samme Mening, for da jeg ikke boede over en Fjerdingvej
fra ham, kom han ofte til mig og græd mangengang sine modige Taarer. Jeg ynkedes sandelig
over hans Tilstand og var ikke aldeles uden Haab om ham, men desværre, man faar tidt nok
se, at ikke enhver, som raaber Herre, Herre, indgaar i Himmeriges Rige.

K r i s t e n. Han fortalte mig engang, at han havde besluttet at gaa Pilegrimsgang,
men saa blev han strax efter bekjendt med en ved Navn S e l v f r e l s e r, og siden blev han
fremmed for mig.

H a a b e f u l d. Efterfom vi nu just taler om ham, saa lad os undersøge Aarsagen
til, hvorfor saavel han, som mange andre, saa snart falder fra.

K r i s t e n. Det kan være os meget gavnligt, men begynd du.

H a a b e f u l d. Vel da. Der gives, som jeg tror, fornemmelig fire Aarsager dertil:

1) Hvorvel saadanne Menneskers Samvittighed er vaagnet, bliver dog deres Sind
ganske uforandret, og saasnart derfor Syndeskuldens Tryk begynder at ophøre, findes der ikke
længere noget, som kan vække deres Hjerter til Gudsfrygt, hvorfor de vender tilbage igjen til
sin forrige Vandel. Det er med dem som med Hunden, naar den bliver syg af hvad den har
ædt: saalænge Sygdommen varer, kaster den op alt, dog gjør den det ikke af fri Vilje, men
fordi det besværer dens Mave; men saasnart dens Mave er lettet, og den ikke længer føler
noget ondt, vender den sig igjen (thi den har ingen Modbydelighed for sit eget Spy) og opslikker
alt. Og saaledes er det sandt, hvad der staar skrevet: „Hunden vender sig igjen til sit eget
Spy“. (2 Petr. 2, 22.) Da nu disse Menneskers heftige Længsel efter Himmelen har sin
Grund alene i Tanken om og Frygten for Helvedes Pine, er det en Selvfølge, at naar Tanken
om Helvede og Frygten for evig Fordømmelse mere og mere aftager hos dem, kjølnes ogsaa i
samme Forhold denne Længsel efter Himmelen og Saligheden; og naar altsaa Syndeskulden og
Frygten for Helvede ikke længer tynger paa dem, og deres Længsel efter Himmelen og Salig-
heden er uddød, vender de tilbage igjen til sin forrige Vandel.

2) En anden Aarsag er den, at deres Mand er betagen af en Trældomsfrygt; jeg
taler nu om den Frygt, de har for Menneskene, thi „at forfærdes for et Menneske forer i
Strikke“. (Ordspr. 29, 25.) Om de end derfor synes at have en brændende Længsel efter

Himmelen, faalænge fom Helvedes Luer omringer dem, faa kommer de dog, faafnart denne Skræk har tabt fig lidt, igjen paa andre Tanker, nemlig at det er godt at være klog og ikke ubefindig udsætte fig for Faren af at mifte alt, eller idetmindste at paaføre fig alflags unød- vendige Sorger, idet de haaber at opnaa noget, de ei engang felv ved. Og faaledes gaar de over til Verden igjen.

3) Den Haan, fom i Regelen vederfares den Gudfrygtige, ligger ogfaa fom en Anstødssten i Vejen for dem; de er stolte og hoffærdige, og Religionen er i deres Dine ringe og foragtelig. Saafnart derfor Tanken om Helvede og den tilkommende Brede har ophørt at angfte dem, vender de tilbage igjen til fine gamle Veje.

4) Al Sjeleangft og Tanken om Syndesfylden er dem faare imod. De vil nodig fe fin Elendighed, førend de er midt oppe i den, hvorvel det første Blik deraf, naar de kun gjerne vilde fe den, kanske kunde bringe dem til at fly derhen, hvor de Retfærdige flyr og bliver frelste. Men efterfom de, fom før fagt, søger at undgaa al Tanke om Syndesfylden og at dæmpe Sjeleangften, faafnart den opftaar, faa forharder de forfættlig fine Hjerter og flaar ind paa faadanne Veje, fom end mere vil forhardere dem, naar de først har afryftet fin Skræk for Guds fortærende Brede.

Kristen. Du har opfattet Sagen aldeles rigtigt; Grunden til alt dette er, at deres Sind og Vilje er uforandret. Og de ligner derfor Forbryderen, fom ftaar for fin Dommer; han ryfter og skjælver og synes bitterlig at fortryde, hvad han har gjort, men Grunden til det hele er hos de fleste Frygt for Boddelen og ikke Afky for Misgjerningen. Thi flap man en faadan los, vilde han vel fremdeles blive en Morder, Tyv eller Skjelm; var derimod hans Sind forandret, vilde ogfaa hans Vandel blive anderledes.

Haabe fuld. Da jeg nu har fremstillet Marfagen til, at faa mange falder fra, faa vis du mig Maaden, hvorpaa det sker.

Kristen. Det vil jeg gjerne.

1) De gjør alt hvad de kan for at udflette Erindringen om Gud, Døden og den tilkommende Dom af fin Aand.

2) Efterhaanden begynder de at blive ligegyldige for fine lønlige Pligter, faafom Bøn i Enrum, Undertvingelse af fine Lyster, Marvaagenhed, Sorg over Synden og lignende.

3) De flyr alt Selskab med ivrige, oprigtige Kristne.

4) Derefter begynder de at blive lukne og efterladende i fine offentlige Pligter, faafom at høre og læse Guds Ord, at bivaane gudelige Forsamlinger og lignende.

5) Derpaa søger de at finde Fejl hos de Gudfrygtige, og det paa en djævelsk Maade, bare for at kunne have en Skingrund (formedelst en eller anden Svaghed, fom de muligens kan faa opdaget hos dem) til at forkaste Religionen.

6) Dernæst begynder de at opføge og pleje Ungang med letfærdige, kjødeligfjendede Mennesker.

7) Saa hengiver de sig heuuelig til alslags letfærdigt Snak og glæder sig, naar de mærker saadant hos andre, som er ansæte for dydige, paa det de med des større Dristighed kan gjøre det onde efter deres Exempel.

8) Derefter begynder de aabenlyst at drive Spøg med smaa Synder.

9) Og endelig, naar de er bleuue aldeles forhærdede, viser de sig som de virkelig er. Saaledes komme de atter i Forstokkelsens Mørke, og hvis ikke et Naadens Vidunder forhindrer det, vil de visseelig omkomme evindeligt i sit Selvbedrag.

---

11. Kapitel.

En saa jeg i min Drom, at de to Pilegrime allerede var komne fordi det fortryllede Land, og var i Begreb med at betræde Landet Benuah, hvor Luften er meget mild og behagelig; og da Bejen gik lige derigjennem, vederkvægede de sig der nogen Tid. (Ej. 62, 4.) Sa, her horte de bestandig Fuglesang, og hver Dag saa de Blomster paa Marken og horte Turtelduens Stenue i Landet. (Højs. 2, 10—12.) I dette Land skinnede Solen baade Nat og Dag; derfor laa det ogsaa langt borte fra Dødens Skygges Dal, og Kjæmpen Fortvilelse naaede heller ikke did; ja fra dette Sted kunde de ikke engang se Tvilborg. Herfra saa de den Stad, de agtede sig til, og her mødte de ogsaa adskillige af dens Indvaanere; thi i dette Land plejede de Skinnende gjerne at vandre, saasom det laa ved Himlens Grænser. I dette Land blev ogsaa Pagten mellem Brud og Brudgom fornyet, ja her „som en Brudgom glæder sig ved en Brud, skal Gud glæde sig ved dem.“ (Ej. 62, 5.) Her havde de ikke nogen Mangel paa Korn og Vin, thi paa dette Sted fandt de Overflodighed af alt, hvad de havde tragtet efter og havde maattet savne paa sin Vandring. Her horte de Stemmer fra Staden, lydelige Stemmer, som sagde: „Siger Zions Datter: se din Salighed kommer, se, hans Lon er med ham.“ (Ej. 62, 11.) Her kaldtes de af alle Landets Beboere „et helligt Folk, Herrens Sjjenløste“, osv. (Ej. 62, 12.)

En frydede de sig meget, idet de vandrede gjennem dette Land, ja, de havde aldrig følt en saadan Glæde i de Egne, som laa længere borte fra det Rige, de havde bestemt sig til. Og ved at drage nærmere fik de bedre beskue Staden. Den var bygget af Perler og

koſtbare Stene, og Gaderne var belagte med Guld, ſaa at Kriſten paa Grund af Stadens overvætted Herlighed og Solſtraalernes Gjenskin blev ſyg af Pængſel. Ogſaa Haabefuld fik et Par Anfald af ſamme Sygdom. De blev derfor liggende her en Stund og raabte formedleſt ſine Smerter: Derſom I finder min Elſkede, ſaa ſig ham, at jeg er ſyg af Kjærlighed. (Højs. 5, 8.)

Men da de var blevne lidt styrkede og bedre iſtand til at taale Sygdommen, vandrede de videre og kom nærmere og nærmere til Frugthaver, Vingaarde og Lyſthaver, hvis Porte var aabne og vendte lige ud mod Kongevejen. Da de naaede derhen, ſaa de Gartneren ſtaa paa Vejen, og Pilegrimene ſagde til ham: „Hvem ejer diſe herlige Vingaarde og Frugthaver?“ Han ſvarede: „Det er Kongens, og de er anlagte her til hans egen Fryd og til Pilegrimenes Troſt og Bederkvægelse“. Derpaa viſte Gartneren dem ind i Vingaardene og bad dem forfriske ſig med Druer og andre behagelige Spiſer. (5 Moſ. 23, 24.) Han viſte dem ogſaa Kongens Spaſergange, og de Lunde, hvor han fandt Behag i at være, og her dvælede de en Stund og ſov.

Nu ſaa jeg i min Drøm, at de iſøvne talte mere, end de havde gjort paa hele ſin Rejſe; og da jeg forundrede mig derover, ſagde Gartneren til mig: „Hvorfor er du forundret over dette? Denne Vingaards Druer har en ſaadan liſlig Smag, at de bringer Sovendes Læber til at tale“.

Jeg ſaa derpaa, at de, da de vaagnede, gjorde ſig færdige til at gaa op til Staden. Men, ſom ſagt, Solſtraalernes Gjenskin fra Staden var ſaa overordentlig stærk, thi „Staden var af rent Guld“ (Mat. 21, 18), at de endnu ikke kunde taale at ſe den med blotte Djne, men maatte bruge et Instrument, ſom var blevet forfærdiget i dette Djemed. (2 Cor. 3, 18.) Jeg ſaa nu, at de undervejs mødte to Mænd, hvis Klæder ſkinne ſom Guld. Og deres Anſigter var klare ſom Iys.

Diſe Mænd ſpurgte Pilegrimene om, hvor de kom fra, og de fortalte dem det. De ſpurgte dem ogſaa, hvor de havde ſaaet Herberge, hvilke Vanſkeligheder og Farer, hvilken Troſt og Glæde der var mødt dem undervejs, og de fortalte dem det. Derpaa ſagde Mændene, ſom havde mødt dem: „I har endnu kun to Hindringer tilbage, ſaa er I i Staden.“

Kriſten og Haabefuld ſpurgte dem da, om de ikke vilde følge med dem, hvilket de var villige til. Men, ſagde de, I vil kunne gaa ind i den alene ved eders egen Tro. Derpaa ſaa jeg i min Drøm, at de fulgtes ad, indtil de fik Porten iſigte.

Videre ſaa jeg, at der mellem dem og Porten var en Flod, men der var ingen Bro til at gaa over paa. Floden var meget dyb. Ved Synet af Floden blev Pilegrimene ſaare forſkrækkede, men Mændene, ſom gik med dem, ſagde: „I maa gaa derigjennem, ellers kan I ikke komme til Porten“.

Pilegrimene ſpurgte dem da, om der ikke var nogen anden Vej til Porten, hvortil de

svarede: „Jo, men siden Verdens Grundvold blev lagt har kun to, nemlig Enoch og Elias, været tilladte at betræde den, men herefter vil det ikke blive nogen tilladt, forend den sidste Basun skal lyde“ (1. Cor. 15, 51—52.) Pilegrimene, især Kristén, begyndte nu at undersøge og faa hid og did; men de øjnede ikke nogen Vej, hvor de kunde undgaa Floden. De spurgte da Mandene, om Vandet overalt var lige dybt. Disse svarede nej, men lagde til, at de dog ikke kunde hjælpe dem, „thi“, sagde de, „I vil finde det dybere eller grundere, alt efter som I tror paa Stedets Konge.“

De belavede sig da paa at gaa gennem Vandet, men idet de traadte deri, begyndte

Kristén at synke, og han raabte til sin Ven Haabefuld: „Jeg synker i Dybet; Bolgerne slaar over mit Hoved, alle hans Bover gaar over mig“. (Jonas 2, 4.)

Da sagde Haabefuld: „Vær ved godt Mod, min Broder, jeg føler Bunden, og den er god“. Da sagde Kristén: „Al, min Ven, Todens Angst har betaget mig; jeg faar ikke se det Land, som styder af Melk og Honning“. Og i det samme kom der et dybt Mørke over Kristén og en Nædsel, saa at han ikke kunde se for sig. Han tabte ogsaa for en stor Del Bevidstheden, saa at han hverken kunde erindre eller tale sammenhengende om nogen af de liflige Forfriskelser, han havde nydt paa sin Vandring. Alt, hvad han sagde, robede hans Sjeleangst og hans store Frygt for, at han skulde dø i Floden og aldrig komme ind gennem Porten. Han blev ogsaa, som de Høstaaende kunde mærke, meget bedrovet og angstet ved Erindringen om alle de

„Saaledes kom de over.“

Synder, han havde begaaet baade for og siden han begyndte at blive Pilegrim. Man skjonnede ogsaa, at han ingen Fred fik for Spøgetser og onde Mander, thi hvert Njeblik tilkjendegav han dette ved Ord. Haabefuld havde derfor nok at gjøre med at holde sin Broders Hoved over Vandet; ja, undertiden gik Kristén ganske under, men saa kom han om en Stund halvt op igjen; Haabefuld forsøgte ogsaa alt, hvad han kunde, for at trøste ham, idet han sagde: „Broder, jeg ser Porten og Mennesker at staa der for at modtage os“. Men Kristén svarede altid: „Det er dig, det er dig, de venter paa; du har altid været haabefuld, saalænge jeg har kjendt dig“. „Og det har du ogsaa været“, sagde Haabefuld til Kristén

Kristen og Haabesjuld gaa over Dødens Floed.

sten. „Al Broder“, sagde Kristen, „havde jeg gjort det, vilde han visstlig nu komme og hjælpe mig, men for mine Synders Skyld er jeg kommen i Snaren, og han har forladt mig“. Da sagde Haabefuld: „Min Broder, du har ganske glemt den Text, hvor der siges om de Ugudelige: „Der findes ingen Baand, indtil deres Dod, og deres Styrke er vel ved Magt. De har ikke Møje som et andet Menneſte, og de bliver ikke plagede som andre Menneſter“. (Sal. 73, 4, 5.) Al den Sorg og Angſt, som du maa udfſtaa i diſe Bunde, er ingenlunde Tegnet paa, at Gud har forladt dig, men er dig tilſkikket alene for at prøve dig, for at ſe, om du vil ihukomme alt det gode, du har nydt hos ham, og vil ſtole paa ham i din Nød“.

Derpaa ſaa jeg i min Drem, at Kristen en Tid lang var tankefuld, og Haabefuld ſagde til ham: „Vær ved godt Mod; Jeſus Kristus har gjenløst dig“, og i det ſamme udbrod Kristen med lydelig Stemme: „O, jeg ſer ham igjen! Og han ſiger til mig: „Naar du gaar gjennem Bundene, da vil jeg være hos dig, og gjennem Floderne, da ſkal de ikke overſkylle dig“. (Eſ. 43, 2.) Da tog de begge Mod til ſig, og Tienden blev derefter ſaa tavs ſom en Sten, indtil de var komne over. Nu fandt ogſaa Kristen faſt Grund at ſtaa paa, og den øvrige Del af Floden var ikke dyb. Saaledes kom de over.

Paa den anden Side af Floden ſaa de igjen de to Skinnende, ſom der ventede paa dem, og da de var komne ud af Floden, hiſſede diſe dem og ſagde: „Vi er tjenende Mander, udfendte til Tjenefte for dem, ſom ſkal arve Salighed“. (Ebr. 1, 14.) Saaledes fulgtes de alle til Porten.

Se, Pilegrimene, hvor de nu Rejſen ender,
Se, ſkner Bøgne er, og Engle dem fremſender,
Hvo vil nu ikke her for Ham udfſtaa al Sorg,
Som lønner os ſaa vel i Himmels faſte Borg.

Nu maa I vide, at Staden laa paa et mægtigt Bjerg, men Pilegrimene gif med Lethed op over det, fordi de havde diſe to Mænd til at ſtøtte dem under Armene. De havde ogſaa efterladt det jordiske Klædebon i Floden; thi hvorvel de havde det paa, da de gif ud i Vandet, kom de dog ud deraf uden det. De gif derfor let og meget hurtigt op ad Bjerget, ſkjont Grundvoldden, hvorpaa Staden var bygget, var højere end Skyerne. Under liflige Samtaler foer de nu op gjennem Luſtens Egne, thi de var fulde af Glæde over, at de lykkelig var komne over Floden og havde ſaadanne herlige Brødre til at ledsage dem.

Den Samtale, de havde med de Skinnende var om Stedets Pragt og Herlighed, ſom diſe ſagde gif over al Beſkrivelse. „Der,“ ſagde de, „er Zions Bjerg, det himmeliſke Jeruſalem, Englenes mange tuſen og de fuldkomnede Retfærdiges Mander.“ (Ebr. 12, 22. 24.) „I gaar nu til Guds Paradis, hvor I ſkal ſe Livſens Træ og æde af de Frugter, ſom aldrig viſner; og naar I kommer did, ſkal I iføres hvide Klæder, og eders Wandel og Tale ſkal daglig være med Kongen, ja i al Ewigheid. (Mat. 2, 7; 3, 4; 22, 5.) Der ſkal I ikke ſe ſaadanne

Kristen og Haabefuld naa den himmelske Stad.

Ting, som I saa, da I vandrede paa Jorden, nemlig Sorrig og Skrig, Sygdom og Døden; thi de første Ting er vegne bort. I gaar nu til Abraham, Isak og Jakob og til Profeterne — Mænd, som Gud har bortført fra det tilkommende Døde, og som nu hviler paa sit Reje, efter at have vandret i Dyrigtighed. (Ef. 57, 1. 2.) Pilegrimene spurgte da: „Hvad skal vi gjøre paa det hellige Sted?“ Mændene svarede: „I skal der saa Trost for al eders Noje og Glæde for al eders Sorg; I skal høre, hvad I har saact, ja Frugten af alle eders Bønner, Taarer og af hver en Lidelse, I for Kongens Skyld har udstaaet undervejs. Paa dette Sted skal I bære Guldkroner og idelig saa nyde Synet af den ene Hellige, thi „der skal I se Ham, som han er“. (1 Joh. 3, 2.) Der skal I ogsaa tjene ham med Lov og Pris, med Fryd og Takfjælselse, ham, som I stræbte efter at tjene i Verden, skjont med stor Vanskelighed, foruvedelst eders Kjods Skrobelighed. Der skal eders Dine glædes ved at beskue den Almægtige, og eders Dren ved at høre hans behagelige Røst. Der skal I gjenforenes med alle eders Kjære, som er gangne did for eder, og der skal I med Glæde modtage enhver, som følger efter eder til det hellige Sted. Der skal I ogsaa iføres Herlighed og Majestæt og udrustes og udprydes til at fare ud med Grens Konge, naar han kommer i Skyerne ved. Vasners Lyd og paa Bindens Binger, og naar han sidder paa Dommens Trone, da skal I sidde hos; ja, og naar han fælder Dom over de Uretfærdige, hvad enten det er Engle eller Menneker, da skal I have en Stemme med i denne Dom, eftersom de var eders Fiender saavel som hans (1 Thesf. 4, 13—17; Jud. 14; Dan. 7, 9. 10; 1 Cor. 6, 2. 3.) Og saa naar han vender tilbage til Staden, skal I følge med ham under Vasnens Lyd og være i al Ewigbed hos ham.“

Medens de saaledes nærmede sig Porten, saa de hele den himmelske Hærs Mangfoldighed komme dem imøde, til hvilken de to Skinnende sagde: „Disse er de Mænd, som har elsket Gud, medens de var paa Jorden, som har forladt alt for hans hellige Navns Skyld; og han har udsendt os for at hente dem, og vi har bragt dem saa langt paa deres foruvedede Rejse, for at de kan gaa ind og med Glæde beskue sin Frelfers Afsyn.“ Da udstodte den himmelske Skare et højt Fryderaab og sagde: „Salige er de, som er kaldede til Sammens Bryllups Madvere!“ (Mat. 19, 9.) Og saa nogle af Kongens Vasunblæsere kom dem nu imøde i hvide og skinnende Klæder og bragte selve Himlene til at gjenlyde af harmonisk Klang. Disse hilfede Kristus og hans Broder tusen Gange velkomne fra Verden; og dette gjorde de under stærke Glædesraab og Vasnernes Klang.

Derefter omringede de Pilegrimene paa alle Sider; nogle gik foran, andre bag dem, nogle paa højre Side, andre paa venstre (ligesom for at beskjerme dem gjennem de højere Regioner) og blæste idelig, medens de gik, harmoniske Toner paa sine Vasuner, saa at det forekom alle, der saa det, som om Himmelen selv var kommen ned, for at ile dem imøde. Saaledes gik de nu sammen; og hvert Øjeblik søgte Vasunblæserne ved frydefulde Toner og glade Gebærder at lade Kristus og hans Broder vide, hvor velkomne de var i deres Selskab og med

hvilken Glæde de kom dem imøde; og nu var disse to Mænd ligesom i Himmelen, førend de var komne der, thi Synet af Englene og disses harmoniske Toner henrykkede ganske deres Sjæle. Og saa her havde de hele Staden i Sigte, og de syntes at høre alle Klokkerne ringe der for at hilse dem velkommen; men allermest glædedes de ved Tanken om, at de nu selv skulde bo der blandt et saadant Selskab, og det for evig. O, hvilken Tunge eller Pen formaar at beskrive deres Glæde! Og saaledes ankom de til Porten.

Over Porten stod der skrevet med gyldne Bogstaver: „Salige er de, som gjør hans Befalinger, paa det de maa faa Udgang til Livens Træ, og indgaa gjennem Portene i Staden.“ (Mat. 22, 14.)

„En af Kongens Vasunblæsere“.

Derpaa saa jeg i min Drom, at de Skinnende bad dem melde sig ved Porten; og da de havde gjort det, kom der strax nogle til, som saa frem over Porten, nemlig Enoch, Moses og Elias m. fl., til hvem der blev sagt: „Disse Pilegrime er komne fra Fordærvelsens Stad af Kjærlighed til dette Steds Konge,“ og derpaa asleverede enhver af Pilegrimene sit Pas, som de havde faat ved Begyndelsen af sin Rejse; disse Pas blev da bragte ind til Kongen, som efter at have læst dem sagde: „Hvor er Mændene?“ Der blev svaret ham: „De staar udenfor Porten.“ Kongen befalede da at aabne Porten, paa det at de retfærdige Folk, sagde han, som bevarer megen Trofskab, kan komme ind. (Ej. 26, 2.)

Nu saa jeg i min Drom, at disse to Mænd gik ind ad Porten; og se, idet de kom ind, blev de forvandlede og iforte Klæder, skinnende som Guld. Der gik dem ogsaa nogle indode med Harper og Kroner og gav dem til Pilegrimene — Harperne til at prise med og Kronerne til Værestegn. Da horte jeg i Dromme alle Klokkerne i Staden ringe, og der blev sagt til Mændene: „Gaar ind til Herrens Glæde“. Jeg horte ogsaa Mændene selv synge med lydelig Stemme: „Ham, som sidder paa Tronen, og Lammet være Velsignelsen og Prisen og Æren og Kraften i al Evighed!“ (Mat. 5, 13.)

Nu, just som Portene blev aabnede for at indlade Mændene, ligede jeg ind efter dem, og se, Staden skinnede som Solen, Gaderne var belagte med Guld og paa disse gik der mange

De to Skinnende tage Hvidenhed og hvide Sønder og Gødder paa ham og føre ham bort gjennem Riffen.

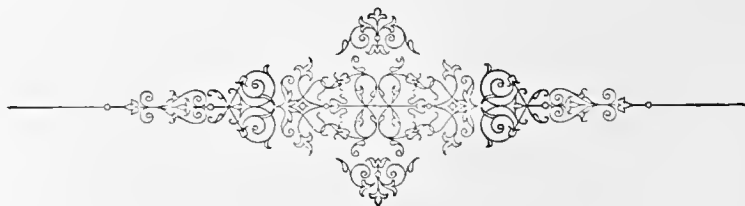

Mennesker med Kroner paa Hovedet og Palmer i Hænderne samt gyldne Harper, hvormed de forkyndte Herrens Pris.

Der var ogsaa nogle, som havde Ringer, og den ene svarede den anden nafladelig og sagde: „Hellig, hellig, hellig er Herren“. (Mat. 4, 8.) Og derpaa lukkede de Porten; men da jeg havde set dette, onskede jeg mig blandt dem.

Medens jeg med Beundring og Forbauselse saa paa dette, vendte jeg Hovedet og fik Øje paa *Uvidenhed*, som kom til *Flodbredden*; men han var snart over, og det uden halv saa megen Vanskelighed, som de to andre maatte kæmpe med. Thi det traf sig saa, at der paa det Sted var en Færgemand, hvis Navn var *Forføngeligt Haab*, som med sin Baad hjalp ham over. Ligesom jeg havde set hine to, saaledes saa jeg ogsaa ham gaa op ad Bjerget for at komme til Porten; men han gik alene, og heller ikke der kom nogen ham imøde med den ringeste Spuntring. Da han var ankommen til Porten, læste han *Indskriften*, som stod derover, og begyndte at banke paa, i den Tanke, at man strax skulde indlade ham; men Mændene, som saa frem over Porten, spurgte ham: „Hvor kommer du fra, og hvad vil du?“ Han svarede: „Jeg har ædt og druffet for Kongens Djue, og han har lært paa vore Gader“. Derpaa spurgte de ham efter hans Pas, for at de kunde vise Kongen det. Han søgte da efter i Barmen, men fandt ikke noget. Da spurgte de: „Har du ikke noget?“ Men Manden svarede dem ikke et Ord. Dette fortalte de Kongen, men han vilde ikke gaa ned og se ham; han befalede kun de to *Skinrende*, som ledsagede *Kristen* og *Haab* fuld til Staden, at gaa ud og tage *Uvidenhed* og binde Hænder og Fodder paa ham og tage ham bort. De tog ham da og førte ham gjennem *Lusten* til den *Dør*, som jeg saa paa Siden af Bjerget og kastede ham derind. Da forstod jeg, at der gaar en Vej til *Helve*, ligesaaavel fra *Himmels Port* som fra *Fordærvelsens Stad*.

Derpaa vaaguede jeg, og se, det var en *Drøm*!

Derpaa vaagnede jeg, og se, det var en Drøm.

Anden Del.

En Pilgrims Vandring.

af

John Bunyan.

En Pilegrims Vandring.

Fremstillet under Figurene af en Drøm.

1. Kapitel.

Belvillige Læsere!

For nogen Tid siden fortalte jeg eder den Drøm, jeg havde om Pilegrimen Kristen og om hans farlige Rejse til det himmelske Land, til Fornøjelse for mig selv og til Gavn for eder. Jeg fortalte eder ogsaa, hvad jeg saa angaaende hans Hustru og Børn, nemlig hvor uvillige de var til at følge med ham paa hans Pilegrimsgang, saa at han nødtes til at gaa alene; thi han turde ikke udsætte sig for den store Fare, han troede at løbe, ved længere at blive hos dem i Fordærvelsens Stad. Han forlod dem derfor, som jeg da fortalte eder, og begav sig paa sin Rejse.

Nu har det truffet sig saa, at jeg paa Grund af mange Forretninger er bleven hindret fra mine sædvanlige Rejser til de Egne, hvorfra han vandrede, og har saaledes hidtil ikke haft Anledning til at erkjendige mig om, hvem han lod tilbage, saa at jeg kunde give eder nogen Beretning om dem. Men da jeg nylig havde noget at afgjøre der i Nærheden, drog jeg atter did. Jeg opflog min Bopæl i en Skov, omtrent en Fjerdingvej derfra, og medens jeg sov, drømte jeg igjen.

Jeg syntes da, at en gammel Mand kom did, hvor jeg laa, og da han skulde gaa et Stykke den Vej, jeg rejste, syntes jeg, at jeg stod op og fulgte med ham. Idet vi nu rejste, talte vi sammen om mangt og meget, som Rejsende plejer at gjøre, og vor Samtale drejede sig blandt andet om Kristen og hans Vandring.

„Hør“, sagde jeg, „hvad er det for en Stad, som ligger nedenfor os paa venstre Side af Rejen?“

Da sagde Skarpsindighed (for saaledes hed han): „Det er Fordærvelsens Stad, et folkerigt Sted, som beboes af lutter verdsligfjædede og ugudelige Mennesker.“

„Jeg troede nok, det var den Stad“, sagde jeg, „jeg har selv engang rejst gennem den og ved derfor, at det er sandt, hvad du siger om den.“

Skarpsindighed. Alltfor sandt; jeg onsker bare, at jeg med Sandhed kunde tale bedre om dem, som bor der.

„Det glæder mig“, svarede jeg, „at mærke, at du er en rettænkende Mand, en, som finder Behag i at høre og fortælle om det gode. Sig mig, har du nogenstunde hørt, hvordan det gik en Mand ved Navn Kristen, som boede i denne Stad, og som for en kort Tid siden begav sig paa Vandring til et højere Land.“

Skarpsindighed. Hørt om ham? Det skulde jeg tro, og tillige om alle de Møjsommeligheder, Sorger, Kamp, Fængslinger, Sukke og Farer, han paa Rejsen maatte udstaa. Desuden kan jeg fortælle dig, at han i vort Land for Tiden er i hver Mandes Mund; ja der findes kun faa, som efter at have hørt om ham og hans Gjerninger, ikke har set at faa fat paa Fortællingen om hans Vandring; og jeg tror jeg tør sige, at denne hans forvovne Rejse har bragt mange til at ønske sig samme Vej. Thi hvorvel han, da han opholdt sig her, ansaaes for en Daare, roses han dog nu, da han er borte, af alle og enhver; for der siges, at han skal leve meget lykkeligt paa det Sted, han er kommen til, ja hos mange, som aldrig har tænkt paa at vove, hvad han har vovet, løber nu Munden i Vand af Begjærlighed efter hans Vinding.

„De kan gjerne tro“, sagde jeg, „at han har det godt, hvor han er, dersom de ellers tror, hvad der er sandt; for nu lever han ved og i Livets Kilde, og har alting uden Sorg og Møje, for saadant findes ikke der. Men sig mig, hvad siger da Folk egentlig om ham?“

Skarpsindighed. Siger? Der siges forunderlige Ting om ham; nogle siger, at han nu gaar i hvide Klæder (Mat. 3, 4; 6), at han har en Guldkjæde om Halsen og en med Perler besat Guldkrone paa Hovedet; andre siger, at de Skinnende, som undertiden viste sig for ham paa hans Rejse, er bleve hans Venner, og at han er ligesaa fortrolig med dem paa det Sted, hvor han er, som her den ene Nabo er med den anden. Desuden forsikrer man, at Kongen paa det Sted, hvor han er, allerede har skænket ham en meget smuk og behagelig Bolig ved Hoffet (Zeph. 3, 7; Luc. 14, 15), og at han hver Dag spiser og drikker, spaserer og taler med ham, saunt nyder Gavn og Velvilje af ham, som er alles Dommer. Endvidere venter nogle, at hans Tyrste, dette Lands Herre, om kort Tid vil komme til disse Egne for at faa vide Marfagen, om de ellers kan angive nogen, hvorfor hans Diaboer, saasnart de mærkede, at han havde besluttet at blive Pilegrim, agtede ham saa ringe

Forfatteren og Dr. Skarpfindig.

og spottede saa meget over ham. (Jud. 14, 15.) Thi man siger, at han nu skal staa saa højt i Anseelse hos sin Fyrste, og at hans Herre og Konge er bleven saa fortornet over al den Naan og Beskjæmmelse, som de viste K r i s t e n, da han blev en Pilegrim, at han vil anse alt som gjort mod sig selv, hvilket ikke er saa meget at undres over, naar man betænker, at det var af lutter Kjærlighed til sin Fyrste at han udsatte sig for saa mange Farer.

„Det tror jeg gjerne“, sagde jeg, „og jeg er glad over at høre det; jeg er glad paa denne stakkets Mands Begne; for nu hviler han fra sit Arbejde (Mat. 14, 13) og hoster med Frydesang, efter at have saaet med Taarer (Sal. 126, 5. 6); han er ogsaa undsluppen sine Fienders Vold og kan ikke længere naaes af dem, som hader ham. Jeg er tillige glad over, at Nygdet om dette er udbredt over det hele Land; thi hvem ved, om ikke det kan bevirke noget godt hos dem, som endnu er tilbage. Arne Stakler! Jeg gad rigtig vide, hvordan det gaar dem“.

S k a r p s i n d i g h e d. Hvem? K r i s t i n d e og hendes Sonner? Det ser ud til, at det vil gaa dem ligesaa godt som K r i s t e n selv; thi skjønt de alle i Begyndelsen var forblindede nok til at spotte over ham og vilde ikke lade sig bevæge hverken ved Taarer eller Bønner, saa er de dog nu ved nærmere at tænke derover, komme paa ganske andre Tanker; ja de har endog pakket alt sammen og er rejste efter ham.

„Det var sandelig en glædelig Nyhed. Men er de da alle rejste, baade Hustruen og Børnene?“

S k a r p s i n d i g h e d. Ja, det er de, og jeg kan tillige fortælle dig hele Sammenhængen, for det traf sig saa, at jeg selv var nærværende, da dette skete, og jeg ved derfor nøje Besked om Sagen.

„Da maa man vel“, sagde jeg, „kunne fortælle det som virkelig sandt?“

S k a r p s i n d i g h e d. Ja, det kan du trygt gjøre; for de har alle, den gode Hustru og hendes fire Gutter, begivet sig paa Pilegrimsvandring; og da vi to, som jeg mærker, kommer til at gaa et godt Stykke Vej sammen, saa vil jeg fortælle dig omstændelig om den hele Sag.

Denne K r i s t i n d e (for det var hendes Navn fra den Dag, hun med sine Børn begav sig paa Pilegrimsrejsen) begyndte, efterat hendes Mand var gaaet over Floden, og hun ikke længere kunde høre roget til ham, at blive meget urolig i Sindet i Forstningen, fordi hun havde mistet sin Mand, og det stærke Kjærlighedsbaand mellem dem var sonderrevet. For du ved, sagde han, at de Gjenlevende af Naturen ikke kan andet end sørge og være bekympede, naar de mindes Tabet af sine Kjære. Savnet af hendes Mand kostede hende altsaa mange bitre Taarer. Men dette var ikke alt, thi K r i s t i n d e begyndte nu at spørge sig selv, om hun ikke ved sin usømmelige Opsørsel mod sin Mand for en Del havde været Marsag i, at hun ikke mere fik se ham, og at han paa denne Maade var bleven hende berøvet. Og nu

Kristinde aabner sit Hjerte for sine Børn.

randt al hendes Haardhed og Ufjærlighed mod ham hende paa engang i Tankerne, hvilket tyngede meget paa hendes Samvittighed. Hun blev desuden meget sonderkønst ved at tilbagefalde i Erindringen sin Mand's dybe Sufte, bitre Taarer og Selvbebrejdelser, og hvorledes hun havde forhærdet sit Hjerte mod alle hans Bønner og fjærlige Dvertalelser til hende og hendes Sonner, at de skulde følge med ham; ja den mindste Ting, som Kristnen havde sagt eller gjort, medens Byrden laa paa hans Ryg, foer nu som et Lyn gjennem hendes Mand og sonderfled hendes Hjerte. Især lod hans forvilede Raab: „Hved skal jeg gjøre for at blive salig?“ nastafelig i hendes Dren.

„Alstens Tanker opstod hos hende.“

Derpaa sagde hun til sine Børn: Mine Sonner, vi er alle fortabte. Jeg har syndet mod eders Fader, og han er borte; han vilde have os alle med, men jeg vilde ikke, og har saaledes ogsaa hindret eder fra at erholde Livet. Ved at høre dette, begyndte Børnene at græde og bad om at maatte faa komme til sin Fader. „D,“ sagde Kristinde, „gid det havde været vor Pod at følge med, da vilde det have gaat os bedre end det nu ser ud til; for om jeg end tilforn troede som en Daare, at eders Faders Uro og Befymring kom af en overspændt Fantasi eller sygelig Tungfærdighed, saa kan jeg dog nu ikke faa det fra mig, at der laa noget ganske andet til Grund for den, nemlig, at Livets Lys var oprunden i hans Sjæl (Jac. 1. 23. 25), hvorved han, som jeg mærker, er indsluppen Dødens Snarer.“ Da brast de atter i Graad og udbrod: „Ak, ve, ve den Dag!“

Den følgende Nat havde Kristinde en Drom; og se, hun saa, at der ligesom blev aabnet et stort Pergamentsblad for hende, hvorpaa alle

hendes Synder stod optegnede. Saare forfækket over dette Syn, raabte hun højt isovne: „Herre, vær mig Synder naadig!“ og hendes Børn horte hende.

Derefter syntes hun at se to meget ildefyndede Mennesker staa ved hendes Seng, og disse sagde: „Hvad skal vi gjøre med denne Kvinde? thi hun raaber baade Nat og Dag om Naade, og bliver hun ved, som hun har begyndt, saa mister vi hende, ligesom vi mistede hendes Mand. — Derfor maa vi paa en eller anden Naade søge at betage hende Tanken paa det tilkommende Liv, for ellers vil det være umuligt at hindre hende fra at blive Pilgrim.“

Hu vaagnede hun, badet i Angstens Sved, og der paakom hende en stærk Skjelven;

men onſider faldt him dog igjen i Sovn. Og da ſyntes him at ſe ſin Mand Kriſten paa et dejligt Sted blandt de Udoeliges Skarer, med en Harpe i Haanden, hvorpaa han spillede for en, ſom ſad paa en Trone med en Regnbue over Hovedet. Him horte ham ogſaa ſige, idet han knælede ned for Gyrtens Fodder: „Jeg takker dig, min Herre og Konge, af ganſke Hjerte for at du har ført mig til dette Sted“. Da udbrød Skaren, ſom ſtod hos, i et Fryderaab og spillede paa ſine Harper; men ingen Levende kunde forſtaa, hvad de ſagde, uden Kriſten og hans Brodre.

Da him den følgende Morgen var ſtaat op, havde bedet til Gud og talet en Stund med ſine Born, bankede en haardt paa Doren, og til denne ſagde him: „Kommer du i Guds Navn, ſaa kom ind“. Dertil ſvarede han: „Amen“, aabnede Doren og hilſede hende med: „Fred være med dette Hus!“ Derpaa ſagde han: „Kriſtinde! ved du, hvorfor jeg er kommen?“ Da rødmede him og ſkjælvede; ogſaa begyndte hendes Hjerte at brænde af Længſel efter at vide, hvorfra han kom, og hvad Budſkab han bragte hende. Han ſagde nu til hende: „Mit Navn er Pøndom, og jeg bor hos den, ſom er i det høje. Paa det Sted, hvor jeg bor, tales der om, at du har Lyſt til at rejſe did; der gaar ogſaa et Rygte om, at du er bekjæret for det onde, du har gjort din Mand, ved at forhærde dit Hjerte mod hans Beje og ved at holde diſe dine Smaa i deres Uvidenhed. Kriſtinde! Barmhertighedens Fader har ſendt mig for at ſige dig, at han er en Gud, beredt til at tilgive, og at han finder Behag i at forlade Synder. Han lader dig ogſaa nu indbyde til at komme til ham, ja til hans eget Bord, hvor han vil føde dig med ſit Huses Fedme og ſkjænke dig din Fader Jakobs Arvedel. Kriſten, din Mand er ogſaa der blandt de mange Tusender og beſkuer ſtedſe det Maſyn, ſom giver alle Beſkuere Liv. Hvor glade vil de ikke alle blive, naar de horer Lyden af dine Godtrin over din Faders Dortærſkel“.

Ved at høre dette ſolte Kriſtinde ſig meget ſkamfuld og bøjede Hovedet mod Jorden. Den Fremmede vedblev: „Kriſtinde! her er ogſaa et Brev til dig fra din Mandſ Konge“. Him tog og aabnede det, og det duftede af den fineſte Vellugt (Høff. 1, 3); tillige var det ſkrevet med gyldne Bogſtaver. Brevets Indhold var, at Kongen vilde, him ſkulde gjøre ligedan ſom hendes Mand, Kriſten, havde gjort, nemlig vandre den Vej, ſom fører til hans Stad, for i al Evighed at kunne bo hos ham. Herved blev den gode Kone ganſke overvældet af ſine Folelſer og raabte til den Fremmede: „Herre, vil du tage mig og mine Born med dig, paa det at ogſaa vi maa kunne tilbede denne Konge?“

Da ſagde den Fremmede: „Kriſtinde! det bitre gaar forud for det ſøde. Førſt maa du, ligesom han, ſom gif foran dig, gaa gjennem megen Trængſel før du kan indgaa til den himmelſke Stad, hvorfor jeg raader dig til at gjøre ſom din Mand, Kriſten, gjorde, nemlig at gaa til den ſnevre Port derhjemme; for den ſtaar ved Begyndelſen af den Vej, du maa gaa, og jeg onſker dig al Lykke paa Rejſen. Tillige raader jeg dig til at lægge dette

Brev i Barmen og at læse i det for dig selv og dine Børn, indtil I kan det udenad; for det er en af de Sange (Sal. 119, 55), som I maa synge, medens I er paa eders Vandring, og I maa tillige fremvise det ved den første Port, I kommer til“.

Nu saa jeg i min Drom, at denne gamle Mand syntes at være meget bevæget, idet han fortalte mig det. Han vedblev dog og sagde: „Derpaa samlede Kristinde alle sine Sømmere om sig og begyndte saaledes at tale til dem: „Mine Børn, jeg er, som I vel har mærket, dybt bekymret over eders Faders Død; dog ikke fordi jeg tviler om hans Salighed, for jeg er nu forvisset om, at han har det godt. Dertil har Tanken paa min egen og eders Tilstand, som jeg i Sandhed tror er elendig, foruroliget mig meget. Ogsaa min ukjærlige Opførsel mod eders Fader i hans Nød tynger nu haardt paa min Samvittighed; thi jeg forherdede baade mit eget og eders Hjerte mod ham og vægrede mig ved at følge med ham paa Pilgrimsvandring.

Tanken paa alt dette vilde nu rent tilintetgjøre mig, hvis det ikke var for den Drom, jeg havde inat, og den Opmuntring, jeg imorges har faaet af denne Fremmede. Kom, mine Børn, lad os pakke sammen og begive os til Porten, som fører til det himmelske Land, paa det vi kan faa se eders Fader og være hos ham og hans Venner i Fred, ifølge dette Lands Lov“.

Børnene brast nu i Graad af Glæde over, at deres Moder var kommen til denne Beslutning. Den Fremmede bod dem derpaa Farvel, og de begyndte at gjøre sig færdige til Rejsen.

Men medens de saaledes var ifærd med at pakke ind, kom der to Kvinder, som var Kristines Naboerster, og bankede paa Døren. Hun sagde nu som før: „Kommer I i Herrens Navn, saa kom ind“. Kvinderne studsede over dette, for saadanne Ord var de ikke vant til at høre fra Kristines Læber. De gik dog ind; men se, de fandt den gode Kone i Begreb med at forlade sit Hus.

De sagde da: „Kjære Naboerster, hvad skal dette betyde?“

Kristinde svarede og sagde til den ældste af dem, som hed Frygtsom: „Jeg skal foretage en Rejse“. (Denne Frygtsom var en Datter af ham, som mødte Kristen paa Bjerget Besværlighed og vilde overtale ham til at vende om af Frygt for Loverne).

Frygtsom. Hvorhen, om jeg tør spørge?

Kristinde. Efter min salig Mand. Og i det samme brød hun ud i heftig Graad.

Frygtsom. Det vil jeg ikke haabe, gode Naboerster, for dine stakkets Børns Skyld; forspild ikke saaledes dit Liv.

Kristinde. Mine Børn følger alle med mig; ingen af dem vil blive tilbage.

Frygtsom. Jeg begriber ikke, hvad eller hvem der kan have bragt dig paa flige Tanker.

Kristinde. Na, Naboerske, vidste du kun hvad jeg ved, vilde du vistnok følge med mig.

Frygtjom. Sig mig, jeg beder dig, hvilken ny Efterretning har bevæget dig til at forlade alle dine Venner og Bekjendte og, drage hen, ingen ved hvor?

Kristinde. Jeg har været saare bekymret siden min Mand's Bortrejse, især siden han gik igjennem Floden; hvad der bedrøver mig mest, er min ukjærlige Opførsel mod ham i hans Nød. Desuden gaar det mig nu som det gik ham: jeg har ikke No, førend jeg begiver mig paa Pilgrimsvandring. Inat drømte jeg, at jeg saa ham. O, var min Sjæl hos ham! Han bor hos Landets Konge, han spiser ved hans Bord, nyder Dugang med de Uddødelige og er bleven skjænket et Hus at bo i, i Sammenligning med hvilket det herligste Palads paa Jorden er at anse som en Svinesti. (2 Cor. 5, 1—4.) Stedets Fyrste har ogsaa sendt Bud efter mig med Posten om en god Modtagelse, dersom jeg vil komme til ham; hans Bud var nylig her og bragte mig et Brev, som indbyder mig til at komme. I det samme tog hun Brevet frem, læste det, og sagde til dem: „Hvad har I nu at sige til dette?“

Frygtjom. Na, hvilken Afjindighed er ikke baade du og din Mand blevene betagne af, som kan bringe eder til at trodsse saa mange Vanffeligheder og Farer. Du maa ndentvil have hørt om, hvad der tilstødte din Mand allerede ved det første Skridt, han gjorde paa sin Vandring, som vor Nabo Haardnakket kan bevidne, for han fulgte et Stykke med ham, ja, det gjorde ogsaa Føjelig, indtil de begge, som floge Folk, blev bange for at gaa videre. Desuden har vi ogsaa hørt om, hvorledes han mødte Løverne, Apoklyon, gik gjennem Dødens Skyggers Dal og meget andet. Heller ikke maa du glemme den Fare, han blev udsat for paa Forsængelighedens Marked; for blev han, som var en Mand, saa haardt anfegtet, hvordan vil det da vel gaa dig, som kun er en svag Kvinde. Betænk ogsaa, at disse fire Smaa er dine Børn, dit Kjøb og dine Ben. Om du derfor end er saa daarlig at ville forspilde dit eget Liv, saa burde du dog for deres Skyld blive hjemme.

Men Kristinde svarede hende: „Frist mig ikke, gode Naboerske, jeg har nu en Skat i Haanden, hvorved jeg kan skaffe mig stor Fordel, og jeg maatte i Sandhed være den største Daare, om jeg ikke vilde benytte mig af Lejligheden. Og hvad alle de Sorger og Farer angaar, som du siger vil møde mig undervejs, saa er det langt fra, at de skal betage mig Modet; de viser mig tværtimod, at jeg er paa den rette Vej. „Det bitre maa gaa forud for det søde,“ hvilket ogsaa vil gjøre det søde endnu sødere. Siden du altsaa er kommen til mit Hus i Guds Navn, saa maa jeg bede dig gaa din Vej og lade mig være i Fred.“

Da begyndte Frygtjom at spotte hende og sagde til sin Selskabsjester, som hed Varmhjertighed: „Kom, Naboerske, lad hende kun skjotte sig selv; hun foragter jo baade vort Selskab og vore Naad.“ Men Varmhjertighed blev staaende og kunde ikke strax bekvemme sig dertil, og det af to Aarsager, først fordi hun inderlig ynkedes over Kristinde og derfor sagde ved sig selv: „Dersom min Naboerske under alle Omstændigheder vil rejse,

da vil jeg følge med et lidet Stykke og hjælpe hende“; og for det andet fordi hun ynkedes over sin egen Tilstand, for hun var bleven greben af Kristindes Ord, hvorfor hun igjen sagde ved sig selv: „Jeg vil tale noget mere med denne Kristinde, finder jeg saa Sandhed og Liv i hvad hun siger, da vil jeg af ganske Hjerte følge med hende.“

Varmhjertighed svarede derfor sin Naboerke saaledes: „Imorges fulgte jeg rigtignok med dig, min Naboerke, for at se til Kristinde, men siden hun, som du ser, staar i Begreb med at sige sit Fødeland Farvel for bestandig, saa har jeg i denne skjonne Morgenstund Lyst til at følge med et lidet Stykke, for at være hende behjelpelig undervejs. (Den anden Grund beholdt hun for sig selv.)

Frygtjom. Nu vel, jeg ser, at du ogsaa har Lyst til at gaa som en Nar, men tag dig kun iagt itide og vær forsigtig. Saalænge vi er udenfor Faren, ved vi, at vi er sikre, men naar vi ubetænksom styrter os i den, er det ikke godt at vide, hvad der kan følge paa. Derved gik Frygtjom bort, og Kristinde begav sig paa Rejsen. Da Frygtjom var kommen hjem, sendte hun Bud efter nogle af sine Naboerker, nemlig Damerne Flaggermusøjne, Ubetænksom, Letsindig, og Bedintet, og saasnart disse var komne til hendes Hus, fortalte hun dem om Kristinde og hendes paatænkte Rejse og begyndte saaledes:

Frygtjom. Da jeg imorges, mine Naboerker, havde lidet at bestille, vilde jeg besøge Kristinde, og da jeg kom til Døren og bankede paa, som Skik og Brug er, svarede hun: Kommer du i Guds Navn, saa kom ind. Jeg gik altsaa ind i den Tanke, at alt stod godt til; men da jeg var kommen ind af Døren, saa jeg, at hun gjorde Anstalter til med sine Børn at forlade Byen. Jeg spurgte hende da, hvad dette skulde betyde, og fik den korte Besked, at hun agtede sig paa Pilegrimsvandring som hendes Mand. Hun fortalte mig ogsaa om en Drom, hun havde havt, og at hun af Kongen i det Land, hvor hendes Mand bor, havde faaet et Brev, hvori han indbød ogsaa hende til at komme derhen.

„Hvad!“ udbrod Bedintet, „mener du virkelig hun vil rejse?“

Frygtjom. Ja, hun vil afsted, der følge hvad der vil deraf, og jeg tror at vide det derpaa, at min væsentligste Grund, hvorfor hun heller skulde forblive hjemme (nemlig alle

„Vel, du har altsaa Lyst til at gaa som en Nar.“

Am Frühlingsstaber.
Am Morgenmorgen, Am Herbsten, Am Verhänd, Am See Amt.

de Trængsler og Gjenvordigheder, som visse vil møde hende undervejs) virkede meget mere paa hende som en Drevstjerner til uden Ophold at begive sig paa Rejsen. Saa meget sagde hun mig ialfald: „Det bitre gaar foran det søde; ja, just derved bliver det søde endnu sødere.“

Flagermusøjne. Na, den blinde, ubesindige Kone, vil hun da slet ikke lade sig advare af sin Mand's Ulykker? Jeg for min Del tror sikkert, at han, om han var her igjen, vilde være glad over at kunne beholde sit Skind helt, og at han ikke østere til ingen Nytte vilde udsætte sig for saa mange Farer.

Ubetænksom lagde ogsaa sit Ord til og sagde: „Vort fra Byen med saadanne fantastiske Sværmerer! For min Part siger jeg Lykke paa Rejsen med hende. Skulde hun blive her og holde fast ved saadanne Tanker, hvorledes vilde nogen da vel komme ud af det med hende? Hun vilde isaaafald enten være tungsindig og ufælskabelig eller tale om Ting, som ingen forstandig gad høre paa; derfor skal jeg vist ikke tage mig hendes Afrejse nær. Lad hende kun gaa, en bedre kan komme istedet. Vor gode gamle Verden er bleven vendt rent op og ned paa ved disse forskruede Hoveder“.

Derpaa tilføjede Letsindig: „Lad det nu være nok med saadant Snak. Igaar var jeg hos Fru Bellyst, hvor vi alle var saa lystige som unge Piger. Thi hvem tror I vel var der? Foruden mig ogsaa Fru Njodslyst samt tre—fire andre, som Hr. Pøssagtig, Madame Urenhed og nogle flere. Vi havde baade Musik og Dans og hvad andet, som tjener til Fornøjelse. I kan tro, Fruen i Huset forstaar sig paa at gjøre Honoris, og Hr. Pøssagtig er en sjelden behagelig Mand.“

---

2. Kapitel.

Kristinde var imidlertid dragen afsted, og Barmhjertig ledsagede hende. Børnene var ogsaa med, og undervejs begyndte Kristinde en Samtale med sin Naboerske. Hun sagde: „Sag maa anse det for en uventet Gavnst, kjære Barmhjertig, at du vil følge mig et lidet Stykke paa Vejen“.

Derpaa svarede den unge Barmhjertig (thi hun var ganske ung): „Dersom jeg bare vidste, at det kunde være til nogen Gavn at følge med dig, saa skulde jeg vist aldrig mere gaa tilbage til Byen“.

„Velan, Barmhjertig“, sagde Kristinde, „lad mit Maal ogsaa være dit; jeg ved meget godt, hvad Enden paa vor Vandring vil blive. Min Mand er paa et Sted, som han ikke vilde forlade, om han saa fik alt det Guld, som findes i Berden, og skjønt du kun gaar efter min Indbydelse, saa vil du dog ikke blive forskudt; den Konge, som har sendt Bud efter mig og mine Børn, er en, som finder Behag i Barmhjertighed. Desuden kan jeg, om du vil, fæste dig og tage dig med som min Tjenestepige, dog skulde vi have alle Ting fælles med hinanden. Følg kun med“.

Barmhjertig. Men hvorledes kan jeg da komme til Wished om, at ogsaa jeg vil blive modtagen der? Hvis nogen, som ved Besked derom, gav mig et saadant Haab, da vilde jeg ikke betænke mig et Øjeblik, men hjulpen af ham, som alene kan hjælpe, drage trostigt afsted, hvor nøjsommelig Vejen end monne være.

Kristinde. Nuvel, kjære Barmhjertig, jeg skal sige dig, hvad du maa gjøre. Følg med mig til den snevre Port, der vil jeg anstille videre Undersøgelse for dig; og dersom du ikke faar nogen Opmuntring, da har jeg ikke noget imod, at du vender tilbage igjen. Jeg skal tillige betale dig for den Godhed, du viser mig og mine Børn ved saaledes at følge med os.

Barmhjertig. Ja, jeg vil gaa did, og finde mig i alt, hvad der maatte tilstøde os undervejs. Herren give kun, at min Skjebne der maa blive afgjort efter den himmelske Konges Barmhjertighed.

Da blev Kristinde inderlig glad, ikke alene fordi hun havde faat en Selskabsfoster, men især fordi det var lykkedes hende at gjøre denne stoffers Pige bekymret for sin Sjels Frelse. De fulgtes saaledes ad, og Barmhjertig begyndte at græde. Da sagde Kristinde: „Hvorfor græder du, min Søster?“

Var m h j e r t i g. Al! Hvo kan andet end jamre og beklage sig, naar han noje vil betænke, i hvilken Tilstand og Forsatning mine stoffers Slægtninger er, som bliver tilbage i vor syndige Stad? Og hvad der end mere forøger min Kummer er, at de slet ingen Undervisning har, ingen Vejleder, som kan fortælle om, hvad der venter dem.

Kristinde. Medlidenshed anstaar Pilegrime; og du græder for dine Venner, ligesom min gode Kristen græd for mig, da han rejste fra os; det gif ham lige til Hjertet, at jeg skulde spotte over ham og ringeagte hans Ord; men hans og vor Herre opsamlede hans Graad i sin Flaske (Sal. 56, 9), og nu hoster baade du og jeg samt disse mine kjære Smaa Frugten og Velsignelsen deraf. Jeg haaber, V a r m h j e r t i g, at disse dine Taarer ikke vil blive spildte; thi S a n d h e d e n har sagt, at „de, som saar med Graad skal høste med Frydefang“. Og at „den, der bærer Sæden, som langsomt (sankes), gaar flux frem og græder; men han skal visseligen komme med Frydefang, naar han bærer sine Neg“. (Sal. 126, 5. 6).

Da sagde V a r m h j e r t i g:

„Mig lede den Højtpriste selv
 Ved Mistandhedens Haan
 Op til hans Port, hans hellige Bierg,
 Som Varn i Ledebaand!

Og lad mig aldrig vige nd,
 Og ej til Siden se,
 Men vandre frem hans Naadevej,
 Hvad mig saa end skal ste!

Han samle til sig alle, som
 Jeg efterlader mig!
 Lad dem af Hjert t bede, Gud,
 Om at tilhøre dig!

Min gamle Ven fortsatte nu sin Fortælling saaledes: Men da Kristinde ankom til Forsagthedens Sump, begyndte hun at blive ængstelig, „for,“ sagde hun, „dette er jo det Sted, hvor min kjære Mand nær var bleven kvalt i Dyndet.“ Hun bemærkede ogsaa, at naattet Kongens udtryffelige Befaling om for Pilegrimenes Skyld at udbedre Grunden paa dette Sted, var den heller bleven værre end bedre. Jeg spurgte den gamle Herre, om det virkelig var sandt, og han sagde: „Ja kun altfor sandt; thi der er mange, som foregiver, at de er Kongens Arbejdere, og siger, at de vil istandsætte Kongevejen, men de bringer kun Skarn og Smuds derhen istedenfor Sten, og saaledes gjør de den endnu daarligere.“ Kristinde og hendes Børn blev derfor staaende her; men V a r m h j e r t i g sagde: „Kom lad os forsøge, men vi maa være meget forsigtige.“ De saa sig nu vel om efter Trapperne, og det lykkedes dem endelig med meget Besvær at komme over. Kristinde var dog mere end en Gang nær bleven siddende fast i Sumpen. Næppe var de komne over, før de syntes at høre en Stemme, som

sagde til dem: „Selig er hun, som troede, thi det skal fuldkommes, som hende er sagt af Herren.“ (Luc. 1, 45.)

Derpaa gik de videre, og Barmhjertig sagde til Kristinde: „Havde jeg et saa vel grundet Haab som du om en kjærlig Modtagelse ved den snevre Port, da tror jeg ikke, at noget som Forsagthedens Sump vilde kunde affrække mig.“

„Godt,“ sagde den anden, „du kender din svage Side og jeg min; og jeg kan forsikre dig, kjære Veninde, at ingen af os vil blive sparet for sin rigelige Del af Gjenverdigheder, inden vi kommer til vor Næjfs Maal. Thi hvor skulde man kunne bilde sig ind, at Folk,

som vi, der tragter efter saa megen Herlighed, og i saa høj Grad misundes denne store Lyksalighed, ikke skulde hjemsoeges af dem, som hader os, med alle optankelige Snarer, Trængsler, Farer og Beskyninger?“

„Kom, lad os forløbe, men lad os være forsigtige.“

mere at banke paa, af Frygt for at Hunden skulde fare løs paa dem. Overvældede af Angst vidste de nu ikke hvad de skulde tage sig for; banke paa turde de ikke af Frygt for Hunden, og vende om turde de heller ikke af Frygt for, at Portneren skulde faa Dje paa dem og blive fornærmet; omfjeder besluttede de igjen at banke paa, og bankede nu meget stærkere end før. Da raabte Portneren indensfor: „Hvem der?“ Idetsamme ophørte Hunden at gjo, og der blev lukket op for dem.

Da højede Kristinde sig dybt og sagde: „Vor Herre maa ikke blive fortørnet paa hans Tjenerinder, fordi de har vovet at banke paa hans fyrstelige Port.“ Da sagde Portneren: „Hvorfra kommer I, og hvad er eders Begjæring?“

Kongens Pafunblæfer.

Kristinde svarede: „Vi kommer fra det Sted, som Kristen kom fra, og i det samme Grinde som han, nemlig med eders nådige Tilladelse at komme ind gjennem Porten paa den Vej, som fører til den himmelske Stad. Jeg har videre, kjære Herre, at berette, at jeg er Kristinde, som har været den henvandrede Kristens Hustru.“

Over dette undrede Portneren sig saare og sagde: „Hvad, er hun nu bleven en Pilgrim, som for kort siden foragtede denne Vandring?“ Da bojede hun Hovedet og sagde: „Ja, og det er ogsaa mine kjære Born bleve.“

Derpaa tog han hende ved Haanden, førte hende ind og sagde: „Lad de smaa Born komme til mig,“ og luffede saa Porten. Da dette var gjort, kaldte han paa en Basunblæser, som var ovenover Porten, for at han skulde underholde Kristinde med Basunens Lyd og med Frydefang og Glæde over, at hun var kommen. Han adløb og blæste i sin Basun, saa at Luften fyldtes med harmoniske Toner. (Luc. 15, 7.)

I hele denne Tid havde Barmhjertig staaet udenfor skjælvende og grædende, af Frygt for, at hun skulde blive forskudt. Men saasnart Kristinde havde faaet Afgang for sig og sine Born, gik hun ogsaa i Forbon for Barmhjertig.

Og hun sagde: „Kjære Herre, jeg har en Veninde, som endnu staaer udenfor, og som er kommen hid i samme Hensigt som jeg; hun er meget nedbøjet, fordi hun, som hun tror, kommer uden at være kaldet, medens jeg har faaet Bud fra min Mands Konge.“

Barmhjertig blev imidlertid meget utaalmodig, thi Minutterne var hende saa lange som Timer, og hun afbrød Kristinde i hendes Forbon ved selv at banke paa Porten, og hun bankede saa stærkt, at Kristinde soer sammen. Da spurgte Portneren: „Hvem der?“ og Kristinde sagde: „Det er min Veninde.“

Han aabnede da Porten og saa ud; men Barmhjertig var falden i Afmagt, thi hun frygtede for at Porten ikke vilde blive opladt for hende.

Derpaa tog han hende ved Haanden og sagde: „Vige jeg byder dig at staa op!“ „O Herre“, svarede hun, „jeg er svag og afmægtig; der er neppe Liv tilbage i mig“. Men han sagde: „Der staaer skrevet: „Der min Sjæl forsmægtede i mig, kom jeg Herren ihu, og min Bøn kom til dig i det hellige Tempel“. (Jonas 2, 8). Frygt ikke, men staa paa dine Fødder, og sig mig, hvorfor du er kommen“.

Barmhjertig. Jeg er kommen efter det, som jeg aldrig er bleven indbudet til at faa, saaledes som Kristinde; thi hendes Indbydelse var fra Kongen selv, min derimod kun fra hende. Jeg er derfor bange for, at jeg er altfor dristig.

Portneren. Lad hun dig om at følge med hende hertil.

Barmhjertig. Ja, og som min Herre ser, er jeg kommen. Og dersom der endnu findes Naade eller Syndsførladelse, saa anraaber jeg dig om, at jeg din stoffers Tjenerinde maa blive delagtig deri.

Da tog han hende atter ved Haanden og forte hende venligt ind, idet han ſagde: „Jeg gaar i Forbon for alle dem, ſom tror paa mig, hvad der ſaa end maa have bevæget dem dertil“. Derpaa ſagde han til de Hoſſtaaende: „Lad Barmhertig ſaa noget at lugte paa for at vække hende af hendes ſlimgt“. Da hentede de lidt Myrrah til hende, hvis Duft bragte hende tillive igjen.

Saaledes blev altsaa Kriſtinde og hendes Børn ſamt Barmhertig modtagne og venligt tiltalte af Herren ved Begyndelſen af Vejen. De ſagde nu endvidere til ham: „Vi angreer vore Synder og anraaber vor Herre om Tilgivelse ſaavelſom om videre Underviſning i hvad vi har at gjøre“.

„Jeg giver Forladelſe“, ſagde han, „ved Ord og ved Gjerning, ved Ord: i Forjættelſen om Tilgivelse, og ved Gjerning: paa den Maade jeg har erhvervet den. Tag det forſte fra mine Læber med et Kys (Hoff. 1, 2.) og det andet, ſom det i ſin Tid vil blive aabenbaret“. (Joh. 20, 20).

Nu ſaa jeg i min Drom, at han taſte længe venligt med dem, hvilket gjorde dem meget glade. Han forte dem ogſaa overſt op paa Porten og viſte dem det, hvorved de var blevne frelſte; tillige fortalte han dem, at de til Troſt igjen vilde ſaa dette Søn at ſe, medens de vandrede paa Vejen.

Han lod dem nu være en Stund alene i en ſkøn Rund, hvor de kom i følgende Sæmtale:
Kriſtinde. O, hvor glad er jeg ikke over, at vi er komne hid.

Barmhertig. Det kan du gjerne være; men jeg har dog iſær Mærſag til at ſpringe højt af Glæde.

Kriſtinde. Jeg troede engang, da vi ſtod udenfor Porten (eſterſom jeg gjentagne Gange havde banket paa, og ingen ſvarede), at al vor Moje var ſpildt, iſær da den fæle Hund bjæffede ſaa græſelig til os.

Barmhertig. Jeg derimod blev meſt bang, da jeg ſaa at du blev ſaa maadig modtagen, og jeg eſterladt udenfor. Nu tænkte jeg, gaar det i Opfyldelſe, ſom ſtaar ſkrevet: „To Kvinder ſkal male paa Kvarnen; den ene ſkal tages, den anden lades tilbage“. (Matth. 21, 41.) Det var ſaavidt jeg kunde holde mig for at raabe hoit: Fortabt! — Jeg fængtede for paany at banke; men da mit Blik faldd paa de Ord, ſom ſtaar ſkrevne over Porten, tog jeg Mod til mig. Jeg tænkte ogſaa, at jeg enten maatte banke paa eller do. Da bankede jeg; men jeg ved næſten ikke hvorledes det gik til, for min Aand kjæmpede mellem Liv og Dod.

Kriſtinde. Ved du virkelig ikke, hvorledes du bankede? Jeg kan forſikre dig, at du bankede ſaa ſtarft, at jeg joer ſammen derved; jeg ſynes aldrig i mit Liv at have hørt en ſaadan Banken; jeg troede ſandelig, at du havde iſinde at bryde ind med Magt eller tage Niget med Storm. (Matth. 11, 12).

Barmhertig. Ak, kunde vel nogen, ſom var i min Forfatning, have gjort

anderledes? Du ved jo, at Døren blev lukket lige for mig, og at der var en styg Hund i Nærheden. Jeg siger, vilde ikke enhver, der var ligesaa forsigt som jeg, have banket paa af alle Dræfter? Men, Kjære, hvad jagde da Herren om min Ubeskedenhed? Var han vred paa mig?

Kristinde. Da han horte din voldsomme Banken, spillede der et ubeskrivelig venligt Smil om hans Læber; jeg tror, at hvad du gjorde, behagede ham; han viste ialfald ikke noget Tegn til det modsatte. Men hvad jeg umdrer mig over, er, at han holder en saadan Hund; havde jeg vidst det før, kunde det sandelig være Spørgsmaal, om mit Mod havde været stort nok til paa saadan Maade at vove mig ud. Men siden vi nu er indenfor, virkelig indenfor, saa er jeg af ganske Hjerte glad.

Barnehjertig. Hvis du vil, skal jeg spørge ham, naar han kommer her igjen, hvorfor han holder en saa hæslig Hund i Gaarden; jeg haaber han ikke tager det ilde op.

„Ja gjer det“, sagde Bornene, „og se du saar ham til at dræbe den; for naar vi gaar herfra, kunde den gjerne bide os.“

Imidlertid kom han til dem igjen, og Barnehjertig faldt ned paa sit Ansigt, tilbød ham og sagde: „Modtag Herre, det Taksigelses-Offer, som mine svage Læber bringer dig“.

Da sagde han: „Fred være med dig, staa op!“ Men hun blev liggende paa Ansigtet og raabte: „Herre du er retfærdig, naar jeg vil trætte med dig; dog maa jeg tale med dig om Rette.“ (Jer. 12, 1.) Hvorfor holder du en saadan fal Hund i Gaarden? Bare ved Synet af den er saadanne Kvinder og Born som vi færdige til at fly fra Porten af Skræk.

Han svarede og sagde: „Denne Hund tilhører en anden; den er ogsaa indeesperret paa en anden Mands Grund, og mine Pilegrime horer kun dens Bjæffen. Den horer hjemme paa den Borg, du ser der i det fjerne, men kommer dog undertiden lige til dette Steds Mure. Den har allerede ved sin forfærdelige Gjeen skræmt mangen ærlig Pilegrim tilbage fra den rette Vej. Dens Herre holder den dog ingenlunde af Venkskab for mig og mine, men tvertimod i den Hensigt at hindre Pilegrime fra at komme til mig og affkrække dem fra at banke paa Porten for at blive indladte. Det har ogsaa hændt, at den har revet sig løs og sønderflidt en og anden, som jeg elskede; men nu bærer jeg alt med Taalmodighed. Jeg bringer ogsaa mine Pilegrime betimelig Hjelp, saa at de aldrig kommer ganske i dens Vold, og saa den ikke kan handle med dem efter sin Hundnatur. Men hvad siger du, min dyrefjæbte, jeg troede aldrig du havde ladet dig skræmme af en Hund, hvor glubst end du vidste den var. Den Tigger, som gaar fra Dor til Dor, udsætter sig heller for en Hunds Tuden og Bjæffen, ja endog for dens Bid, end han gaar glip af en ventet Almisse; og skal en Hund i en andens Gaard — en Hund, hvis Bjæffen jeg lader tjene til Pilegrimes bedste — holde nogen fra at komme til mig? Jeg frelser dem af Lovens Mund og redder min eneste fra Hunds Vold.“ (Sal. 22, 21. 22.)

Da ſagde Barmhjerdig: „Jeg tilſtaar min Uvidenhed; jeg talte om hvad jeg ikke forſtod, og indſer, at du gjør alle Ting vel“.

Derpaa begyndte Kriſtinde at tale om deres Rejſe og at ſpørge eſter Vejen, hvorpaa han gav dem at ſpiſe, vaskede deres Fodder og forte dem paa Vejen, ligesom han tilſorn havde gjort med Kriſten. Og nu ſaa jeg i min Drom, at de alle drog aſted og havde et ſmukt Vejr undervejs.

Da havede Kriſtinde ſin Stemme og ſang:

„Belignet Dag og Stund, da jeg
Mit Pilgrimsliv begyndte!
Og Han, ſom mig til denne Vej
Med hjerlig Luthi ſtyndte!
Belandt: mig længe Røddet drog,
Høft ſent i g ſogte Livet;
Men b' dre ſent end aldrig dog,
Den Triſt mig her b' ev givet. —
Vi ſaa, vor Frygt blev vendt til Tro,
Til ſelig Fryd vor Taare,
Saa af Begyndelſen vi jo
Vor Ende let kan ſpore“.

Paa den anden Side af Muren, ſom indhegnede den Vej, ad hvilken Kriſtinde og hendes Folge ſkulde gaa, var der en Have, og denne Have tilhorte ham, ſom ejede den for omtalte gjoende Hund. Nogle af Havens Frugttræer ſtrakke ſine Grenene over Muren, og da Frugterne var modne og ſaſtige, ſaa plejede de, ſom gif forbi, ofte at plukke deraf og ſpiſe, men til ſin Skade. Saaledes gjorde ogſaa Kriſtindes Born; de glædede ſig over de ſmukke Træer og over Frugten, ſom hang paa dem, begyndte at ryste i Grenene (ſom Born gjerne gjør) for at ſaa fat i Frugten, og ſpiſte derpaa begjærligen deraf. Deres Moder iretteſatte dem rigtignok derfor, men Gutterne lod det dog ikke være.

Da ſagde hun: „Born, I begaar Synd, thi Frugten er ikke vor“. Hun havde dog ingen Anelſe om, at den tilhorte Fienden, ellers ved jeg nok, hun havde været færdig til at dø af Skrak. Men de drog videre, og tænkte ikke mere derpaa.

De var ikke komne længere end et Par Voſſeſkud fra Porten, da de fik Dje paa to Mænd af højt miſtænkeligt Udſeende, hvilke kom ilende mod dem. Kriſtinde og hendes Veninde Barmhjerdig tilhylede ſig ſtrax med ſine Sler, og forſatte med Bornene i Epidſen rolig ſin Vej, indtil de og Mændene tilſidſt ſtodte ſammen. Diſſe gif da los paa Kvinderne, ſom om de vilde omfavne dem; men Kriſtinde raabte: „Holdt! Gaa fredelig eders Vej, ſom ſommeligt er“. Men de to agtede ikke mere paa Kriſtindes Ord, end om de havde været dove, og begyndte at lægge Haand paa dem. Dette opbragte Kriſtinde i den Grad, at hun ſtodte til dem med Fodderne. Ogſaa Barmhjerdig gjorde hvad hun kunde for at holde dem fra Livet. Kriſtinde raabte atter til dem: „Af Vejen med jer! vi har

„Da Kristindes Børn vare meget fornyede over disse Trær, saa blussede de deraf, som Børn almindelig
ere tilbøjelige til“.

ingen Penge at miſte, da vi, ſom I ſer, er Pilgrime, og dertil ſaadanne, ſom lever af gode Menneſkers Velgjorenhed“.

Derpaa ſagde den ene af Mændene: „Det er ikke Penge, vi forlanger af eder; vi kommer bare for at lade eder vide, at derſom I er villige til at foje os i det ubetændelige, vi agter at bede om, ſkal vi gjøre eder til hæderlige Kvinder“.

Da det nu anede Kriſtinde, hvad de mente hermed, gav hun dem til Svar: „Vi vil hverken høre, agte paa eller gjøre, hvad I har ifunde at begjære. Vi har Haſtverk og kan ikke opholde os et Øjeblik; det gjælder Liv eller Dod“. Dermed gjorde hun og hendes Folge igjen Forſog paa at komme forbi dem; men Mændene ſpærrede Vejen, og ſagde: „Vi tragter eder ikke efter Livet; det er noget ganske andet vi vil“.

„Ja, jeg ved det“, raabte Kriſtinde, „I vil have os baade med Legem og Sjæl, derfor er I komne; men vi vil heller do paa Stedet, end lade os fange i eders Snarer og ſaaledes sætte vort evige Vel paa Svil“. I det ſamme ifreg de begge af alle Kræfter: „Mord! Mord!“ — og henſjod ſig ſaaledes under de Love, ſom er givne til Kvindernes Beſkyttelse. (5 Moſ. 22, 23—27). Men Mændene vedblev dog at nærme ſig dem, i den Henſigt at sætte ſin Vilje med Magt igjennem, og de raabte derfor atter om Hjælp.

Da de nu, ſom ſagt ikke var langt fra Porten, gjennem hvilken de var komne, naaede deres Nodſfrig derhen, og nogle af Huſets Folk, ſom gjenkjendte Kriſtindes Stemme, ilede hende ufortøvet tilhjælp. Dog ſer de kunde komme ſaa langt, var Kvinderne haardt i Kvibe, og Børnene ſtod ifrigende og grædende hos. Da raabte en af de tilſeende og ſagde: „Hvad tager I jer for, I Skurke? Vil I forføre min Herres Folk til Synd?“ Han forſøgte ogſaa at gribe dem, men Mændene undſlap ved at ſpringe over Muren ind i den Have, ſom tilhorte den Mand, der ejede den ſtore Hund, og Hunden blev ſaaledes deres Beſkytter. Befrieren gif derpaa hen til Kvinderne, og ſvurgte, hvorledes det var med dem; hvorpaa de ſvarede: „Tak være din Tyrſte, nokſaa vel, kun blev vi noget forſkrækkede. Vi bringer dig ogſaa vor hjerteligſte Tak for den betimelige Hjælp, du har ydet os, uden hvilken vi var blevne overmandede“.

De Mand af miſtænkeligt Udſeende.

Efterat de endnu havde verjet nogle Ord, sagde Befrieren: „Jeg undrede mig meget over, at I som svage Kvinder ikke ved eders Uphold ved Porten bad Herren om en Ledjager; han havde nok strax tilstaaet eder en, og I vilde da ikke været udsatte for disse Trængsler og Farer“.

„Ak,“ sagde Kristinde, „vi var saa opfyldte af vor Ufsalighed, at vi ikke engang tænkte paa kommende Forer; og hvem kunde det desuden falde ind, at der saa nær Kongens Palads skulde ligge saadaane stngge Mennesker paa Tur? Det vilde vistnok have været bedre for os, om vi havde anmodet vor Herre om Ledjagelse; men siden han selv ved, hvad der tjener os til bedste, maa jeg sandelig undres over, at han ikke uopfordret sendte nogen med os.“

Befrieren. Det er ikke altid saa godt ubedt at give noget, for derved kunde Modtageren let komme til ikke at sætte nogen Pris paa det; joles derimod en stærk Trang til noget, da bliver det først ret vurderet af den, som faar det, og da forstaar han først at gjøre den rette Brug deraf. Havde min Herre uopfordret givet eder en Ledjager, da vilde ingen af eder, hvad I nu har saa god Grund til, beklaget eders Forsømmelse ved ikke at bede om nogen. Saaledes tjener alle Ting til det gode og til at gjøre eder mere forsigtige.

Kristinde. Skal vi da kanske gaa tilbage til vor Herre, og idet vi tilstaaer vor Daarskab bede ham om en Ledjager?

Befrieren. Bekjendelsen af eders Forsømmelse skal jeg overbringe ham; at gaa tilbage, er ikke nødvendigt, for overalt, hvor I kommer hen, vil I finde rigtig Forsyning paa alt, hvad I maatte tiltrange, eftersom der i ethvert af de Herberger, som min Herre har ladet indrette for sine Pilegrims Modtagelse, er tilstrækkeligt sørget for, hvad der kan sikre dem mod et hvilket som helst Angreb. Men, som sagt, „han vil lade sig adsporges af dem til at gjøre ved dem dette“. (Ezech. 36, 37.) Og det maa være en ussel Ting, som ikke engang er værd at spørge om. Da han havde sagt dette, forlod han dem og gik tilbage, medens Pilegrimene fortsatte sin Vej.

„Hvilken uventet Skuffelse er ikke dette!“ udbrød nu Barmhjerterig, „jeg stod i den Mening, at al Fare var overstaaet, og at vi aldrig mere behøvede at sørge“.

„Din Ufsyddighed, kjære Søster“, sagde Kristinde, „undskylder dig meget; men hvad mig angaar, da er min Fejl saameget desto større, for jeg anede denne Fare, før vi rejste, og saa mig dog ikke for, som jeg burde og kunde have gjort. Jeg er sandelig meget at dadle“.

Da sagde Barmhjerterig: „Hvorledes kunde du vide dette, for du kom hjemmefra? Kjære, forklar mig denne Gaade“.

Kristinde. Ja, det skal jeg sige dig. Kort før jeg rejste, havde jeg en Nat en Drom derom; jeg syntes jeg saa to Mænd, saa lige disse, som vel muligt, at staa ved Sengen og overlægge, hvorledes de kunde forhindre min Salighed. Jeg skal gjentage deres

egne Ord for dig. De sagde (det var just paa den Tid, da min Sjeleangst var størst): „Hvad skal vi gjøre med denne Kone; thi hun raaber baade Nat og Dag om Naade. Lader vi hende vedblive som hun har begyndt, kommer vi til at miste hende, ligesom vi har mistet hendes Mand“. Dette, ser du, burde have indskjærpet mig Forsigtighed og lært mig itide at se mig for.

„Vel,“ sagde Baruhjertig, „ligesom denne Forfømmelse er bleven Narisag i, at vi indser vor Ufuldkommenhed, saaledes har vor Herre taget Anledning deraf til at aabenbare sin Naades Rigdom: thi han fulgte efter os, som vi har set, ikke fordi vi bad ham derom, men af sin store Kjærlighed, og har befriet os fra dem, som var stærkere end vi“.

3. Kapitel.

Da de nu saaledes havde talt en Stund, nærmede de sig et Hus, som stod ved Vejen, og som var blevet bygget til Herberge for Pilegrime, hvorom der i den første Del af disse Efterretninger om „En Pilegrims Vandring“ udførligere er bleven fortalt. De gik altsaa hen til Huset (Fortolkerens), og da de kom til Døren, horte de Stemmer indenfor i ivrig Samtale. De lyttede efter, og troede at høre Kristinde nævnes ved Navn, thi I maa vide, at der forud for hende var gaaet Rygte om, at hun med sine Børn skulde have begivet sig paa Pilegrimsgang, og man glædede sig her saa meget mere derover, da man havde hørt, at det var Kristens Hustru, hun, som en kort Tid forinden ikke vilde høre tale derom. Pilegrimene stod saaledes stille og horte, hvortledes de gode Folk indenfor roste hende, uden at ane, at hun stod udenfor Døren. Endelig bankede Kristinde paa, som hun forhen havde gjort ved Porten, og da kom der en ung Pige, ved Navn Uskyldig, til Døren og aabnede den; og se, to Kvinder stod der.

Da sagde Pigen til dem: „Hvem vil I tale med her?“ Kristinde svarede: „Vi har hørt, at dette Hus skal være et Herberge for dem, som er blevene Pilegrime, og just saadan er vi, som staar her udenfor Døren; vi be'r derfor om at maatte tage ind her, for Dagen, som du ser, er næsten tilende, og vi vil ikke gjerne gaa videre imat“.

Pigen. Maa jeg spørge om eders Navn, at jeg kan sige min Herre det.

Kristinde. Mit Navn er Kristinde, jeg var Hustruen til den Pilegrim, som for nogle Aar siden rejste her forbi, og disse er hans fire Børn. Denne Pige her er min Veninde og er ogsaa paa Pilegrimsvandring.

Da ilede Ulfkyldig til dem, som sad indenfor, og sagde: „Kan I gjette, hvem det er, som staar udenfor Doren? Det er ingen anden end Kristinde med sine Børn og sin Veninde; de vil alle ha' Herberge her.“ Da sprang de højt af Glæde og gik for at fortælle deres Herre det. Denne kom da til Doren, saa paa Kristinde og sagde: „Er du den Kristinde, hvem den gode Mand Kristen efterlod, da han drog paa Pilegrimsvandring?“

Kristinde. Ja, jeg er den Kvinde, som var saa haardhjertet, at hun ringeagtede sin Mands Befyhninger og lod ham tiltræde sin Rejse alene, og disse er hans fire Børn; men nu er ogsaa jeg kommen, for jeg er vis paa, at denne Vej er den ene rette.

Ulfkyldig.

Fortolkere. Det er altsaa fuldkommet, hvad der staar skrevet om den Mand, som sagde til sin Son: „Gaf hen, arbejd idag udi min Vingaard,“ og han svarede sin Fader og sagde: „Fader, jeg vil ikke,“ men derefter angrede det ham, og han gik hen. (Matth. 21, 28. 29.)

Da sagde Kristinde: „Saaledes er det, Amen! Gud lade dette Ord gaa i Opfyldelse paa mig, og give, at jeg tilsidst maa findes i Fred med ham, uden Plet og Lyde.“

Fortolkere. Men hvorfor staar du da udenfor Doren? Kom ind, du Abrahams Datter; vi talte just om dig, for vi havde alt faat Efterretning om, at du var bleven Pilegrim. Kom ind, Børn, kom ind, du Pige, træd nærmere. Saaledes optog han dem i Huset.

Da de nu var komne indenfor, bad man dem sidde ned og hvile sig; derpaa kom de, hvis Pligt det var at opvarte Pilegrime, ind i Stuen

for at se til dem. Og alle frydede sig over, at Kristinde var bleven Pilegrim. De glemte heller ikke Børnene, men klappede dem venligt paa kinden til Tegn paa en hjertelig Modtagelse. De viste sig ogsaa hjærtelig mod Barmhjertig og bød dem alle velkomne i deres Herres Hus.

Efter en Stund tog Fortolkere dem, da Aftensmaaltidet endnu ikke var færdigt, ind i sine betydningsfulde Sale, og viste dem, hvad Kristindes Mand tidligere havde set. Her saa de altsaa Manden i Buret, Manden, som havde haft den frygtelige Drøm, Manden, som banede sig Vej gjennem sine Fiender, og Portrætet af ham, som er større end alle, samt de øvrige Ting, som var Kristen saa gavnlige.

„Manden, der kun ser mod Jorden, ubekymret om den gyldne Krone over ham.

Saa snart dette var gjort, og efterat Kristinde og hendes Folge en Tidlang havde tænkt over hvad de havde set, tog Fortolkeren dem igjen tilside og førte dem først ind i et Værelse, hvor der var en Mand med et Moggreb i Haanden, der saa bestandig ned for sig. Der stod ogsaa en over hans Hoved med en himmelsk Krone i Haanden, og tilbød ham denne Krone for Moggrebet; men Manden saa hverken op eller agtede paa ham, men blev ved at rage til sig Straa, Spaaner, og Stovet paa Jorden.

Da sagde Kristinde: „Jeg tror nogenlunde at vide Betydningen heraf; det forestiller et Verdensmenneske, ikke sandt gode Herre?“

Fortolkeren. Ganske rigtig, og Moggrebet betegner hans fjedelige Sind. Og at du ser ham anstrenge sig for at sammenrage Straa, Spaaner og Stovet paa Jorden, heller end at gjøre, hvad den siger, som kalder paa ham ovenfra, — det skal vise dig, at Himmelen for nogle ikke er andet end en Fabel og et Spind, og at de herværende Ting gjelder hos saadanne for de ene væsentlige. Nu, at der videre blev vist dig, at Manden kun vendte sine Blikke nedad, da skal det lære dig, at naar det jordiske først har faaet Magt over Menneskenes Sind, da bortvender det deres Hjerter aldeles fra Gud.

Da udbrød Kristinde: „O, bevar mig for dette Moggreb!“

„Den Bon,“ sagde Fortolkeren, „bruges nuomstunder saa lidet, at den næsten er bleven rusten. „Giv mig ikke Rigdom!“ (Ordspr. 30, 8), bedes neppe af en blandt ti tusen. Straa, Spaaner og Stov er de store Ting, som man nu tragter efter.“

Da græd Kristinde og Barmhjertig og sagde: „Åh, det er desværre kun altfor sandt.“

Efterat Fortolkeren havde vist dem dette, førte han dem ind i det bedste Værelse i Huset — et i Sandhed smukt Værelse — og bad dem se sig omkring, om de muligens der skulde blive noget vaer, som kunde belære dem. Da saa de sig allesteder om, thi der var ikke noget andet at se, end en stor Edderkop paa Væggen, og den lagde de ikke Mærke til.

Da sagde Barmhjertig: „Herre, jeg ser ikke noget,“ men Kristinde sang.

„Men,“ sagde Fortolkeren, „se dig om igjen.“ Dette gjorde hun, og sagde derpaa: „Der er ikke noget andet, end en styg Edderkop, som hænger ved Væggen.“ Da sagde han: „Er der kun en Edderkop i hele dette store Værelse?“ Da stod Taarerne Kristinde i Djene, thi hun havde en herlig Fatteevne, og hun sagde: „Nej, Herre, der er mere end en, og det saadanne, hvis Gift er langt skadeligere end dens,“ Fortolkeren smilede da venligt til hende og sagde: „Du har jagt sandt.“ Dette fik Barmhjertig til at rødme og Børnene til at skjule sine Ansigter, thi nu begyndte de alle at forstaa Gaaden.

Fortolkeren sagde derpaa videre: „Edderkoppen tager fat paa med Hænderne, som I ser, og er i en Konges Paladsjer“. (Ordspr. 30, 28.) Og i hvilken Hensigt er dette vel blevet optegnet, naar det ikke er for at vise eder, at hvor fulde af Syndens Gift I end

er, kan I dog ved Hjælp af Troens Haand holde fast ved og bo i det bedste Værelse, som er i Kongens Hus heroventil?"

„Jeg tænkte ogsaa noget lignende“, sagde Kristinde, „men jeg vilde dog paa ingen Maade ganske have kunnet fatte Betydningen deraf. Jeg troede, at vi var som Edderkoppe, forsaavidt vi saa ud som hæslige Skabninger, hvor skjonne Værelser vi end befandt os i; men at vi af denne Edderkop, denne stygge, giftige Skabning, skulde lære at øve Troen, det faldt mig aldrig ind, og dog har den, som jeg ser, taget fat paa med Hænderne og opholder sig i det bedste Værelse i Huset. Gud har ikke skabt noget forgjeves“.

Da syntes de alle at være glade og fornøjede, men Taarerne stod dem dog i Øjnene, og de saa paa hverandre og bukkede sig for Fortolkeren.

Denne tog dem nu med sig ind i et andet Værelse, hvor der var en Høne med Kyllinger, hvilke han bad dem at lægge Mærke til en Stund. Da gik en af Kyllingerne hen til Drillekarret, og hver Gang den drak, løftede den Hoved og Øjne op mod Himmelen. „Se kun“, sagde han, „hvad denne lille Kylling gjør, og lær af den at kjende, hvorfra alle gode Gaver kommer, idet I med et Blik opad modtager dem. Se dog endnu engang derbort“, sagde han, „og vær opmærksomme“. Dette gjorde de og mærkede da, at Hønen omgikkes sine Kyllinger paa fire forskellige Maader. 1) Den havde en Maade at kalde paa, som den hele Dagen igjennem bruger; 2) den havde en særegen Maade at kalde paa, som den kun undertiden betjener sig af; 3) den havde en Rugestemme; og 4) den havde et Varselskrig. (Matth. 23, 37.)

„Sammenlign nu“, sagde han, „denne Høne med eders Konge og disse Kyllinger med hans lydige Tjenere: ganske ligesom den første, har ogsaa han sine forskellige Maader at omgaaes sit Folk paa. Ved sin almindelige Ralden giver han intet; ved sin særegne Ralden har han altid noget at give; han har ogsaa en Rugestemme for dem, han dækker med sine Vinger, og endelig har han et Varselskrig for at gjøre Allarm, naar Fienden nærmer sig. Jeg anfaa det for tjenligt, mine Kjære, at føre eder til det Sted, hvor saadanne Ting er at se, efterfom de selv for Kvinder er lette at forstaa“.

„O Herre“ sagde Kristinde, „lad os endelig faa se noget mere“. Han tog dem da med sig ind i et Slagterhus, hvor Slagteren var ifærd med at dræbe et Faar, og se, Faaret laa ganske stille og led taalmodigt Døden. Da sagde Fortolkeren „Al dette Faar kan I lære at lide taalmodig, og uden Rnur og Klage at taale Uret af andre. Se, hvor roligt det lider Døden og hengiver sig uden Modstand. Eders Konge kalder eder sine Faar“.

Derpaa viste han dem ind i sin Blomsterhave, hvor der var en stor Mangfoldighed af Blomster, og sagde: „Ser I alle disse Blomster?“ Kristinde svarede: „Ja“. Da sagde han videre: „Læg Mærke til, hvor forskellige Blomsterne er i Størrelse og Art, i Farve, Lugt

og Egenskaber; nogle har Fortrin fremfor andre; men der, hvor Gartneren har plantet dem forbliver de og strider ikke med hverandre om Forrangen.

Endelig førte han dem ud paa en Ager, som han havde besaaet med Hvede og Havre, og da de med Forundring blev vaer, at alle Agerne var afskaarne, og at kun Straaet var tilbage, sagde han: „Denne Ager blev gjødslet, plojet og tilsaaet, men hvad skal der vel gøres med en saadan Grode?“ Da sagde Kristinde: „Brænde en Del deraf og bruge det øvrige som Gjødning“. Da sagde Fortolkereu videre: „Det er altsaa Frugt, som I fordrer, og fordi den mangler, fordommer I Straaet til Ilden og til at trædes under Fodder. Se til, at I derved ikke fordommer eder selv“.

Idet de nu vendte tilbage fra Ageren, saa de en liden Rødkjælke med en stor Edderkop i Næb. „Se der“, sagde Fortolkereu. De saa, og Varmhjertig undrede sig, men Kristinde sagde: „Hvilken Nedværdigelse er ikke dette for en saa suuk liden Fugl som Rødkjælken er, — en Fugl, som fremfor de fleste andre elsker Menneskenes Selskab! Jeg stod i den Mening, at den levede udelukkende af Brodsmuler og andet uskadeligt. Jeg vil aldrig mere kunne synes om den som før“. Fortolkereu svarede: „Denne Rødkjælke er et passende Billede paa mange Bekjendere, thi ligesom den, synes ogsaa de at have en suuk Stemme, en skøn Farve og en god Dpforsjel; det ser ogsaa ud, som om de nærer en stor Kjarlighed for sandede Gudsfrygtige, og at de fremfor alle andre slutter sig til dem af Lyst til deres Selskab, — som om de ønske at nærer af den Frommes Krummer. De foregiver ogsaa, at de af denne Grund søger de Gudsfrygtiges Hus og gaar flittig i Kirke; men naar de er for sig selv, da kan de fange og fortære Edderkoppe ligesom Rødkjælken, da forstaar de godt at forandre Diæten, at mætte sig af Uretfærdighed og nedsluge Synd som Vand.“

Da de var komne tilbage til Huset, og Aftensmaaltidet ikke var ganske færdigt, bad Kristinde paany Fortolkereu om at vise eller fortælle dem noget nyttigt og opbyggeligt.

Da begyndte Fortolkereu og sagde: „Jo federe Svinet er, desto mere holder det af at vælte sig i Skarnet: jo federe Dren er, desto lystigere gaar den til Slagterbanken, og jo sundere den Starke er, desto mere tilbøjelig er han til det onde.“

I Kvinden bor der en Lyst til at gaa net og pyntet, og det er ogsaa en herlig Ting at kunne prydes med det, som i Guds Djuce er kosteligt.

Det er lettere at vaage et Par Nætter, end at sidde oppe hele Naret igjennem; saaledes er det ogsaa lettere at begynde sin Bekjendelse godt, end troligen at holde ud indtil Enden.

Enhver Skipper vil i en Storm først kaste det overbord, som er af mindst Værdi; men hvem vil strax kaste ud det bedste? Bugen uden den, som ikke frygter Gud.

En liden Læk kan sankt et stort Skib, og en liden Synd kan styrte Sjelen i Fordærvelse.

Den, som glemmer sin Ven, er utaknemmelig mod ham; men den, som glemmer sin Frelser, er ubarmhertig mod sig selv.

Den, som lever i Synd, og dog haaber at blive salig, er lig den, der faar Ufrud, og venter at fylde sine Lader med Hvede og Byg.

Vil nogen føre en retskaffen Bandel, han have sin Dødsstund bestandig for Øje.

Unde Indskydelser og et ustadigt Sind viser, at Synden er virksom i Verden.

Derjom Verden, som Gud agter saa riige, skattes saa højt af Menneskene, hvad maa da ikke Himmelen være, som Gud priser?

Naar vi saa nødig vil forlade dette Liv, som bliver hængsøgt af alle slags Trængsler og Ulykker, hvorledes vil det da ikke blive med Livet heroventil?

Enhver forstaar at paaskjønne Menneskenes Godhed; men hvem er det vel, der priser Guds Godhed, som han bør.

Vi sidder fjelden tilbords, uden at vi jo levuer noget; saaledes er der ogsaa i Jesus Kristus mere Fortjeneste og Nødsærdighed, end hele Verden har nødig.

Da Fortolkeren havde sagt dette tog han dem atter ud i Haven og viste dem et Træ, som var raaddent indvendig, men som ifkedestomindre voxede og havde et smukt Lov. Da sagde Barmhertig: „Hvad skal dette betyde?“ „Dette Træ“, svarede han, „hvis ydre er smukt, og hvis indre er raaddent, kan sammenlignes med mange af dem, som er i Guds Have, med saadanne nemlig, som med sin Mund forklynder Guds Ære, men som i Virkeligheden ikke gider gjøre noget for ham; hvis Lov er smukt, men hvis Hjerte ikke dner til andet end Louder i Djævelens Fyrtoj“.

Nu var Aftensmaaltidet færdigt, Bordet stod dækket, og Retterne blev bragte ind; de satte sig derfor alle og begyndte at spise, efterat man først havde læst for Maden. Og ifølge Fortolkerens Skik at opvarte sine Gjester med Musik under Maaltidet, begyndte nu hans Skalde at spille. Der var ogsaa en, som sang, og hans Stemme var i Sandhed smuk. Saaledes lod Ordene:

„Min Hjelp alene Herren er,
Han selv mig søde vil.
Kan jeg vel savne noget da
Af hvad jeg tranger til?“

Da Sangen og Musikken var tilende, spurgte Fortolkeren Kristinde om, hvad der først havde bevæget hende til at føre et Pilegrimsliv. Kristinde svarede: „Først var det Tabet af min Mand, som gik mig til Hjerte; men dette var kun naturlig Sorg. Dernæst kom jeg til at tænke paa hans Bekymringer og hans Pilegrimsvandring, og hvor haardt og ukjærligt jeg havde opført mig mod ham. Saaledes blev jeg greben af Samvittighedens Angest, og Bevidstheden om mine store Synder vilde have styrtet mig i Fortvilelse,

havde jeg ikke i rette Tid havt en Drøm om min Mands uværende Lykke, samt faat et Brev fra Kongen i det Land, hvor min Mand bor, som indbod mig til at komme til ham. Denne Drøm og dette Brev virkede begge saa kraftigt paa min Sjæl, at jeg ikke kunde andet end blive Pilgrim.

Fortolkere n. Men var der ingen, som forsøgte at hindre dig fra at rejse?

Kristi n d e. Jo, en af mine Naboerster, en Fru Frygt som (hun er i Slægt med ham, som vilde overtale min Mand til at vende tilbage af Frygt for Lovern); hun skjældte mig ud for en Daare, fordi jeg agtede at vove mig ud paa en, som hun kaldte det, saa fortvilet Næjse; hun gjorde ogsaa alt hvad hun kunde for at affrætte mig fra mit Forsæt, nemlig ved at minde mig om al den Møje og Besvær, som min Mand maatte idholde; men jeg stod dog imod, og det uden at det just kostede mig meget. Derimod har en Drøm, jeg havde om to onde Mennesker, der, som jeg troede, raadsløg med hinanden om hvorledes de paa Næjsten skulde kunne mistede mig og føre mig i Fordærvelse, skaffet mig meget at bestille; ja, jeg kan endnu ikke lade være at tænke derpaa; ved hvert Menneske, jeg møder, opstaar den Frygt hos mig, at det muligens er dem, som vil gjøre mig Fortræd og føre mig paa Afvej. Ja, jeg kan nok fortælle dig, Herre, skjønt jeg ikke vil, at enhver skal vide det, at vi undervejs mellem dette Sted og Indgangsporten begge er bleve anfalne og var i en saadan Snibe, at vi tilsidst maatte raabe: „Mord!“ Og de to, som anfaldt os, liguede fuldkommen de to, jeg saa i min Drøm.

Da sagde Fortolkere n: „Din Begyndelse er god, din Ende vil blive endnu bedre“. Derpaa vendte han sig til Varmhjer t i g med de Ord: „Og du, Kjære, hvad har bragt dig til at komme hid?“

Da rødmede Varmhjer t i g og skjalv og fornaaede en Tidlang ikke at frembringe et Ord.

Da sagde Fortolkere n: „Vær ikke bange, men tro og tal frimodigt“.

Hun begyndte da og sagde: „Dprigtig talt, min Herre, saa er Mangel paa Erfaring Grunden til, at jeg helst tier, og den lader mig ogsaa frygte for, at jeg tilsidst vil komme tilfort. Jeg har ikke noget at fortælle om Syner og Drømme, som min Veninde; ej heller ved jeg, hvad det vil sige at være bedrøvet over, at man har ringeagtet gode Paarørendes Raad“.

Fortolkere n. Hvad var det da, Kjære Barn, som bragte dig til at handle saaledes, som du har gjort?

Varmhjer t i g. Da vor Veninde just var ifærd med at pakke sammen for at forlade Byen, gik jeg og en anden tilfældigvis hen for at besøge hende. Vi bankede som sædvanlig paa Døren og traadte ind; og da vi saa, hvad hun foretog sig, spurgte vi hende, hvad det skulde betyde; hun svarede, at der var sendt Bud efter hende, at hun ufortøvet maatte begive sig til sin Mand; og derpaa fortalte hun os, at hun idrømme havde set sin Mand bo-

paa et herligt Sted blandt de Udødelige, med en Krone paa Hovedet, spillende paa Harpe, spisende og drifkende ved sin Tyrstes Bord og syngende Lovsange for ham, fordi han havde ført ham did. Nu, medens hun fortalte os om disse underfulde Ting, var det, som om mit Hjerte brændte af Længsel, og jeg lovede højtidelig ved mig selv: Er dette sandt, da vil jeg forlade Far og Mor og Fødeland for at følge, om det bliver mig tilladt, med Kristinde. Jeg spurgte hende altsaa videre, om hvorvidt det virkelig var sandt, og om hun havde noget imod, at jeg fulgte med; for nu indsaa jeg, at der ikke længere kunde være Tale om at blive i vor Stad, naar man ikke vilde udsætte sig for den visse Undergang. Dog tiltraadte jeg Rejsen med tungt Hjerte, ikke fordi jeg var uwillig til at gaa, men fordi saa mange af mine Slægtninger blev tilbage. Og nu er jeg kommen med længselsfuldt Hjerte og vil, om det bliver mig foruødt, følge med Kristinde til hendes Mand og Konge.

Fortolkeren. Din Beslutning var god, thi derved har du vist din Tro paa Sandheden; du er en Ruth, som af Njarlighed til Noomi og til Herren hendes Gud forlod Fader, Moder og Fødeland for at drage hen til et Folk, som hun tilforn ikke kjendte. „Herren betale din Gjerning! og din Løn skal være fuldkommen fra Herren, Israels Gud, til hvem du er kommen, for at være tryk under hans Vinger“. (Ruth 2, 12).

Maaltidet var nu tilende, og der blev truffen Anstalter for Matten; Kvinderne fik hver sin Seng, og Børnene saa sammen. Da Barmhjerterig var kommen tilfængs, fik hun ikke sove af lutter Glæde, thi nu frygtede hun ikke længere som tilforn for at hun tilsidst vilde blive forskudt. Saa laa hun da og priste og velsignede Gud, som havde været hende saa naadig.

Om Morgenen stod de op med Solen og gjorde sig færdige til Afrejsen; men Fortolkeren vilde, at de skulde tove en Stund, „thi“, sagde han, „I maa gaa herfra som det somner sig“.

Han raabte da paa Pigen, som først havde luffet op for dem, og sagde: „Følg dem ned i Haven til Badet, at de der kan vaske sig rene for det Støv og Smuds, som har lagt sig paa dem undervejs. Uskyldig viste dem altsaa ned i Haven, førte dem hen til Badet, og bad dem vaske og rense sig der, da hendes Herre forlangte, at alle, som var paa Pilegrimsvandring og tog ind paa dette Sted, skulde gjøre saa. De gik da ind og vaskede sig, baade de og Børnene, og da de kom ud igjen af Badet, var de ikke alene rene og forfriskede, men følte sig tillige styrkede i alle sine Lemmer. Ved sin Tilbagekomst var de ogsaa ganske anderledes at se til, end da de gik did for at vaske sig.

Da de nu kom tilbage igjen fra Haven, blev de modtagne af Fortolkeren, der sagde, idet han betragtede dem: „Skjonne som Maanen!“ Derpaa forlangte han Signetet, hvormed han plejede at fætte et Mærke paa alle dem, som blev toede i hans Bad. Det blev bragt, og han fættede da Mærket paa dem, for at de af samme kunde kjendes overalt, hvor de

fom hen. Nu, dette Segl var Indholdet og Summen af det Paaskelam, som Israels Born spiste, da de drog ud af Egyptens Land; og Mærket blev sat mellem Djuene. Det bidrog meget til at forhøje deres Skjønhed, thi det var en Prydelse for deres Ansigter; det gav dem ogsaa et alvorligere og værdigere Udseende, og gjorde, at deres Anslyn lignede mere Englenes. (2 Moj. 13, 8—10.)

Derpaa sagde Fortolkereu atter til Pigen, som opvartede Kvinderne: „Gaa ind i Klædekammeret og tag Klæder frem til disse Folk“. Hun gik og hentede hvide Klæder, som hun lagde ned for ham, og disse bød han dem iføre sig. Klæderne var af det fineste Linned, hvide og rene. Da Kvinderne var blevne saaledes prydede, syntes de at indgyde hinanden en hellig Udsættelse, thi ingen af dem blev vaer hos sig selv den Herlighed, som de saa hos de andre. Den ene begyndte derfor at agte den anden højere end sig selv. Du er skjønnere end jeg, udbrod den ene; du er langt yndigere end jeg, sagde den anden. Ogsaa Bornene var forundrede ved at se, hvad man havde gjort ved dem.

Fortolkereu raabte nu paa en af sine Tjenere, ved Navn Behjerttet, bad ham tage Sværd, Hjelms og Skjold, og sagde: „Tag disse mine Dotre med dig og bring dem til det Hus, som heder Skjønhed, hvor de hernæst vil komme til at hvile“. Behjerttet tog da sine Vaaben og gik foran Pilgrimene, og Fortolkereu bad Gud være med dem paa Rejsen. Ogsaa Husfolkene onskede dem alt godt, idet de skiltes fra dem. Derpaa fortsatte Pilgrimene sin Vej og sang:

„Hvor meget herligt her vi saa
Paa dette skønne Sted!
Vi stedse tænke vil derpaa,
Opbygge os derved
Ej Ljet kildredes ved Glaus,
Ved broget Flitterpragt;
Men Sjelen greb den dybe Sans,
Som i det alt var lagt!
Sa han, som grov i Skarnet hist,
Til Hjerttet talte smukt,
Og Træet selv paa raadne Kvist,
Bar god og gavnlig Frugt.
Se derfor denne Værdom bør,
Staa præget i vort Sind:
En Daare er, hvo dømme tør
Af Tingens ydre Skin!“

Behjertet.

4. Kapitel.

Nu saa jeg i min Drom, at de drog videre med *Behjerttet* i *Spidsen*, indtil de kom til det *Sted*, hvor *Kristens* *Byrde* faldt af hans *Ryg* og rullede nedover i en *Grav*. Her stansede de en *Stund* og lovede *Gud*. „Du kommer jeg atter,“ sagde *Kristinde*, „til at tænke paa, hvad der blev os sagt ved *Porten*, nemlig, at vi maatte have *Tilgivelse* baade ved *Ord* og *Gjerning*; ved *Ord*, d. e. i *Kraft* af *Forjættelsen*, ved *Gjerning*, d. e. i *Kraft* af noget *fuldbyrdet*. Nu, hvad *Tilgivelse* ved *Ord* — i *Kraft* af *Forjættelsen*, er, det ved jeg nogenlunde, men hvad det vil sige at erholde *Tilgivelse* ved *Gjerning* — i *Kraft* af noget *fuldbyrdet*, det, gode *Behjerttet*, vil vel du kunne sige; og er du derfor kanske saa god at belære os derom.“

Behjerttet. *Tilgivelse* ved *fuldbyrdet* *Gjerning*, det er *Tilgivelse*, som en har erhvervet for en anden, der tiltrænger den — ikke i *Kraft* af sin egen *Person*, men — som en har sagt — „i *Kraft* af den *Gjerning* jeg har *fuldbyrdet*.“ Jeg skal gjøre dette ret tydeligt for eder. Den *Tilgivelse*, som du, *Barnehjertig*, og *Bornene* har erholdt, den er bleven erhvervet af en anden, nemlig af ham, som indløb eder ved *Porten*. Og han har erhvervet den paa en dobbelt *Maade*: han har gjort *Retfærdigheden* *Fyldest* for at kunne iføre eder dermed, og han har udgydt sit *Blod* for at kunne to eder deri.

Kristinde. Men naar han saaledes giver sin *Retfærdighed* til os, hvad har han da til sig selv?

Behjerttet. Han har mere *Retfærdighed* end *I* tiltrænger eller han selv har *nødig*.

Kristinde. Kjære, forklar os hvorledes dette er at forstaa.

Behjerttet. Zunderlig gjerne, men jeg maa strax i *Begyndelsen* lade eder vide, at den, om hvem der nu skal blive *Tale*, er uden *Lige*. Han har to *Naturer* i en *Person*, lette at gjøre *Forfjæl* paa, nemlig at adskille. Til enhver af disse *Naturer* henhører der en særskilt *Retfærdighed*, som er saa væsentlig en *Betingelse* for den *Natur*, til hvilken den horer, at det vilde være ligesaa let aldeles at ophæve denne *Natur* som at adskille den fra dens *Retfærdighed*. *I* disse *Retfærdigheder* kan vi derfor ikke blive delagtige paa saadan *Maade*, at begge eller den ene skulde tillægges os for derved at gjøre os *retfærdige* og *følgelig* *berettigede* til at erholde det *evige* *Liv*. Men der gives endnu en anden *Retfærdighed*, som denne *Person* har, og som er en *Følge* af, at disse *tvende* *Naturer* er forenede i ham; og det er ikke *Guddommens*

Retfærdighed i Modsatning til Manddommens; og heller ikke Manddommens Retfærdighed i Modsatning til Guddommens, men en Retfærdighed, som beror paa begge Natursers Forening, og som gjerne kan kaldes den Retfærdighed, som er nødvendig for at gjøre ham skicket til det af Gud ham overdragne Mæglerembede. Skiller han sig ved den første Retfærdighed, da skiller han sig ved sin Guddom; skiller han sig ved sin anden Retfærdighed, da skiller han sig ved sin Manddoms Renhed; men skiller han sig ved sin tredje Retfærdighed, da skiller han sig ved den Fuldkommenhed, som gjør ham skicket til hans Mæglerembede. Han har altsaa foruden sin Guddoms og sin Manddoms Retfærdighed endnu en tredje, som bestaar i Lydighed mod og Fuldhjerdelse af en aabenbaret Vilje, en Gjerning, hvortil Guddommens og Manddommens Forening var nødvendig, og denne Retfærdighed er det han iserer Syndere og skjuler deres Synder med. Derfor staar det ogsaa skrevet: „Thi ligesom ved det ene Menneskes Ulydighed de mange er bleve Syndere, saa skal ogsaa de mange vorde retfærdige ved den enes Lydighed.“ (Roma. 5, 19.)

Kristinde. Men har da de andre Retfærdigheder slet intet Værd for os?

Behjertet. Jo; thi hvorvel de væsentlig hører til begge hans Naturer og til hans Embede og følgelig ikke kan meddeles andre, saa er det dog, som jeg har sagt, i Kraft af dem, at den retfærdiggjørende Retfærdighed bliver virksom til Menneskenes Frelse. Hans Guddoms Retfærdighed giver hans Lydighed Værd, og hans Manddoms Retfærdighed, d. e. hans Retfærdighed som Menneskenes Stedsfortræder, giver hans Lydighed Kraft til at retfærdiggjøre Syndere, og den Retfærdighed, som beror paa begge disse Retfærdigheders Forening, den har Kraft til at udføre det Verk, for hvilket den var bestemt. At begge Naturer, den guddommelige og den menneskelige, møder sammen i en Person, det gjør, at hver af disse Natursers Verk medrette kan tilskrives Personen. Derfor er alle Guds Egenskaber i Gudmennesket Kristo Jesu, og alle menneskelige Egenskaber, dog uden Synd, i samme Person, og de Lidelser, som alene kan bæres i den menneskelige Natur, de tilregnes den hele Person, det vil sige Gud saavel som Mennesket, og det Blod, som blev udgydt, kaldes Guds Blod. (Ap. Gjern. 20, 28.)

Saaledes er da her en Retfærdighed, hvilken Kristus som Gud ikke har nødvendig, thi han er Gud uden den; her er en Retfærdighed, hvilken Kristus som Menneske ikke har nødvendig, thi han er et fuldkomment Menneske uden den; og endelig er her en Retfærdighed, hvilken Kristus som Gudmenneske ikke har nødvendig, thi han er det fuldstændig uden den. Her er altsaa en Retfærdighed, hvilken Kristus som Gud, som Menneske, som Gudmenneske, med Hensyn til sig selv ikke behøver og derfor kan undvære: en retfærdiggjørende Retfærdighed, som han selv ikke tiltrænger, og som han derfor giver bort; heraf kaldes den „Retfærdighedens Gave.“ (Rom. 5, 17.) Denne Retfærdighed maa skjænktes bort, eftersom den Herre Jesus Kristus har givet sig selv under Loven, thi denne binder enhver, som er under den, ikke alene til at handle retfærdigt, men ogsaa til at vise Kjærlighed og Barmhjertighed. Derfor maa eller skal

den, som har to Hjortler, ifølge Loven, give den ene til den, som ingen har. Nu har vor Herre virkelig to Hjortler, en for sig selv, og en, som han kan undvære, og derfor skjænker han villig den ene bort til den, som ingen har. Og saaledes har i alle, som er her, Kristinde, Barmhjerterig og 3 Børn, en andens Gjerning eller Verk at takke for eders Synders Forladelse. Det er eders Herre Jesus Kristus, som saaledes har arbejdet for andre, som bortgiver alt, hvad han har erhvervet, til den første den bedste arme Betler, han møder.

Men for at der kan ske Tilgivelse ved Gjerning, maa der ved Siden af de., som tjener til at skjule vore Synder, ogsaa gives Gud noget som Betaling. Synden har sat os under en retfærdig Lovs velfortjente Forbandelse; fra denne Forbandelse maa vi løskjøbes, for ved Forløsning at kunne blive retfærdige, idet en tilsvarende Pris betales Gud for det onde vi har gjort. (Rom. 4, 24.) Nu, denne dyre Pris er bleven betalt af Kristus, som for at lide og do i eders Sted kom ned fra Himmelen, og har ved at udgyde sit dyrebare Blod renset alle, som tror paa ham, fra deres Synder, og iført deres besmittede og vansirede Sjæle Retfærdighedens Klædebon. For hans Skyld vil Gud derfor være eder naadig og forskaane eder, naar han i Kraft og megen Herlighed kommer for at domme Verden. (Gal. 3, 13.)

Kristinde. Dette er jo herligt. Nu ser jeg, at vi havde noget at lære angaaende vor Tilgivelse ved Ord og Gjerning. Kjære Veninde, lad os endelig bestræbe os for aldrig at glemme dette, og 3, Børn, læg ogsaa 3 eder det dybt paa Sinde. Men sig mig, kjære Herre, var ikke dette Marsagen til, at min gode Kristens Byrde faldt fra hans Skuldre, hvilket bragte ham til at springe højt af Glæde?

Behjertet. Jo, det var Troen herpaa, som overfær de Baand, der paa ingen Maade lod sig løse, og det var for at give ham et Bevis paa denne Tros vidunderlige Kraft, at han maatte slæbe sin Byrde lige til Korset.

Kristinde. Det kunde jeg tænke, for endstjont jeg tilforn var glad og let om Hjertet, saa er jeg det dog nu ti Gange mere. Og om jeg end ikke har erfaret meget til saadant, saa er jeg dog overtydet om ved hvad jeg nu føler, at der mejt syndbetynge de Menneskesjel, hvis den var her og saa og troede, som jeg nu gjør, vilde i samme Maal skjænkes Glæde og Fred.

Behjertet. Og ikke alene saar vi ved dette Syn og denne Betragtning Trost samt Befrielse for vor Byrde, men der opvækkes tillige i vort Hjerte en usigelig Kjærlighed; thi hvo, som først er kommen til Nished om, at Syndens Forladelse erholdes ikke alene ved Forjættelse, men paa denne Maade, kan vel andet end blive rørt, naar han tænker paa dette Forløsningsverk, og hvor inderlig maa han ikke elske den, som har gjort saa uendelig meget for ham!

Kristinde. Det er sandt, og mit Hjerte synes at bløde ved Tanken om, at han har maattet bløde for mig. O, du Elskede! O, du Velsignede! Du fortjener, at jeg bliver

Trangbrystet.

Svag hjertet.

Sovnhovedet.

du, du har jo kjøbt mig; mit alt maa tiihøre dig, for du har betalt ti tusen Gange mere for mig, end jeg er værd. Det var altsaa ikke underligt, at Taarerne stod min Mand i Sjæne, og at han ilede saa hurtigt afsted. Jeg ved, han onskede, at jeg havde været med; men jeg elendige lod ham gaa alene. Ak, Varmhjertig, gid din Far og Mor var her og Fru Frygt som tillige. Ja, jeg onsker af ganske Hjerter, at ogsaa Fru Lettsindig var her. Visseelig, visseelig maatte deres Hjerter da blive vorte, og hverken den enes Frygt eller den andens sanselige Lyst vilde kunne formaa dem til at gaa igjen og til at foragte Pilgrimslivet.

Behjerttet. Du taler nu med et kjerligt Hjertes hele Varme. Tror du kanske, det vil altid vedblive at være saaledes med dig? Desuden bliver ikke dette enhver tildeel, ikke engang enhver, som har set Jesus bløde. Mange stod hos, da Blodet strømmede fra hans Side ned paa Jorden, og var dog saa langt fra at nære saadanne Tanker, at de, istedenfor at beklage, spottede ham, og istedenfor at blive hans Disciple, forhærdede sit Hjerter mod ham. Hvad I, mine Dotre, nu erfarer, maa I tilskrive et Indtryk, som I har modtaget ved en guddelig Betragtning af, hvad jeg nu har fortalt eder. Mindes I ikke, at der blev eder sagt, at Hønen ved sin almindelige Walden ikke giver sine Kyllinger Mad? Ligeledes er det med denne Kjærlighed; den er bleven vakt hos eder ved et særdeles Naadebevis.

Da sagde Varmhjertig til den, som var deres Ledsager og Fører: „Hvad er dette for tre Mænd, og hvorfor er de bleve hængte?“

Behjerttet. Disse tre var meget slette Mennesker: selv havde de ikke Lyst til at blive Pilgrime og gjorde ogsaa alt hvad de kunde for at hindre andre fra at blive det; selv var de taabelige og dorste og søgte ogsaa at forføre andre til det samme, idet de indbildte dem, at det i Længden nok vilde gaa dem godt. Da Kristnen gik forbi, sov de, og nu, da I gaar forbi, hænger de.

Varmhjertig. Men fik de bringe nogen over til deres Mening?

Behjerttet. Ja, de fik flere til at forlade den rette Vej, blandt andre en vis Kommer jeg ikke idag, saa kommer jeg imorgen; det lykkedes dem ogsaa med en vis Trangbrystet, en vis Svaghjerttet, en vis Fornøjelseslyg og en vis Sovnoved samt en ung Kone ved Navn Tosset. Alle disse gif over til dem og blev som de. Desuden udbredte de et slet Rygte om eders Herre, idet de skildrede ham som en haard Tugtemester. Tillige sagde de om det gode Land, at det paa langt nær ikke var saa godt, som man paaastod. De begyndte ogsaa at rive ned paa hans Tjenere og mente, at de bedste af dem kun var at regne for nogle Fredsforstyrreere, nogle urolige Hoveder, som idelig havde travlt med, hvad der ikke vedkom dem. Videre fandt de forgodt at kalde Guds Brød Mæst, hans Børns Trost tomme Indbildninger, og Pilgrimenes Moje og Arbejde noget meningsløst og unyttigt.

Kristinde. Jasaa, var de af den Slags, skal vist ikke jeg beklage dem; de fik kun, hvad de fortjente, og det er sandelig godt, at de hænger saa nær ved Vandvejen, for nu kan de tjene andre til et advarende Exempel. Men skulde det ikke være godt, at der paa en Bær- eller Kobbertavle havde været nedskrevet en Beretning om deres Forbrydelse, og at den havde været oprejst her, hvor de begif sin Brode, for derved at gjøre andre flette Mennesker forsigtige?

Behjertet. Dette er ogsaa blevet gjort, som du strax vil faa se, naar du træder lidt nærmere hen til Muren.

Barmhjertig. Nej, nej, lad dem kun hænge og deres Navne forgaa, deres Forbrydelse lever og vil altid vidne mod dem. Jeg anser det for et stort Gode, at de er blevne hængte, førend vi kom hid; thi hvem ved ellers, hvad de kunde have gjort med saadanne stakkets Kvinder som vi er.

Derpaa gif hendes Tale over i Sang:

„Saa hænge da I tre! til Tegn I tjene
for alle, som mod Sandhed sig forene;
for saadan Ende frygte maa enhver,
der ej for Pilegrime Vinstab bær.
O du, min Sjæl, for slige tag dig vare,
som Heltighed udsætte vil for Fare“.

Saaledes vandrede de, til de naaede Foden af Bjerget Besværlighed, hvor deres trofaste Ven Behjertet igjen tog Anledning til at fortælle dem, hvad der var hændt, da Kristen drog forbi. Han førte dem først hen til Kilden, og sagde: „Se, dette er den Kilde, hvoraaf Kristen drak, før han besteg Bjerget; dengang var Vandet rent og klart, men nu er det blevet grumset af Fodderne af dem, som ikke vil, at Pilegrimene her skal faa slukke sin Tørst“. (Ezech. 34, 18. 19.)

„Hvor er det muligt, at nogen kan være saa skadefro!“ mente Barmhjertig. Men Føreren sagde: Vandet vil dog kunne drikkes, naar I kommer det i et rent og godt Kar; for da vil alt Grums synke tilbunds, og Vandet ovenpaa vil blive klart“. Dette blev ogsaa Kristinde og hendes Folge nødsagede til at gjøre; de kom Vandet i en Verkruffe og lod det staa roligt, indtil det tykke var sunket tilbunds; da drak de deraf.

Derefter viste Behjertet dem de to Biveje ved Foden af Bjerget, hvor Formalist og Hykler gif forlorne. „Disse“, sagde han, „er farlige Veje. Just da Kristen gif forbi, omkom der to Mennesker her, og hvorvel disse Veje, som I ser, siden er blevne sperrede med Skjættinger, Stænger og Grave, gives der dog Folk, som heller end at anstrenge sig for at bestige Bjerget vover sig ud paa dem“.

Kristinde. „De Trolofes Vej er haard“. (Ordspr. 13, 15.) Det er sandelig ikke godt at forstaa, hvorledes de uden at brække Halsen kan komme paa disse Veje.

Behjerttet. De vil vove, ja, og om det saa træffer, at nogen af Kongens Tjenere faar Dje paa dem og raaber til dem, at de er paa gal Vej og i største Fare for at omkomme, plejer de spottende at svare: „Det Ord, som du har talt til os i Herrens Navn, det vil vi ikke høre dig udi; men vi vil gjøre alt det Ord, som er udgaat af vor Mund“. (Jer. 44, 16. 17.) Ja, om I vil undersøge lidt nøjere, saa vil I finde, hvor yderst forsigtigt disse Veje er blevne sperrede, ikke alene med Stænger, Grave og Skjættinger, men ogsaa med et levende Gjærde, og dog lader de sig ikke afholde.

Kristinde. De er dovne, og gider ikke umage sig; de krymper sig for den Anstrengelse, der skal til for at bestige et Bjergh. Saaledes er det gaat i Opfyldelse paa dem, hvad der staar skrevet: „Den Lades Vej er som et Tornegjærde“. (Ordspr. 15, 19.) Ja de vil heller gaa blandt Snarer, end kravle sig opad Bjerget og vandre den øvrige Del af Vejen til den himmelske Stad.

Pilegrimene drog nu videre og begyndte at bestige Bjerget; men før de naaede Toppen, blev Kristinde anpusten og sagde: „Jeg maa rigtig sige, at dette er et Bjergh, som kan gjøre en stakaandet; det er ikke underligt, at Folk, som elsker Magelighed mere end sin Sjæl, vælger en lettere Vej“. Da sagde Barmhjertig: „Jeg maa hvile lidt“, ogsaa det mindste af Børnene begyndte nu at græde. „Kom, kom“, sagde Behjerttet, „sæt eder ikke ned her, lidt længer ovenfor staar Kongens Lovhytte“. Og dermed tog han den lille Gut ved Haanden og førte ham derop.

Da de var ankomne til Lovhytten, skyndte alle sig at tage Sæde, thi de var udmattede og badede i Svæd. Barmhjertig sagde: „Hvor sød er ikke Hvilen for dem, som arbejder! (Matth. 11, 28.) Og hvor god er ikke Pilegrimenes Fyrste, som har sørget for saadanne herlige Hvilesteder! Jeg har alt hørt meget om denne Lovhytte, men har aldrig set den for. Dog her maa vi vogte os for at sove ind; for, som jeg har hørt, kom dette den stakkers Kristens dyrt at staa“.

Derpaa sagde Behjerttet til de Smaa: „Nu, mine vakre Gutter, hvor staar det til? Hvad synes I nu om at gaa Pilegrimsang? „Kjære Herre“, sagde den mindste, „jeg kunde næsten ikke mere; men jeg takker dig, at du i min største Nød rakte mig Haanden. Og nu husker jeg, hvad Mor har fortalt os, nemlig, at Vejen til Himmelen er ligesom opad en Stige og Vejen til Helvede ligesom nedad en brat Bakke. Men jeg vil heller gaa opad Stigen til Livet, end nedad Bjerget til Døden.“

Da sagde Barmhjertig: „Men Ordsproget lyder: „Alt gaa nedad. Bjerget er let“. Men Jakob (saaledes hed Gutten) sagde: „Jeg tror den Dag kommer og er ikke langt borte, da det at gaa ned ad Bjerget vil vise sig at være det allervanskeligste“. — „Du er en

god Gut", sagde Behjerttet, „du har givet hende et rigtigt Svar". Da smilede Barmhjertig, men den lille Gut rødmede.

„Kom", sagde Kristinde, „lad os se at faa nyde lidt, medens vi sidder her og hviler os ud. Her har jeg et Stykke Granatable, som Fortolkeren stak mig i Haanden, i det samme vi forlod hans Hus; han gav mig ogsaa et Stykke Honningkage og en liden Glaske med Livsøssens". — „Jeg kunde tænke, han vilde give dig noget", sagde Barmhjertig, „siden han kaldte dig tilside". — „Ja, han gjorde det", sagde Kristinde, „men jeg vedbliver, hvad jeg sagde, da vi tiltraadte vor Rejse: du skal have Del i alt det gode, jeg har og faar, fordi du saa beredvillig blev min Selskabsfoster". Derpaa gav hun dem at spise, saavel Barmhjertig som Gutterne. „Og du, Behjerttet", sagde Kristinde, „vil ikke du gjøre os Selskab?" Men han svarede: „J er paa Rejsen, men jeg kommer snart hjem igjen, denne Spise vil forfriske eder meget; jeg selv spiser daglig deraf."

Da de nu havde spist og drukket og talt lidt sammen, sagde deres Fører til dem: „Det er allerede langt paa Dagen; synes I saa, da lad os nu se at komme paa Vejen". De rejste sig alle for at gaa og drog affted med Børnene i Epidsen; men Kristinde glemte sin Glaske med den styrkende Drik og maatte sende en af sine Smaa tilbage efter den. „Det ser ud til, at man altid mister noget her", mente Barmhjertig. „Her mistede Kristen sin Papirrulle; og her efterlader Kristinde sin Glaske, hvor kommer det, kjære Herre?" Og deres Fører svarede dem og sagde: „Marsagen er Sovn eller Forglemmelse; nogle sover, naar de skal vaage, og andre glemmer, naar de skal erindre, og dette er den sande Marsag til, at saa mange Pilegrime mister Ting paa Hvilestederne. Pilegrimene maa vaage og stedse erindre, hvad der er blevet dem skjænket til Glæde og Nydelse; men fordi de saa sjelden gjør dette, tager deres Glæde ofte en Ende med Taarer, og deres Solffin med Skyer. Kristens Erfaring paa dette Sted tjener til Vidnesbyrd herom".

Da de havde naaet det Sted, hvor Mistillid og Frygtsom kom Kristen imøde, for at overtale ham til at gaa tilbage af Frygt for Løverne, blev de enslags Stillads vaer, og foran samme, vendt mod Landevejen, en bred Plade med en Indskrift paa Vers; nedenunder stod Marsagen angiven, hvorfor man her havde opreist dette Stillads. Verset lod saaledes:

„Hvo, som paa denne Støtte ser,
han vogte vel sit Hjerte,
for ej, som det gif andre her,
at lide navnløs Smerte".

Ordene nedenunder Verset var: „Dette Stillads er blevet bygget, for paa samme at straffe saadanne, som formedlst Frygtsomhed og Mistillid lader sig affkrække fra at gaa videre paa

sin Vandring: paa dette Stilleads blev ogsaa Tungen paa Mistillid og Frygt som gjennemboret med et gloende Bern, fordi de søgte at hindre Kristen i hans Rejse.

Da sagde Barmhjerterig: „Dette ligner jo ganske det Skriftsprog: „Hvad giver dig, eller hvad gavner dig en svigefuld Tunge? Den er som den Røddiges skjærpede Pile med Bloder af Enebartræ“. (Sal. 120, 3. 4.)

De vandrede nu videre, indtil de fik Løverne isigte. Nu var Behjertet en stærk Mand, som ikke frygtede for en Løve; men da Børnene, som hidtil var gaaede foran, ankom til det Sted, hvor Løverne lurede, var de glade ved at kunne smutte sig bag de andre, thi de var bange for Løverne. Idet de nu traadte tilbage, smilede deres Fører og sagde: „Hvadfor noget, mine Gutter? vil I kun gaa foran, saalænge ingen Fare truer, og trække eder tilbage, saasnart I faar Dje paa Løverne?“

Idet de nu rykkede nærmere, drog Behjertet sit Sværd, for at bane Vej for Pilegrimene, tiltrods for Løverne. Da viste der sig en, som lod til at ville ophidsse Løverne mod Pilegrimene, og han raabte til Behjertet: „Hvad fører eder hid?“

Dette Menneske heder G r u m eller B l o d m a n d, fordi han ihjelslog Pilegrime, og han var af Riseslægten. Da sagde Pilegrimenes Fører: „Disse Kvinder og Børn er paa Pilegrimsvandring; denne Vej maa de gaa, og gaa den skal de, tiltrods for dig og dine Løver.“

G r u m. Dette er ikke deres Vej, og de skal ikke gaa den. Jeg er dragen ud alene for at stanse dem og vil til den Ende hidse Løverne paa jer.

Nu, for at sige Sandhed, saa var Vejen i den sidste Tid paa Grund af de frygtelige Løver og denne G r u m s vilde, frygtindjagende Optræden bleven meget lidet benyttet og var næsten overvojet af Græs.

Da sagde Kristinde: „Hvorvel Kongevejen i lang Tid har ligget ubenyttet, efter som de Rejsende er bleven nodte til at benytte krogede Stier, saa skal det dog ikke være saaledes nu, siden jeg er kommen op, siden jeg opkom, en Moder i Israel“. (Dom. 5, 6. 7.)

Men G r u m spoor ved Løverne, at det skulde, og befalede Pilegrimene strax at boje af, da han ikke vilde slippe dem forbi.

Deres Fører Behjertet trængte dog tappert ind paa G r u m og stødte saa haardt til ham med sit Sværd, at han blev nodt til at trække sig tilbage.

„Wil du da slaa mig ihjel paa min egen Grund?“ ifreg denne, idet han forsøgte at slippe Løverne løs.

Behjertet. Det er Kongens Vej, vi er paa, og du har usovligt stillet dine Løver paa den, men disse Kvinder og Børn skal dog, hvor svage de end er, blive paa sin Vej, trods dig og dine Løver. Og i det samme gav han Risen et frygtelig Slag, saa han sank iknæ. Dette Slag knuste ogsaa hans Hjelme, og med det næste huggede Behjertet en Arm af ham, hvorpaa Risen gav et saa frygteligt Brøl fra sig, at Kvinderne helt forfærdedes,

Risen Grunt.

og dog var de glade over at se ham ligge sprællende paa Jorden saa lang han var. Nu var Løverne fastlankede og kunde derfor af sig selv ikke gjøre noget, hvorfor ogsaa Behjerttet, saasnart gamle Grum, deres Herre, havde undaandet, sagde til Pilgrimene: „Kom nu og følg med, Løverne kan ikke stjæle eder“. De gik altsaa videre, men Kvindernes sjæls, idet de gik forbi dem, ogsaa Bornene var færdige til at dø af Skræk; dog kom de alle lykkeligen forbi.

5. Kapitel.

Nu havde de altsaa Portnerboligen i Sigte og naaede snart derhen, men skyndte sig ogsaa saa meget mere, da de vidste, at det var livsfarligt at rejse her ved Nattetider. Saasnart de var komne til Døren, bankede Foreren paa, og Portneren raabte: „Hvem der?“ Men strax Foreren havde sagt: „det er mig“, gjenkjendte han Stemmene og skyndte sig ned; thi Behjerttet havde ofte ledsaget Pilgrime did. Da Portneren var kommen til Døren, aabnede han den, og da han ikke saa andre end Foreren (Kvinderne kunde han nemlig ikke se, eftersom de stod bag Behjerttet) sagde han: „Hvad godt nu, Behjerttet? Du er jo sent ude ikveld“. — „Jeg har“, sagde denne, „bragt nogle Pilgrime hid, hvor de ifølge min Herres Befaling skulde saa Herberge. Jeg havde nok været her for, naar jeg ikke var kommen i Klemme med den Nise, som plejede at hidse Løverne paa Pilgrime; men efter en haard og langvarig Kamp er det lykkedes mig at gjøre det af med ham, og jeg har nu bragt Pilgrimene i god Behold hertil“.

Portneren. Vil du ikke komme ind og være her Natten over?

Behjerttet. Nej, jeg maa endnu inat vende hjem til min Herre.

Kristinde. „O, kjære Herre, du vil vel aldrig forlade os? Du har jo været os en god og trofast Ven; du har kæmpet saa tappert for os, givet os saadanne faderlige Raad, at jeg aldrig vil kunne glemme din Godhed.“

Da sagde Varmhjertig: O, gid vi bare kunde have dig med os til vor Rejses Ende. Hvorledes skal vi statters Kvinder uden nogen Ven og Beskytter kunne gaa en saa mojsommelig og farefuld Vej som denne?“

Da sagde Jakob, den yngste af Bornene: „Kjære Herre, følg endelig med os og staa os bi, for vi er jo saa svage, og Bejen er saa farlig“.

Behjerttet. Jeg staaar under min Herres Befaling; finder han forgodt at besikke mig til eders Forer hele Bejen igjennem, da vil jeg med Glæde tjene eder. Men heri har

J strax i Begyndelsen begaaf en Fejl, for da han bad mig følge eder hid, skulde J have bedet ham med det samme om, at jeg maatte faa Lov til at ledsage eder helt frem, og han vilde da sikkert have opfyldt eders Forlangende; men nu tor jeg ikke opholde mig længere, og lev derfor saa vel, gode Kristinde, Barmhjertig og J, mine kjære Børn.

Derpaa spurgte Portneren, Karvaagen, Kristinde om hendes Fødeland og Slægt, hvortil hun svarede: „Jeg er fra Fordærvelsens Stad og er Enke efter Kristen Pilegrim“. — „Hvad siger du“, sagde Portneren, „var det din Mand?“ — „Ja“, svarede hun, „og disse er hans Børn; men hun (vegende paa Barmhjertig) er en Veninde af mig“. Portneren ringede nu paa Klokken, som han ved saadanne Lejligheder plejede at gjøre, hvorpaa en af Somsruerne kom til Døren, hendes Navn var Ydmyg, og til hende sagde Portneren: „Gaa ind og meld, at Kristinde, Kristens Hustru, med sine Børn er kommen hid paa Pilegrimsgang“. Pigen skyndte sig derfor ind og fortalte det. Men hvilken Glædeslarm blev der da ikke, saasnart man fik vide dette.

Alle ilede til Døren, hvor Kristinde endnu stod, og nogle af de mest ansete blandt dem jagde til hende: „Kom ind, Kristinde, kom ind, du Hustru efter den gode Mand, kom ind, du velsignede Kvinde, kom ind med alle dem, som er med dig.“ Hun gik da ind, hun, hendes Børn og Barmhjertig, og de blev viste ind i et meget stort Værelse, hvor man bad dem sidde; dette gjorde de, og de Fornemste i Huset blev hentede for at hilse sine Gjæster velkomne; og da de havde indfundet sig og erfaret hvem de var, hilsende de Pilegrimene med et Kys og sagde: „Velkommen, J Guds Naades Kar, velkommen til os, eders trofaste Venner.“

Da det allerede var blevet sild, og Pilegrimene baaade var trætte efter Rejsen og afmægtige efter Synet af Kampen og de frygtelige Lover, saa bad de om snarest muligt at maatte faa komme til Hvile. „Nej“, sagde Husets Folk, „J maa først forfriske eder med noget Spise.“ Man havde nemlig tilberedt dem et Lam med hvad dertil horte. (2 Mos. 12, 21—28; Joh. 1, 29); thi her var man altid belavet paa at modtage og beverte Gjæster. Men da de nu var blevne færdige med at spise og havde sunget en Salme, bad de paany om at maatte faa komme tilfængs. „Men lad os dog“, sagde Kristinde, „naar det staar os frit at vælge, sove i det Kammer, som min Mand benyttede, da han var her.“ Man bragte dem altsaa did, og de laa alle i samme Værelse. Da de var komne til Hvile, begyndte Kristinde og Barmhjertig en Samtale om det, der saa ganske opfyldte deres Hjærter.

Kristinde. Da min Mand begav sig paa Pilegrimsgang, tænkte jeg mindst paa, at jeg nogenstunde skulde følge ham.

Barmhjertig. Og du tænkte ligesaa lidt paa, at du vilde komme til at ligge i hans Kammer og Seng, som du nu gjør.

Kristinde. Og endnu langt mindre nærede jeg Haab om nogenstunde at skulle

faa se hans Ansigt med Trost, og i Forening med ham at skulle tilbede Herren og Kongen, men nu tror jeg, det vil ske.

Barmhjertig. Tys! Hører du ikke noget?

Kristinde. Jo, jeg tror virkelig det er Musik — Glædestoner fordi vi er her.

Barmhjertig. O, hvor underfuldt! Musik i Huset, Musik i Hjertet og Musik ogsaa i Himmelen af Glæde over at vi er her! Saaledes talte de en Stund og sovne derpaa.

Da de om Morgenens vaagnede, sagde Kristinde til Barmhjertig: „Hvorledes var det med dig inat? Jeg syntes du lo i Sovne, du har vel drømt?“

Barmhjertig. Ja, det har jeg, og hvilken sjuuk Drøm! men var jeg da virkelig saa glad?

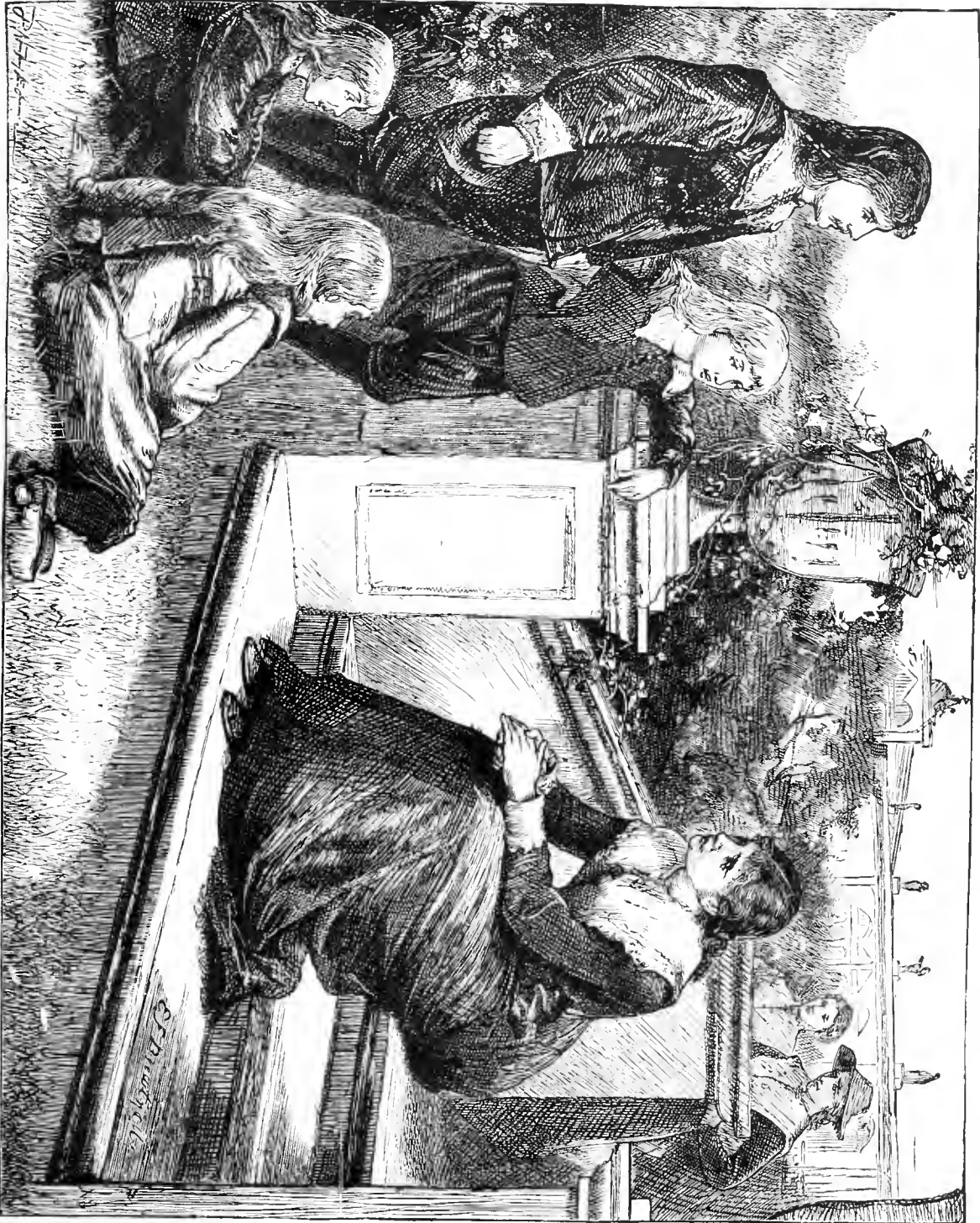
Kristinde. Ja, hjerteligt; men Kjære, lad mig faa høre din Drøm.

Barmhjertig. Jeg drømte, at jeg sad ganske alene paa et ensomt Sted og jamrede mig over mit Hjertes Haardhed, og det forekom mig, at jeg ikke havde siddet der længe, før der saaledes mange om mig for at høre hvad jeg sagde. Disse hørte nu forundret til, medens jeg vedblev at begræde mit Hjertes Haardhed, nogle lo af mig, medens andre skjældte mig ud for en Daare, og nogle begyndte endog at puffe mig. Med engang saa jeg (det var, som om jeg slog Djæne op) en med Vinger kom ilende til mig gennem Luften. Han kom lige hen til mig, hvor jeg sad, og sagde: „Hvad fattes dig, Barmhjertig?“ Da jeg nu fortalte ham min Sorg, sagde han: „Fred være med dig!“ Han aftørrede

„Jeg vedblev at begræde mit Hjertes Haardhed.“

ogsaa mine Taarer med sit Klæde og klædte mig i Sølvs og Guld. Videre hængte han en Kjæde om min Hals og satte Drenringe i mine Dren og en understjøn Krone paa mit Hoved. (Ezech. 16, 8—13.) Derpaa tog han mig ved Haanden, idet han sagde: „Barmhjertig, følg mig,“ og steg saa opad, medens jeg fulgte ham, indtil vi kom til en gylden Port. Da bankede han paa, og efterat de, som var indenfor, havde lukket op, gik Manden ind, og jeg fulgte ham lige hen til en Trone, hvorpaa der sad en, som sagde til mig: „Velkommen Datter!“ Stedet var straalende og sukkende som Stjernerne eller suarere som Solen; og jeg syntes at se din Mand der. Og i det samme vaagnede jeg af min Drøm. Men lo jeg da virkelig?

Allogfals overhøret Kristindes Bønn.

Kristinde. Savist lo du, og ikke underligt var det heller, da du saa, at du blev saa godt modtagen. For du vil vel ikke negte for, at det var en sjelden god Drom; og da den første Del allerede er gaaet i Opfyldelse, saa skaar vist den anden Del heller ikke fejl. „Gud taler en Gang og anden Gang, men man agter ikke derpaa. I Drom, i Syn om Natten, naar en dyb Sovn falder paa Folk, naar de slumrer paa Seng“. (Job. 33, 14, 15.) Naar Gud vil tale med os, saa er det ikke nødvendigt, at vi er vaagne; han kan besøge os og lade sin Stemme mærkes, naar vi sover. Vort Hjerte er ofte vaagent, naar vi sover, og Gud kan tale til det saavel med Ord som med Tegne og Billeder, ligesaa godt, som om vi var vaagne.

Barnehjertig. Sandt, jeg er glad over min Drom, for jeg har Haab om inden kort Tid at se den opfyldt, saa at jeg igjen kan komme til at se.

Kristinde. Jeg tænker, det nu er paa høj Tid at staa op og saa vide, hvad vi skal tage os for.

Barnehjertig. Kjære, skulde de bede os blive en Stund, saa lad os med Taknemmelighed modtage Tilbudet. Jeg ønsker saa meget heller at opholde mig lidt her, som jeg gjerne vilde blive bedre bekendt med disse unge Piger. Jeg synes, at Klogskab, Gudsfrugt og Kjærlighed har et særdeles indtagende Udtryk af Venlighed og Beskedenhed.

Kristinde. Vi faar se, hvad de gjør.

Saa snart de havde klædt sig paa, gik de ned i Salen; der spurgte man dem, hvordan de havde sovet, og hvordan de befandt sig.

„Særdeles godt“, sagde Barnehjertig; „det var et af de bedste Nattekvarterer, jeg i mit Liv har havt“. Derpaa sagde Klogskab og Gudsfrugt: „Derfor vil jeg blive her en Stund og tage tiltakke, skal I saa det bedste, Huset formaar“. — „Ja, og det vil undes eder af ganske Hjerte“, sagde Kjærlighed. Pilegrimene samtykkede strax og blev der vel en Maaned, i hvilken Tid de og Husets Folk var hverandre til megen Glæde og Opbyggelse.

Da Klogskab gjerne vilde vide, hvorledes Kristinde havde opdraget sine Børn, bad hun hende om Tilladelse til at maatte overhøre dem, og efterat hun havde faaet hendes Samtykke, begyndte hun med den yngste, Jakob, idet hun sagde til ham: „Kom hid, Jakob, kan du sige mig, hvem der har skabt dig?“

Jakob. Gud Fader, Guds Søn og Gud den Helligaand.

Klogskab. Det saa, min Gut, og kan du sige mig, hvem der har forløst dig?

Jakob. Gud Fader, Guds Søn og Gud Helligaand.

Klogskab. Det var slikt Gut. Men hvorledes forløser Gud Fader dig?

Jakob. Ved sin Naade.

Klogskab. Hvorledes forløser Guds Søn dig?

Dr. Dm-fig.

Jakob. Ved sin Retfærdighed, sin Død, sin Lidelse og sin Gjenopstandelse.

Klogskab. Og hvorledes forløser Gud den Helligaand dig?

Jakob. Ved sin Oplysning, sin Gjenfødelse og sin Opfyldelse.

Derpaa sagde Klogskab til Kristinde: „Du har sandelig Være af saaledes at have opdraget dine Børn. Det er vel overflodigt at fremsætte disse Spørgsmaal for de andre, siden den yngste saa godt kan bevare dem. Jeg vil derfor fortsætte med den næst yngste. Da sagde hun til denne, som hed Josef: „Naar jeg Lov til ogsaa at spørge dig?“

Josef. Ja, meget gjerne.

Klogskab. Hvad er Mennesket?

Josef. Et fornuftigt Væsen, skabt af Gud, som min Broder har sagt.

Klogskab. Hvad forudsætter man ved Ordet forloft?

Josef. At Mennesket formedelst Synden har bragt sig i en Trældoms og Elendigheds Tilstand.

Klogskab. Hvad forstaar man ved hans Forløsning ved Treemigheden?

Josef. At Synden er saa stor og mægtig en Tyran, at ingen uden Gud kan rive os ud af dens Klør, og at Gud har saa megen Godhed og Kjærlighed til Mennesket, at han virkelig frelser ham ud af denne Elendighed.

Klogskab. Hvad Hen sigt har Gud med at frelse de stoffers Mennesker?

Josef. Forherligelsen af sit Navn, sin Naade og Retfærdighed osv., og sin Skabnings evig varende Salighed.

Klogskab. Hvem er det, som bliver frelste?

Josef. Enhver, som antager hans Forløsning.

Klogskab. Du er en brav Gut, Josef; din Mor har undervist dig godt og du har hørt vel efter, hvad hun har fortalt dig.

Derefter sagde Klogskab til Samuel, som var den næstældste: „Nu, Samuel, skal jeg ogsaa overhøre dig?“

Samuel. Ja, gjerne, hvis du vil?

Klogskab. Hvad er Himmelen?

Samuel. Et Sted og en Tilstand af den højeste Salighed, fordi Gud bor der.

Klogskab. Og hvad er Helvede?

Samuel. Et Sted og en Tilstand af den største Pine, fordi det er Syndens, Djævelens og Dødens Bolig.

Klogskab. Hvorfor ønsker du at komme i Himmelen?

Samuel. For der at kunne se Gud og tjene ham uden Afsladelse; for at kunne se Kristus og elske ham i al Ewighed; for at kunne faa den Helligaands Fyldelse, som her nede aldrig vil blive mig til Del.

Klogskab. Du er ogsaa et hjært Barn og har anvendt din Tid vel.

Derpaa henvendte hun sig til den ældste, som hed *Matt h æ u s*, og sagde til ham: „Kom, *Matt h æ u s*, du har vel heller ikke noget imod at lade dig overhøre?“

Matt h æ u s. Nej langtfra.

Klogskab. Saa spørger jeg dig da, om der er eller nogenfinde har været et Vasen til, som har været til for Gud.

Matt h æ u s. Nej, thi Gud er evig; og heller ikke gives der noget som har været til for den første Dags Begyndelse; „thi i sex Dage gjorde Herren Himmelen og Jorden, Havet og alt det, som er i dem“.

Klogskab. Hvad tænker du om Bibelen?

Matt h æ u s. Det er Guds hellige Ord.

Klogskab. Findes der noget deri, som du ikke forstaar?

Matt h æ u s. Ja, saare meget.

Klogskab. Hvad gjør du, naar du træffer paa Steder, som du ikke forstaar?

Matt h æ u s. Jeg tænker, at Gud er visere end jeg, og be'r ham lære mig at forstaa alt deri, hvad der for mit evige Vel er nødvendigt at vide.

Klogskab. Hvad tror du betræffende Opstandelsen fra de Døde?

Matt h æ u s. Jeg tror, at Menneskene skal gjenopstaa, de samme, som blev lagte i Graven; i Natur de samme, dog ikke i Forkrænkelighed. Og dette tror jeg af to Grunde: Forst fordi Gud har givet Forjættelse derom, for det andet fordi han er magtig til at fuldbringe det.

Derpaa sagde Klogskab til Gutterne: „Bliv ved at give Agt paa alt hvad eders Moder siger eder, for hun kan endnu lære eder meget. I maa ogsaa give Agt paa hvad godt og opbyggeligt I hører af andre; det sker til eders eget bedste. Betragt ogsaa med megen Omhyggelighed Guds Skabning, thi Himmel og Jord taler til eder; men fremfor alt læs flittig og med megen Estertanke i den Bog, som var Middell til at eders Fader blev Pilegrim. Jeg for min Del vil lære eder, kjære Børn, hvad jeg kan, saalange I er her, og det vil være mig hjært, om I gjør mig Spørgsmaal, hvis Besvarelse kan tjene til eders Opbyggelse“.

Da Pilegrimene havde været her omtrent en Uge, fik *Barmhertig* temmelig ofte Besøg af en Herre, som foregav at have noget tilovers for hende. Hans Navn var *Dmsig*, en Mand ikke uden Dannelse, og som gjerne vilde anses for at være gudfrygtig, men ikke desto mindre var et ægte Verdensmenneske. Han kom, som sagt, baade en og to Gange til *Barmhertig* og tilbød hende Haand og Hjerte.

Nu havde *Barmhertig* et smukt Udvortes, og var derfor saa meget mere tiltrækkende; dertil var det hendes Lyst stedse at beskæftige sig med et eller andet nyttigt Arbejde; og naar hun ikke havde noget at gjøre for sig selv, strikkede hun Strømper eller syede Klæder for andre og skjænkede dem til saadanne, som var i Nød. *Mr. Dmsig*, som ikke

vidste, hvad hun gjorde med de Sager, hun forfærdigede, syntes at være meget tilfreds med, at han aldrig fandt hende orkesløs. Hun der bliver nok en flink Husmoder, tænkte han ved sig selv.

Barmhjertig betroede sig nu til Pigerne i Huset og spurgte dem, hvad det var for et Menneske denne Hr. Dumsig, thi de kjendte ham vist bedre end hun. De fortalte hende, at det var en meget virksom ung Mand, og en som gav sig ud for at være religiøs, men de frygtede dog for, at der i Grunden ikke var noget synderligt ved ham.

„Da er vort Bekjendtskab ude“, sagde Barmhjertig. „For jeg agter sandelig ikke at binde nogen Træklods til mit Ben“, hvorpaa Klogskab svarede, at hun ikke behøvede at være uvenlig mod ham; naar hun bare vedblev som hun havde begyndt, at sørge for de Fattige, vilde det nok tage en brat Ende med hans Kjærlighed.

Næste Gang han kom, fandt han hende ved det gamle Arbejde — at forfærdige Klædningsstykker til de Fattige. Da sagde han: „Naa, flittig som altid?“ — „Ja“, svarede hun, „enten for mig selv eller for andre“. — „Og hvor meget kan du vel fortjene om Dagen?“ spurgte han. — „Jeg gjør dette for at blive rig i gode Gjeringer, og at samle mig selv et Piggendefæ, en god Grundvold for det Tilkomvende, at jeg kan gribe det evige Liv“. (1. Tim. 6, 17—19). „Men hvad gjør du da med alt det, du oparbejder?“ — „Klæder de Nøgne“, svarede hun. Da blev han lang i Ansigtet. Fra den Tid af besøgte han hende ikke oftere, og da man spurgte ham om Marsagen dertil, sagde han, at Barmhjertig var rigtignok en ganske pen Pige, men der var dog et og andet ved hende, som han ikke kunde lide.

Da han var gaaet, ytrede Klogskab: „Sagde jeg dig ikke, at Hr. Dumsig snart vilde forlade dig? Ja, du skal se, han endog udbreder et slet Rygte om dig; for naaget han gjør saa meget Bæsen af Religion, og naaget hans foregivne Kjærlighed til dig, er dog du, Barmhjertig, og han saa yderst forskjellige i Karakter og Sindelag, at I umulig kunde enes sammen, og da han nu ser sig skuffet i sine Forhaabninger om dig, vil han paa alle Maader søge at skade dig.“

Barmhjertig. Skjont jeg ikke har villet tale til nogen derom, saa har jeg nok mere end en Gang kunnet gifte mig; men de, som tænkte paa mig, syntes ikke om min Karakter og Tænkemaade, hvorvel ingen af dem fandt noget at udsætte paa min Person. Saaledes kunde de og jeg ikke komme ud af det.

Klogskab. Nutildags strækker Barmhjertighed sig ikke videre end til Navnet; de Handlinger, hvorved dette Sindelag ytrer sig, fordrages kun af saa.

Barmhjertig. Vel, vil ingen ha' mig, saa kan jeg do som Koufren, eller mit Sindelag skal være mig i Mands Sted; thi forandre min Natur, kan jeg ikke, og ægte en, som i dette Stykke tænker anderledes end jeg skal vist aldrig se saa længe jeg lever. Jeg havde en Søster, ved Navn Gavnild, der blev gift med en af disse gjerrige Knarke, men

Doctor Ingtig.

han kunde aldrig enes med ham, og fordi min Søster var da som før bestemt paa at ville være god mod de Fattige, udraabte det brutale Menneske hende først paa Torvet og kastede hende saa paa Døren.

Rogskab. Og dog skal jeg vædde paa, han var en Befjender.

Varmhjertig. Ja, af den slags, han var, og af slige er Verden utildags fuld; men jeg kan ikke fordrage dem.

Du traf det sig saa, at *Matthæus*, *Kristindes* ældste Søn, paa denne Tid blev syg, og det alvorlig, thi han folte saadanne heftige Smerter, at han til sine Tider krympede sig som enOrm. Ikke langt derfra boede der en gammel erfaren Læge, Hr. *Dygtig*, hvem *Kristinde* bad, man skulde sende Bud efter. Og han kom. Saasnart han var traadt ind i Stuen og havde betragtet Gutten lidt, mærkede han, at han havde en slem Kolik¹, og spurgte Moderen, hvad *Matthæus* i den sidste Tid havde spist. „Spist!“ sagde *Kristinde*, „ikke andet end sund og god Mad“. Lægen svarede: „Denne Gut har nydt noget, som han ikke har kunnet fordoje, og kun ved stærke Midler kan han blive rask igjen. Han maa have en alvorlig Henselse, hvis han ikke skal dø.“

Da sagde *Samuel*: „Mor, Mor, hvad var det min Broder plukkede af og spiste, strax efterat vi var komne gennem Porten ved Begyndelsen af Bejen? Du ved jo, at der tilvenstre var en Frugthave paa den anden Side af Muren, som nogle af Træerne strakte sine Grene over, og at *Matthæus* rystede i dem for at faa fat i Frugten“.

„Det er sandt, mit Barn“, sagde *Kristinde*, „han tog deraf og spiste, den slemme Gut; jeg bad ham lade det være, men han vilde ikke høre paa mig.“

Dygtig. Vidste jeg det ikke nok, at han havde spist noget usundt; denne Spise er skadeligere end alt andet, thi det er Frugten fra *Beelzebubs* Have. Det var besynderligt, at ingen advarede eder derfor; det har været Marsag i manges Død.

Du brast *Kristinde* i Graad og sagde: „Na, du slemme usydlige Gut, aa, jeg uforsigtige Moder! Hvad skal jeg vel gjøre for min Søn?“

Dygtig. Naa, tag dig det ikke saa nær; Gutten bliver nok frisk igjen, men han maa have et stærkt Brækmiddel.

Kristinde. Kjære Herre, gjør endelig Deres yderste Blid med ham, det maa koste, hvad det vil.

Dygtig. Jeg skal gjøre, hvad jeg kan. — Derpaa gav han Gutten et Medikament, men det viste sig for svagt; det var lavet, som man fortæller, af Gedeblod, Afken af en Kvie og lidt *Isopsaft* osv. (Ebr. 10, 1—14). Da *Dygtig* mærkede, at dette Middel ikke hjalp, lavede han et andet, som virkede tilgavus; det bestod i carne et sanguine *Cristi*²

¹ Samvittighedsnag.

² „Latiinen laaner jeg,“ siger *Bunyan*. Ordene betyder paa norsk: „Af *Kristi* Kjød og Blod.“

(Joh. 6, 54—57; Ebr. 9, 14), (3 ved jo, at Lægerne ofte giver de Syge underlig Medicin) lavet som Piller med et Par Forjættelser og en forholdsvis Mængde Salt. Af disse skulde han fastende tage tre paa en Gang i en Deciliter Angertaarer. Da dette Lægemiddel var blevet tillavet og bragt Gutten, var han ikke at formaa til at tage det, skjont han hele Tiden havde de frygteligste Mavesmerter. „Kom, kom“, sagde Lægen, „du faar se at tage det“. — „Det byder imod“, sagde Gutten. „Det faar ikke hjelpe“, sagde hans Moder. — „Jeg faste det op igjen“, sagde Gutten. „Sig mig, Hr. Dygtig“, spurgte Kristinde, „hvordan smager det da?“ — „Det har slet ingen ond Smag“, svarede Lægen; og nu berorte hun en af Pillerne med sin Tunge. „Na, Mattæus“, raabte hun, „det smager sødere end Honning. Derfom du elsker din Moder, dine Brodre, Barmhjertig og dit eget Liv, saa tag det“. Endelig efter megen Overtalelse og efter en kort Bøn om at Guds Betsignelse maatte være med det, tog han det, og det gjorde ham inderlig godt. Det rensede Maven og medførte en rolig, velgjørende Sovn, fremkaldte en behagelig Varme i Legemet, fik ham til at svede rigtig ud og befriede ham ganske for hans Smerter. Kort efter var han istand til at være oppe igjen, og ved Hjælp af en Stof¹ at gaa fra det ene Værelse til det andet, hvor han talte med Skolefoged, Gudsfrøgt og Kjærlighed om sin Sygdom og hvordan han var bleven helbredet.

Da nu Gutten var helbredet, spurgte Kristinde Lægen, hvad hun skyldte ham for al hans Umag og Omsorg for hendes Barn. Og han svarede: „Du maa betale Hovedet for Lægeforeningen ifølge de for saadanne Tilfælde fastsatte Regler“. (Ebr. 13, 11—16).

Kristinde. Men sig mig, min Herre, er disse Piller gode for noget andet?

Dygtig. De er et Universalmiddel, som hjælper mod alle de Sygdomme, Pilegrime er udsatte for; og naar de er vel tillavede, lader de sig opbevare saa længe man vil, uden at tage Skade.

Kristinde. Maa jeg bede Eder være saa snil at tilberede mig tolv Ekser; for kan jeg saa disse Piller, skal jeg vist aldrig bruge anden Medicin.

Dygtig. Disse Piller tjener saavel til at forebygge som til at helbrede Sygdomme. Ja, jeg tør vel sige og det med Bestemthed, at enhver, som paa rette Maade bruger dette Middel, vil leve evindeligt. (Joh. 6. 50). Men, bedste Kristinde, du maa endelig ikke give disse Piller ind paa anden Maade end den, jeg har foreskrevet; for gør du det, saa vil de ganske tabe sin Virkning². Derpaa gav han Kristinde af dette Lægemiddel baade til hendes eget Brug, og til hendes Børn og Barmhjertig, og bad Mattæus vogte sig for at spise oftere umodne Blommer, hvorpaa han kysede dem alle og gik sin Vej.

¹ Et Gudsord i Troens Haand.

² „I et Glas Angertaarer.“ Denne Forfæst bør gives nogle Agt paa. Allfor mange mener at ville saa Tilgivelse for sine Synder, om der end ikke findes Tegne paa en sand Axyer og Belligjørelse hos dem.

J husker vel, at det er blevet eder fortalt, hvorledes Alogskab opfordrede Gutterne til, saa ofte de vilde, at gjøre hende nyttige Spørgsmaal, som hun da vilde besvare.

Matthæus, som havde været syg, spurgte hende da, hvorfor næsten alle Lægemidler var bitre for vore Gaver?

Alogskab. For at vise, hvor uvelkommen Guds Ord og dets Virkninger er for et fjødeligt Hjerter.

Matthæus. Hvoraf kommer det, at virksomme Lægemidler altid forarsager Nødsjelse og Dpfastning?

Alogskab. For at vise, at Ordet, naar det virker tilgavn, renser Hjerter og Land. Thi, ser du, hvad det ene gjør for Legemet, det gjør det andet for Sjelen.

Matthæus. Hvad skal vi lære deraf, at vi ser Luen stige iveau, medens Solens Straaler med sin oplivende Glands slaar nedad.

Alogskab. At Luen stiger iveau, det lærer os, med brændende Vængsel at have vore Hjerter til Himmelen. Og at Solen nedsender sine Straaler, sin Varme og sin oplivende Glands, det lærer os, at Verdens Frelser, skjont højt ophøjet, dog rækker os sin Naade og Kjærlighed ned paa Jorden.

Matthæus. Hvorfra trækker Skyerne sit Vand?

Alogskab. Fra Havet.

Matthæus. Hvad kan vi lære deraf?

Alogskab. At Ordets Forkyndere skal hente sin Lære fra Gud.

Matthæus. Hvorfor udtømmer Skyerne sig paa Jorden?

Alogskab. For at vise, at geistlige Lærere skal prædike for Verden, hvad de ved om Gud.

Matthæus. Hvorfor frembringes Regnbuen ved Solen?

Alogskab. For at vise, at Guds Naades Pakt er stadfæstet i Kristus.

Matthæus. Hvorfor kommer Vandkilderne fra Havet til os gennem Jorden?

Alogskab. For at vise, at Guds Naade kommer til os gennem Kristi Person.

Matthæus. Hvorfor har enkelte Vandkilder sit Udspring paa Toppen af høje Bjerger?

Alogskab. For at vise, at Naadens Naad skal fremvælde saavel hos de Høje og Mægtige som hos de Ringe og Fattige.

Matthæus. Hvorfor holdes Ilden fast ved Vægen?

Alogskab. For at vise os, at medmindre Naaden luer i Hjertet, kan der ikke være noget sandt Livsllys i os.

Matthæus. Hvorfor maa der baade Bæge og Olje til for at vedligeholde Lyset?

Alogskab. For at vise, at Legeme, Sjæl og alt skal tjene og bruges til at nære og vedligeholde den Guds Naade, som er i os.

Matthæus. Hvorfor gjennemborer Pelikanen sit eget Bryst med sit Næb?

Klogskab. For at nære sine Unger med sit Blod og derved vise, at Kristus, den Betsignede, saa højt har elsket sine Børn — sit Folk, at han for at frelse dem fra den evige Død har udgydt sit dyrebare Blod.

Matthæus. Hvad kan vi lære ved at høre Hanen gale?

Klogskab. At mindes Peters Synd og Peters Anger. Hanens Galen forkynder ogsaa, at Dagen er i Frembrud; lær derfor af Hanens Galen at tænke paa den sidste forjærdelige Dag — Dommens.

Nu var Maaneden, som Pilegrimene havde bestemt til sit Ophold her, tilende, og de gav derfor Husfolket at forstaa, at de gjerne vilde drage videre. Da sagde Josef til sin Moder: „Nu maa du endelig ikke glemme at sende Bud til Fortolkere, for at bede ham om at sende os Behjertet til Ledsager paa den øvrige Del af Vejen“. — „Nu var du en snil Gut“, sagde Kristinde, „jeg havde sandelig nær glemt det“. Hun skrev da et Brevskrift og bad Portneren Marvaagen om at sende det med en eller anden paalidelig Mand til hendes gode Ven Fortolkere, som efterat det var ankommet og han havde læst Indholdet, sagde til Budet: „Gaa og sig dem, at jeg skal sende ham“.

Da nu Familien, hos hvem Kristinde med Folge opholdt sig, mærkede, at de for Alvor tænkte paa at komme afsted, blev alle Husfolkene kaldte sammen, for i Forening at takke sin Konge, fordi han havde sendt dem saadanne brave Gjester. Og da de havde gjort dette, sagde de til Kristinde: „Lad os nu, som vi plejer at gjøre med Pilegrimene, vise dig noget, som du undervejs kan tænke over“. Hermed førte de Kristinde, Børnene og Barmhjertig ind i et lidet Kammer og viste dem et af de Ebler, som Eva spiste af, og som hun gav sin Mand, og for hvis Nydelses Skyld de begge blev drevne ud af Paradiset, og spurgte Kristinde, hvad hun mente det var. Da sagde Kristinde: „Det er Føde eller Gift; jeg ved ikke hvad“. Da aabenbarede de Sagen for hende, og hun slog Hænderne sammen af Forundring. (1 Mos. 3, 10; Rom. 7, 24.)

Derpaa førte de dem hen et andet Sted, og viste dem Jakobs Stige. Mogle Engle var just ifærd med at stige op ad den, og Pilegrimene skuede og skuede atter for at se dem stige op. Da de nu skulde bort for at blive vist mere, sagde Jakob til sin Moder: „Na, spørg, om vi ikke kan faa blive her en Stund, det er saa vakkert“. De blev da lidt længere og frydede sine Øjne med dette herlige Syn. (1 Mos. 28, 12; Joh. 1, 52.)

Derefter bragte man dem til et Sted, hvor der hang et Gulddanker, hvilket de bad Kristinde tage ned; „thi“, sagde de, „dette maa du have med paa Rejsen, for at have noget, som gaar indenfor Forhænget, at kunne holde dig fast i, for det Tilfælde, du skulde træffe paa stormende Vejr undervejs“. Herover blev Pilegrimene meget glade. (Ebr. 6, 19.)

Derefter førte man dem op paa det Bjerg, hvor Fader Abraham vilde ofre sin Son

Jak, og viste dem Alteret, Brandet, Ilden og Kniven, hvilket alt den Dag idag kan sees. (1 Mos. 22, 9.) Da de havde set dette, strakte de Hænderne ideojret og priste sig lykkelige, idet de sagde: „O, hvilken Mand var ikke Abraham i Selvfornegtelse og Kjærlighed til sin Herre!“

Efterat de havde vist dem alt dette, ledsagede Klogskab dem ind i en Spisestue, hvor der stod et smukt Orgel; paa dette spillede hun og sang om, hvad hun nylig havde vist dem:

„Se — vi har vist jer Gvas Frugt,
som bragte Død i Verden,
Og Jakobs Himmelsige, smukt
betat med Englesfærden.

Et Anter 3 af os modtog,
lad det ej dermed blive,
indtil, som Abraham, 3 og
jert bedste Offer give“.

Da Sangen var tilende, bankede det stærkt paa Porten; Marvaagen lukkede op, og se, det var Behjerttet. Men hvilken Glæde blev der ikke, da han traadte ind! Pilgrimene blev levende erindrede om, hvorledes han saa nylig havde slaaet gamle Grim-Blodmand, Risen, ihjel og beskyttet dem mod Løverne.

Derpaa henvendte Behjerttet sig til Kristinde og Barmhjertig med de Ord: „Min Herre sender enhver af eder til Forfriskning paa Bejen en Flaske Vin samt noget ristet Korn og et Par Granatæbler; Bornene sender han ligeledes nogle Figener og Rosiner.“

Derpaa tiltraadte de sin Rejse, og Klogskab og Guds frygt fulgte med dem. Idet de nu gik ud af Porten, spurgte Kristinde Marvaagen, om nogen nylig var gaat forbi. Han sagde: „Nej, men for nogen Tid siden gik der en, som fortalte mig, at der netop var bleven begaat et stort Morderi paa Kongevejen, men“, tilføjede han, „Morderne er allerede grebne, og vil om kort Tid blive anklagede paa Livet“. Ved at høre dette blev Kristinde og Barmhjertig forskrækkede; men Mattæus sagde: „Vær ikke bange, Mor, der er ingen Fare, saalænge Behjerttet følger os.“

Derpaa sagde Kristinde til Portneren: „Kjære Herre, jeg er dig usigelig forbunden for al din Godhed mod mig siden jeg kom hid og tillige for den Venlighed og Kjærlighed, du har vist mine Born. Jeg ved sandelig ikke hvordan jeg skal kunne lønne dig, men forjmaa endelig ikke, som et Tegm paa min Agtelse, denne Ubetydelighed.“ Dermed lagde hun ham en Guld-Engel¹ i Haanden, hvorpaa han bukkede dybt og sagde: „Lad dine Klæder

¹ En gammel engetst Mynt, der gjaldt saa meget som 10 skillinge (9 Kroner.)

altid være hvide, og lad Dje ikke fattes paa dit Hoved." (Brød. 9, 8.) „Lad Barmhjerlighed „leve og ikke dø“, og lad hendes Gjæringer ej blive ſaa.“ Og Gutterne ſagde han: „Gly Ungdoms-Begjæringer, men jag efter Nætfærdighed, Tro, Kjærlighed, Fred med dem, ſom paakalder Herren af et rent Hjerte, (2 Tim. 2, 22), ſaa vil I glæde eders Moders Hjerte og ſaa Nøs af alle Forſtandige“. De takkede Portneren og drog ſin Vej.

Nu ſaa jeg i min Drom, at de vandrede videre, indtil de naaede Toppen af Bjerget, hvor Gudsfrøgt ved at tænke ſig om pludſelig udbrod: „Na, jeg har jo ganſke glemt, hvad jeg agtede at forære Kriſtinde og hendes Folge; jeg vil ſkynde mig tilbage og hente det.“ Dermed ilede hun afsted. Da hun var gaat, syntes Kriſtinde at høre i en Luud, ſom ſaa lidt længere borte paa højre Haand, en underſkjon, harmoniſk Sang og at ſkjelne følgende Ord:

„Mit hele Liv din Yndest du
her udøfi over mig,
ſaa for beſtaud g jeg fra nu
vil døale her hos dig“.

Og ved fremdeles at hylte syntes hun at høre en anden ſvare:

„Thi Gud, vor Gud er evig god,
og paa hans Naade trugt jeg lider.
Hans Sanddrøhed ſom Klippen ſtod
og ſtaar igjennem alle Tider.“

Kriſtinde ſpurgte da Kloſkab, hvad der frembragte diſe dejlige Toner. „De, er vort Lands Fugle“, ſvarede hun; „men ſaaledes ſynger de kun ſjelden, undtagen om Vaarent naar Blomſterne kommer frem og Solen ſkiner varmt, da kan man høre den hele Dag. (Højs. 2, 11, 12). Jeg gaar ofte ud“, ſagde hun, „for at høre dem; og vi har dem ogſaa ofte taamme i Huſet. De er os et meget oplivende Selskab, naar vi er tungſindige; de gjør ogſaa Opholdet i Skove, Luude og enſomme Steder overmaade behageligt“.

Gudsfrøgt var imidlertid kommen tilbage, og hun ſagde til Kriſtinde: „Se, her bringer jeg dig en kort Beſkrivelse af alle de Ting, du har ſet hos os; den kan du læſe i, om du ſkulde glemme noget, og kald diſe Ting tilbage i Erindringen til Opbyggelse og Troſt“.

6. Kapitel.

Du begyndte de at stige ned af Bjerget til *Jdmygelsens Dal*. Det var et stejlt Bjergh, og Vejen var meget glat; men de var yderst forsigtige og kom ned uden Skade. Da de var vel nede i Dalen, sagde *Gudsfrugt* til *Kristinde*: „Dette er Stedet, hvor din Mand modte den fæle *Apollion*, og hvor den frygtelige Kamp mellem dem stod. Du maa vist have hørt derom. Men vær ved godt Mod; saalænge I har *Behjert* til *Fører* og *Ledsager*, har det forhaabentlig ingen Fare med eder“. De to Piger overlod nu *Pilegrimene* til deres *Førers* *Ledsagelse*, hvorpaa han, som før, gik foran, og de fulgte efter.

Da sagde *Behjert*: „Vi behøver just ikke at være saa bange for denne Dal, for her er intet, som kan skade os, medmindre vi selv skulde paadrage os det. Det er sandt, at *Kristen* her modte *Apollion* og maatte bestaa en haard Kamp med ham, men det kom deraf, at han snublede, idet han steg ned af Bjerget; for enhver, som snubler der, kan være beløvet paa Kamp her. Og deraf kommer det, at Dalen har faaet et saa slemt Navn; for den store *Hob* mener altid, naar den hører, at noget frygteligt har hændt en eller anden paa et bestemt Sted, at en grim og listig Fiende eller ond Mand maa spøge der, medens det desværre kun er en Folge af deres egne Handlinger, at saadant tilstøder dem.

Denne *Jdmygelsens Dal* er i og for sig et saa velsignedt Sted som noget, og jeg er vis paa, at dersom vi bare viste at træffe paa det rette Sted, vilde vi kunne finde noget, som kunde give os *Oplysning* om, hvorfor *Kristen* her blev saa haardt angreben“.

Da raabte *Jakob* til sin Moder: „Se, der staar en Støtte, og det ser ud til, at noget staar skrevet paa den; lad os se, hvad det er“. De gik derhen og fandt følgende Ord indgravne: „Lad *Kristens* *Fjæltrin* før han naaede hid, saavel som den Kamp, han har maatte bestaa, tjene *Eftermænd* til et advarende *Eksempel*“. — „Se“, udbrød *Føreren*, „sagde jeg eder ikke, at vi her ensteds vilde finde nogen *Antydning* om *Årsagen* til, at *Kristen* blev saa haardt angreben paa dette Sted“. Og derpaa, idet han henvendte sig til *Kristinde*, sagde han: „Det bli'r dog ikke *Kristen* mere til *Skam* end mange andre, som har havt en lignende *Skjebne*; for det er langt lettere at stige op ad dette Bjergh end ned, og dette kan sandelig ikke siges om mange Bjergh hertilands. Men vi vil ikke nu tale mere om ham, han hviler nu i *Fred*, efter at have vundet en herlig *Sejer* over sin *Fiende*. Han, som bor

Hyrdebrennen.

heroventil, give, at det ej maa gaa os værre, end det gif ham, naar vor Prøvefæsttime kommer. Men for at komme tilbage til denne *Ydmugelsesdal*, da er den det bedste og frugtbarreste Stykke Land i hele *Sueggen*; *Jordbunden* er fed og bestaar, som *3 fer*, fordetmeste af *England*, og hvis nogen skulde komme hid *Sommertid*, som vi nu, og forøvrigt havde Lust til at møtte sine *Dine* med hvad der er skjont, saa vilde han, ifald han ikke tidligere havde hørt noget ondt om *Stedet*, blive henrykt over dette yndige *Syn*. Se kun, hvor grøn *Dalen* er, hvor den er prydet med *Piljer*. (*Højs. 2, 1.*) Jeg har kjendt mange simple *Arbejds mænd*, som i denne *Ydmugelsesdal* er komne i *Besiddelse* af skønne *Ejendomme* (thi *Gud* modstaar de *Hoffærdige*, men giver de *Ydmuge Naade*). (*Sak. 4, 6; 1 Petr. 2, 5.*) Det er en i *Sandhed* taknemmelig *Jordbund*, som rigelig lønner *Dristen*. Noogle har ogsaa ønsket, at den nærmeste *Vej* til deres *Faders Hus* gif her forbi, at de kunde spares for den *Møje* at bestige saa mange *Bakker* og *Fjelde*, men *Vej* er *Vej*, og man er nødt til at tage den, som man finder den.

Medens de nu saaledes gif og samtalte, fik de *Dje* paa en *Gut*, som vogtede sin *Faders Faar*. *Gutten* var tarveligt klædt, men havde et friskt og vakkert *Udseende*, og idet han saaledes sad alene, istemte han en *Sang*. „*Hør efter*“, sagde *Behjerttet*, „*hvad Gjetergutten synger*“. De lyttede da, og han sang:

„Hvo nede er, ej frugter Fald,
den Lave Høghed er.
Hvo ydmug er — ham stedse skal
Gud lede paa hans Vej.

Lidt har jeg ringe er mit Krav,
jeg nøjes vel dermed.
Hvo tager glad, hvad Herren gav,
den skånker han sin Fred.

En Byrde kun for Vandringsmand
Er Overflod paa Gode.
Her lidet — h i st Besiguellsen,
Det bedste er for os.“

Da sagde *Førerer*: „*Hører 3, hvad han siger?*“ Jeg tor indestaa for, at denne *Gut* føler sig lykkeligere og bærer mere af den *Art*, som kaldes *Tilfredshed*, i sin *Barm*, end den, som gaar klædt i *Silke* og *Guld*. Men lad os fortsætte vor *Samtale*.

I denne *Dal* havde vor *Herre* forhen sit *Landsted*; han holdt meget af at være her og spaferede lidt om paa disse *Marker*, da han fandt *Lusten* saa behagelig. Desuden er en her fri for *Livets Støj* og *Tummel*. Hvor en ellers kommer hen, er der *Uro* og *Forvirring*, kun i *Ydmugelsesdal* er det stille og fredeligt. Her kan en være i *Ro* og bliver ikke forstyrret i sine *Betragtninger*, som saa lidt er *Tilfældet* paa andre *Steder*. Ingen uden

den, som elsker Pilegrimslivet, betræder denne Dal. Og var *Aristen* end saa uheldig her at møde *Apollo* og maatte bestaa en haard Kamp med ham, saa kan jeg dog fortælle eder, at Memesker i fordums Tider her har truffet Engle (Hof. 12, 5.), her har fundet Perler og Livets rene Ord.

Jeg sagde, at vor Herre i gamle Tider her har havt sit Vandsted, og at han her fandt Behag i at spasere. Jeg vil videre tilføje, at han til bedste for dette Sted og for alle, som elsker det og finder Behag i at spasere her, har udsat en aarlig Rente, som til bestemte Tider samvittighedsfuldt bliver udbetalt, til Pilegrimenes Ophold undervejs og for at opmuntre dem til at fortsætte sin Rejse“.

Idet de nu vandrede frem, sagde *Samuel* til *Behjertet*: „Jeg horer, kjære Herre, at det var her i denne Dal, Kampen stod mellem *Far* og *Apollo*, men hvor mon var det her? For Dalen ser jeg er meget stor“.

Behjertet. Derborte i en smal Gjennemgang, just paa den anden Side *Glemfelsesgrøne*, var det din Fader kjæmpede med *Apollo*. Og det er ogsaa det allerfarligste Sted i hele Eggen; for bliver Pilegrimene nogenstunde angrebne, sker det netop paa dette Sted, naar de glemmer det gode, de har modtaget, og hvor lidet de har fortjent det. Andre er ogsaa komne i haard Klemme paa dette Sted; men I skal erfare mere herom, naar vi er komne saa langt; for jeg tror, at der endnu den Dag idag enten vil kunne ses Spor af Kampen, eller at der er bleven oprejst et eller andet Monument, for at vise, at en saadan Kamp her har fundet Sted.

Da sagde *Barmhjertig*: „Jeg synes, jeg her i denne Dal befinder mig ligesaa vel, som jeg har gjort noget andet Sted paa hele Rejsen; Stedet passer fortrinligt for mit Sind. Jeg gjør af at være paa saadanne Steder, hvor en ikke horer noget til Kasten af Bogne og Hestetrampen; her kan en uforstyrret tænke over, hvad en er, hvor en er kommen fra, hvad en har gjort, og hvad en er bleven kaldet til af Herren. Her skulde en tro, at Hjertet ved hellige Betragtninger rent maatte smelte og opløses af Bødem, indtil Djæne flød over, ligesom „Fiskevandene i *Hesbon*“. (Hof. 7, 4.) Vel dem, som vandrer retskaffent gjennem denne Morbærdal, de sætter den for sig til en Kilde; den Regn, som Gud sender ned fra Himmelen paa dem, som er her, fylder ogsaa Vandene. (Sal. 84, 7.) Dette er Dalen, hvor Herren vil give sine deres Vingaarde, (Hof. 2, 15); og de, som drager gjennem den, skal synge, ligesom *Aristen* gjorde, trods hans Sammentraf med *Apollo*“.

Behjertet. Det er sandt, jeg har mange Gange vandret gjennem denne Dal og aldrig befundet mig bedre end netop her. Jeg har ogsaa været Fører for flere Pilegrime, og de har sagt det samme. Til denne vil jeg se, (siger Herren) og til den Glendige til den, som har en sonderbrudt Aand, og som er forfærdet for mine Ord. (Ef. 66, 2.)

Nu var de komne til det Sted, hvor den før omtalte Kamp havde staaet, og Føreren

sagde til Kristinde, Bornene og Barmhjertig: „Her er Stedet; paa denne Plet stod Kristen og derfra kom Apollyon mod ham. Og se — sagde jeg eder det ikke — paa disse Stene kan endnu ses Spor af din Mand's Blod; se ogsaa, hvor der hist og her omkring ligger Splinter af Apollyons itubrudte Pile; se bare, hvorledes de under Kampen har stampet i Jorden med sine Fodder for at holde Stand mod hinanden, og hvorledes de med sine Fejlslag endog har fløvet Stenene. Sandelig, Kristen har her vist sig som en Mand. Herkules selv, om han havde været her, vilde ikke have kunnet kæmpe bedre. Efterat Apollyon var slagen, flygtede han til den nærmest liggende Dal, som kaldes Dødens Skygges Dal, hvorhen vi snart vil komme. Men se, derborte staar et Mindesmærke, paa hvilket Beretningen om denne Kamp og Kristens Sejer er bleven indgraven til hans Ære og Berømmelse gjennem alle Tider“. Og da det stod nær ved Bejen, gik de hen og læste Indskriften, som Ord for Ord lod saaledes:

„En Fægtning holdtes tæt herved,
helt frydelig at sene:
Apollyon og Kristen stred
af yderste Formue.
Det var en blodig, tvilsom Færd;
og derfor oprest staar jeg her,
Om denne Daad et Minde“.

Da de var komne forbi dette Sted, havde de naaet Grænserne af Dødens Skygges Dal. Denne Dal var længere end den anden og opfyldt, som mange vil kunne bevidne, paa den forunderligste Maade af allslags hæsligt og ondt; men da det var højlys Dag, og de havde Behjerttet til Fører, kom disse Kvinder og Børn bedre derigjennem end mange andre.

Ved at komme ind i Dalen, syntes de at fornemme en klagende Stønnen, som fra Mennesker i Dødskamp. De troede ogsaa at høre jaurende Skrig, ligesom ndpreskede ved den voldsomste Pine. Dette fik Gutterne til at skjelve, ogsaa Kvinderne saa blege og forstyrrede ud; men deres Fører bad dem være ved godt Mod. De fortsatte altsaa sin Vej, og da de var komne lidt videre, syntes de, at Jorden rystede under dem, som om den var undergravet; de hørte ogsaa enflags Hvislen som af Slanger, men endnu kom der intet tilsyn. Da sagde Gutterne: „Er vi ikke snart ved Enden af dette rædsomme Sted?“ Men Førerens bad ogsaa dem ikke at frygte og formanede dem til at se sig vel for, for at de ikke skulde hildes i en eller anden Snare.

Man begyndte Jakob at føle sig uvel, men Marsjagen dertil, tror jeg, var Frygt. Hans Moder gav ham da et Glas af den Essens, hun havde faaet hos Fortolkeren, og tre af de Piller, som Hr. Dygtig havde lavet, og Gutten begyndte da at komme sig igjen. Saaledes drog de videre, indtil de var komne omtrent til Midten af Dalen, da Kristinde pludselig udbød: „Derborte synes jeg at se noget paa Bejen lige for os, en Ting, hvis

Lige jeg aldrig før har set". Da spurgte Josef: „Når, hvad er det for noget?" — „En fæl Ting, Barn, en fæl Ting", sagde hun. — „Men Når, hvordan ser det da ud?" spurgte han atter. — „Det kan jeg ikke sige", svarede hun. — Og nu var det ikke langt borte. Da sagde hun: „Det er lige ved os".

„Lad dem, som er mest bange, holde sig nær til mig", sagde Behjerttet. Inimidlertid nærmede Fienden sig, og Føreren gik ham imøde; men just som de traf sammen, forsvandt han for alles Øjne. Da erindrede Pilegrimene, hvad der kort før var bleven sagt dem: „Modstaar Djævelen, saa skal han fly fra eder". (Jak. 4, 7.)

Med lettere Hjerte fortsatte de nu sin Vej; men de var ikke komne langt, førend *Barnhjertig* ved at se tilbage fik Øje paa noget, som hun syntes lignede en Løve, og det kom travende efter dem med lange Skridt og brølede med hul Stemme; og hvergang det brølede, hørtes Gjenlyd i Dalen, hvilket bragte alles Hjerter til at bæve, undtagen deres Førers. Saaledes nærmede det sig dem, og Behjerttet traadte tilbage og lod Pilegrimene gaa foran. Løven havde inimidlertid naaet dem, og Behjerttet belavede sig paa Kamp. Men da Løven mærkede, at man var bestemt paa at gjøre den Modstand, trak den sig tilbage og kom ikke nærmere. (1 Petr. 5, 8. 9.)

Med Behjerttet i Spidsen gik de nu videre, til de kom til et Sted, hvor der over Bejens hele Brede strakte sig en dyb Grav, og før de kunde træffe Anstalter til at komme over, overfaldtes de af en tyk Taage og et saa ugjæmmentrængeligt Mørke, at de ikke kunde se en Haandsbred for sig. Da raabte Pilegrimene: „Ak! hvad skal vi nu tage os for?" Men deres Fører svarede: „Vær kun ikke bange, men staa ganske stille og se, hvad Ende ogsaa dette vil tage". Her blev de altsaa staaende, eftersom Bejen var bleven sperret for dem. De syntes ogsaa nu tydeligere at høre Fiendernes Bulder og Skrig; ogsaa Ilden og Røgen, som steg op fra Hulen, kunde bedre skjælnes. Da sagde Kristinde til *Barnhjertig*: „Nu ser jeg, hvad min stakers Mand har maattet udstaa; jeg har hørt meget om dette Sted, men har aldrig før været her. Stakers Kristen, han gik her ganske alene, og det om Natten; ja han havde Nat næsten hele Bejen og var ogsaa idelig omringet af disse Fiender, som gjerne vilde have revet ham istykker. Mange har rigtignok talt om Dødens Skjæges Dal, men ingen ved, hvad den har at betyde, før han selv kommer der. Et Hjerte kjender sin Sjæls Bitterhed, og en Fremmed skal ikke blande sig i dets Glæde. (Ordspr. 14, 10.) At være her er frygteligt".

Behjerttet. Det er, som om en havde at kæmpe med store Volger eller foer ned i Dybet; det er, som om en var midt i Havet eller sank ned i Bjergenes dybeste Afgrunde; Jorden synes nu at have indesluttet os for evigt med sine Stænger. Men lad dem, som vandrer i Mørke og har ikke Lysets Skin, forlade sig paa Herrens Navn, ja fast forlade sig paa sin Gud. Hvad mig angaar, saa har jeg, som sagt, tidt gaat gennem denne Dal og

har været langt værre faren end nu, og dog ser I, at jeg er ilive. Det er ikke min Mening at rose mig selv, for jeg er ikke min egen Frelser; men jeg har den faste Tro, at vi vil blive reddede. Kom, lad os bede ham om Lys, som kan oplyse vort Mørke, og som kan gjøre ikke alene disse, men alle Djevle i Helvede tilskamme.

Nu raabte de og bad til Gud, og han sendte dem Lys og Befrielse, thi der var ikke længer nogen Hindring i Vejen, nej ikke engang der, hvor Graven nogle Djeblikke før havde stanset dem ved sit Svalg. Dog var de endnu ikke komne gjennem Dalen; de gik derfor videre og blev i højeste Grad besværede af hæsliq Stank og den modbydeligste Lugt. Da

sagde Baruhjertig til Kristinde: „Hvor ganske anderledes er det ikke at være her end ved Porten eller hos Fortolkeren eller i Huset, hvor vi sidst hvilede“.

„Na“, sagde en af Gutterne, „saa slemt er det da ikke at gaa, her igjennem, som at blive her for bestandig; jeg tror, at hvorfor vi maa drage denne Vej til vor tilkommende Bolig for endel er den, at Hjernet der skal blive desto listligere for os“.

„Godt sagt“, udbrod Førerer, „du har talt som en Mand“. — „Og kommer jeg nogensinde ud herfra“, sagde Gutten, „saa tror jeg, at jeg bedre vil forstaa at sætte Pris paa Lys og god Vej, end jeg nogensinde tilforn i mit Liv har gjort“. Og Behjertig sagde: „Om en Stund er vi ude af Dalen“.

De gik altsaa videre og Josef spurgte: „Kan vi endnu ikke se Enden af Dalen?“ Men Førerer sagde: „Se jer endelig vel for, thi nu

er vi strax midt iblandt Snarer“. De saa sig da vel for, men blev meget forulempede af Snarerne. Da de befandt sig midt oppe blandt dem, fik de Dje paa en Mand, som var bleven kastet ned i en Grav tilvenstre, og hans Krop var frygtelig sonderslidt. Da sagde Førerer: „Dette er en ved Navn Nagtsom, som gik denne Vej; han har alt ligget der længe. En ved Navn Værforstigtig var i Folge med ham, da han blev greben og ihjelslagen; men han undslap. I kan aldrig tro, hvor mange der omkommer her, og dog er Menneskene saa taabelige og dumdriftige, at de letsindig vover sig ud paa Pilgrimsgang uden nogen Fører. Staffers Kristeu! Et Under var det sandelig, at han slap igjennem; men

Uagtsom.

han var elsket af sin Gud og havde ogsaa selv et godt Hjerte¹, ellers vilde det aldrig være lykkedes ham“.

Nu nærmede de sig da Enden af Bejen, og just der, hvor Kristen, da han gik forbi, havde set en Hule, traadte der frem en Nise, ved Navn Hammer. Denne Hammer havde for Skik at gjøre unge Pilegrime og i Hovedet ved alle slags Spidsfindigheder, og nu raabte han paa Behjertet og sagde: „Hvor ofte er det ikke allerede blevet dig forbudt at gjøre disse Ting?“ Da spurgte Behjertet: „Hvilke Ting?“ — „Du spoger“, udbrod Nisen; „du ved meget godt, hvad jeg mener; men jeg skal snart gjøre en Ende paa denne Forretning“. — „Men“, mente Behjertet, „for det kommer til Kamp mellem os, burde vi ialfald forst vide, hvorfor der sker“. (Medens dette gik for sig, stod Kvinderne og Bornene skjelve hos og vidste ikke, hvad de skulde gjøre.) „Du plyndrer Landet“, smyste Nisen, „og det endog paa den skjændigste Maade“. — „Dette er min almindelige Beskyldning“, sagde Behjertet, „kom frem med en bestemt Klage“.

Da sagde Nisen: „Du driver en Menneſkeraners Haandtering; du samler Kvinder og Born for at fore dem bort til et fremmed Land i den Hensigt at svække min Herres Rige“. Men nu svarede Behjertet: „Jeg er en af den himmelske Guds Tjenere, og det er min Opgave at bringe Syndere til Anger; jeg er bleven befaleet at gjøre mit yderste „for at omvende Mand, Kvinder og Born fra Mørket til Lyset og fra Satans Magt til Gud“, og naar dette er den saade Grund, hvorfor du søger at yppe Strid, saa lad os jo for jo heller kjæmpe“.

Nu rykkede Nisen frem, og Behjertet gik mod ham, idet han drog sit Sværd, men Nisen havde en Knippel, og uden at spille Ord styrtede de mod hinanden. Nisens første Slag var saa frygteligt, at Behjertet sank ikæ, og Kvinderne og Bornene skreg højt, men Behjertet var snart paa Benene igjen og saarede, idet han hug tappert om sig, Nisen i Armen. Saaledes kjæmpede de en hel Time og med saadan Hestighed, at Manden traengte frem af Nisens Næsebor, som Dampen fra en kogende Kjedel.

Nisen Hammer.

¹ Ved et „godt Hjerte“ menes her, at Gud i Kristens Sjæl havde fremkaldt et helligt Mod.

Derpaa satte de sig ned for at hvile ud, og Behjerttet tog sin Tilflugt til Ben. Kvinderne og Bornene gjorde ikke andet, saalænge Kampen varede, end at sukke og bede.

Da de Njæmpende havde hvilet sig lidt og pustet ud, gif de atter løs paa hinanden, og Behjerttet slog da Nisen med et eneste vældigt Slag til Jorden. Denne raabte: „Nej holdt, til jeg kommer op igjen!“ og Behjerttet gav ham paa ridderlig Maade Tid dertil. Derpaa fornyedes Kampen, og det var ikke meget om at gjøre, at Nisen havde knust Behjertets Hjernefkal med sin Knippel. Men ved itide at se Faren, styrtede Behjerttet med Naseri ind paa sin Modstander og rendte ham Sværdet gjennem Livet under det femte Ribben. Da veg Kraften fra Nisen, saa han ikke længere formaade at svinge sin Knippel, og i det samme gav Behjerttet ham endnu et Hug, som skilte Hovedet fra Kroppen. Da var der Glæde hos Kvinderne og Bornene; ogsaa Behjerttet priste Gud, som havde givet ham saa stor en Sejer.

Derpaa rejste de en Stotte til Minde om hvad der var sket og satte Nisens Hoved paa den, og uedenunder skrev de, saa at enhver Forbigaaende kunde læse det:

„En Nise dette Hoved bar,
han var saa grim og fæl;
de Pilegrimes Stræt han var,
han skaaend ingen Siel,
til jeg, Behjerttet, sidst fremtrent
som Pilegrimes Skjold,
Nu Gudskelov er Veren ren:
jeg vog det lede Trold.“

Nu saa jeg, at de gif til den Høj, som et Stykke længere borte var bleven opkastet for at give Pilegrime en Udsigt (det var herfra, at Kristen forste Gang saa sin Broder Trofast), og da de var komne op paa Toppen, satte de sig ned for at hvile. Her spiste og drak de ogsaa og hengav sig til Glæden over, at de var blevne befriede fra en saa farlig Fiende. Idet de nu saaledes sad og spiste, spurgte Kristinde Foreren, om han ikke havde saat nogen Skade i Kampen. Da sagde Behjerttet: „Ikke andet end et ubetydeligt Saar, men det er saa langt fra at være mig til Skade, at det tvertimod tjener som Bevis paa den Kjærlighed, jeg nærer til min Herre, og vil ved Guds Naade blive et Middel, hvorved min Belønning tilsidst vil forhøjes.“ (2 Kor. 14.)

Kristinde. Men var du slet ikke bange, gode Herre, da du saa ham træde frem med sin Knippel? ¹

Behjerttet. Det er min Pligt at mistro min egen Kraft, at jeg desto mere kan forlade mig paa ham, som er stærkere end alle.

¹ Den verdslige Magt, som paa Bunyans Tid ubarmhjertigen anvendtes mod de Gudfrygtige.

Kristinde. Men hvordan var du tilmode, da han ved det første Slag slog dig til Jorden?

Behjertet. Jeg tænkte paa, at det gif min Herre og Mester ligedan, og dog var det ham, som tilsidst sejrede.

Matt hæus. Hvad for Tanker I end kan have havt, saa mener jeg, at Gud har vist en forunderlig Godhed mod os, saavel ved, at han har ført os lykkeligt ud af denne Dal, som ogsaa derved, at han har frelst os ud af Djævlens Haand. Jeg for min Part kan ikke forstaa, hvorledes vi oftere skulde kunne tabe vor Tillid til Gud, efterat han nu og paa et saadant Sted har givet os et saa tydeligt Bevis paa sin Kjærlighed. Derpaa stod de op og gif videre.

Et Stykke længere frem stod der en Eg, og da de var komne hen til den, fandt de en gammel Pilegrim i dyb Sovn liggende udstrakt under den. At han var Pilegrim, kunde de mærke paa hans Klæder, Stav og Velte.

Behjertet vækkede ham, og den Gamle raabte, idet han slog Øjnene op: „Hvad er nu paafærde? Hvad er I for Folk? og hvad vil I?“

Behjertet. Kom, Mand, du behøver ikke at være saa heftig, det er lutter Venner, du ser for dig.

Men den Gamle foer hastigt op, satte sig til Modværge og vilde vide, hvem de var. „Mit Navn er Behjertet“, sagde denne, „jeg er Tører for disse Pilegrime, som er paa Reisen til den himmelske Stad“.

Derpaa sagde Erlic: „Jeg maa sandelig bede jer om Forlæbelse; jeg troede I horte til dem, som for en Tid siden frastjal Svagtro hans Penge, men nu kan jeg mærke, at I er ærlige Folk“.

Behjertet. Men hvad vilde eller kunde du have gjort for at redde dig, ifald vi virkelig havde hørt til den Bande?

Erlic. Gjort! Slaas, naturligvis, saalænge der fandtes en Blodsdraabe i mig; og havde jeg gjort det, saa er jeg vis paa, at ingen skulde have faat mig til at ligge under; for en Kristen kan ikke overvindes, medmindre han selv overgiver sig.

Behjertet. Det var godt sagt, Fader Erlic; deraf kan jeg vide, at du er af den rette Slags, thi du siger Sandheden.

Erlic. Og af dine Ord kan ogsaa jeg vide, at du kjenner til, hvad den sande Pilegrimsgang er; for de fleste staar i den Mening, at der ingen er lettere at overvinde, end netop saadanne som vi.

Behjertet. Siden Skjebnen saa heldigt har ført os sammen, faar jeg vel Lov at spørge om dit Navn samt ogsaa Navnet paa det Sted, hvorfra du kommer.

Uerlig. Mit Navn kan jeg ikke sige eder; men jeg kommer fra Byen Elvhed, som ligger omtrent fire Grader længere mod Nord end Fordærvelfens Stad.

Behjertet. Jasaa, kommer du derfra, da tror jeg saa halvt om halvt at jeg kjender dig; ikke sandt, dit Navn er gamle Uerlig?

Den Gamle blev lidt undselig og sagde: „Ikke Uerlighed i den abstrakte Betydning, men Uerlig er mit Navn, og jeg vil ønske, at min Karakter maatte stemme overens med mit Navn. Men sig mig, kjære Herre, hvordan kunde du da slutte, at jeg var denne Person, naar du ikke vidste andet om mig, end at jeg kom fra hint Sted?

Behjertet. Jeg har tidligere hørt om dig gennem min Herre, for alt det, som sker paa Jorden er han vidende om; men jeg har ofte undret mig over, at nogen skulde komme fra eders Sted; for det staar værre til med eders Sted end med selve Fordærvelfens Stad.

Uerlig. Ja, vi ligger længere borte fra Solen, og er derfor mere kolde og ufulsomme; men selv om et Menneske var inde i et Isbjerg, maatte dog hans frosne Hjerte to op, hvis Retfærdighedens Sol gik op over ham, og saaledes har det været med mig.

Behjertet. Jeg tror det, Fader Uerlig, jeg tror det; for jeg ved, du siger ikke andet end hvad der er sandt.

Derpaa hiljede den Gamle alle Pilgrimene med et helligt Kjærlighedskys og spurgte om deres Navne, og om hvorledes det var gaat dem paa deres Vandring.

Da sagde Kristinde: „Mit Navn formoder jeg, du alt har hørt; den gode Kristen var min Mand og disse er hans fire Børn“. — Man kan ikke forestille sig, hvor glad den Gamle blev, da hun fortalte ham, hvem han var; han hoppede og sprang af Glæde og velsignede dem med tusen gode Ønsker. Derpaa sagde han:

„Jeg har hørt meget Tale om din Mand, om hans Næsse og om de Kampe, han i sin Tid maatte bestaa. Til din Trost være det sagt, at hans Navn er i hver Mandes Mund i disse Egne; hans Tro, hans Mod, hans Udholdenhed og hans Oprigtighed har gjort ham berømt.“

Derpaa henvendte han sig til Gutterne, lod dem sige ham sine Navne og sagde: „Du, Matthæus, bliv Tolderen lig, ikke i Lasten men i Dyden. (Matth. 10, 3.) Du, Samuel, bliv Profeten Samuel lig, en Troens og Bonnens Mand. (Sal. 99, 6.) Josef, bliv du lig Josef i Potifars Hus, kysk og en, som flyr Fristelsen. (1 Moiseb. 39.) Og du, Jakob, bliv lig Jakob den retfærdige, og lig Jakob, vor Herres Broder“. (Ap. Gj. 1, 14)

Derpaa fortalte de ham om Barmhjertig, og hvorledes hun havde forladt sin Fødeby og sine Slægtninger, for at følge med Kristinde og hendes Søner, hvorpaa den Gamle sagde: „Barmhjertig er dit Navn, ved Barmhjertighed skal du understøttes og

føres gennem alle de Mojsommeligheder, du vil møde paa din Vej, indtil du endelig kommer derhen, hvor du Ansigt til Ansigt vil se al Barmhertigheds Kilde med Glæde og Trost."

I hele denne Tid havde Førelsen, Behjertet, set med Tilfredshed og Besvilje paa den nye Pilegrim.

Medens de derpaa fortsatte sin Rejse, spurgte Behjertet den gamle Mand, om han ikke kjendte en fra hans Kant af Landet ved Navn Frygtagtig, som skulde være dragen paa Pilegrimsgang.

Uerlig. Jo, meget godt. Det var et Menneske, hos hvem det, som det kommer an paa, havde slaat faste Rodder; men en mere besværlig Pilegrim har jeg i mit hele Liv ikke truffet paa.

Behjertet. Jeg mærker, du kjender ham, for du har skildret ham ganske rigtigt.

Uerlig. Om jeg kjender ham! jeg var jo en af hans bedste Venner og fulgte ham et godt Stykke paa Vejen; jeg var netop hos ham, da han først begyndte at tænke paa, hvad der vil blive af os efter dette Liv.

Behjertet. Og jeg var hans Fører fra min Herres Hus lige til den himmelske Stads Porte.

Uerlig. Du kjender altsaa til, hvor besværlig han kunde være.

Behjertet. Det kan jeg nok sige jeg gjorde, men jeg kunde godt finde mig i hans Besværlighed, for Mænd i mit Alder maa ofte ledsage saadanne som han.

Uerlig. Na Kjære, fortæl os endelig lidt om ham, og hvorledes han teede sig under din Ledjagelse.

Behjertet. Gerne. Han frygtede altid for, at han ikke vilde naa sin Længsels Maal. Alt, hvad han horte fortælle om, forkræffede ham, saafremt det tydede noksaa lidt hen paa Vanskelighed og Modstand. Jeg fik høre, hvorledes han en hel Maaned jamrede sig ved Forsagthedens Sump, uden at han vovede at gaa over, skjøndt han saa for sine Dine flere gjøre det, hvoraf mange endog tilbød ham sin Hjælp. Men han vilde ligesaa lidt gaa tilbage igjen. „Den himmelske Stad!" raabte han, „maar jeg ikke did, saa kommer jeg til at dø." Og dog blev han forsagt ved enhver ny Vanskelighed og snublede over hvert Galustraa, som blev kastet i Vejen for ham. Nu, efterat han, som sagt, havde ligget længe ved Forsagthedens Sump, gjorde han en vakker Morgen, da Solen skinnede klart — hvordan det gik til, ved jeg ikke — Forsog paa at komme over, og se, det lykkedes ham; men da han var kommen over, kunde han selv neppe tro det. Jeg tror sandelig, han havde en Forsagthedens Sump i sin Sjæl, en Sump, som han førte med sig overalt; ellers kunde han umulig have været som han var. Saa kom han til Porten, I ved hvilken det er, jeg mener:

den, som staar ved Begyndelsen af Vejen. Og saa der stod han en god Stund, for han turde vove at banke paa. Da Porten endelig blev aabnet, traf han sig tilbage og gjorde Plads for andre, idet han sagde, at han ikke var værdig til at gaa ind, saa at han, skjont han var blandt de allerførste, som ankom til Porten, alligevel var blandt de sidste, som kom ind. Der stod den stoffers Mand, skjælvende og forsagt, saa det maatte gjore en ondt i Hjertet at se ham. Gaa tilbage vilde han dog ikke. Endelig greb han i Hammeren, som hang ved Porten, og bankede et Par Gange paa ganske sagte; der blev da luftet op for ham, men han traf sig tilbage som før. Den, som havde aabnet Porten, gik nu ud efter ham og sagde: „Hvad begjærer du, skjælvende Menneske?“ Da faldt Frygtagtig til Jorden; men den, som havde talt til ham, undrede sig over at se ham saa forsagt og sagde opmuntrende: „Fred være med dig; staa op, thi jeg har aabnet Porten for dig. Kom ind, du er velsignet af Herren“. Da stod han op og gik skjælvende ind; og da han var kommen ind, skammede han sig for at vise sit Ansigt. Efterat han nu havde opholdt sig der nogen Tid og var bleven bevertet paa den Maade, som I ved, bad man ham fortsætte sin Rejse, og der blev ham ogsaa sagt, hvilken Vej han skulde tage. Saa kom han da til vort Hus; men som han havde opført sig ved Porten, saaledes opførte han sig ogsaa her ved min Herres, Fortolkernes Dør. Han laa udenfor i Kulden en god Stund, for han turde vove at banke paa; dog vilde han ikke gaa tilbage, og Natterne var paa den Tid lange og kolde. I maa vide, at han endog havde et Brev med til min Herre for at vise sin Trang og bede om gjeftfri Modtagelse og Ophold i hans Hus samt om en kjæk og tapper Mand til Ledsager, da han selv var saa seig og modløs; og dog, uagtet alt dette, var han bange for at melde sig ved Porten. Han gik saaledes frem og tilbage omkring Huset, indtil han, stoffers Mand, næsten var stivfrosen; ja, saa stor var hans Medslagenhed, at han ikke engang vovede at nærme sig Porten, selv da han saa, at andre ved at banke paa uden Vanskelighed slap ind. Omfider, idet jeg tilfældigvis saa ud af Vinduet og fik Øje paa en, som vandrede frem og tilbage ved Porten, gik jeg ud til ham og spurgte, hvem han var. Da stod Stakkeren med Taaver i Øjnene, og jeg mærkede strax, hvad der fattedes ham. Jeg gik derfor ind i Huset igjen og fortalte det, hvorpaa vi meldte Sagen for vor Herre. Denne sendte mig strax ud igjen for at bede ham komme ind; men I kan tro han gjorde mig ikke Arbejdet let. Endelig lod han sig dog bevæge til at gaa ind, og jeg maa sige, at min Herre viste ham en vidunderlig Kjærlighed. Der var kun saa Læskerier paa Bordet, som han ikke fik smage. Derpaa fremviste han sit Brev, og min Herre sagde, efter at have læst det, at hans Begjæring skulde blive ham tiltaat. Efterat han nu havde været der en god Stund, syntes han at saa lidt Mod og at føle sig nogenlunde vel; for I maa vide, at min Herre er meget om og kjærlig, især mod dem, som er frygtomme og forsagte, hvorfor ogsaa hans hele Opsørsel mod denne Pilgrim gik ud paa at opmuntre ham. Da han nu havde set alt det mærkværdige og nyttige

Gamle Vefsig.

i Huset og gjort sig færdig til at rejse videre til Staden, gav min Herre ham, ligesom Kristen tilforn, en Flaske Livsøssens og nogen god og kraftig Kost, som han skulde nyde paa Rejsen. Saaledes drog vi afsted, og jeg gik foran; men denne Mand var fattig paa Ord; det eneste, han næsten gjorde, var at sukke dybt.

Da vi kom til det Sted, hvor de tre Misdædere blev hængte, sagde han, at han frygtede for, at dette ogsaa vilde blive hans Endeligt; men da han fik se Korset og Graven, syntes han igjen at blive trostigt. Der ønskede han endog at dvæle en Stund for at betragte Gjenstandene, og en Tidlang syntes han at være mere glad om Hjertet. Da vi ankom til Bjerget Besværlighed, gruede han ikke for det, og ej heller viste han synderlig Frygt for Løverne; thi det var ikke saadanne Ting, som voldte ham Bekymring, men hans Uvished om, hvorvidt han ved Rejsens Ende vilde blive antagen, eller ej.

Jeg fik ham ind i Huset Skjønhed, som jeg tror, for han selv vilde det, og gjorde ham bekendt med Husets Soufruer; men han var altfor undselig til, at han skulde ville omgaaes dem meget. Han bad om at maatte blive alene; dog holdt han meget af at høre paa ephyggelige Samtaler, og stod ofte bag Døren for at lytte dertil. Ligeledes gjorde han meget af at se paa Oldsager og at anstille Betragtninger derover. Han fortalte mig ogsaa senere, at han syntes godt om at være i de to Huse, hvor han sidst havde opholdt sig, nemlig det ved Porten og Fortolkernes, men et han ikke turde driste sig til at bede om at maatte blive der længere.

Da vi nu fra Huset Skjønhed drog ned over Bjerget til Idmygelses Dal gik han saa stot, som jeg nogensinde i mit Liv har set nogen gaa; for han agtede ikke paa, hvor ussel og ringe han var, naar han bare tilfids blev salig. Ja jeg tror virkelig der maa have været en slags Sympati mellem denne Dal og ham; thi paa hele Vandringen saa jeg ham aldrig bedre tilmode end netop her i Dalen. Her kunde han kaste sig ned, omfavne Jorden og kysse Blomsterne, som voksede derpaa. (Begr. 3, 24—28.) Her var han allerede i Graahysningen paa Venene og gennemstreggede den hele Dal.

Men da vi var komne til Indgangen af Dødens Skygges Dal, tænkte jeg, det var ude med min Mand, ikke fordi han viste nogen Tilbojelsighed til at vende om igjen, for den Tanke affskede han fremdeles, men han var nærved at dø af Frygt. Na Spøgelseerne vil tage mig! Spøgelseerne vil tage mig! skreg han, og det var ikke muligt at bringe ham bort fra de Tanker. Han gjorde her saadan Larm og Skrig, at havde de hørt ham, vilde det været dem Opmuntring nok til at overfalde os.¹ Men det lagde jeg Mærke til, at denne Dal, da han

¹ „At, hvilken Dødens Tid vil ikke Dødsdagen være, naar jeg maa pakke alt sammen for at rejse herfra. Da nærmer vi os Evighedens Grænsestjær, vore Blister trænger ind i den anden Verden. Døden og Graven staar da for os i al sin rædselsfulde Virkelighed. Har vi gjemt paa et Naade-Forraad til denne Dag, naar Døden med iskold Haand vil fare over Ansigt og Hjerte, saa at Dødet stivner i Klarhed, naar den mægtige Død vil løse op den fine Soltraad og slaa den det guldne Væger?“ Kan den behjertede Pilegrim undre sig over, at Frygttagtig var rær ved at dø af Skrak.

Forsagt ved Porten.

gik gjennem den, var saa rolig, som den nogensinde har været baade før og siden, saa jeg tror bestemt, at de fiendtlige Mander paa dette Sted havde faat en udtrykkelig Befaling fra vor Herre til at holde sig rolige, indtil Frygtagtig var dragen gjennem den.

At fortælle eder alt, vilde være for kjedsommeligt; vi vil derfor kun berøre et Par Træk. Da vi ankom til Forsængelighedens-Marked, troede jeg, at han vilde slaas med hele Markedsfolket; jeg frygtede for, at vi skulde saa vore Pander knuste, saa heftigt ivrede han mod deres Daarskaber. I det fortryllede Land var han meget aarvaagen; men da han kom til Floden, hvor ingen Bro gaar over, blev han atter lige mistroelig. Nu synker jeg for evig og vil aldrig med salig Glæde saa skue det Mafyn, jeg er dragen saa mange Mil for at se. Og her fik jeg atter se noget ganske mærkeligt: Vandet i Floden var dengang lavere, end jeg nogensinde før havde set det. Saa kom han da endelig over uden at blive meget vaad. Da han derpaa begyndte at stige opad Bjerget til Porten, tog jeg Farvel med ham og ønskede ham en god Modtagelse deroventil. „Ja“, sagde han, „den er jeg vis paa at saa, den er jeg vis paa at saa!“ Derpaa skiltes vi ad, og jeg saa ham ikke mere.

Uerlig. Det lader altsaa til, at det gik ham vel tilsidst?

Behjerttet. Ja, ja, jeg har heller aldrig noget Djeblik tvilet derom; for det var en Mand, hvis Mand viste en usædvanlig Higen efter det himmelske, kun at den bestandig blev nedtrykt af Forsagthed, hvilket gjorde Livet til en Byrde baade for ham selv og for andre. (Gal. 88). Hans Samvittighed var overmaade om, og han var saa bange for at gjøre andre Uret, at han ofte frasagde sig det tilladelige af Frygt for at stode eller forarge nogen. (Rom. 14, 21; 1 Kor 8, 13.)

Uerlig. Men hvad kunde vel være Grunden til, at en saa god Mand maatte vandre hele sit Liv gjennem i Mørke?

Behjerttet. Der er to Grunde dertil: den ene er den, at den alvise Gud vilde have det saaledes; nogle maa pibe og andre maa græde. (Matth. 11, 16. 17.) Nu hørte Frygtagtig netop til disse Baspillere; han og hans Kammerater blæste det Instrument, hvis Toner er sørgeligere end al anden Slags Musik, skjønt der rigtignok gives dem, som vil paastaa, at det netop er Basjen, som er Musikens Grundtone. Og jeg for min Part sætter sandelig ikke den Bekjendelse højt, som ikke begynder med en sønderknust Mand. Naar en Musiker vil stemme sit Instrument, er den første Streng, han rører ved, sædvanlig Basjen. Gud spiller ogsaa først paa denne Streng, naar han vil sætte Sjelen i den rette Stemning for sig. Men Frygtagtigs Ufuldkommenhed bestod deri, at han ikke forstod, førend kort for sin Dod, at slaa an paa nogen anden Streng, end denne klagende.¹ (Naar jeg saaledes udtrykker

¹ Denne fortræffeligt skildrede Karakter forekommer meget hyppigt i Livet: et Menneſte, som bærer Forsagtheden's Sump overalt med sig i sin Sjæl, af Frygt for at Synden, Døden og Helvede tilsidst skal saa Overhaand med ham. Saadanne gaar noksaa sikkert, om end bekymrede, og giver sjelden Anledning til at glæde sig.

mig billedlig, saa sker det for at skjærpe de unge Læseres Forstand, og fordi de Salige i Aabenbaringens Bog sammenlignes med et Selskab Musiceerende, som spiller paa sine Basuner og Harper og synger Lovsange foran Tronen.) (Aab. 8, 2; 14, 2. 3.)

Uerlig. Paa Iver manglede det hana sandelig ikke, det er let at skjønne af eders Fortælling; Banskkeligheder, Løve, Forsværgelighe d s= M a r k e d frygtede han slet ikke. Det var Synden, Døden og Helvede, som indjog ham Skræk, fordi han nærede Tvil om, hvorvidt han vilde blive modtagen i det h i m m e l s k e L a n d.

Behjertt. Ganske rigtig, det var hans Plageaander, og de havde Magt over ham, som du meget rigtigt har bemærket, paa Grund af hans Forsagthed i den Dietning, og ikke fordi der manglede ham Mod i den praktiske Del af Pilegrimslivet. Jeg tror, han vilde have gaat gennem Ilden, om den havde spærret Vejen for ham; men hvad der trykkede ham, det var Ting, som endnu ingen med Fethed har forstaat at ryste af sig.

Kristinde. Denne Fortælling om F r y g t a g t i g har ikke lidet trostet mig. Jeg var af den Mening, at min Sindsforsætning var forskjellig fra alle andre Menneffers, men nu mærker jeg, at den i mange Henseender stemmer overens med denne brave Mands. Kun i to Punkter afviger de fra hinanden: hans Angst og Bedrøvelse var saa stor, at den brød nd, medens jeg derimod bar paa min, hans trykkede saa tungt paa ham, at han ikke engang vovede at banke paa ved Pilegrimsberbergerne, medens min store Angst netop drev mig til at banke desto stærkere.

Bar mhjertig. Skulde jeg ligeledes give mit Hjertes Tølelser tilkjende, saa maatte jeg sige, at noget af det, som pinte ham, ogsaa bor i mig; thi min Frygt for Afgrunden og for at tabe Paradiset har altid været større end for noget andet. O, tænkte jeg, gid jeg bare kunde saa Bolig der, da vilde jeg prise mig lykkelig, om jeg saa skulde miste hele Verden derved.

M a t t h æ u s. Det var ogsaa Frygten, som fik mig til at tro, at jeg manglede det, som er nødvendigt for Saligheden; men naar det gik saa godt med denne gode Mand, hvorfor skulde det da ikke ogsaa kunne gaa godt med mig?

J a k o b. Ingen Frygt, ingen Naade! For om Naaden ikke altid er der, hvor der er Frygt for Helvede, kan der dog sikkerligen ingen Naade være der, hvor der ikke findes Frygt for Gud.

Behjertt. Gødt sagt, Jakob, du har truffet det; thi Herrens Frygt er Begyndelse til Kundskab, og for dem, som mangler Begyndelsen, er der visselig heller ikke hverken Midte eller Ende. Og nu lad os slutte vor Samtale om Frygtagtig, idet vi endnu sender denne Afskeds-hilsen efter ham:

Imedens Frygtom, for din Gud
i Hjertet Frygt du bar,
og nødig handled mod hans Bud,
saalænge her du v r,
ej Lovers Brølen straffed dig,
ej nogen Fare her. —
De, som ej følge vil den Vej,
i megen Fare er.

Du saa jeg, at de fremdeles vedblev at tale sammen, thi efterat Behjertet havde endt sin Fortælling om Frygtagtig, begyndte gamle Er lig at fortælle om en ved Navn Selvraadig. „Han gav sig rigtignok ud for at være Pilegrim“, sagde Fortælleren, „men jeg er vis paa, at han aldrig er kommen ind igjennem Porten, som staar ved Begyndelsen af Vejen“.

Selvraadig.

Behjertet. Har du kanske talt med ham derom?

Er lig. Ja, og mere end en Gang, men han var altid sig selv lig — selvraadig. Han brød sig hverken om Mennesker eller Grunde eller Exempler; hvad han havde Lyst til at gjøre, det gjorde han, og til at gjøre noget andet, kunde man ikke fornaa ham til.

Behjertet. Men sig mig da, hvad for Grundsætninger havde han? Thi det ved du vel Besked om?

Er lig. Han holdt for, at man kunde efterfølge Pilegrimenes Fejltrin saavel som deres Dyder, og at han, om han gjorde begge Dele, kunde gjøre sikker Regning paa at blive salig.

Behjertet. Hvadfor noget! Hvis han havde sagt, at det for der Allerbedste er muligt at gjøre sig skyldig i Pilegrimenes Fejltrin saavel som i at efterfølge deres Dyder, vilde der ikke være

meget at indvende derimod, for vi er i Sandhed aldrig sikre for nogen Last, uden paa den Betingelse, at vi vaager og strider. Men, om jeg rigtig har forstaat dig, saa er det ikke Meningen her. Du vil siige, at han holdt det for tilladeligt at være saaledes.

Er lig. Ja, ja, det er netop hvad jeg mener; saaledes troede han, og derefter indrettede han sit Liv.

Behjertet. Men hvilke Grunde havde han da at støtte sig til?

Urlig. Na, han sagde, at han havde Medhold i den hellige Skrift.

Behjerttet. Jeg be'r dig, Urlig, lad os faa høre nogle af de Exempler, han ansførte.

Urlig. Det skal I gerne. Han sagde, at David, Herrens Elskede, havde havt Umgang med andre Mænds Hustruer, og derfor kunde ogsaa han gjøre det. Han sagde, at Salomo havde havt mere end een Hustru, og det samme var folgelig ogsaa ham tilladt. Han sagde, at Sara og Egyptens gudelige Jordemødre ligesom ogsaa Rahab gjorde sig skyldige i Løgn, og derfor kunde ogsaa han gjøre det. Han sagde, at Disciplene gik paa sin Herres Befaling hen og fratog Ejermændens hans Ujel, og det samme kunde ogsaa han gjøre. Han sagde, at Jakob havde faat Arveretten af sin Fader ved List og Bedrag, og derfor var det ogsaa ham tilladt at handle saaledes.

Behjerttet. I Sandhed, ret vakre Grunde! Men er du vis paa, at det virkelig var hans Mening?

Urlig. Jeg har jo hørt ham forsvare den ved at anføre Skriftsteder, Bevisgrunde m. m.

Behjerttet. Det er en Anskuelse, som aldrig i Verden kan være rigtig.

Urlig. Du maa ikke misforstaa mig; han sagde ikke, at det var enhver tilladt at gjøre dette, men at den, som udøvede de samme Dyder, som de, der gjorde det, ham var det ogsaa tilladt at handle ligedan.

Behjerttet. Noget falskere end en saadan Slutning gives der sandelig ikke; thi dette er jo det samme, som om man vilde paastaa, at fordi gode Mennesker forhen har syndet af Svaghed, saa skulde det være dem tilladt at synde med velberaad Hu; eller fordi et Barn ved et Vindstød eller ved at snuble mod en Sten falder omkuld og bliver tilspølet af Skarn, skulde det have Lov til at lægge sig ned og vælte sig deri som en So. Hvem skulde have troet, at nogen kunde være saa aldeles forblindet af Lystens Magt. Men det maa være sandt, hvad der staar skrevet: „De støder an, idet de ikke tror Ordet, hvortil de og var bestemte“. (1 Petr. 2, 8.) Hans Forudsætning, at de, som frivillig hengiver sig til de Gudsfrygtiges Laster, kan ogsaa besidde deres Dyder, er en ligesaa stor Forblindelse som den anden. Det er, som om Hunden skulde sige: Jeg har eller kan have et Barns Egenskaber, fordi jeg opslækker dets stinkende Skarn. At man æder begjærligt Guds Folks Syndoffer, det er ikke noget Tegn paa, at man besidder dets Dyder. (Hos. 4, 8.) Og ligesaa lidt kan jeg tro, at en, som er af en saadan Anskuelse, kan have Tro eller Kjærlighed i sin Sjæl. Men jeg ved nok, at du gjorde kraftige Indvendinger mod ham. Hvad kunde han vel anføre til sit Forsvar?¹

Urlig. Han sagde, at det syntes ham at være langt ærligere at handle saaledes af Overbevisning, end at gjøre det, naar man i Hjerte og Samvittighed vidste, at det var uret.

¹ Det er en affhyelig, gudsbespøttelig Forvanskning af Skriften at lade sig opmuntre til Synd af de sørgelige Exempler derpaa hos de Hellige, hvilke skulde tjene til at afstraffe os derfra.

Behjerttet. Et meget ugudeligt Svar; thi skjønt det er højst fordømmeligt at give sine Lyster frie Tojler mod sin indre Overbevisning, saa er det dog langt værre at synde med fuldt Overlæg, og da paastaar sin Nøt til at gjøre det. Det ene gjør, at Folk, som hændelsesvis er Vidner dertil, snubler, medens derimod det andet lokker dem i Snaren.

Uerlig. Der gives mange, som tænker ligedan som han, men de kommer ikke ud med det, og dette er Marsagen til, at Pilegrimsstanden er kommen i saadan Mistredit.

Behjerttet. Det er sandt og meget at beklage; men den, som frygter Himlens Konge, vil kunne overvinde alt.

Kristinde. Der gives mange besynderlige Meninger i Verden. Jeg kjender en, som paastaar, at det er tidsnok at angre sine Synder, naar man skal dø.

Behjerttet. Saadanne kan sandelig ikke kaldes for kloge. Om den samme Mand skulde løbe tre Mil i en Uge for at frelse sit Liv, mon han da vilde opfatte Rejsen indtil den sidste Time i Ugen?

Uerlig. Det vilde han vist ikke, og dog handler de fleste af dem, som anser sig for Pilegrime, i Virkeligheden saaledes. Jeg er, som du ser, en gammel Mand, og har vandret mangen Dag paa denne Vej og har paa min lange Rejse lagt Mærke til mangt og meget.

Jeg har kjendt Folk, der satte afsted, som om de vilde drive hele Verden foran sig, men som dog døde efter faa Dage, ligesom hine i Orkenen, og saaledes aldrig fik se det forjættede Land. Jeg har set andre, som i Begyndelsen af sin Pilegrimsvandring ikke lovede stort, og om hvem man skulde have troet, at de ikke kunde holde ud en eneste Dag, men som dog har vist sig som meget gode Pilegrime.

Jeg har set andre igjen, som ilede fremad med raske Skridt, men som efter kort Tids Forløb, løb ligesaa hurtigt tilbage igjen.

Jeg har truffet Menneker, som i Begyndelsen sagde meget godt om Pilegrimslivet, men som efter kort Tid havde ligesaa meget at indvende mod det.

Jeg har hørt Folk, som, da de først drog ud for at søge Paradiset, bestemt erklærede, at der gaves et saadant Sted, og siden, da de næsten var komne derhen, at der intet fandtes.

Jeg har hørt andre prale over, hvad de vilde gjøre, ifald man modsatte sig dem, og som endog ved blind Allarm lod Troen, Pilegrimsgangen og alt i Stikken.

Medens de nu saaledes fortsatte sin Vej, kom der en løbende mod dem og sagde: „Mine Herrer og I af det svagere Kjønn, har I eders Liv hjært, saa vend om, for der er Noverer foran eder“.

Da sagde Behjerttet: „Det maa være de tre Knegte som før ansaldt Svagtro. Men lad dem kun komme, vi skal nok vide at tage mod dem“.

Pilegrimene drog altsaa videre, og ved hver Krumning af Vejen ventede de at faa Dje paa Skulene; men hvad enten disse nu havde faat høre om Behjerttet, eller de havde noget andet for sig, nok — Pilegrimene saa ikke noget til dem.

7. Kapitel.

Kristinde ønskede nu, at de snart maatte komme til et Herberge, thi hun og hendes Børn var meget trætte. Da sagde Verlig: „Der ligger et strax i Nærheden, hvor en meget hæderlig Discipel, en vis Gajus bor“. (Rom. 16, 23.) De besluttede da alle at tage ind der, og det saameget heller, som den gamle Mand paa det bedste anbefalede Stedet.

Da de kom til Døren, gif de ind uden at banke paa, da dette ikke er brugeligt ved Herberger. Derpaa bad de om at faa tale med Verten, og da han havde indfundet sig, spurgte de, om de kunde faa Nattekvarter hos ham.

Gajus. Ja, Godtfolk, dersom I er sande Pilegrime, thi mit Hus er kun bestemt for saadanne.

Kristinde, Barmhjertig og Gutterne blev ikke lidet glade over at finde en Pilegrimsvev i Verten. Paa deres Forlangende blev der anvist de Rejsende to Værelser, et for Kristinde, hendes Børn og Barmhjertig, og et andet for Behjerttet og den gamle Mand.

Derpaa sagde Behjerttet: „Gode Gajus, hvad kan vi faa tilastens? Disse Pilegrime har rejst et langt Stykke Vej idag og er trætte“.

Gajus. Da det allerede er saa sild, faa kan vi ikke godt lade hente noget, men hvad Huset formaar, staar til Tjeneste, om I vil tage tiltakke dermed.

Behjerttet. Vi er tilfreds med, hvad du har i Huset, thi saavidt min Erfaring gaar, mangler du aldrig det foruodne.

Verten gif derpaa ned i Kjøkkenet for at tale med Koffen, hvis Navn var Belsmag,

Gajus.

at han skulde tilberede Aftensmad til alle disse Pilegrime. Da han havde gjort dette, kom han tilbage og sagde: „Kjære Venner, I er velkomne hos mig, jeg er glad over at kunne give eder Herberge i mit Hus; og medens Aftensmadden bliver tillavet, saa lad os, om I saa synes, tale et fornuftigt Ord med hverandre“.

Dette samtlykkede de alle i, hvorpaa Gajus atter tog Ordet og spurgte: „Hvis Hustru er den gamle Dame, og hvis Datter er den unge Pige?“

Behjerttet. Konen er Enke efter en Pilegrim fra forrige Tider, en vis Kristen, og disse er hans fire Børn. Pigen er en af hendes Bekjendte, som hun fik overtalt til at følge med hende paa Pilegrimsvandring. Gutterne slægter alle paa sin Fader og er begjærlige efter at træde i hans Spor; saasnart de faar Dje paa et Sted, hvor den gamle Pilegrim har ligget, eller opdager noget Spor efter hans Fod, saa hopper deres Hjerter af Glæde, og de føler Trang til at ligge eller at gaa der.

Koffen Bekjendte.

Da sagde Gajus: „Dette er altsaa Kristens Hustru og Børn? Jeg kjendte din Mands Far, ja, hans Farfar. Mangen brav Mand er kommen af denne Slægt, deres Forfædre boede i Antiokia. (Ap. Gj. 11, 26.) Kristens Stamsfædre (jeg formoder du har hørt dem omtale af din Mand) var meget værdige Folk. De har, fremfor alle, jeg har kjendt eller hørt om, vist sig som Mand med store Dyder og et usøfærdet Mod, hvor det gjaldt om at bekjende Pilegrimenes Herre, at efterkomme hans Befalinger og at staa dem bi, som elskede ham. Mange af din Mands Slægtninger har for Sandhedens Skyld

udstaaet de haardeste Videlser. Stefanus, som var en af de første af den Familie, din Mand nedstammer fra, blev stenet ihjel. (Ap. Gj. 7. 59, 60.) Jakob, en anden af denne Slægt, blev dræbt med Sværdet (Ap. Gj. 12, 2), og for ikke at tale om Paulus og Petrus, Mand, som hørte til hans Families første Stamsfædre, saa var der en vis Ignatius, som blev kastet for Loverne, en Romanus, hvis Kjød blev skaarret stykkevis fra Venene, og Polycarpus, som endog midt i Flammerne viste sig rolig og hengiven. Der var en, som blev op-
 hangt i en Kurv mod Solen for at opædes af Bremserne, og en anden, som blev lagt i en Sæk og kastet ud i Sjøen for at drukne. Det vilde være umuligt at opregne alle af den

Familie, som af Kjærlighed til Pilgrimslivet har maattet lide Uret og Døden. Og det glæder mig usigeligt, at din Mand har efterladt sig fire saadanne Sønner. Jeg haaber, de vil gjøre sin Fars Navn Ære og træde i hans Fodspor, og at deres Endeligt maa blive som hans“.

Be hjert et. De er i Sandhed haabefulde Ynglinger, som af ganske Hjerter lader til at ville staa ind paa sin Fars Veje.

Gajus. Det samme tror og haaber jeg, og der er derfor al Udset til, at Kristens Familie stedse vil udbrede sig og blive talrig paa Jorden. Kristinde skulde derfor se sig om efter nogle Sønfruer til sine Sønner, med hvem de kunde blive trolovede, paa det at deres Faders Navn og hans Stamfædres Hus aldrig maa glemmes i Verden.

Ærlig. Det vilde være højlig at beklage, hvis denne Familie skulde forgaa og udgaa.

Gajus. Aldeles forgaa kan den ikke, men vel formindskes; dog lad min Kristinde følge mit Raad, det er Bejen til at opretholde den. Og, Kristinde, sagde han derpaa til hende, det glæder mig at se dig og din Veninde Barmhjertig her sammen; I passer saa godt for hinanden, og tør jeg give dig et Raad, saa se til at komme i et nærmere Forhold til hende; lad din Son Mattheus saa hende til Hustru, dersom hun samtykker deri; derved forger du for en Efterlæggt paa Jorden.

Saaledes kom da dette Parti istand, og med Tiden blev de unge Folk gifte, hvorom mere siden.

Gajus sagde videre: „Jeg vil nu tale et Ord til Kvindernes Nærfærdiggjorelse. Thi ligesom Død og Forbandelse er komne ind i Verden ved en Kvinde (1 Mojs. 3), saaledes ogsaa Liv og Salighed: „Gud udsendte sin Son, født af en Kvinde“. (Gal. 4, 4.) Ja, for at vise hvor meget hendes Kjønns Efterkommere paa den gamle Pacts Tid afskyede Stammemoderens Handling, langedes de inderligt efter at saa Born, i Haab om, at en eller anden blandt dem maatte blive Moder til Verdens Frelser. Og jeg maa endvidere tilføje, at da Frelseren var kommen, frydede Kvinden sig, for nogen Mand eller Engel. (Luk. 1, 41—46.) Det staar ikke skrevet, at nogen Mand har givet Kristus saa meget som en Penninges Værdi; men Kvinderne fulgte ham og hjalp ham med hvad de havde. (Luk. 8, 2, 3.) Det var en Kvinde, som vædede hans Fodder med Taarer, og en Kvinde, som salvede hans Legeme til Begravelsen. (Luk. 7, 37—50; Joh. 11, 2; 12, 3.) Det var Kvinder, som græd, da han gik til Korset, og Kvinder, som fulgte ham tilbage fra Korset, og som sad sorgende ved hans Grav. (Luk. 23, 27; Matth. 27, 55—61.) Det var Kvinder, som først var hos ham om Morgenen efter hans Opstandelse, og Kvinder, som først bragte hans Disciple Efterretning om, at han var opstanden fra de Døde. (Luk. 24, 22, 23.) Kvinden er derfor højlig begünstiget, og dette viser, at hun er Medarving i Livets Naade“.

Nu sendte Koffen Bud for at sige, at Aftensmaden strax var færdig, og lod en dække Bordet.

Da sagde M a t t h æ u s: „Synet af denne Dug og de andre Forberedelser til Maaltidet giver mig stærkere Appetit end jeg havde før“.

G a j u s. Sid og faa, at alle gavnlige Lærdomme i dette Liv paa lignende Maade maa fremkalde hos dig en større Længsel efter at faa sidde tilbords hos den store Konge i hans Rige, thi al Prædiken og Gudstjeneste, alle Opbyggelseskrifter og Forordninger er kun at betragte som en Borddækning i Sammenligning med det herlige Festmaal, vor Herre vil tilberede os, naar vi kommer til hans Hus.

Nu blev Maden bragt ind, og først en „Oplostelses-Bov“ og et „Bevægelses-Bryst“ (3 Mosseb. 7, 32—34; 10, 14. 15) sat frem for dem, for at vise, at de skulde begynde Maaltidet med Bøn og Tak til Gud. (Sal. 25, 1; Ebr. 13, 15.) Med Oplostelses-Boven hævede David sit Hjerte til Gud og med Bevægelsesbrystet, hvor hans Hjerte saa, plejede han at læne sig til sin Harpe, naar han spillede. Begge disse Retter var friske og velsmagende, og de spiste alle godt deraf.

Det næste, som blev bragt ind, var en Flaske Vin, rød som Blod. (5 Mosseb. 32, 14.) Og G a j u s sagde til dem: „Drik efter Behag, dette er den ægte Druefast, som glæder Guds og Menneskets Hjerte“. De drak da, og blev muntre.

Den følgende Ret var usorfalsket Mælk; og G a j u s sagde: Lad Borneene faa den, at de kan voxe ved den. (1 Petr. 2, 2.)

Derefter blev der fremsat Smør og Honning, og G a j u s sagde: „Spis af Hjertenslyst, thi dette gjør godt og styrker Domme-kraften og Forstanden. Dette var vor Herres Føde, da han var Barn: „Han skal æde Smør og Honning, indtil han forstaar at forkaste det onde og at udvælge det gode“. (Ej. 7, 15.)

Derpaa blev der bragt ind et Fad med Æbler, som var særdeles faste og velsmagende. Da sagde M a t t h æ u s: „Tor vi spise disse Æbler, siden det netop var denne Frugt, hvormed Slangen forførte vor første Moder?“

Da sagde G a j u s:

„Med Æbler vel engang er Død os bragt;
dog Æblet var det ej, men Smidens Magt.
Vist stader d.t. forbuden Frugt at nyde;
men ej hvad huldt dig Herren selv vil byde.
Drik af hans Kar da, kilt, du hans Due!
Og ad hans Æbler, når den rene Due.“

M a t t h æ u s svarede: Jeg havde mine Betænkeligheder derved, fordi jeg for en Tid siden blev syg af at spise Frugt.

Gajus. Af forbuden Frugt bli'r du syg, men ikke af den, som vor Herre tillader os at spise.

Medens de saaledes underholdt sig, opvartede man dem med en anden Ret, og det var Nodder. (Hoff. 6, 11.) Da jagde nogle ved Bordet: „Nodder er skadelige for svage Tænder, især for Børns“. Da Gajus horte dette, sagde han:

„De mørke Taler Nodder lige ere
hvis Skal os hindrer Hjernen at so: tere,
men aabnes Stallen, Hjernen sig vil vise;
saa tag dem hen at smelte og at spise“.

De blev da meget muntre og sad længe ved Bordet og talte om mange forskellige Ting. Den gamle Herre sagde blandt andet: „Min gode Bert, medens vi knækker dine Nodder, saa løs mig, om det behager dig, denne Gaade:

„Der var en Mand — sig, var det ej en Fort?
Han havde mer, jo mer han tasted bort“.

De blev alle nysgjerrige efter at faa vide, hvad den gode Gajus vilde svare. Men denne sagde, efter at have tænkt sig lidt om:

„Hvo deler, hvad han har, til Arme ud,
saaar Bederlag, ja tifold mer hos Gud“.

Da sagde Josef: „Jeg havde sandelig ikke troet, at du kunde løst denne Gaade“.

„Na“, sagde Gajus, „jeg har længe været øvet i dette, og Erfaringen bliver nok den bedste Læremester. Min Herre har lært mig at gjøre godt mod andre, og jeg har altid sundet, at jeg i Længden har haft Fordel deraf. „Der er den, som udspreder, og ham tillægges ydermere, og der er den, som holder tilbage mere, end Ret er, dog kun til Mangel; der er den, som holder sig for rig, og har slet intet, og den, som holder sig for fattig, og har meget Guds“. (Erdsp. 11, 24; 13, 7.)

Samuel hviskede til sin Moder Kristinde: „Mor, vi er komne til en meget bra Mands Hus, lad os blive her en god Stund, og før vi drager videre, lad Mattæus holde Bryllup med Barmhjertig. Dette horte Gajus og sagde: „Hjertelig gjerne, mit Barn“.

Barmhjertig og Mattæus.

Og saaledes blev det; de opholdt sig her over en Maaned, og Matthæus fik Barmhjerzig til Hustru.

Medens de var her, forfærdigede Barmhjerzig som sædvanlig alle slags Klæder for de Fattige, hvorved hun skaffede Pilegrimene et godt Navn.

Men vi maa vende tilbage til vor Fortælling. Efterat de havde spist tilaftens, onskede Gutterne at faa komme tilfjængs, thi de var trætte efter Rejsen. Da lod Gajus dem vise op til deres Sovestue; men Barmhjerzig erklærede, at hun vilde bringe dem tilfjængs. Dette gjorde hun ogsaa, og de sov godt; men den øvrige Del af Selskabet sad oppe hele Natten, thi Gajus og Pilegrimene søgte sig faa vel sammen, at de ikke vidste, hvordan de skulde kunne skilles. Efterat de havde talt meget om sin Herre, sig selv og sin Rejse, begyndte gamle Erlig, den, som havde fremsat Naaden for Gajus, at nikke. Behjertet raabte da til ham: „Hvad! du begynder alt at blive søvrig. Kvik dig op, her har du en Gaade“. „Kom med den“, raabte Erlig.

Da sagde Behjertet:

„Hvo dræbe vil, maa dræbes først af andre.
Hvo leve ude — hjemme heden vandre“.

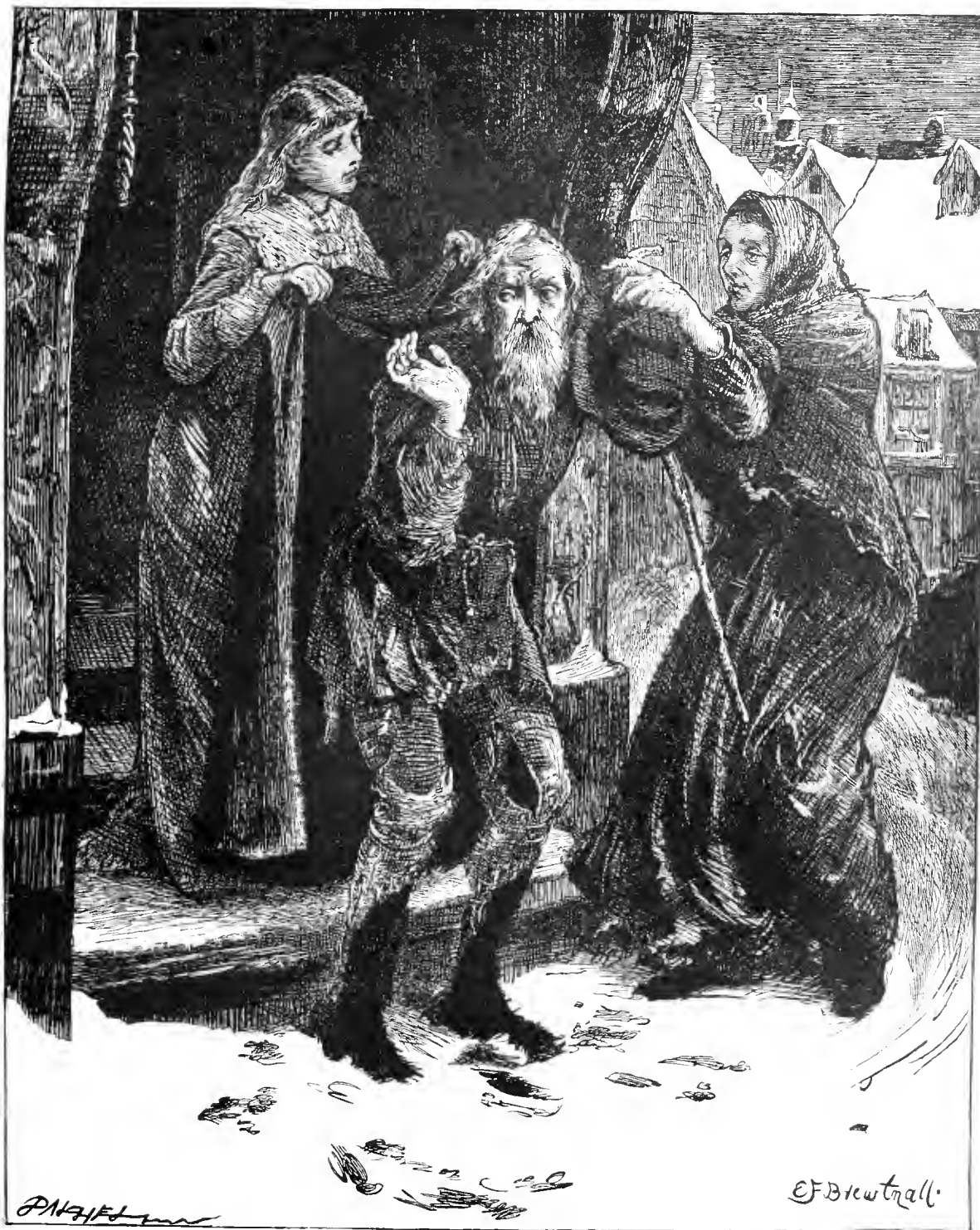
„Na nej“, sagde Erlig, „den er vanskelig — vanskelig at løse og endnu vanskeligere at udøve. Men hør mig, kjære Bert, jeg vil, med din Tilladelse, overlade Opgaven til dig; løs du den, og lad mig høre, hvad du siger“.

„Nej“, sagde Gajus, „den er bleven fremsat til dig, og jeg venter, at du skal løse den“.

Da sagde den Gamle:

„Hvo dræbe Synden vil, maa overskrømmes
af Naadens Himmelev;
og vil du for dit Liv af mig berømmes,
da maa du løse dig selv“.

„Det er ganske rigtigt“, sagde Gajus, „den sunde Lære og Erfaring beviser det. Thi for det første er det ganske uden Nytte at modstaa Synden, saalænge Naaden ikke aabenbarer sig i Sjelen og overvinder den med sin Herlighed; desuden, hvis det er Syndens Strikke, hvormed Satan holder Sjelen bunden, hvorledes skulde den da kunne gjøre Modstand, førend den blev løst fra disse Baand? Og for det andet vil ingen, som har det ringeste Kjendskab til Fornuften og Naaden kunne tro, at et Menneske, som er en Slave af sin egen Fordærvelse, kan paa samme Tid blive et levende Vidnesbyrd om Naaden. Og da det netop falder mig ind, vil jeg fortælle eder en Historie, som er værd at høre paa. To Mænd drog ud paa Pilegrimsvandring; den ene tiltraadte den, da han var ung, den anden, da han var gammel. Den Unge havde stærke Fristelser at kæmpe med; den Gamle derimod kun svage, eftersom hans

„Barmhjertig forfærdigede, som sædvanlig, klæder for at give de fattige“.

saufelige Natur var blevene svækket med Aarene. Den Unge holdt lige Skridt med den Gamle og gav ham ikke efter i noget Stykke. Hos hvilken nu af disse to skinnede Naadens Nys klarest, siden de begge lod til at være lige?"

Uerlig. Udentvil hos den Unge; thi den, som overvinder den stærkeste Modstand, giver det bedste Bevis for sin overlegne Kraft, især naar der holdes Skridt med en, som ikke har halvt saameget at kæmpe med, hvilket almindelig er Tilfældet med gamle Folk. Jeg har forovrigt bemærket, at gamle Folk er tilbøjelige til at flette sig en Krone af denne Duustændighed, idet de nemlig forveksler den saufelige Naturs Afstagen med en naadesfuld Sejer over deres Fordærvelse, og kommer saaledes lettelig i Fare for at bedrage sig selv. Det kan ikke negtes, at gamle Folk, som er blevene delagtige i Naaden, er bedst skikkede til at raade dem, som er unge, for de har havt saa god Anledning til at lære det forsængelige ved alt jordisk at kjende; men naar en gammel og en ung Mand drager sammen ud paa Pilgrimsvandring, da har dog den Unge den Fordel, at Naadens Verk aabenbarer sig herligere hos ham, uagtet den naturlige Tilbøjelighed til Synd er langt svagere hos den Gamle. Saaledes sad de og talte sammen lige til Dagens Frembrud.

Efterat Familjen var staaet op, bad Kristinde sin Søn Jakob læse et Kapitel i Bibelen, og han læste da det 53de af Esaias. Da han havde læst det ud, spurgte gamle Uerlig, hvorfor der sagdes om Frelseren, at han skulde jare op som „en Rod af tor Jord“, og tillige, at han „ingen Skikkelse eller Herlighed“ vilde have.

Da sagde Be hj e r t e t: „Paa det første svarer jeg: Fordi Gødernes Kirke, hvorfra Jesus udgik, dengang næsten havde mistet Religionens hele Kraft og Mand. Og paa det andet, at disse Ord anføres som talte af de Vantroende, hvilke, fordi der fattes dem Syn til at skue ind i vor Furstes Hjerte, dømmes om ham efter hans Ydres Ringhed, netop ligesom de, som ikke ved, at Edelstene er bedækkede med en saufelig Skorpe, og som derfor, naar de har fundet en, kaster den bort, som om det var en almindelig Sten, uvidende om den Skat, de havde fundet.“

Derpaa tog G a j u s Ordet og sagde: „Siden I nu netop er her, og jeg ved, at Be hj e r t e t godt forstaaer at føre sine Raaben, saa foreslaar jeg, at vi, efterat vi har forfrisket os, gjør et Streiftog omkring i Eggen, for at se, om vi ikke skulde finde udrette noget godt. Omtrent en Mil herfra holder en Ruse til, ved Navn D y d d r a b e r, som gjør Vandvejen her i Nærheden meget usikker, og jeg ved omtrent, hvor han findes. Han er Anfører for en stor Høverbande, og det vilde være en sand Velgjerning for Eggen, om vi kunde befri den for ham“.

Alle samtlykkede heri, og de drog ud, Be hj e r t e t med Sværd, Hjelme og Skjold, de andre med Spyd og Stofke.

Da de kom til det Sted, hvor Risen holdt til, fandt de ham med en vis S v a g h j e r t e

i Kloerne, som hans Karle havde grebet paa Landevejen og slæbt til hans Hule. Nisen var netop ifærd med at trække Klæderne af Stafferen, for derpaa at fortære ham, thi han horte til Menneskeæderne. Saa snart han fik Dje paa Behjertet og hans Venner ved Indgangen til sin Hule, spurgte han, hvad de havde der at bestille.

Behjertet. Vi søger netop dig; for vi er komne for at hevne alt det onde, du har gjort mod Pilegrime, ved at slæbe dem bort fra Landevejen og myrde dem. Saa kom da frem af din Hule.

Da væbnede Nisen sig og traadte ud, hvorpaa Kampen strax begyndte.

Efter at have kæmpet i over en Time, stansede de lidt for at drage Aande, og Nisen sagde: „Hvad har I at gjøre her paa min Grund?“

Behjertet. Jeg har allerede sagt dig det: vi vil hevne Pilegrimens Blod.

Hu begyndte Kampen paany, og Nisen fik Behjertet til at vige; men denne trængte dog strax frem igjen og huggede saa frygtelig løs paa Nisens Hoved og Skuldre, at denne tilfældt lod Baabenet falde af Haanden, hvorpaa Behjertet med et eneste Slag strakte ham til Jorden og slog ham ihjel; Hovedet huggede han af og tog det med sig til Herberget, hvorhen han ogsaa bragte Pilegrimen Svaghjerte. Da de var komne hjem, viste de Familien Hovedet og fattede det, ligesom de tilforn havde gjort med andre, paa en Pæl ved Bejskanten, til Skælf for dem, som siden maatte føle sig fristede til at træde i Nisens Fodspor.

Derpaa spurgte de Svaghjerte, hvorledes han var falden i hans Hænder. Det staffers Menneske sagde: „I kan se, at jeg er sygelig, og da Doden næsten daglig bankede paa min Dor, troede jeg, at jeg aldrig vilde kunne helbredes hjemme; jeg greb derfor Pilegrimsstaven, og var naat saa langt som hid fra Byen Uvis, hvor baade jeg og min Far er fødte. Jeg er et Menneske, som hverken har Legems- eller Mandskraft, men onskede dog, om muligt, skjønt jeg ikke kan andet end krybe, at tilbringe mit Liv som Pilegrim. Da jeg kom til Porten, som staar ved Begyndelsen af Vejen, blev jeg venlig modtagen af Stedets Herre; heller ikke havde han noget at udsætte paa mit svagelige Ydre og min ringe Mandskraft, men gav mig de for Necessen nødvendige Ting, idet han bad mig beholde Haabet til Enden. Og saa i Fortølfkerens Hus har jeg nydt meget godt; og da man der var af den Mening, at Bjerget Besværighed var altfor vanskeligt for mig at bestige, blev jeg baaren op ad det af en af Tjenerne. I Sandhed, jeg er ofte bleven hjulpen af Pilegrime, skjønt ingen havde lyst til at gaa saa langsomt, som jeg nødtes til; dog altid, naar de indhentede mig, bad de mig være ved godt Mod og sagde, at det var Herrens Vilje, at de Mismodige skulde trostes og de Skrobelige ophjelpes. (1 Thess. 5, 14.) Derpaa fortsatte de sin Vandring. Da jeg kom til Dverfsaldstræde, stødte jeg paa denne Nise, som bad mig belave mig paa Kamp; men af, svag som jeg var, trængte jeg mere til en Hjertestyrkning; saa blev jeg da

greben og slæbt bort. Jeg var ikke bange for, at han skulde dræbe mig; selv da han havde faat mig i sin Hule, troede jeg, at jeg skulde slippe derfra med Livet, siden jeg ikke fulgte ham frivillig; for jeg har hørt, at ifølge Herrens Love skal ingen Pilgrim, som er bleven tagen tilfange med Vold, omkomme ved Fiendens Haand, saafremt han i Hjertet bliver sin Herre tro. Udplyndret ventede jeg at blive, og det er jeg rigtignok ogsaa bleven, men jeg er dog, som I ser, undsluppen med Livet, for hvilket jeg har min Konge at takke, som styrer, og dig som hans Medskab. Jeg ved, at jeg har flere Farer og Vanskeligheder ivente, men jeg er bestemt paa at lobe, naar jeg kan lobe, at gaa, naar jeg ikke kan lobe, og at krybe, naar jeg ikke kan gaa. Hvad Hovedsagen angaar — takket være ham, som elsker mig — i den er jeg sikker. Min Vej ligger for mig og min Hu staar til Landet hinsides den Flod, som der ingen Bro gaar over, skjont jeg er, som I ser, kun et svagt, skrobelt Menneſte“.

Derpaa sagde gamle *Ærlig*: „Gjorde du ikke for nogen Tid siden Bekjendtskab med en vis *Frygtagtig*, en Pilgrim?“

Svag hjerte. Du jeg gjorde! Jo, han var fra Byen *Dumhed*, som ligger fire Grader nordenfor *Fordærvelsens* Stad og ligesaa langt fra mit Fodested; dog var vi godt kjendte, for han var ingen anden end min kjedelige Onkel — min Fars Bror. Vi lignede ogsaa meget hinanden i Karakter og Udseende; han var rigtignok lidt mindre end jeg, men ellers var vi meget lige.

Ærlig. Jeg mærker, du kjender ham, og jeg kan tænke mig, at I maa være nær beslegtede med hinanden; for I har den samme blege Hudsfarve, det samme ængstelige Blik, og eders Stemme er næsten ogsaa ens.

Svag hjerte. Det siger de fleste, som kjender os begge, og i mange Stykker kjender jeg desuden i ham mig selv igjen.

„Kom, kjære Ven,“ sagde nu gamle *Gajus*, „vær ved godt Mod, du er velkommen i mit Hus, og er der noget, du onsker, saa forlang det kun uden Omstændigheder; mine Folk vil beredvillig være dig til Tjeneste i et og alt.“

Svag hjerte. Dette er sandelig en uventet Lykke og kommer ligesom Solen, naar den bryder frem gennem en mørk Sky. Tænkte vel *Risen Dyddræber*, at jeg vilde blive saa højt begunstiget, da han anholdt mig og ikke vilde lade mig drage videre? Var vel det hans Mening, da han ransagede mine Lommer, at jeg skulde komme til *Gajus*, den gæstfrie Bert? Og dog er det gaat saaledes.

Netop som *Svag hjerte* og *Gajus* stod og talte sammen, kom en løbende, som raabte ved Døren og sagde, at omtrent en Fjerdingvej derfra var en Pilgrim, ved Navn *Økkerigtig*, bleven dræbt ved et Lynslag.

Svag hjerte raabte forskrækket: „Er det muligt, den Mand død! For nogle Dage siden indhentede han mig og vilde holde mig med Selskab. Han var netop med mig, da jeg

Haltetærdig tilbyder Svaghjertet en af sine Kryster.

blev greben af Nisens Dyddræber, men han vidste at bruge sine Ben og undslap. Dog lader det til, at han skulde undslippe for at dø, og jeg blive fangen for at leve.

Hvad nogen tænker flaar ham rent ihjel,
 det tjener ofte til hans sande Vel.
 Gud Herren ofte Livet skænker
 til den, som ydmyg kun paa Tøden tænker.
 Han skjøttede og undkom, jeg blev tagen, —
 dog lever endnu jeg, og han er slagen.

Om trent paa denne Tid blev Matthæus og Barmhjerterig gifte. Og Gajus gav Matthæus's Broder Jakob sin Datter Høbe til Hustru, og derefter blev hele Selskabet endnu over ti Dage i Gajus's Hus, hvilke de tilbragte paa den hos Pilegrime brugelige Maade.

For Afrejsen holdt Gajus et Gjæstebud for dem, i hvilket de spiste og drak og var meget glade. Da Afrejsedstimen endelig var kommen, spurgte Behjertet efter Regningen; men Gajus forklarede ham, at det i hans Hus ikke var Skik at lade Pilegrime betale for sin Underholdning. Han bevertede dem, sagde han, Nar ud og Nar ind, og ventede sin Betaling af den gode Samaritan, som havde lovet ham ved sin Tilbagekomst troligen at erstatte ham, hvad han havde udlagt for dem. (Luk. 16, 34. 35.)

Da sagde Behjertet til ham: „Du Elstelige! du gjør troligen det, som du gjør mod Brodrene og mod de Fremmede, hvilke har vidnet for Menigheden om din Kjærlighed; og du vil gjøre vel, naar du beforder deres Rejse saaledes, som det er sommeligt for Gud“. (3 Joh. 5, 6.) Derpaa tog Gajus Farvel med dem alle, ogsaa med sine Born og især med Svaghjerte. Denne gav han en styrkende Drik med paa Bejen.

Netop som de var ifærd med at forlade Huset, lod det til, som om Svaghjerte havde ifinde at blive efter; men da Behjertet mærkede dette, sagde han til ham: „Kom, gode Ven, følg kun med os; jeg vil blive din Forer, og du skal ikke fare værre end de andre“.

Svaghjerte. Al, jeg har ingen Selskabsbroder, som passer for mig; I er alle sunde og stærke, medens jeg er, som I ser, svag og skrobelig; jeg vil derfor heller komme efter alene for ikke ved mine mange Skrobeligheder at falde baade eder og mig selv til Besvær. Mit Sind er, som sagt, svagt og mismodigt, og jeg vil blive hindret og nedtrykt af det, som andre let kan taale. Jeg synes ikke om, at Folk ler, eller at de ifører sig smukke Klæder; ogsaa unyttig Tale er mig meget imod. Kort sagt, jeg er et saa svagt Menneske, at jeg ofte bliver stødt over det, som andre intet ondt kan se i. Jeg kjender endnu ikke Sandheden i sin Helhed, og for en Kristen at være er jeg saare uvidende. Undertiden, naar jeg ser nogen glæde sig i Herren, da bedroves jeg, fordi jeg ikke kan gjøre det samme. Det er med mig som med den Svage blandt de Stærke, eller som en Syg blandt de Sunde, eller som

en foragtet Lampe. (Den, som er færdig til at glide med sine Fodder, er som en foragtet Lampe i de Trygges Tanker [Job 12, 5]), saa at jeg ikke ved, hvad jeg skal gjøre“.

„Men, Broder“, sagde Behjerttet, „det er netop min Opgave at „trøste de Mismodige“ og at „ophjælpe de Skrøbelige“. (1 Thesf. 5, 14.) Du faar sandelig se at følge med os; vi vil bie efter dig og være dig behjælpelig (Rom. 14, 1); for din Skyld vil vi gjerne negte os noget, saavel i Meningsytringer som i Handlemaade (1 Kor. 8); i din Narværelse vil vi ikke indlade os paa at drøfte omtvistede Spørgsmaal; vi vil rette os efter dig i alle Ting, heller end at lade dig blive tilbage“. (1 Kor. 9, 22.)

Medens de endnu stod ved Gajus's Dør og netop talte paa det ivrigste, kom der en vis Haltfærdig der forbi, gaende paa Krykker (Sal. 38, 18.); ogsaa han var paa Pilgrimsvandring.

Da sagde Svaghjerte til ham: „Kjære, hvorledes er du kommen hid? Jeg stod just og beklagede mig over, at jeg ikke havde nogen passende Selskabsbroder, da kommer du som du var kaldet. Velkommen, velkommen, kjære Haltfærdig, jeg haaber at du og jeg vil blive til Støtte for hverandre“.

Haltfærdig. Dit Selskab vil være mig kjært, gode Svaghjerte, og siden vi nu saa heldigen er trufne sammen, saa vil jeg heller laane dig en af mine Krykker, end at vi skal skilles ad.

Svaghjerte. Nej, jeg takker dig for din gode Vilje, men saalænge jeg ikke er lam, har jeg heller ingen Lust til at halte. Imidlertid kan denne Krykke være mig nyttig som et Forsvarsmiddel mod en Hund.

Haltfærdig. Saavel jeg som mine Krykker staar dig til Tjeneste, dersom du trænger til os.

Nu satte Toget sig i Bevægelse. Behjerttet og gamle Verlig gik foran, derpaa fulgte Kristinde med sine Børn; Svaghjerte og Haltfærdig med sine Krykker kom bagefter. Da sagde Verlig til Behjerttet:

„Siden vi nu er paa Vejen, saa fortæl os noget lærerigt om en eller anden, som for os har været paa Pilgrimsvandring“.

Behjerttet. Meget gjerne. I har ganske vist hørt om, at Kristen i sin Tid mødte Apollyon i Idmyggelsens Dal, og tillige hvilket Arbejde og hvilken Møje han havde for at komme gennem Dødens Skygges Dal. Pigeledes vil I have hørt om, hvad Trofast maatte udstaa med Damen Bellyst, med Adam den første, med Misforuøjet og med Skam; fire saa forføreriske Skurke, som det vel er muligt at træffe.

Verlig. Ja, jeg har hørt om alt dette, og jeg synes den ærlige Trofast fik mest at bestille med Skam; det var en utrættelig, højt uforfhammet Knekt.

Behjertet. Bistnok, thi som Pilgrimene meget rigtig plejer at sige, af alle Mennesker har han det mest upassende Navn.

Uerlig. Men sig mig, gode Ven, hvor var det Kristen og Trofast traf sammen med Snakksom? Det var ogsaa en mærkelig en.

Behjertet. Ja, en rigtig opblæst Daare, og dog findes der mange, som gaar hans Vej.

Uerlig. Han havde nær bedraget Trofast.

Behjertet. Ja, men Kristen lærte ham dog et Middel til snart at lære den gode Mand at kjende.

Saaledes underholdt de sig med hverandre, indtil de kom til det Sted, hvor Evangelist modte Kristen og Trofast, og forudsagde dem, hvad der vilde vederfares dem paa Forfængeligheds Marked. Da sagde deres Fører: „Her i Nærheden var det, at Kristen og Trofast traf sammen med Evangelist, som forkyndte dem, hvilke Gjenordigheder der ventede dem paa Forfængeligheds Marked.“

Uerlig. Banaa Jeg tør sige, det var et alvorligt Kapitel, han da lod dem høre.

Behjertet. Det var det i Sandhed, men han trostede og opmuntrede dem dog paa samme Tid. Og de selv var sjældne Mænd — modige som Fover; intet kunde røkke deres Forsæt. Husker du ikke, hvor uforfærdede de stod ligeoverfor Dommeren?

Uerlig. Jo, Trofast led i Sandhed med Standhaftighed.

Behjertet. Det gjorde han, og Frufterne udeblev ikke; thi, som der fortælles, blev Haabefuldt og nogle andre omvendte ved hans Dod.

Uerlig. Kjære, lad os faa høre mere derom, du er saa vel underrettet om alt.

Behjertet. Blandt alle dem, Kristen traf sammen med efterat han var kommen gjennem Forfængeligheds Marked, var en vis Bihensigter den slemmeste.

Uerlig. Bihensigter: hvem var det?

Behjertet. En Erkeskurf, en Hylker af første Skuffe, en, som anstillede sig gudsfrygtig for alle; men saa snu, at han passede sig for at lide eller tabe noget derved. For ethvert Tilfælde havde han sin egen Religion, og hans Hustru gav ham ikke noget efter. I en Haandevending kunde han gaa over fra den ene Mening til den anden, ja, og forsvarede endog denne sin Handlemaade. Men saavidt jeg har kunnet erfare, tog det en gal Ende med ham og hans Bihensigter; ikke heller har jeg hort, at et eneste af hans Born nogenstunde er bleven agtet af dem, som i Sandhed frygter Gud.

Nu var de imidlertid komne saa langt, at de kunde se Byen Forfængelighed, hvor Forfængeligheds Marked holdtes; og da de mærkede, at de var saa nær, overlagde de med hverandre, paa hvilken Maade de bedst skulde komme gjennem den. Den ene mente saa, den anden saa. Endelig sagde Behjertet: „Jeg har, som I kan tænke

eder, ofte fort Pilegrime gennem denne By; nu kjender jeg der en Mand, ved Navn Mnason af Cypern, en gammel Discipel, i hvis Hus vi kan tage ind. (Ap. Gj. 21, 16.) Hvis I saa synes, gaar vi derhen“.

„Ja lad os det“, sagde gamle Erlicg, Kristinde, Svaghjerte og alle de andre.

Nu maa I vide, at det allerede var blevet Aften, da de ankom til Byen, men Behjerttet vidste Vejen til den gamle Mands Hus, saa de uden Vanskelighed fandt frem. Da de var ved Doren, raabte Foreren, at man skulde lukke op, og da den Gamle indenfor strax kjendte Stemmen, skyndte han sig at aabne Doren, hvorpaa de alle gik ind.

Mnason, deres Bert, spurgte dem nu, hvor langt de havde rejst den Dag, og de svarede: „Fra vor Ven Gajus' Hus“. — „Da har I sandelig tilbagelagt et godt Stykke Vej; I kan nok være trætte. Sid ned, sid ned“. Og de satte sig.

Da sagde deres Forer Behjerttet: „Nu, hvorledes finder I det her? Jeg ved, I er velkomne hos min Ven“.

„Ja, det er I sandelig“, sagde Mnason, „og er der noget, I behøver, saa sig det kun, og vi vil gjøre alt, hvad der staar i vor Magt for at opfylde eders Lyst“.

Erlicg. Hvad vi ser kort Tid siden mest traengte til, var Herberge og godt Selskab, og, som jeg haaber, har vi nu begge Dele.

Mnason. Hvad Herberget angaar, da ser I hvordan det er, og med Hensyn til godt Selskab, saa vil det vise sig.

„Godt“, sagde Behjerttet, „kanke du nu vil vise Pilegrimene deres Værelser?“

„Det skal jeg“, sagde Mnason. Og derpaa førte han dem til deres forskjellige Sovestuer, og viste dem tillige en meget smuk Spisesal, hvor de skulde spise tilaestens og opholde sig, indtil det var Tid at gaa tilfængs.

Da de nu var komne i Ro og havde forfrisket sig lidt efter Rejsen, spurgte Erlicg Berten, om der gaves mange brave Mennesker i Byen.

Mnason. Nødtignok gives der nogle; men de er kun saa i Forhold til de øvrige.

Erlicg. Men hvordan kan vi saa nogle af dem at se? Hvad Maanen og Stjernerne er for Sjøfolk i mørke Nætter, det er Synet af gode Mennesker for Pilegrime.

Da bankede Mnason i Gulvet, hvorpaa hans Datter Suldricg kom op, til hvem han sagde: „Suldricg, gaa hen til mine Venner Angerfuld, Gudeligjindet, Fromhedseliker, Bangeforatlyve og Bodsærdig og sig dem, at jeg har nogle Rejsende hos mig i aften, som gjerne vil tale med dem.“

Suldricg gik da for at indbyde dem, og de kom; og efterat man havde hilset paa hverandre, tog alle Plads ved Bordet.

Mnason tog derpaa Ordet og sagde: „Mine Raaboer, som I ser er nogle Fremmede

komme til mit Hus; det er Pilegrime langt borte fra, som agter sig til Bjerget Zion. Men hvem tror I vel dette er? (sagde han, idet han pegede paa Kristinde.) Det er Kristinde, Kristens Hustru, den berømte Pilegrim, som med sin Broder Trofast blev saa skammelig mishandlet i vor By." Da blev de helt forundrede og sagde: „Vi tænkte mindst paa at faa se Kristinde, da Huldric kom for at indbyde os; det er i Sandhed en glædelig Overraskelse." Derpaa spurgte de Kristinde om, hvorledes hun havde det i alle Maader, og om de unge Mennesker var hendes Mand's Sønner. Og da hun havde svaret ja dertil, sagde de til dem: „Den Konge, hvem I elsker og tjener, han gjore eder lig eders Fader og fore eder bidhen, hvor eders Fader nu hviler i Fred."

Efterat de alle havde sat sig igjen, spurgte Uerlig Angerfuld og de øvrige om Byens Tilstand paa den Tid.

Angerfuld. I maa tro her er Støj i Markedstiden. Det falder overmaade vanskeligt at bevare Hjerte og Sind i saadanne Dugivelsler. Den, som bor paa et saadant Sted, som dette, og har at gjore med saadanne Mennesker, som vi har, den trænger hvert Øjeblik til Paamindelse om at være paa sin Post.

Uerlig. Men hvordan er det med Byens Folk, faar I gaa i Fred for dem?

Angerfuld. De er langt bedre nu end i gamle Dage. I ved, hvorledes Kristen og Trofast blev behandlede i vor By; men nu er man, som sagt, bleven mere skaansom. Jeg tror, at Trofasts Blod tynger endnu paa dem som en Byrde; for siden de brændte ham, har de skammet sig for at brænde flere. I de Dage var det livsfarligt for en Pilegrim at gaa over Gaden, men nu kan vi aabent vise vore Husinger. Dengang var det blotte Navn paa en Befjender forhad, nu derimod, især i enkelte Dele af Byen (I ved jo, at vor By er stor), bliver Gudsfrugtighed anset for noget hæderligt. — Men sig os engang, hvordan er det gaat eder paa eders Rejse? Hvorledes er Folket stemt mod Pilegrimene?

Uerlig. Det gaar os, som det plejer at gaa Vandringsmænd: undertiden er vor Vej ren, undertiden smudsig; snart gaar det opover, snart nedover; vi ved sjelden forud, hvordan Vejen bliver. Vi har ikke altid Vinden i Ryggen, ligesaalidt som enhver, vi møder, er vor Ven. Ngle ganske forsvarelige Dyst har vi alt maattet udstaa, og hvad der endnu venter os, ved vi ikke; men fordetmeste har vi erfaret Sandheden af, hvad der fordum er bleven sagt: Den Retfærdige har meget at gaa igjennem.

Angerfuld. Du taler om Dyst; hvem skulde det have været med?

Uerlig. Nej, spørg heller vor Forer, Behjertet; han kan give den bedste Underretning derom.

Behjertet. Vi er allerede bleven angrebne tre — fire Gange. Først blev Kristinde og hendes Børn anfaldne af to Skurke, som de frygtede for vilde have berøvet dem Livet. Saa blev vi angrebne af Riserne Blodmand, Hammer og Dyddræber.

Dog hvad denne sidste angaar, saa var det egentlig vi, som angreb ham, og ikke han os. Og det gik saaledes til: Efterat vi havde hvilet os en Stund hos vor og hele Menighedens Bert Gajus (Rom. 16, 23), besluttede vi, med Raaben i Haand, at drage ud paa et Strejftog for at se, om vi ikke skulde kunne træffe paa nogen af dem, som var Fiender af Pilegrime (vi havde nemlig hørt, at der skulde huse en meget berygtet en i Nærheden). Nu kjendte Gajus, som hørte hjemme i Eggen, hans Smuthul bedre end jeg; han bragte os derfor paa ret Spor, og vi søgte og søgte, indtil vi endelig fik Dje paa Indgangen til hans Hul. Da blev vi ikke lidet glade, og vort Mod steg; vi gik strax hen til Hulen, og se, da vi traadte ind, fandt vi denne staffers Mand Svaghjerte, som Nisen med Magt havde faat i sine Klør og nu var i Begreb med at dræbe. Men saasnart han fik Dje paa os, tænkte han formodentlig, at han vilde faa et nyt Bytte, hvorfor han lod Stafferen være tilbage i Hulen og kom frem. Strax trængte vi ind paa ham af alle Kræfter, og han slog ogsaa bistert om sig; men Enden blev dog, at han dødelig saaret styrtede til Jorden, hvorpaa vi huggede Hovedet af ham og satte det op paa en Pæl ved Veskanten, til et affrækkende Exempel for alle dem, som maatte tænke paa slige Ugjerninger. At det er sandt, hvad jeg fortæller eder, vil kunne bevidnes af Manden selv, der ligesom er bleven reven ud af Lovens Gab.

Da sagde Svaghjerte: „Det er den rene Sandhed; til min Skade, men ogsaa til min Trost har jeg oplevet det: til min Skade, for Nisen truede hvert Djeblik med at dræbe mig; til min Trost, for Behjerttet og hans Venner ankom bevæbuede i rette Tid til at befri mig“.

Gudeligjindet sagde derpaa: „To Ting er mandværilige for dem, som skal gaa Pilegrimsgang: det er Mod og en uplettet Vandel. Den, som ikke har Mod, vil aldrig kunne udholde Nisjen, og den, som fører et letfærdigt Levnet, faar selv Navnet Pilegrim til at stinke.“

Fromhedselsker: Jeg haaber, at denne Formaning er overflødig for eder, men sandt er det, at mange betræder Pilegrimsvejen, som viser sig meget mere som fremmede for denne Vej, end som Fremmede og Pilegrime paa Jorden.

„Det er kun altfor sandt,“ sagde Vangesforatlyve, „og saadanne har hverken en Pilegrims Dragt eller en Pilegrims Mod; de gaar ikke lige, men sætter sine Fodder skjævt; den ene Sko gaar de ind, den anden ud; Strømperne er fillede i Hælene, og her hænger en Lap ned og der er en Rist. Saaledes gjør de sin Herre tilskamme.“

„Og disse Ting,“ sagde Bodfærdig, „burde sandelig forurolige dem; saalænge Pilegrimenes Vandel ikke befries for saadanne Pletter og Ryder, kan de heller ikke vente at erholde den for sig selv og sin Næsse attraaede Naade.“ Ved saaledes at sidde og tale sammen tilbragte man Tiden, indtil Aftensmaden var færdig, og efterat Pilegrimene havde styrket sine trætte Legemer med Epise, begav de sig til Hvile.

I denne Markedsby opholdt Pilegrimene sig længe og nød *Mnasons* Gjestfrihed. Tilfældigt gav han *Kristindes* Søn *Samuel* sin Datter *Guldrig* til Hustru, og ligesaa *Josef* sin Datter *Mart ha*.

Her blev de, som sagt, lang Tid (thi det var ikke nu som i forrige Tider). Pilegrimene blev nærmere bekendte med mange gode Mennesker i Byen og viste dem al den Tjeneste, de kunde. *Barmhjertig* arbejdede som sædvanlig meget for de Fattige, og de velsignede hende, baade for Mad og Klæder; hun var en sand Pryd for sin Stånd. Og for at sige Sandheden om *Guldrig*, *Phobe* og *Mart ha*, saa havde de alle et sjelden godt Hjerte og udrettede meget godt, hver i sin Kredse. Tillige var de alle meget frugtbare, saa at *Kristindes* Navn, som for bemærket, havde al Udseende til at ville leve længe i Verden.

Medens de boede her, kom der et Uhyre ud af Skoven og dræbte mange af Byens Indvaanere. Det bortførte ogsaa deres Børn og lærte dem at die dets Hvalper. Ingen i den hele By vovede saa meget som at komme dette Uhyre for Dine, men alle greb Flugten, saasnart man hørte det komme.

Uhyret lignede ikke noget Dyr paa Jorden; dets Legeme var som en Drages, og det havde syv Hoveder og ti Horn. (Mat. 17, 3.) Det anrettede stor Udelæggelse blandt Børnene, og dog var det behersket af en Kvinde¹. Dette Uhyre fremsatte Betingelser for Menneskene, og de, som elskede sit Liv mere end sin Sjæl, gif ind paa dem. Saaledes kom de under hendes Herredomme.

Behjerttet og de, som kom i *Mnasons* Hus for at besøge Pilegrimene, indgif nu et Forbund om at angribe dette glubende Dyr og om umuligt befri Byens Indvaanere fra dets Klør og Svælg.

Behjerttet, *Angerfuld*, *Gudeligjindet*, *Bangesforatlyve* og *Bodfærdig* drog derfor nu med sine Vaaben ud mod Uhyret. I Begyndelsen var det meget vildt og hovmodigt og saa med den dybeste Foragt ned paa sine Fiender; men disse, kraftige og vaabendygtige Mænd som de var, skaffede det saa meget at bestille, at det hurtigt maatte trække sig tilbage. Selskabet begav sig da tilbage igjen til *Mnasons* Hus.

Nu maa I vide, at dette Uhyre havde sine bestemte Tider, paa hvilke det kom frem for at efterstræbe Byens Børn. Just ved disse Lejligheder belurede vore tapre Stridsmænd det og angreb det Gang efter Gang, saa at det efter en Tids Forlob ej alene fik mange Saar, men blev endog tilfældigt lam. Siden den Tid har det heller ikke tilføjet Byens Børn saa megen Skade, som før; ja, der gives endog dem, som tror, at det vil komme til at dø af sine Saar.

Derved kom *Behjerttet* og hans Medforbundne i stort Ry i Byen, saa at selv mange Mennesker, som ikke delte deres Anskuelser, dog maatte agte dem højt. Og heri laa

¹ I denne Kvindes Navn og Pragt se efter i *Abenbaringens* 17, 1-4.

ogsaa Grunden til, at Pilegrimene her ikke havde megen Fortræd at lide. Der gaves rigtignok Folk af den lavere Klasse, som ikke kunde se længere end en Muldvarp og ikke havde mere Forstand end et maaende Dyr; hos disse stod Pilegrimene i ingen Anseelse, ligesaa lidt som deres Tapperhed og Bedrifter blev lagt Mærke til af dem.

Nu var Tiden endelig kommen, da Pilegrimene skulde drage videre paa sin Vej, hvorfor de ogsaa gjorde sig færdige til Afrejsen. De sendte Bud efter sine Venner for at tale med dem og tage Farvel og der blev fastsat en Tid, da de gjensidig skulde nedbede sin Herres og Konges Beskyttelse. Nogle medbragte til dem saadanne Ting som kunde passe for svage og stærke, for Mænd og Kvinder, saa at Pilegrimene blev vel forsynede med alle Nødvendigheder. (Ap. Gj. 28, 10.) Derpaa fortsatte de sin Rejse, ledsagede et lidet Stykke af sine Venner, og ved Skilsmisfen anbefalede de hverandre endnu en Gang til sin Herres Beskyttelse.

De, som horte til Pilegrimenes Selskab, drog nu videre, med Be hj e r t e t i Spidsen, og da Kvinderne og Børnene var svage, maatte de andre lempe sin Gang efter dem, saa at D a l t e f æ r d i g og S v a g h j e r t e paa Grund heraf solte sig mindre nedtrykte af sin naturlige Skrøbelighed, end de ellers vilde have gjort.

Kort efterat de havde taget Farvel med sine Venner fra Byen, kom de til det Sted, hvor T r o f a s t maatte lide Døden. Her stansede de og takkede h a m, som havde givet ham Kraften til saa standhaftigt at kunne bære sit Kors, og det saa meget mere, som de nu havde erfaret at hans mandigt udholdte Lidelser ogsaa var komne dem tilgode.

Derpaa fortsatte de sin Vej og talte længe om K r i s t e n og T r o f a s t og om H a a b e s u l d, som efter T r o f a s t s Død havde sluttet sig til K r i s t e n.

De var nu komne til Bjerget B i n d i n g, hvor den Solgrube laa, som havde lokket Demas bort fra hans Pilegrimsvandring, og hvori, som nogle tror, B i h e n s i g t e r faldt og omkom, hvilket atter gav dem Anledning til Betragtninger. Men da de naaede det gamle Mindesmærke, som stod ligeoverfor Bjerget, nemlig Saltstøtten, og hvorfra man kunde se Sodomia og dens stinkende Sjø, da undrede de sig saare, ligesom Kristen tilforn, at Mennesker med saa megen Forstand og Domme Kraft, skulde være saa forblindede her at forlade Vejen. Men saa tænkte de igjen, at det naturlige Menneske ikke lader sig advare ved den Skade, andre har lidt, især naar den Ting, hvorpaa Blikket falder, virker behageligt og tiltrækkende paa det bedaarede Dje.

8. Kapitel.

Jeg saa nu, at de gik videre, indtil de kom til den Flod, som løber paa denne Side af de yndige Bjerge, hvis Bredder er bevoxede med skønne Træer, som har Blade, der er gode mod Overmættelse, hvor Markerne hele Aaret igjennem er grønne, og hvor Pilegrime trygt kan lægge sig ned at hvile. (Salm. 23.)

Paa Markerne ved denne Flods Bredder er der Indhegninger og Faarestier samt et Hus til Lammenes Opsødnig — Bornene af de Modre, som gaar Pilegrimsøgang. Og saa er der her en, hvem disse er anbettede, som kan have Medlidenskab med deres Svaghed (Ebr. 5, 2), en, som kan samle disse Lam i sine Arme og bære dem i sit Skjød, og som venligen kan lede de Faar, som er med Lam. (Ef. 40, 11.) Til denne Mands kjærlige Omfarg raadede nu Kristi i de sine fire Dotre at overgive sine Smaa, for at de ved disse Bænder kunde blive plejede, vogtede, nærede og opfostrede, saa der i Fremtiden ikke skulde mangle dem noget.

Om nogen af dem forvilder sig, da vil denne Mand føre det tilbage (Jer. 24, 6); han vil forbinde det sårbrudte og styrke det syge. (Ezech. 34, 11—16.) Her vil de aldrig lide Mangel paa Mad, Drikke og Klæder; her vil de blive beskyttede mod Tyve og Mordere; thi denne Mand vil for de, end se en af de ham anbettede gaa tabt. Desuden kan man være sikker paa, at de her vil faa Tugt og gode Formaninger og oplæres til at vandre paa de rette Stier, og det er, som I ved, ingen ringe Velgjerning. Her gives der ogsaa, som I ser, forfriskende Vand, dejlige Enge, liflige Blomster, en Mængde forskjellige Slags Træer, og det saadanne, som bærer sunde Frugter, Frugter, som ej have nogen Lighed med den, der hang ud over Muren fra Beelzebubs Havn, og hvoraf Makkhus spiste, men som virker Sundhed der, hvor der ingen er, og vedligeholder og styrker den, hvor den findes.

De unge Modre var derfor villige til at overgive denne Mand sine Smaa, og hvad der end mere opmuntrede dem dertil var, at alt dette skete paa Kongens Foranstaltning og Befordring, og der her altsaa var ligesom et Børnehospital eller Waisenhus.

De gik nu videre, og da de var komne til *Vivejmarken*, til den Gjerdetrappe, som *Kristen* med sin Ven *Haabefuld* gik over, og som havde til Følge, at de blev grebne af *Kjæmpen Fortvilelse* og kastede ind i Fangehullet paa *Tvilborg*, satte de sig ned og overlagde, hvad der var raadeligst at gjøre; mandstærke, som de nu var, og med

Behjerttet til Fører, opstod den Tanke hos dem, om det ikke var bedst, for de drog videre, at gjøre et Forsøg paa at dræbe Kjempen og at ødelægge hans Borg, hvorefter, om der fandtes Pilegrime derinde, disse strax kunde sættes i Frihed. Meningerne var delte. En var i Tvil om, hvorvidt det idetheletaget var rigtigt at betræde vanhellig Jord, en anden holdt det for tilladeligt forudsat at Hensigten var god; men Behjerttet sagde: „Hvorvel den sidst udtalte Mening er langt fra ved alle Lejligheder at kunne gjælde for rigtig, har jeg dog faat den Befaling at modstaa Synden, at overvinde det onde og at stride Troens gode Strid, og med hvem skulde jeg vel stride denne Strid, naar det ikke var med Kjempen Fortvilelse? Jeg vil derfor forsøge paa at gjøre det af med ham og at ødelægge Tvilborg“. Derpaa spurgte han: „Hvem vil være med?“ Gamle Uerlig svarede: „Det vil jeg“. — „Og vi ogsaa!“ raabte Kristinde's fire Sønner, Matthæus, Samuel, Jakob og Josef; thi nu var de alle blevene stærke Ynglinger.

Kvinderne efterlod man paa Bejen, til man kom tilbage, med Svaghjerte og Halvfærdig med sine Krykker som deres Bestyttere; thi uagtet Kjempen Fortvilelse boede saa nær, vilde dog en liden Gut kunnet lede dem, saafremt de kun holdt sig paa Bejen. (Ej. 11, 6.)

Behjerttet, gamle Uerlig og de fire unge Mænd gik altsaa løs paa Tvilborg for at opsoge Kjempen. Saasnart de var ankomne til Borgporten, begyndte de at banke paa med en forfærdelig Larm, hvorpaa den gamle Kjempe, fulgt af sin Hustru Mistroftig, kom til Porten og sagde: „Hvem er du, som drister dig til at forstyrre Kjempen Fortvilelse?“ Behjerttet svarede: „Det er mig, Behjerttet, en af de Førere, som Kongen i det himmelske Rige har udkaaret til at ledsage hans Pilegrime; og jeg befaler dig, at du øjeblikkelig aabner dine Porte og lader mig komme ind. Belov dig ogsaa strax paa Kamp, thi jeg er kommen for at hugge dit Hoved af og for at ødelægge Tvilborg“.

Kjempen Fortvilelse mente, at da han var en Kjempe, kunde ingen overvinde ham, og tænkte ogsaa ved sig selv: Jeg, som i fordums Tider har sejret endog over Engle, skulde jeg behøve at være bange for denne Behjerttet? Han væbnede sig derfor og gik ud. Paa Hovedet havde han en Staalhjelme, var omgjordet med en Brystharnisk af Ild, havde Jernsko paa Fodderne og en stor Klubbe i Haanden. De sex Mænd trængte strax ind paa ham og angreb ham baade foran og bagtil; og da Kjempens Hustru Mistroftig vilde komme ham tilhjælp, slog gamle Uerlig hende ned med et eneste Slag. Det blev nu en Kamp paa Liv og Dod, og tilsidst blev Kjempen endelig slaat til Jorden, men vilde ikke dø. Han gjorde de mest fortvilede Anstrengelser og var, som det heder, sejglivet som en Kat; men Behjerttet var ham dog mere end voksen, og han stansede ikke et Øjeblik, før han havde skilt hans Hoved fra Kroppen.

Derefter begyndte de at ødelægge Tvilborg, hvilket nu, da Kjempen var død, var

Forsagt.

det en let Sag, som I kan tænke. De var syv Dage om at rive den ned, og fandt deri af Pilgrime en vis Forsagt næsten død af Hunger, med hans Datter Megetfrygtfom. Disse to fik de levende ud. Men I vilde have gyst ved at se alle de døde Legemer, som laa hist og her omkring i Borggaarden, og hvor fuld af Dødningsben Jangehullet var.

Da Behjertet og hans Folge var blevne færdige med dette Arbejde, tog de Forsagt og hans Datter Megetfrygtfom under sin Beskyttelse; thi hvorvel disse havde været hanger paa Twilborg hos den grumme Tyran Fortvilelse, saa var de dog ærlige Folk. Kjæmpens Hoved tog de med sig, Kroppen havde de begravet under en Stenhoug, og gif derpaa ned paa Landevejen til de andre, hvem de viste det som Sejerstegn og fortalte, hvad de havde

gjort. Da Svaghjerte og Haltefærdig saa, at det virkelig var Kjæmpens Fortvilelsses Hoved, blev de meget glade og vel tilmode. Kristinde kunde spille en Smule Violin, og hendes Svigerdatter Barmhjertig Lut, og da Selskabet var saa nummert stemt, spillede hun et Stykke, saa at Haltefærdig fik Lyst til at danse. Han tog Megetfrygtfom, Forsagts Datter, ved Haanden og dansede ret lustig afsted med hende paa Bejen. Rigtignok maatte han betjene sig af den ene Krukke, men jeg forsikrer eder, at han gjorde sine Sager godt; ogsaa Pigen fortjener Ros, thi hun holdt fortræffelig Takt efter Musikken.

Hvad Forsagt angaar, saa gjorde han ikke synderlig af Musik, han foretrak heller at spise end at danse, thi det stækkers Menneske var næsten udbungret. Til Styrkelse for Djeblikket

Megetfrygtfom.

lod Kristinde ham drikke af sin Flaske med Livsøjsens og tillavede derpaa noget Mad for ham. Inden kort Tid kom den gamle Mand sig og begyndte at livne op.

Nu saa jeg i min Drøm, at da man var bleven færdig med alt dette, tog Behjertet Kjæmpen Fortvilelses Hoved og satte det paa en Pæl ved Siden af Landevejen, ligeoverfor den Stotte, som Kristen havde oprejst til Advarsel for senere Pilegrime, at de skulde vogte sig for at betrede Kjæmpens Encmærker. Paa en Marmorplade skrev han følgende Vers:

„Se her dens Hoved, som i fordnus Dage
var Pilegrimes første Stræk og Plage,
hans Borg er falden; Mistroelig, hans Liv,
ved Erligs Haand og mistet har sit Liv.
Foriagets med Datter Meget frygtjoms Baand,
er brudt af Behjertets stærke Haand.
Hvo derpaa tviler — hid kun Blittet sende,
da skal hans Tvil til Visshed sig omvende.
Sku, arme Tviler, hen paa dette Hoved;
ved det Befrielse dig vorder lovet“.

Efterat disse Mand havde vist sig saa tapre ved Twilborg og dræbt Kjæmpen Fortvilelse, fortsatte de sin Rejse, indtil de omfæder kom til de yndige Bjerge, hvor tilforn Kristen og Haabefuld havde forfrisket og styrket sig ved Stedets forskjellige Herligheder. De stiftede ogsaa Bekjendtskab med de derværende Hyrder, hvilke bød dem, som fordnum Kristen velkommen til de yndige Bjerge.

Da nu Hyrderne saa, at Behjertet, med hvem de var godt kjendte, havde et saa stort Følge med sig, sagde de til ham: „Kjære Herre, du har faat et anfølgeligt Selskab med dig. Hvor har du vel fundet alle disse?“

Da svarede Behjertet:

„Først her Kristinde er og hendes Følge,
der sig et Skib henover saltet Vølge —
har lustreret mit Kompas, sig selv til Gavn,
fra Syndens Baner hid til Naadens Havn.
Dernæst den gamle Erlig med mig vandreer,
en Mand, som ingenfæd: Ord forandrer;
og Haltetærdig, ja Svaghjerte med,
som begge længtes efter dette Sted.
Forjaagt og Meget frygtjom kommer efter,
de skunder begge sig af alle Kræfter.
Kan her vi Herberg finde, eller maa
vi længer vandre? Sig, hvor skal vi gaa?“

Derpaa sagde Hyrderne: „Dette er et behageligt Selskab, I er hjertelig velkomne her, for hos os er der sørget saavel for de svage som for de stærke; vor Tyrste har et Øje med, hvad der gøres med den ringeste blandt disse, og Skrøbelighed maa derfor ikke være til Hindring for vor Gjestfrihed“. (Matt. 25, 40.) Dermed forte de Pilegrimene til Paladssets

Port og sagde til dem: „Kom ind, Svaghjerte, kom ind, Haltetærdig, og du, Forsagt, med din Datter Megetsrygtig“. Saadanne som disse, Behjertet“, sagde Hyrderne til Føreren, „falder vi ind ved Navn, da de er mest tilbøjelige til at holde sig tilbage, medens vi derimod overlader det til dig og de øvrige, som er stærke, at gjøre efter eget Behag“. Da sagde Behjertet: „Idag ser jeg, at Naaden straalere fra eders Ansigter, og at I er i Sandhed min Herres Hyrder; se, I har ikke stødt disse Svage hverken med Sider eller med Skuldre, men har tværtimod bestrøet deres Vej til Paladset med Blomster som det er blevet eder befalet“. (Ez. 34, 21.)

De Skrobelige og de Svage traadte altsaa ind, og Behjertet og de andre fulgte efter. Da de alle havde sat sig, sagde Hyrderne til de svagere blandt dem: „Er der noget, I onsker? Her er alt saaledes indrettet, at de svage maa styrkes, saavel som de overmodige advares“.

Hyrderne beredte dem nu et Maaltid af let fordøjelige Retter, som tillige var velsmagende og nærende, og saasnart de havde nydt det, begav Pilgrimene sig til Hvile, enhver paa det ham anviste Sted.

Da Bjergene var høje, og Vejret den følgende Morgen var klart, tog Hyrderne, som altid for Pilgrimenes Afrejse plejede at vise dem nogle af Egnens Mærkeligheder, ogsaa vore Bemærkninger, saasnart de var færdige og havde forfrisket sig lidt, med sig ud paa Markerne, hvor de først viste dem alt, hvad de tidligere havde vist Kristen.

Derefter førte de dem hen til nogle andre Steder og først til Bjerget Underfuld, hvor Pilgrimene i nogen Graastand blev vaer en Mand, som flyttede Bjerget ved sine Ord. De spurgte Hyrderne, hvad dette skulde betyde, og de svarede, at denne Mand var Søn af en vis Stornaaade (om hvem man allerede har læst i den første Del af en Pilgrims Vandring), og at han var bleven sat der for at lære Pilgrime, hvorledes de ved Troen kunde bortrydde eller overvinde enhver Vanskelighed, som de kunde komme til at støde paa undervejs. (Mark. 11, 23. 24.) Da sagde Behjertet: „Jeg kjender ham, han staar over de fleste“.

Derpaa førte Hyrderne dem op paa et Bjerget, som kaldtes Uskyldig, hvor de saa en Mand, aldeles hvidklædt, og to andre ved Navn Fordou og Dndvilje, hvilke uophørlig kastede Skarn paa ham; men se, Skarnet, som de kastede paa ham, faldt strax af igjen, og hans Klæder var da ligesaa rene, som om der intet Skarn var blevet kastet paa dem.

Da sagde Pilgrimene: „Hvad skal dette betyde?“ Hyrderne svarede: „Denne Mand hedder Gudsfrygtig, og de hvide Klæder er Tegnet paa hans uskyldige Levnet. De, som kaster Skarn paa ham, er saadanne, som hader hans fromme Vandel; men ligesom I ser, at Skarnet ikke bliver siddende fast paa hans Klæder, saaledes vil det ogsaa gaa den, som lever

nstraffeligt i Verden. Hvem det end er, som søger at tilsmudsse saadanne Mennesker, han arbejder forgjeves; thi Gud vil om kort Tid lade deres Uskyldighed komme frem som Lyset gennem Skyerne og vil bringe deres Retfærdighed til at skinne som Solen ved Middagstid“.

Derefter blev de forte op paa Bjerget Kjærlighed til Næsten, hvor de blev viste en Mand, som havde liggende foran sig en stor Palle Klæde, hvoraf han tilstak alle slags Klædningsstykker til de Fattige, som stod rundt omkring ham; og dog blev hans Forraad ikke mindre.

Da spurgte Pilegrimene: „Hvad er Betydningen heraf?“ — „Dette“, sagde Hyrderne, „skal lære eder, at den, som har Hjerte til at give de Fattige af sit Gods, aldrig skal mangle noget. Den, som vander, skal selv blive vandet. Og

Korrom.

den Sage, som Enken lavede til Profeten, formindskede ikke Melet i hendes Krukke“.

De blev nu forte hen til et Sted, hvor de saa en, ved Navn Daare og en, ved Navn Vidensforstand ifærd med at vaske en Æthiopier, i den Hensigt at faa ham hvid, men jo mere de vaskede ham, desto sortere blev han. Pilegrimene spurgte om Betydningen, og Hyrderne svarede: „Saaledes er det med den slette: alt hvad der gøres for at skaffe ham et godt Rygte, tjener kun til at gjøre ham desto mere affhyelig. Dette var Tilfældet med Farisæerne, og saaledes vil det gaa alle Hytlere“.

Derpaa sagde Barmhertig, Mathaus's Hustru, til sin Svigermoder Kristinde: „Mor, jeg vilde gjerne, hvis det lod sig gjøre, se den Hule i Bjerget, som i Almindelighed kaldes Bivejen til Helvede“. Hendes Svigermoder

Endvitje.

gjorde Hyrderne bekjendte med hendes Dufte, hvorpaa disse fulgte Pilegrimene til Døren, som var anbragt paa Siden af Tjeldet; og efter at have aabnet den, bad de Barmhjerterig lytte en Stund. Dette gjorde hun, og hørte en sige: Forbandet være min Fader, som holdt mine Fodder tilbage fra Fredens og Livets Vej! Og en anden sagde: O, gid jeg havde været revet istykker, førend jeg, for at frelse mit Liv, lod min Sjæl gaa fortabt! Og atter en anden sagde: Kunde jeg faa mit Liv tilbage igjen, aa, hvor vilde jeg ikke da fornegte mig selv for ikke at komme til dette Sted! Den unge Kone syntes, at selve Jorden rystede og bævede under hendes Fodder. Bleg og skjælvende vakkede hun derfra, idet hun sagde: Held, den Mand og den Kvinde, som befries fra dette Sted“.

Efterat Hyrderne nu havde vist dem alt dette, bragte de dem tilbage til Paladset, hvor de bevertede dem paa det bedste. Men Barmhjerterig fik, saaledes som det plejer være med unge Koner, Lyst paa noget, hun havde set der, men var for undselig til at bede derom. Hendes Svigermoder spurgte hende da, hvad der fejlede hende, thi hun saa ud, som om hun ikke var rigtig vel. Da sagde Barmhjerterig: „I Spisefalen hænger der et Spejl, som jeg ikke kan faa ud af Tankerne, og saar jeg det ikke, tror jeg bestemt det vil gaa galt med mig“. Svigermoderen sagde: „Jeg vil omtale din Lyst for Hyrderne, og de vil vist tilfredsstille den“. Men Barmhjerterig sagde: „Jeg skammer mig ved, at disse Mænd skal faa vide mit Dufte“. — „Nej, min Datter, sagde Kristinde, „Begjærligheden efter saadanne Ting er dig ikke til Skam, men til Ære“. Da sagde Barmhjerterig: „Vel, Mor, hvis du vil, saa spørg Hyrderne, om de har noget imod at sælge det“.

Dette Spejl var et blandt tusen. Stillet paa een Maade viste det Mennesket med alle dets Ansigtsstræk paa det nøjagtigste (Sak. 1, 23), men vendte man det anderledes, da saa man selve Billedet og Trækkene af Pilegrimenes Fyrste. (1 Kor. 13, 12.) Ja, jeg har endog talt med Folk, som har sagt mig, at de ved at se i dette Spejl er bleve vaer selve Tornekronen paa hans Hoved samt Naglegabene i hans Hænder og Fodder og Hullet i hans Side. (2 Kor. 3, 18.) Ja, en saadan Fortrinlighed besidder dette Spejl, at det viser en Herren, just som man nærer Længsel efter at se ham: levende eller død; paa Jorden eller i Himmelen; i hans Fornedrelessstand eller i hans Dphjælse; i hans Lidelse og i Døden eller i hans Gjenkomst til Dommen.

Kristinde gif derfor affides med Hyrderne, hvis Navne var Hundskab, Erfaring, Marvaagen og Sprigtig, og sagde til dem: „En af mine Døtre er frugtjommelig og er meget lysten efter noget, hun har set her i Huset; bli'r det hende negtet, er hun bange for, at det ikke gaar hende godt“.

Erfaring. Kald paa hende; hun skal visjelig faa, hvad vi kan skaffe hende. — Hendes Moder kaldte da paa hende, og da hun var kommen, sagde Hyrderne til hende: „Barmhjerterig, hvad er det, du har Lyst paa?“ Da rødmede hun og sagde: „Det er det store Spejl,

som hænger i Spisefalen“. Oprigtig lob strax hen og hentede det, hvorpaa det med glædeligt Samtykke af alle blev hende overrakt. Da bojede hun Hovedet og taffede ydmygt, idet hun sagde: „Heraf kan jeg vide, at jeg har fundet Naade for eders Dne“.

Ogsaa de andre unge Hustruier gav man, hvad de ønskede, og deres Mand fik stor Ros, fordi de havde sluttet sig til Behjerttet for at ihjelslaa Hjæmpen Fortvivelse og odelægge Tvilborg.

Om Kristindes Hals lagde Hyrderne et prægtigt Baand, og det samme gjorde de med hendes fire Døtre; de smykkede ogsaa deres Dren med Drenringe og deres Pander med Juveler.

Da Pilegrimene omfider fremførte sit Dnske om at maatte fortsætte Rejsen, lod man dem drage i Fred, dog uden at give dem de Formaninger og Advarsler, som man havde indskjærpet Kristen og hans Medvandrer. Grunden dertil var, at de havde Behjerttet til Ledfager, som var godt bekendt med-alt, og vilde derfor kunne advare dem i rette Tid, det vil sige, naar Faren var lige ved Haanden. De Formaninger og Advarsler, Kristen og hans Kammerat havde faat af Hyrderne, var allerede glemte, da Tiden var kommen til at gjøre Brug af dem. Heri altsaa bestod den Fordel, som dette Selskab havde fremfor det andet. Syngende drog Pilegrimene sin Vej:

„Hvor skjønt de Kjæder sidder, som de binder
om Pilegrimes Hals til Trost for dem!
Hvor vennelidtd modtages uden Hinder
vi, hvem det andet Liv er Maal og Hjem!“

Hvad nyt og skjønt de har, det de os giver,
at vi et frydsfuldt Liv henleve maa;
og netop ved de Tegn, os tildelt bliver,
som Vandrer vi tegnes, hvor vi gaa“.

Kort efterat de havde forladt Hyrderne ankom de til det Sted, hvor Kristen mødte en ved Navn Vendafvejen, som boede i Byen Frafsald. Deres Fører Behjerttet henledede nu deres Opmærksomhed paa dette, idet han sagde: „Her er det Sted, hvor Kristen traf sammen med Vendafvejen, som paa sin Nyg bar om med sig Tegnet paa sin Gjenstridighed. Denne Mand vilde ikke høre paa noget Naad, da han først var falden, var alle Ord spildte — intet kunde standse ham paa Vejen til Fordærvelsen. Da han kom til det Sted, hvor Korset og Graven var, blev han opfordret af en, som traf ham, til at se derpaa, men han skar Tænder, stampede rasende i Jorden og sagde, at han var fast besluttet paa at vende tilbage til sin Fødeby. For han ankom til Porten, mødte han Evangelist, som vilde have taget ham ved Haanden og ført ham tilbage igjen paa den rette Vej. Men han modsatte sig, og efterat have overøst Evangelist med Skjældsord og Fornærmelser, sprang han over Muren og slap saaledes bort“.

Derpaa gik de videre; og netop paa det Sted, hvor Svagtro tidligere var bleven rovet, stod der en Mand med draget Sværd, ganske blodig over hele Ansigtet. Da spurgte Behjerttet: „Hvem er du?“ og Manden svarede: „Jeg er en ved Navn Sandhedsforsægter, en Pilegrim, og skal til den himmelske Stad. Her paa Vejen er jeg bleven overfalden af tre Mænd, som gav mig Balget mellem tre Ting: 1) enten at gjøre Selskab med dem, 2) eller at vende tilbage, hvorfra jeg var kommen, 3) eller at dø paa Stedet. (Ordsjp. 1, 10—14.)

Til det første Forslag svarede jeg, at jeg saa længe havde været en tro og ærlig Mand,

Galthoved.

at de ikke kunde vente, jeg nu skulde slaa mig sammen med Tyve. Derpaa spurgte de, hvad jeg havde at svare til det andet Forslag, og jeg erklærede dem, at hvis jeg ikke i min Fødeby havde fundet meget, som stred mod mine Grundsætninger, saa kunde det aldrig være faldet mig ind at forlade den; men da jeg mærkede, at det var et højt upaasfende og farligt Opholdssted for mig, rejste jeg derfra og slog ind paa denne Vej. Endelig vilde de vide, hvad jeg mente om det tredje Forslag; jeg sagde dem, at mit Liv var mig altfor kostbart til at jeg saa let skulde give det bort. Desuden, sagde jeg, tilkommer det ikke eder saaledes at opstille et Balg for mig, og dersom I begynder Strid, saa maa I selv tage Folgerne. Da greb disse tre, nemlig: Galthoved, Ubesindig og Næsviss til sine Vaaben, og jeg ligeledes. Saa gik vi løs paa hverandre, tre mod een, og kjæmpede i gode tre Timer. De har efterladt mig, som I ser, nogle Grindringstegn paa sin Kampdygtig-

hed, men de har ogsaa faat nogle af mig. Det er kun et Djeblik siden de forlod mig; jeg tænker de har hort eder komme og derfor taget Flugten“.

Behjerttet. Men dette var sandelig en usige Kamp; tre mod een!

Sandhedsforsægter. Det er sandt; men lidet eller meget, derpaa kommer det ikke an for den, som har Sandheden paa sin Side. „Dersom en Hær vil lejre sig mod mig“, har en sagt, „da skal mit Hjerte ikke frygte; dersom en Krig oprejses mod mig, da forlader jeg mig paa dette“. (Sal. 27, 3.) Desuden har jeg læst i et gammelt Skrift, at en Mand har kjæmpet mod en hel Hær, og hvor mange slog ikke Samson ihjel med en Afsenkjæft?

Vend-af-Bejen modsætter sig Evangelist.

Behjerttet. Hvorfor raabte du ikke om Hjelp?

Sandhedsforfægter. Det gjorde jeg ogsaa, jeg raabte til min Konge, som jeg vidste kunde høre og staa mig usynlig bi, og det var nok for mig.

Da sagde Behjerttet til Sandhedsforfægter. „Du har opført dig værdigt. Lad mig faa se dit Sværd“. Og han viste ham det. Da han havde holdt det en Stund i sin Haand og betragtet det, sagde han: „Ha! Dette er en ægte Jerusalemklinge“. (Ej. 2, 3.)

Sandhedsforfægter. Ja, det er det. Har en Mand bare en af disse Klinger og den fornødne Kraft og Dygtighed til at føre den, da kan han gjerne indlade sig i Kamp med en Engel. Man behøver ikke at frygte for, at den ikke skal holde ud, hvis han kun forstaar at bruge den. Dens Eg bliver aldrig slob; den skærer gennem Marv og Ben, Sjel og Aand og alt. (Eph. 6, 12—17; Ebr. 4, 12.)

Behjerttet. Men du kæmpede længe; jeg undres over, at du ikke blev træt.

Sandhedsforfægter. Jeg kæmpede, indtil Sværdet klæbede sig fast til min Haand; og de var saa stærkt sammenføjede til hinanden, som om Sværdet var voget ud af Armen, og da Blodet flød ud gennem mine Fingre, kæmpede jeg netop bedst.

Behjerttet. Du har gjort vel; du har modstaat indtil Blodet, kæmpende mod Synden. Du skal blive hos os, komme ind og gaa ud med os, thi vor Sag er fælles.

De optog ham da i sit Selskab, vaskede hans Saar og gav ham af det, de havde, til Bederkvægfelse. Derpaa fulgtes de ad.

Idet de nu gik sammen, spurgte Behjerttet deres nye Bekjendt, som han alt havde faaet kjær (thi han elskede saadanne mandige, usofjærdede Mennesker), om mangt og meget, især fordi der i Selskabet fandtes flere Svage og Skrobelige, og allerførst om, hvad Landsmand han var.

Sandhedsforfægter. Jeg er fra Morkland; der er jeg født, og mine Forældre bor der endnu.

Behjerttet. Morkland! Ligger ikke det paa samme Kyst som Fordærvelsens Stad?

Sandhedsforfægter. Jo, ganske rigtigt. Og hvad der bevægede mig til at gaa Pilgrimsgang, var dette: Der kom en ved Navn Sanddru til vor Egn, og han fortalte os om, hvad Kristen, som rejste bort fra Fordærvelsens Stad, havde gjort, nemlig, hvorledes han havde forladt Hustru og Børn og begyndt Pilgrimslivet, samt om noget, der berettedes som tilførladeligt, nemlig at han havde dræbt en Slange, som forsøgte at hindre ham i hans Rejse, og at han omfider var naaet frem til Maalet for samme. Videre fortaltes der om den gode Modtagelse, han havde faaet i alle sin Herres Herberger, og især da han ankom til den himmelske Stads Porte; thi der, sagde Manden, kom et stort Selskab Skinnende ham imøde med Vasners Lyd. Han fortalte ogsaa, at der blev ringet med alle

Sandhedsforfægter.

Klokkerne i Staden af Glæde over hans Ankomst, at han blev iført gyldne Klæder, samt meget andet, som jeg dog her vil forbigaa. Med et Ord, Manden fortalte Historien om Kristen og hans Rejse paa en saa gribende Maade, at mit Hjerte brændte af Længsel efter ogsaa at blive Pilegrim; og hverken Far eller Mor formaede at holde mig tilbage. Jeg rev mig løs fra dem og er nu kommen saa langt paa min Vej.

Behjerttet. Ikke sandt, du er kommen ind gennem Porten?

Sandhedsforsegter. Ja, ja, for den samme Mand sagde os ogsaa, at alt vilde være forgjeves, dersom vi ikke kom ind paa Vejen gjennem Porten.

„Ser du“, sagde Tørreren til Kristinde, „Nygtet om din Mand's Pilegrimsvandring og hvad han har opnaaet derved er vidt og bredt bekjendt“.

Sandhedsforsegter. Hvorledes? Er dette Kristens Hustru?

Behjerttet. Ja, og disse er hans fire Sønner.

Sandhedsforsegter. Hvad? Og de er ogsaa paa Pilegrimsvandring?

Behjerttet. Savist; de følger efter ham.

Sandhedsforsegter. Det glæder mig usigelig. Den brave Mand! hvor glad vil han ikke blive, naar han faar se dem, som paa ingen Maade vilde følge med ham, senere drage ind gjennem Porten til den himmelske Stad.

Behjerttet. Ja, det vil udentvil blive en stor Trost for ham; thi næst den Glæde at være der selv, bliver den størst at træffe Hustru og Børn der.

Sandhedsforsegter. Men siden Tiden netop er falden herpaa, saa lad mig høre din Mening om dette Punkt. Der gives Folk, som tviler, hvorvidt vi vil kunne gjenkjende hverandre der.

Behjerttet. Tror de da ikke, at de vil kjende sig selv eller glæde sig over sin egen Salighed? Og naar saa er Tilfældet, hvorfor skulde de da ikke ogsaa kjende andre og føle Glæde over deres Lykke? Og videre: siden Betslægtede er vort andet Selv, ihvorvel de naturlige Baand vil blive opløste der, hvorfor skulde det da ikke være rimeligt at antage, at vi skal blive mere glade ved at se dem der, end ved at savne dem?

Sandhedsforsegter. Vel, jeg ser nu, hvorledes du tænker med Hensyn til dette Punkt. Har du noget mere at spørge mig om angaaende Begyndelsen til mit Pilegrimskiv?

Behjerttet. Ja. Var din Far og Mor tilfredse med, at du vilde blive Pilegrim?

Sandhedsforsegter. Al nej! de anvendte alle optænkelige Midler for at overtale mig til at blive hjemme.

Behjerttet. Hvad havde de at indvende derimod?

Sandhedsforsegter. De sagde, at det var et ørkesløst Liv, og at jeg aldrig vilde have billiget Pilegrimsfærd, hvis jeg ikke selv havde været tilbøjelig til Lædighed og Dovenskab.

Behjertet. Og hvad sagde de ellers?

Sandhedsforfægter. De sagde videre, at det var en farlig Vej, ja den farligste i Verden, sagde de, er den, som Pilegrime gaar.

Behjertet. Sagde de ogsaa, hvad Farerne efter deres Mening bestod i?

Sandhedsforfægter. Ja, og det omstændeligt.

Behjertet. For Exempel?

Sandhedsforfægter. De fortalte mig om Forsagthedens Sump, hvori Kristnen nær var bleven kvælt. De sagde mig, at der i Beelzebubs Fæstning stod Væsklytter færdige til at nedskyde enhver, som vilde banke paa den snevre Port for at blive indladt. De fortalte mig ogsaa om Skoven og de mørke Fjelde, om Bjerget Besværlighed, om Løverne og om de tre Niser Blodmand, Hammer og Dyddræber. De sagde videre, at der i Jmygelsens Dal holdt til en grim og listig Fiende, som nær havde berøvet Kristnen Livet. Desuden, sagde de, maa du gaa gennem Dødens Skygges Dal, hvor de onde Aander har Tilhold, hvor Lyset er Mørke, og hvor Vejen er fuld af Snarer, Grave og Faldgruber. De fortalte mig ogsaa om Kjempen Fortvilelse og Tvilborg og om den Undergang, Pilegrimeene der havde at vente. Videre sagde de, at jeg maatte gaa gennem det fortryllede Land, hvilket var forbundet med megen Fare, og at jeg efter alt dette vilde komme til en Flod, som der ingen Bro var over, og at denne Flod laa mellem mig og det himmelske Land.

Behjertet. Og var dette alt?

Sandhedsforfægter. Nej, de fortalte mig ogsaa, at denne Vej var fuld af Forsørere — af saadanne, som laa paa Kur for at lokke gode Mennesker paa Afveje.

Behjertet. Men hvorledes fremstillede de dette?

Sandhedsforfægter. De fortalte mig, at Verdseligvis holdt sig altid paa Vejen for at forføre Pilegrime, og at man var sikker paa at træffe Formalist og Hykler. De sagde ogsaa, at Bihensigter, Snakso eller Demas vilde passe mig op for at besuære mig, og at jeg vilde blive fangen i Smigrerens Garn eller i Selskab med Uvidenhed fordrifte mig til at gaa hen til Porten, hvorfra han blev ført tilbage til Huln paa Siden af Bjerget for at gaa Bivejen til Helvede.

Behjertet. Jeg lover for, at det var nok til at betage en Modet; men lod de det være dermed?

Sandhedsforfægter. Nej langt fra; de fortalte mig ogsaa om Folt, som i gamle Tider havde betraadt denne Vej og tilbagelagt et langt Stykke paa den, for at se om de kunde blive vaer noget af den Herlighed, hvorom saa mange fra Tid til anden havde talt; men hvorledes de til den almindelige Tilfredshed var vendte tilbage igjen og havde udfjeldet sig selv for Daarer. De navngav flere, som havde gjort saaledes, nemlig Haardnakket

og Føjelig, Mistillid og Frygtfom, Vendsafvejen og gamle Gudsfor-
negter med flere andre, hvoriblandt enkelte, som de sagde, var gaaede ret langt for at se,
om de kunde finde noget; men at ikke en eneste af dem havde sporet saa megen Fordel af sin
Vandring, at det kunde opveje Begten af en Fjer.

Behjertet. Sagde de endnu mere for at affkræfte dig?

Sandhedsforfegter. Ja, de fortalte mig om en vis Frygtagtig, som var
Pilegrim, og som sølte sig saa ensom og forladt paa sin Vej, at han aldrig havde haft en
glad Time paa den; ligeledes, at Forsagt nær var omkommen af Sult; ja, de paaftod endog
(hvad jeg nær havde glemte), at Kristen selv, om hvem der var saa megen Tale, efter at
den Fare, han havde løbet for at vinde den himmelske Krone, dog var druknet i den sorte
Flod, og aldrig var kommen en Fodsbred længere, hvor meget man end søgte at lægge Skjul
derpaa.

Behjertet. Men lod du dig ikke gjøre modløs ved noget af dette?

Sandhedsforfegter. Nej, det forekom mig alt som intet.

Behjertet. Hvoraf kom det?

Sandhedsforfegter. Jeg troede fremdeles paa, hvad Sandru havde sagt,
og det hævede mig over al Frygt.

Behjertet. Derved altsaa sejrede du, netop ved din Tro.

Sandhedsforfegter. Ja, saaledes var det. Jeg troede, drog affted, kom ind
paa Bejen, kæmpede mod alle, som satte sig mod mig, og er ved Hjælp af Troen kommen hid.

Hvo Tapperhed og Mod
har Vist at stue,
se her en Kæmpe god:
Lad Farer true!
Der findes ingen Mand
ej Storm, ej Tid og Vand,
hans Forsæt rolle kan:
at blive Pilegrim.

Om Fare, Nød og Straf
sig trindtom lejre,
han tør dem møde stærk,
hans Kraft skal sejre.
Ej Høver, Trold formaar,
at frumme ham et Haar;
han paa sin Net kun staar:
at blive Pilegrim.

Ei Helveds Rødsler kan
hans Kræfter binde;
ved Tidens Ende han
skal Livet vinde.
Det er hans Hjerteslag,
ej Menneskebehag;
han stræber Nat og Dag
at blive Pilegrim.

9. Kapitel.

Smidlertid var de komne til det fortryllede Land, hvor Luften har den Besskaffenhed, at den gjør døsig. Jorden var her ganske overvoget med tykt Krat og Tornebuske; kun hist og her fandtes en fortryllet Lovhytte, hvor det efter nogles Paastand er meget vanskeligt, om man nogenstunde staar op eller vaagner mere i denne Verden, derfom man sætter sig eller sovner der. Gjennem denne Kratskov førte nu Vejen dem; Behjerttet gik foran som Fører og Sandhedsforsegter sluttede Toget for at dække Bagtroppen, isald nogen Fiende, Drage, Nise eller Nover skulde anfælde den og vilde anrette Skade. Enhver af Mændene gik her med draget Sværd i Haanden, thi de vidste, at det var et farligt Sted. Den ene søgte ogsaa at trøste den anden saa godt han kunde. Efter Behjerttets Befaling maatte Svaghjerte holde sig bag ham, medens Sandhedsforsegter havde et Øje med Forsagt.

De var ikke komne langt, forend stærk Taage og Mørke overfaldt dem, saa at de i lang Tid neppe kunde se hverandre. Et Stykke af Vejen blev de derfor nødte til at søle sig frem og at give sig tilkjende ved Ord; thi de „vandrede ikke i Beskuelse“. (2 Kor. 5, 7.) Man kan let tænke sig, at her var ikke godt at gaa, selv for den bedste, og hvor meget værre da ikke for Kvinderne og Børnene, hos hvem Hjerte og Fodder af Naturen er sømme og svage. Men takket være de opmuntrende Ord af ham, som anførte Toget, og af ham, som sluttede det, arbejdede de sig noksaa godt frem. Sole og slibrigt Snavs gjorde Vejen her endnu besværligere. Heller ikke fandtes der i hele dette Land saameget som et eneste Herberge eller noget andet Sted, hvor de Svagere blandt dem havde kunnet styrke og forfriske sig. Her var der da en Pusten, Stonnen og Sukken. Medens den ene smublede over en Busk, fald den anden fast i Dyndet; og nogle af Børnene mistede sine Sko i det tykke Snavs. Medens en raabte: „Du faldt jeg“, raabte en anden: „Hejda! hvor er I?“ og en tredje: „Jeg hænger fast i Buskene og ved ikke, hvorledes jeg skal komme løs igjen“.

Omstider kom de til en Lovhytte, som saa lmi og indbydende ud; den havde et sørligt arbejdet Tag, var smukt bevoget med Slynngplanter og forsynet med Bænke og Stole. Der var ogsaa et blødt Leje, hvor de Trætte kunde hvile. Man kan forestille sig, at alt dette maatte være saare fristende; thi Pilgrimenes Kræfter begyndte at ligge under for Vejens Besværligheder; men dog gjorde ikke en eneste af dem det mindste Tegm til at ville stanse her.

Saa, saavidt jeg kunde mærke, gav de alle nøje Agt paa sin Førers Raad, og denne gjorde dem saa trosigen opmærksom paa de Farer, som just var forhaanden, og forklarede saa tydeligt sammes Beskaffenhed, at de næsten altid viste størst Mod og opmuntrede hverandre mest til at bekjempe Sjødets Lyst, naar disse Farer var dem nærmest. Denne Lovhytte kaldtes den Lades Ben og var bleven opført for om muligt at lokke trætte Pilegrime til der at søge Hvile.

Jeg saa da i min Drom, at de drog videre gennem denne ensomme Egn, indtil de kom til et Sted, hvor man let kunde miste Vejen. Hvorvel nu deres Fører, naar det var lyst, godt vidste, hvilke Veje der maatte undgaaes, for at man ikke skulde forvilde sig, saa blev han dog ved Mørket sat i Forlegenhed; men i Lommen havde han et Kart, hvorpaa alle Veje stod, som førte til eller fra den himmelske Stad. Han slog derfor Ild (han gik aldrig uden Fyrtøj), for at se efter paa sit Kart, og han saa da, at han her maatte holde sig tilhøjre; havde han ikke brugt den Forsigtighed at se efter paa Kartet, vilde de efter al Sandsynlighed alle være omkomne i Dyndet; thi et lidet Stykke længer frem — og det ved Enden af den tørreste Vej — var der en Grav, hvor dyb vidste ingen, fuld af bare Urenlighed, hvilken var bleven gravet som en Snare for Pilegrime.

Da tænkte jeg ved mig selv: Hvor godt skulde det ikke være for den, som gaar Pilegrimsgang, at have et saadant Kart hos sig, paa hvilket han kunde se efter, hver Gang en var i Tvil om, hvad Vej han skulde tage.

Ved at gaa videre gennem dette fortryllede Land, kom de ousider til et Sted, hvor der stod en anden Lovhytte, og den var bleven opført lige ved Beskanten. I denne Lovhytte laa der to Mand, hvis Navne var Nagtsom og Dumdriftig. Disse to var komne saa langt som hertil paa sin Pilegrimsvandring, men trætte af Rejsen havde de sat sig ned her for at hvile og var faldne i en dyb Søvn. Da Pilegrimene blev dem var, stod de stille og rystede paa Hovedet; thi de vidste, at de Sovende var i en ynkelig Forsatning. De overvejede da, hvad der var bedst at gjøre, om de skulde gaa videre og overlade dem til deres Skjæbne, eller gaa hen og forsøge at vække dem, ifald det lod sig gjøre. De bestemte sig til det sidste, men dog med den faste Beslutning at vogte sig for selv at sætte sig eller paa anden Maade benytte sig af Lovhyttens fristende Behageligheder.

Saa gik de da ind og talte til Mændene, idet de nævnte begge ved Navn (thi det lod til, at Føreren kjendte dem); men ingen Stemme gav Svar. Da tog Føreren og rystede i dem og gjorde alt muligt for at faa dem til at vaagne, hvorpaa den ene sagde i Søvn: „Jeg skal betale dig, saasnart jeg faar mine Penge“. — Hertil rystede Føreren paa Hovedet: „Jeg vil kjæmpe, saa længe jeg kan holde mit Sværd i Haanden“, sagde den anden. Dette smilede det ene af Børnene til.

Da spurgte Kristinde: „Hvad skal dette betyde“. Og Føreren sagde: „De taler

i Søvn. Man kan støde til dem, slaa dem eller foretage med dem hvad man vil, de svarer altid paa denne Maade; eller som et saadant Menneske sagde i fornufts Tider, da Havets Volger slog over ham, og han var, som en, der ligger øverst paa Masten: „Naar skal jeg opvaagne? jeg skal frendeles søge den mere“. (Ordsp. 23. 34. 35.) Du ved, at naar Menneskene taler i Søvn, saa kommer de frem med alle mulige Ting, men deres Ord indgives hverken af Tro eller Forstand. Og saaledes er det med disse to; der er ligesaa liden Mening i hvad de nu siger, som i at drage ud paa Pilegrimsvandring og sætte sig ned her; dette bliver Enden, naar uagtsomme Mennesker gaar Pilegrimsgang; man kan være saagodt som sikker paa, at samme Skjæbne vil træffe dem; thi dette fortryllede Land er et af de sidste Steder, hvor Pilegrimenes Fiende raader, derfor ligger det ogsaa, som I ser, næsten ved Enden af Vejen og er selvfølgelig saa meget farligere for os. Thi naar, tænker han, vil vel disse Daarer føle større Lust til at hvile, end naar de er trætte? og naar vil de vel være trættede end netop mod Enden af sin Rejse? Deraf kommer det, at det fortryllede Land ligger saa nær Landet Benuah, hvilket er lige ved deres Vandringens Maal. Pilegrimene maa derfor give nøje Agt paa sig selv, at det ikke gaar dem som disse her, der, som I ser, er faldne i Søvn, og ingen kan vække dem“.

Pilegrimene forlangte nu med Frygt og Bæven at maatte gaa videre; kun bad de sin Fører at slaa Ild, for at de kunde gaa Næsten af Vejen ved Hjælp af en Lygte¹. Han slog da Ild og tændte Lys, ved hvis Hjælp de tilbagelagde den øvrige Del af Vejen, endskjønt det var meget mørkt. (2 Petr. 1, 19.)

Men Børnene begyndte at blive meget trætte, og de raabte til ham, som elsker Pilegrime, at han vilde gjøre dem Vejen lettere. Og da de var komne et lidet Stykke længere, rejste der sig en Vind, som spredte Taagen, saa at Luften blev klarere.

De var dog langt fra endnu komne ud af det fortryllede Land, skjøndt de nu meget bedre kunde se hverandre af Vejen, de skulde gaa.

Da de endelig var komne henimod Enden af dette Land, hørte de lidt foran sig en højtidelig Stemme, som af en, der var meget bekymret. De gik videre og syntes at se en Mand paa sine Knæ, der med opløstede Hænder og Blikke talte, som det forekom dem, indtrængende til nogen ovenfor. De traadte nærmere, men kunde ikke forstaa, hvad han sagde, og stod derfor ganske stille, indtil han havde endt. Da han var færdig, reiste han sig og begyndte at løbe af alle Kræfter hen ad Vejen til den himmelske Stad. Men Behjertet raabte efter ham: „Hejda Ven! lad os gjøre Selskab, hvis du, som jeg formoder, skal til den himmelske Stad“. Manden stansede da, og de gik hen til ham. Men saasnart gamle Uerlig fik se ham i Ansigtet, sagde han: „Denne Mand kjender jeg“.

¹ „Dit Ord er en Lygte for min Fod og et Lys paa min Sti“.

Da sagde Sandhedsforfægter: „Kjære, hvem er det da?“ — „Det er en“, sagde han, som kommer ikke langt derfra, hvor jeg hørte hjemme: han heder Standhaftig; det er ganske vist en bra Pilegrim.“

Neppe var de komne hen til hverandre, før Standhaftig raabte til gamle Ærlig: „Hvadfornoget, Fader Ærlig, du her?“ — „Ja“, sagde denne, „saa vist som du er her“. — „Det glad er jeg“, sagde Standhaftig, øved at træffe dig paa denne Vej“. — „Og jeg ikke mindre“, sagde den anden, „over at have set dig ligge paa Knæ“. Da rødmede Standhaftig og sagde; „Saa du mig da virkelig?“ — „Ja, det gjorde jeg“, svarede den anden, „og mit Hjerte frydede sig ved Synet“. — „Men hvad tænkte du da?“ spurgte Standhaftig. „Tænkte!“ svarede gamle Ærlig, „hvad skulde jeg tænke? jeg tænkte, vi havde fundet en ærlig Mand paa Vejen, hvis Selskab vi snart skulde nyde“. — „Hvor lykkelig vilde jeg ikke være“, sagde Standhaftig, „ifald dine gode Tanker om mig maatte vise sig at være rigtige. Er jeg ikke som jeg skulde være, saa vil Følgerne gaa ud over mig selv“. — „Det er sandt“, sagde den anden, „men din Frygt giver mig endnu mere Vished for, at det staar godt til mellem Pilegrimenes Fyrste og din Sjæl; thi, siger han: „Salig er det Menneske, som altid frygter“. (Ordsp. 28, 14.)

Sandhedsforfægter. Men nu, kjære Broder, vilde jeg gjerne bede dig sige os, hvad det var, som bragte dig til at knæle? Følte du dig kauske ved en eller anden særegen Naadesbevisning bevæget til at opsende en Takkebøn, eller hvorledes var det?

Standhaftig. Som du ser, besinder vi os jo i det fortryllede Land, og idet jeg vandrede frem, kom jeg til at tænke over, hvor farlig Vejen paa dette Sted er, og hvor mange af dem, som var komne saa langt paa sin Pilegrimsvandring, der er blevne stansede her og redningsløst er gaaede tilgrunde. Jeg tænkte ogsaa over den Dødsmaade, som i dette Land træffer Menneskene. De, som dør her, bukker ikke under for nogen haard Sygdom; det er ingen smertefuld Død, de faar, thi den som gaar bort under en Søn, tiltræder sin Rejse med Begjærlighed og Glæde; ja saadanne føjer sig villig i dette Døde.

Her afbrød Ærlig ham, idet han sagde: „Saa du de to Mænd, som sover i Lovhytten?“

Standhaftig. Ja, ja, jeg saa Nagtsom og Dumdriftig der, og efter min Mening vil de ligge der, indtil de raadner. (Ordsp. 10, 7.) Men lad mig kun fortsætte med min Fortælling. Medens jeg saaledes tænkte efter ved mig selv, kom der en Kvinde i en meget smuk men gammeldags Dragt hen til mig og tilbød mig tre Ting, nemlig sit Legeme, sine Penge og sin Seng. Nu var jeg, sandt at sige, baade træt og søvrig; fattig er jeg ogsaa som en Kirkerotte, og det viste vel den gamle Hex. Godt, jeg afviste hende den ene Gang efter den anden, men det brød hun sig ikke det ringeste om, og smilede kun. Da begyndte jeg at blive vred, men istedenfor at lade sig affrække gjorde hun mig nye Tilbud, idet hun sagde, at naar

Fru Boble og Hr. Standhaftig.

jeg fulgte hende, saa vilde hun gjøre mig stor og lykkelig; thi, sagde hun, jeg er Verdens Herskerinde, og Menneskene bliver lykkelige ved mig. Jeg spurgte da om hendes Navn, og hun fortalte mig, at hun hed *Boble*. Dette fjernede mig endnu mere fra hende, men hun forfulgte mig stedse med sine Tillokkelser. Da faldt jeg, som I saa, ned paa mine Knæ og bad med oploftede Hænder til ham, som har lovet at hjælpe. Og just som I kom tilhøje, gif Kvinden sin Vej. Men jeg vedblev at bede, takkede Gud, som havde udfriet mig fra saa stor Fare; for jeg er vis paa, at hun ikke havde godt i sinde, men tænkte at gjøre Ende paa min hele Rejse.

Uerlig. Alt hendes Hensigter var flette, kan der ikke være Tvil om. Og nu, siden du taler om hende, saa forekommer det mig, at jeg enten har set hende eller læst ensteds om hende.

Standhaftig. Kanskje har du gjort begge Dele.

Uerlig. *Boble!* Er det ikke en høj, statelig Dame, noget mørkladen af Udsende?

Standhaftig. Jo, ganske rigtig, netop saadan er hun.

Uerlig. Fører hun ikke en meget indsmigrende Tale og smiler ved Enden af hver Sætning?

Standhaftig. Ogsaa det passer nøjagtig; just saaledes bærer hun sig ad.

Uerlig. Gaar hun ikke med en stor Pung ved sin Side og har gjerne Haanden deri, legende med Pengene, som om det var hendes Hjertens Lust?

Standhaftig. Sandelig, om hun havde staaet for os den hele Tid, vilde du ikke fuldstændigere have kunnet beskrive hende, eller bedre skildre hendes Træk.

Uerlig. Den, som har tegnet hendes Portræt, var da en god Maler, og den, som har skrevet om hende, har sagt Sandheden.

Behjertet. Denne Kvinde er en Hæx, og netop ved hendes Trolddomskraft er dette Land blevet fortryllet. Enhver, som lægger sit Hoved i hendes Fang, kunde ligesaa godt lægge det paa den Blok, over hvilken Øren hænger, og alle, som fæster sine Øjne paa hendes Skjønhed, anses for Guds Fiender. (Sak. 4, 4; 1 Joh. 2, 15.) Hende er det, som holder Pilegrimenes Fiender i al deres Glans og Pragt; ja hende er det, som med sine Penge har loffet mangen en fra Pilegrimslivet. Hun er en stor Sladdertaske; baade hun og hendes Døtre er altid i Hælene paa en eller anden Pilegrim, snart rosende, snart tilskydende dette Livs Herligheder. Hun er en fræk og uforskammet Person, som taler til alle og enhver. Med fattige Pilegrime driver hun sin Spot, men de Rige staaer højt i Uere hos hende. Forstaar en ved Hjælp af List at komme til Rigdom og Magt, saa taler hun godt om ham fra Hus til Hus. Gjestebud og Festsigheder gjør hun meget af; snart her snart der er hun at træffe ved et veldækket Bord. Paa enkelte Steder har hun udgivet sig for en Gudinde, og derfor bliver hun tilbedt af mange. Hun har sine bestemte Tider og offentlige Steder, naar og hvor

hun iverkætter sit Bedrag, og hun siger og forsikrer fuldt og fast, at ingen kan opvise Goder, som kan taale Sammenligning med hendes. Hun lover at ville blive hos Børn og Børnebørn, saafremt man bare vil elske hende og gjøre meget af hende. Paa enkelte Steder og til visse Mennesker strør hun Guld af sin Pung, som om det skulde være Støv. Hun synes om, at man opfoger hende, taler godt om hende og hænger med hele sit Hjerte ved hende. Aldrig bliver hun træt af at rose sine Varer, og den, som tænker bedst om hende, elsker hun højest. Til enkelte lover hun Kongeriger og Kroner, naar de bare vil følge hendes Raad; dog har hun bragt mange til Galgen og ti tusen Gange flere i Helvede.

Standhaftig. Na, hvilken Raade var det da ikke, at jeg modstod hende; for hvem kan vide, hvor hun ellers havde lokket mig hen.

Ve hjertet. Hen, hvor? Ja, det ved kun Gud. Men vist er det, hun vilde have lokket dig ind „i mange daarlige og skadelige Begjæringer, som nedsenker Menneskene i Udelæggelse og Fordærvelse“. (1 Tim. 6, 9.) Det var hende, som satte Abfalon op mod sin Fader, og Zeroboam mod sin Herre; det var hende, som overtalte Judas til at sælge sin Herre, og som bevægede Demas til at opgive en Pilgrim's fromme Liv. Ingen ved al den Skade hun gjør. Hun sætter Splid mellem Fyrster og Underfaatter, mellem Forældre og Børn, mellem Nabo og Gjenbo, mellem Mand og Hustru, mellem Mennesket og ham selv, mellem Kjød og Aand. Vær derfor, gode Standhaftig, som dit Navn lyder, og naar du har gjort alt, saa hold Stand.

Under denne Samtale havde en Blanding af Glæde og Angst bemægtiget sig Pilgrimene; men endelig gav de sine Følelser Lust i følgende Sang:

„Hvad maa en Pilgrim ej udstaa
af Fienders store Hær!
Til Synd saa mange Deje gaa:
tidt Guld en Svare er.
Ja, til Fordærv jo mange gif
i Dige og Morads;
hvo Stegepanden undgif, fik
i Ilden tidt sin Plads“.

10. Kapitel.

Derpaa saa jeg dem gaa videre, indtil de kom til Landet *Beulah*, hvor Solen skinner baade Nat og Dag. Her hvilede de en Stund, thi de var blevne trætte. Og da dette Land var bestemt for Pilegrime, og de derværende Frugthaver og Vingaaerde tilhorte Kongen i det himmelske Land, saa stod det dem frit for at nyde alt efter Behag. Men de blev dog snart forfriskede paa dette Sted, hvor Skofkerne stedse lod saa dejligt, og Basunerne klang saa melodisk, at de ikke kunde sove, og dog folte de sig saa vederkvægede, som om de havde nydt den bedste Sovn. Ogsaa paa Gaderne hørte man her ikke andet end: Flere Pilegrime er ankomne til Staden! — Saa og saa mange er idag gaede over Floden og er blevne indladte gjennem de gyldne Porte. — En Skare Skumende er netop ankomne til Staden; der maa altsaa være flere Pilegrime undervejs; thi her staar de og venter for at trøste dem efter al deres Sorg! — Derpaa stod Pilegrimene op og vandrede frem og tilbage; men hvilke himmelske Toner klang ikke nu i deres Øren, og hvor blev ikke deres Øjne henrykkede ved himmelske Syner! I dette Land hørte de intet, saa de intet, folte, lugtede og smagte de intet, som virkede ubehageligt paa deres Sanser eller Aand; kun da de smagte paa Vandet af den Flod, over hvilken de skulde gaa, forekom det dem at være noget bittert; men da de havde svælget det, efterlod det dog en sød Smag.

Paa dette Sted holdtes der Bog over Navnene paa alle dem, som fra gammel Tid havde været Pilegrime, ligesom ogsaa deres store Bedrifter var nedskrevne. Her taltes der ogsaa meget om, hvor højt Vandet havde været i Floden, da enkelte gik gjennem den, og hvor grundt det til andre Tider havde været; for nogle havde den været saagodtsom tør, medens den for andre havde været nær ved at gaa over sine Bredder.

Paa dette Sted plejede Børnene fra Staden at gaa ind i Kongens Have og plukke Blomster, som de derefter med Glæde og Henrykkelse bragte Pilegrimene. Her voksede ogsaa Kamfer, Nardus, Safran, Kalamus og Kanel, samt alle slags Røgelsetræer, Myrrah og Aloe tilligemed de fortrinligste Speccerier. Af disse Urter oplydtes Pilegrimenes Værelser med Velugt medens de dvalede her, og med dem blev deres Legemer salvede for at berede dem til at gaa gjennem Floden, naar den bestemte Tid var kommen.

Medens de nu opholdt sig her og ventede paa den gode Time, udbredtes det Nygte, at der var ankommen et Bud fra den himmelske Stad med vigtige Efterretninger til en

ved Navn Kriſtinde, Huſtru efter Pilegrimen Kriſten. Der blev da ſpurgt efter hende, og da man havde fundet Huſet, hvor hun boede, gik Budet ind og overleverede hende et Brev, der lod ſaaledes: „Hil dig gode Kvinde! Jeg ſkal melde dig, at Herren kalder dig, og venter dig ſtaaende for ham i Udoſighedens Klædebon inden ti Dage“.

Efter at have læſt dette Brev for hende, gav han hende et ſikkert Tegn paa, at han var et paalideligt Bud og kommen for at forberede hende paa hendes hurtige Afrejſe. Tegnet beſtod i en Pil, hvis Spids, ſkjærpet af Kjærlighed, trængte let ind i hendes Hjerte og virkede eſterhaanden ſaa kraftigt, at hun til den beſtemte Tid maatte afſted.

Da Kriſtinde ſaa, at hendes Time var kommen, og at hun var den forſte af dette Selſkab, ſom ſkulde gaa gjennem Vandet, kaldte hun Behjerted, hendes Fører, til ſig, og fortalte ham, hvorledes Sagerne ſtod. Han ſagde, at han af ganske Hjerte glædede ſig over diſe Tidender, og vilde have været tilfreds, om Budet var kommen til ham. Derpaa bad hun ham raade hende, hvorledes alt ſkulde forberedes til Rejſen. Han ſvarede: „Saa og ſaa maa du gjøre, og vi, de Overlevende, vil følge dig ned til Flodbredden“.

Hun lod nu ſine Børn kalde, gav dem alle ſin Beſignelſe og ſagde dem, at det var en Trøſt for hende at ſe det Tegn, ſom var blevet ſat paa deres Pander, at hun glædede ſig over, at de var fulgt med hende ſaa langt, og over at de havde holdt ſine Klæder ſaa hvide. Endelig teſtamenterede hun de Fattige det Lille, hun havde, og bad ſine Sønner og Døtre holde ſig færdige til den Tid, da Budet ogſaa vilde komme til dem.

Efterat hun havde talt ſaaledes til ſin Fører og til ſine Børn, lod hun Sandhedſforſegter kalde og ſagde til ham: „Du har ved alle Lejligheder viſt dig tro og oprigtig; „vær tro indtil Døden, og min Konge vil give dig Livſens Krone“. (Mat. 2, 10.) Jeg vil ogſaa bede dig have et Øje med mine Børn, og om du nogensinde ſkulde mærke, at de bliver forſagte, ſaa tal endelig trøſtende til dem. Hvad mine Døtre, mine Sønners Huſtruer, angaar, ſaa har de været trofaſte, og til deres Løn vil Forjættelſer opfyldes paa dem“. Hun gav Standhaftig en Ring.

Dernæſt lod hun gamle Erilig kalde og ſagde til ham: „Se, det er ſandelig en Iſraelit, i hvilken der ikke er Ewig“. (Joh. 1, 48.) Og han ſvarede: „Jegønſker dig en herlig Dag, naar du drager ud til Zion, og det vilde glæde mig at ſe dig gaa tørſkoet over Floden“. Men hun ſvarede: „Enten vaad eller tør, længes jeg efter at komme afſted; thi hvordan Vejret end bliver paa min Rejſe, ſaa vil jeg ſaa Tid nok ſiden til at hvile ud og tørre mig“.

Hun indſandt ſig ogſaa den gode Mvnd Haltetærdig for at ſe hende. Og hun ſagde til ham: „Din Rejſe hid har været fuld af Møje og Beſvær, men det vil gjøre Hvilen deſto ſødere. Men vaag og vær beredt; thi paa den Time, du mindſt venter det, kan Budet komme“.

Efter ham kom Forsagt og hans Datter Meget frygtfuld, til hvem hun sagde: „J bør stedse med Taknemmelighed mindes, at J er bleven befriede fra Skjampens Fortvivelse, paa Tvilborg; thi denne Naadesbevisning har J at takke for, at J er naaede hid. Vær aarvaagne og bortkast al Frygt; vær ædrue og haab paa Enden“.

Derpaa sagde hun til Svaghjerte: „Du er bleven frelst af Nisens Dyddræbers Gab, for at du i Evighed maatte leve i de Levendes Lys og med Trost skue din Konge; kun raader jeg dig til, før du bliver kaldt, at angre din Tilbojelighed til Frygt og til at tvile om hans Godhed, paa det du, naar han kommer, ikke maa blive gjort tilskamme for dine Fejl“.

Nu nærmede Dagen sig, da Kristinde skulde drage afsted. Vejen var fuld af Mennesker, som vilde se hende tiltræde Rejsen; og se, hele Flodbredden paa den anden Side var fuld af Heste og Vogne, som var komne ned ovenfra for at ledsage hende til Stadens Port. Kristinde kom da frem og gik ud i Floden med Afskedshilsener til dem, som var fulgte med hende til Bredden. De sidste Ord, man hørte hende sige, var: „Jeg kommer, Herre, for at være hos dig og prise dig“.

Kristines Børn og Venner vendte da tilbage til sine Boliger, thi hun var bleven borttrykket fra deres Sjæle af dem, som hinsides ventede paa hende. Men hun selv gik hen til Porten, og efter at have banket paa, blev hun indladt med alle de Glædesbevisninger, hvormed hendes Mand tilforn var bleven modtagen. Børnene græd ved hendes Bortgang, men Behjertet og Sandhedsforfægter spillede af Glæde paa sine velsteinte Cympler og Harper. Derpaa skiltes de ad, idet enhver gik til sit Sted.

J Tidens Lob kom der atter et Bud fra Staden, og hans Erinde gjaldt denne gang Halktefærdig. Han fik ham opspurgt og sagde til ham: „Jeg kommer til dig fra ham, som du har elsket og fulgt, om ikke anderledes end paa Krykker, og mit Erinde er at sige dig, at han Dagen efter Paaske venter dig ved sit Bord, for at du skal nyde Madverden hos ham i hans Rige. Bered dig derfor til Rejsen.“ Derpaa gav han ogsaa ham et Tegn paa, at han var et paalideligt Bud, idet han sagde: „Jeg har brudt Guldskaalen og løst Solvsnoren.“

Halktefærdig lod nu samle sine Rejsesæller og sagde: „Jeg er bleven kaldet, og Gud vil visse ogsaa hente eder hjem.“ Derpaa bad han Staudhaftig istandbringe hans Testament; men da han ikke havde andet at efterlade dem, som overlevede ham, end sine Krykker og sine gode Duster, saa sagde han: „Disse Krykker giver jeg til min Son, som vil træde i mine Fodspor, med tusen hjertelige Duster om, at han maa vise sig som en bedre Pilegrim, end jeg har været.“ Derpaa takkede han Behjertet for hans Førelse og hans Godhed og gjorde sig saa færdig til Rejsen. Da han var kommen til Flodbredden, sagde han: „Nu har jeg ikke længere Brug for disse Krykker, thi paa den anden Side staar der jo Heste

Griffinde gaar over Støben til den himmelfte Stab.

og Vogne, som jeg skal rejse med." De sidste Ord, man hørte ham sige, var: „Velkommen Liv," hvorpaa han gik over.

Dernæst bragte man Svaghjerte den Bescud, at Budet blæste i Hornet udenfor hans Dør, hvorefter det traadte ind og sagde: „Jeg er kommen for sige dig, at din Herre vil have dig til sig, og at du inden kort Tid vil faa skue hans Ansigt i Straaleglans. Tag dette til Tegn paa Sandheden af mit Budskab: De, som ser gjennem Vinduerne, bliver mørke". (Bræd. 12, 3.) Da kaldte Svaghjerte sine Venner til sig og fortalte dem, hvilket Budskab, der var kommen til ham, og hvilket Tegn han havde faat paa sammes Sandfærdighed. Derpaa sagde han: „Da jeg ikke har noget at efterlade, saa kan det ikke nytte at jeg opretter noget Testament. Hvad mit svage Hjerte angaar, saa vil jeg lade det efter mig; for jeg har ikke noget Brug for det paa det Sted, hvor jeg gaar hen. Heller ikke har det noget Værd, selv ikke for den fattigste Pilegrim, derfor ønsker jeg, at du, kjære Sandhedsforsegter, saasnart jeg er vandret bort, vil grave det ned i en Møgdyng."

Efter at have besørget dette, og da Dagen, paa hvilken han skulde vandre, var kommen, gik han ud i Floden som de øvrige. Hans sidste Ord var: „Hold ud i Tro og Taalmodighed!" og derpaa gik han over til den anden Side.

Efterat mange Dage var henrunden, kom der Bud fra Staden efter Forsagt med følgende Budskab til ham: „Skjælvende Mand, hermed indkaldes du til at møde din Konge forstkommende Søndag, for at fryde dig over Befrielsen fra alle dine Tvil. „Og", tilføjede Budet, „til Tegn paa, at mit Budskab er sandt, saa tag dette", og han gav ham en Græshoppe til en Byrde. (Bræd. 12, 5.)

Men da Forsagts Datter Meget frygt som hørte dette, sagde hun, at hun vilde følge sin Fader, hvorpaa Forsagt henvendte sig til sine Venner og talte saaledes til dem: „I ved, hvordan jeg og min Datter har været, og hvor besværlig vi stedse har vist os for vore Umgivelser; derfor er det vor sidste Vilje, at ingen efter vor Bortvandring til evige Tider skal antage vor Forsagthed og slaviske Frygt; for jeg ved, at de efter vor Død vil forsøge at trænge sig ind paa andre. Thi for at være aaben mod eder, saa er det Gjest, som vi optog hos os allerede da vi begyndte at blive Pilegrime, og vi har siden ikke været istand til at blive dem kvit; de vil gaa om og søge at blive modtagne hos Pilegrime, men for vor Skyld luk endelig eders Døre for dem."

Da Tiden var kommen, at de skulde drage bort, gik de begge ned til Flodbredden. Forsagts sidste Ord var: „Farvel, Nat! Velkommen, Dag!" Hans Datter gik syngende gjennem Floden, men ingen kunde forstaa, hvad hun sagde.

Noget Tid efter kom der atter et Bud fra Staden og spurgte efter Erlig. Da han havde faat vide, hvor den Gamle boede, gik han hjem til ham og overleverede ham disse Linjer: „Din Herre befaler, at du skal holde dig færdig til inden otte Dage at fremtræde for ham i hans

Faders Hus. Og til Tegn paa Sandheden af mit Budskab „skal Musikens Døtre synge i lave Toner“. (Præd. 12, 4.) Erlig lod nu sine Venner kalde og sagde til dem: „Sed dor, men vil ikke gjøre noget Testament. Hvad min Erlighed angaar, da skal den følge med mig; sig dette til dem, som kommer efter“. Da hans Afskedstine var kommen, belavede han sig paa at gaa gjennem Floden. Paa denne Tid gif Floden paa flere Steder over sine Bredder; men Erlig havde i sin Levetid talt med en ved Navn Gudsamvittighed om, at han skulde møde ham der, hvilket han nu ogsaa gjorde, rakte ham Haanden og hjalp ham saaledes over. Erligs sidste Ord var: „Naaden regjerer!“ Derpaa forlod hen Verden.

Senere udbredte der sig det Rygte, at ogsaa Sandhedsforfægter var bleven indkaldt ved det samme Bud som Erlig, og at der til Tegn paa Indfaldsens Sandfærdighed var bleven ham given det Ord: „Din Kruffte er sonderbrudt ved Rilden“. (Præd. 12, 6.) Saa snart han havde hørt dette, kaldte han sine Venner til sig og meddelte dem det. Derpaa sagde han: „Sed gaar nu til min Fader; og hvorvel jeg kun under haarde Kamp er kommen hid, saa fortryder jeg ikke nu al den Møje, det har kostet mig for at naa til dette Sted. Mit Sværd giver jeg til ham, som følger efter mig, og min Dygtighed og mit Mod til den, som kan faa dem. Mine Skrummer og Nr tager jeg med mig til Vidnesbyrd om, at jeg har stridt hans Strid, som nu vil blive min Belønner“. Da Dagen var kommen, paa hvilken han skulde drage bort, ledsagede mange ham ned til Floden, som han betraadte med de Ord: „Dod, hvor er din Braad?“ og da han sank dybere i Vandet, udbød han: „Helvede, hvor er din Sejer?“ Saa gif han over, og paa den anden Side blev han hilset velkommen med Fryderaab og Basuners Klang.

Kort Tid efter blev Standhaftig indkaldt — han nemlig, som Pilegrimene fandt liggende paa Knæ i det fortryllede Land — og Budet bar Indfaldsens aabent i Haanden. Indholdet lod saaledes: „Du maa forberede dig paa en Forandring i Livet, thi din Herre vil ikke, at du længere skal være saa langt borte fra ham“. Herover faldt Standhaftig i Tanker. Men Budet sagde: „Du maa ikke tvile om, at mit Budskab er sandt, her er et Bevis derpaa: Dit Hjul er sonderstødt ved Brønden“. (Præd. 12, 6.) Da kaldte han Behjertet, deres Fører, til sig, og sagde til ham: Endskjønt det ikke faldt i mit Lod at nyde meget af dit gode Selskab i mine Vandringsdage, saa har du dog været mig til stor Gavn og Nytte den Tid, jeg har kjendt dig. Da jeg gif hjemmefra, efterlod jeg mig Hustru og fem smaa Børn; tør jeg bede dig ved din Hjemkomst (for jeg ved, at du vil vende tilbage til din Herres Hus i Haab om at blive Vejleder for flere fromme Pilegrime) om at sende Bud til min Familje og lade den saa vide alt, hvad der har hændt og vil hænde mig. Fortæl dem ogsaa om min lykkelige Ankomst hertil og om min velsignede Tilstand saavel forhen som nu. Fortæl dem om Kristen og om Kristinde, hans Hustru, og hvorledes hun og hendes Børn fulgte efter Manden, ligesaa

om Kristindes salige Endeligt, og hvor hun er gaat hen. Naar jeg undtager mine Bønder og Lærere, saa har jeg lidet eller intet at sende min Familie; men hvis du fortæller dem derom, vil det kanske røre deres Hjerter“.

Efter at Standhaftig saaledes havde bragt sine Anliggender i Orden, og da Tiden, som drev ogsaa ham bort, var kommen, begav han sig ligeledes ned til Floden. Nu var Vandet paa den Tid ganske roligt; derfor blev Standhaftig, da han var kommen omtrent halvejs, staaende en Stund og talte til dem, som havde ledsaget ham til Bredden. Og han sagde: „Denne Flod har været en Skræk for mange; ja, Tanken paa den har ogsaa tidt ængstet mig; men nu er jeg vel tilnuode, min Fod hviler trygt paa det, som Presterne, der bar Pagtens Ark, stod paa, medens Israæl gik over Jordan. (Josva 3, 17.) Vandet er rigtignok bittert for Gansen og koldt for Maven, men Tanken paa det Sted, hvortil jeg nu gaar, og paa den herlige Ledfagelse, som venter mig paa den anden Side, varmer mit Hjerte som et glødende Kul. Jeg ser mig nu ved min Rejses Maal, Majsommelighedens Dage er tilende. Jeg kommer til at se det Hoved, som blev kronet med Torne, og det Ansigt, som for min Skyld blev bespyttet. Hidtil har jeg levet i Troen efter Forjættelsen, men nu gaar jeg derhen, hvor jeg skal leve i Beskuelsen og evig være hos ham, hvis Dugang er Saligheden. Det har været mig en Glæde at høre min Herre omtale, og hvorsomhelst paa Jorden jeg har set Spor efter hans Fodtrin, der har jeg ønsket at kunne sætte min Fod. Hans Navn har været mig som den kosteligste Duft, ja sødere end al Bellugt. Hans Stemme har været mig kjærere end alt, og at skue hans Ansigt har jeg begjæret med større Attraa, end de, som mest længes efter Solens Lys. Hans Ord har jeg opsamlet til min Føde og som Midler mod min Svaghed og Afmagt. „Han har frelst mig og bevaret mig fra mine Uretfærdigheder; ja, mine Skridt har han styrket paa sin Vej“.

Medens han endnu talte saaledes, blev hans Ansigtstræk forandrede, hans stærke Ben højede sig under ham, og efterat han havde sagt: „Tag mig, jeg kommer til dig!“ saa de ham ikke mere.

Men herligt var det at skue, hvorledes hele den aabnede Himmel var opfyldt af Heste og Vogne, af Basun- og Fløjteblæsere, af Sangere og Harpespillere, for at hilse Pilegrimmene velkomne, eftersom de drog op over Bjerget, og den ene efter den anden gik ind gjennem Stadens prægtige Port.

Hvad Kristindes Børn angaar, hendes fire Sømmere med deres Hustruer og Børn, saa oppebiede jeg ikke den Tid, da ogsaa de skulde gaa gjennem Floden. Siden har jeg hørt fortælle, at de endnu skal være ilive, og at de for Kirkens Tilvæxt endnu en Stund vil opholde sig paa det Sted, hvor de befandt sig.

Skulde det igjen falde i min Lod at gaa denne Vej, saa vil jeg kunne give dem, som ønske det, Efterretning om, hvad jeg her med Tausked forbigaar. Indtil da siger jeg mine Læsere **Farvel**.

Efterskrift

eller en kort Beretning om dette Verks Offentliggjørelse, skreven af dets Forfatter
og tilegnet dem, hvem Gud har anset værdige til at bringes til
Troen ved hans Forkyndelse af Ordet.

Born, Naade være med eder! Amen. Hvorvel man har fjernet mig fra eder, og saaledes hindret mig fra at udføre den Pligt, som fra Gud af paaligger mig mod eder, nemlig at stræbe for eders videre Opbyggelse og Forfremmelse i Tro og Hellighed osv., saa har jeg dog, for at I kan erfare, at min Sjæl har faderlig Omfarg for eder og Begjærlighed efter eders aandelige og evige Vel, ligesom engang „fra Senirs og Hermons Top“ saaledes ogsaa nu fra Lovernes Boliger og fra Fjeldernes Bjerge (Højs. 4, 8.), endnu en Gang mine Dine fæstede paa eder alle, fuld af Længsel efter at se eders lykkelige Ankomst til den attraaede Havn.

Jeg takker Gud, saa ofte jeg komme eder ihu, og skjønt jeg sidder mellem Lovernes Tænder i Døken, bliver jeg dog glad, naar jeg tænker paa den Naade, Barmhertighed og Æmndskab i Kristo for Frelser, som Gud har skjænket eder med Overflod af Tro og Kjærlighed; eders Hunger og Tørst efter videre Bekjendtskab med Faderen i Sonnen, eders Hjerters Omhed, eders Frygt for Synd, eders sømmelige og hellige Vandel baade for Gud og Mennesker er mig ogsaa en stor Opmuntring, thi I er min Glæde og Ære. (1 Thef. 2, 20.)

Her indesluttet sende jeg eder en Draabe af den Honning, som jeg har taget ud af Lovens Adsel, (Dom. 14, 8); jeg har selv spist deraf og er bleven meget forfrisket. (Fristelserne er, naar vi møder dem for første Gang, ligesom den Love, som kom brosende mod Samson; men overvinder vi dem, da vil vi næste Gang, vi ser dem, finde en Bisværn og Honning inden i dem). Filisterne forstod mig ikke. Dette er nemlig en Skildring af Guds Arbejde paa min Sjæl, fra det allerførste lige indtil nu, af hvilken I kan erfare min Ydmygelse og Opvejsning; thi han saarer, og hans Hænder heler. Der staar i Skriften: En Fader skal undervise Børn om Guds Sandhed. (Ej. 38, 19.) Ja, det var af den Grund jeg saa saa

længe ved Sinai, for at se Ilden, Skyen og Mørket paa det jeg maatte frygte Herren alle mit Livs Dage og fortælle mine Børn hans underlige Gjerninger. (5 Mos. 4, 11; Sal. 78, 4.)

Moses skrev om Israels Børns Omflakken paa deres Rejse fra Ægypten til Landet Kanaan (4 Mos. 33) og befalede dem at erindre sine fyrretyve Aars Vandring i Ørken: „Du skal ihukomme al den Vej, som Herren din Gud har ladet dig gaa disse fyrretyve Aar i Ørken, for at ydmyge dig, at forsøge dig, at fornemme, hvad der var i dit Hjerte, om du vilde holde hans Bnd eller ej“. (5 Mos. 8, 2.) Derfor har jeg bestræbt mig for at gjøre ligesaa, og ikke alene for at gjøre det, men ogsaa for at aabenbare det, paa det at andre, om Gud vil, maa bringes til at ihukomme, hvad han har gjort for deres Sjæle, naar de læser om hans Naadesarbejde paa mig.

Det er Kristne meget gavnligt ofte at blive paamindede om Naadens første Virkning paa deres Sjæle: „Denne er en Nat, som toges i Agt for Herren, til at udføre dem af Ægypti Land; den samme Nat den skal tages i Agt for Herren, for alle Israels Børn, hos deres Efterkommere. (2 Mos. 12, 42.) „Min Gud“, siger David, „min Sjæl nedbøjer sig i mig; derfor vil jeg komme dig ihu fra Jordans Land og Hermonim, fra det lille Bjerg“. (Sal. 42, 7.) Han mindedes ogsaa Løven og Bjørnen, da hans gif for at stride mod Kjæmper af Gad. (Sam. 17, 37).

Det var Pauli sedvanlige Skik, og han gjorde det endog, naar det gjaldt hans Liv (Ap. Gj. 24), at aabenbare for sine Dommere den Naade hvorpaa han blev omvendt, (Ap. Gj. 22, 6; 24, 10); han maatte tænke paa den Dag og den Time, da han først erholdt Guds Naade; thi han fandt, at Erindringen derom opholdt ham. Efterat Gud havde ført Israels Børn gjennem det Røde Hav ind i Ørken, lod han dem vende tilbage igjen til samme Sted, for at de skulde mindes, at deres Fiender drukkede der, (4 Mos. 14, 25); thi skjont de tidligere havde smaget hans Pris, glemte de dog snart hans Gjerninger. (Sal. 106, 13.)

I denne min Fortælling vil I kunne se meget — meget, siger jeg, om Guds Naade mod mig. Jeg takker Gud for at jeg kan sige saa meget om den; thi den overgif baade mine Synder og Satans Fristelser. Nu kan jeg med Trost ihukomme min Frygt, min Tvil og de sorgelige Tider; de er ligesom Goliaths Hoved i min Haand. Intet gjorde saa stærkt Indtryk paa David, som Synet af Goliaths Sværd, det Sværd, som Kjæmper tænkte at skjule i hans Indvolde; Synet af dette Sværd og Erindringen om det prædikede for ham Guds Befrielse. Ak! mine store Synder, mine store Fristelser, min store Frygt for evig Fortabelse minder mig stedse paany om den store Hjælp, den Bistand fra Himlen og den store Naade, som Gud viste en saadan Elendig som jeg.

Mine kjære Børn, kom ihu de forrige Dage og Aar, de gamle Tider, kom ogsaa eders Sange ihu om Natten og ransager eders Hjerter. (Sal. 77, 5—6.) Ia gransker omhyggeligt og lad ingen Krog derinde blive uransaget, for at I kan finde den skjulte Skat, den Skat

nemlig af eders første og anden Erfaring af Guds Naade mod eder; ihukom, siger jeg, det Ord, som først greb eder; ihukom eders Samvittigheds Kvaler og eders Frygt for Døden og Helvede. Kom ogsaa ihu eders Graad og Bønner til Gud, ja, hvorledes I sukede under ethvert Barmhertigheds Hejn. Har I ikke noget Bjerg som M i z a r at tænke paa? Har I glemt det Kammer, det Melkebur, den Stald, den Lade og alle de andre Steder, hvor Gud besøgte eders Sjæle? Kom ogsaa det Ord ihu, det Ord, siger jeg, hvorpaa Herren har ladet eder haabe. Dersom I har syndet mod Lyset, dersom I fristes til at bespotte Gud, dersom Fortvivelsen overvælder eder, dersom I tror, at Gud strider mod eder, eller dersom Himlen er skjult for eders Dine, — tænk da paa, at det gif mig, eders Fader, ligesaa; men Gud befriede mig fra alle Fæver.

I denne min Tale kunde jeg have udbredt mig vidtløftigere om mine Fristelser og Bekymringer over Synden, ligesom ogsaa om Guds barmhertige Dmhed for og Arbejde med min Sjæl. Jeg kunde ogsaa have fremtraadt i et langt højere Sprog end det, hvori jeg her har talt, og kunde have udsmykket alle Ting mere end jeg her har gjort, men jeg tør ikke. Gud spogede ikke, da han satte mig paa Prøve; ej heller var det Spøg, da jeg sank ligesom ned i en bundløs Grav, da Helvedes Kvaler greb fat paa mig; derfor tør jeg ikke spøge ved at fortælle om dem, men maa være ligefrem og enfoldig og fremsætte Sagen saaledes som den virkelig var. Den, der synes om Bogen, lad ham modtage den, og den, som ikke synes om den, lad ham frembringe en bedre. Farvel.

Mine kjære Børn!

Mælk og Honning er hinsides denne Ørken. Gud være eder naadig og lade eder ikke blive sendrægtige i at drage ind i Landet for at tage det i Besiddelse!

John Bunyan.

Berømte Mænds Udtalelser om „En Pilgrims Vandring“.

Ma ca u l a y : „En Pilgrims Vandring“ udmærker sig fremfor alle andre Verker af sin Slags derved, at den for hele Menneskeheden har en stor, overvejende Interesse. Andre Allegorier befestiger kun Fantasiën; Bunyans Allegori har rørt Tusender til Taarer. I Dr. Johnsons Verker findes flere gode Allegorier, og af Addison har man nogle af endnu større Værd, men den Fornøjelse, de skænker os, er af den Slags, som udelukkende hør er Forstanden til, men som Hjertet ingen Del har i.

Med „En Pilgrims Vandring“ er det derimod ganske anderledes. Denne mærkelige Bog afsvinger de strengeste Kritikere Beundring, paa samme Tid som den elskes af dem, der er altfor uoplyste til at kunne beundre den. Dr. Johnson, hvis Kundskaber fordetmeste var overfladiske, og som efter egen Tilstaaelse sjelden eller aldrig læste en Bog til Ende, gjorde en Undtagelse med „En Pilgrims Vandring“. Dette Verk var et af de to—tre Verker, som han ønskede havde været længere. Det kunde ikke være noget almindeligt, hvorved den uvidende Mand aftvang den mest pedantiske blandt Kritikere saa stor en Ros. I Skotlands vildeste, mest affidesliggende Egne er „En Pilgrims Vandring“ Bondens Glæde. I hver Barnestue foretrækkes den for Eventyrbogen. Enhver Læser kjender den lige og snevre Vej ligesaa godt, som han kjender en Vej, han selv hundrede Gange har besøgt. Det er Geniets største Underverk, at Ting, som ikke er til, er, som om de var til, at et Menneskes Fantasier bliver til andres personlige Erindringer. Og dette Underverk har Kjædelikkereu gjort. Der er ingen Stigning, ingen Skraaning, ingen Gangsti, som vi ikke nøje kjender. Den snevre Port og den øde Sump, som adskiller den fra Fordærvelfens Stad, den lange Vejstrækning, saa lige som en Snor, Fortolkereus Hus med alt det smukke, som forevises der, Fangen i Børnburet, Paladset, ved hvis Døre bevæbnede Mænd holdt Vagt, og paa hvis Tinder der gik Mennesker i gyldne Klædninger Korset og Graven, den stejle Vasse og den behagelige Lovhytte ved Vejkanten, Husets Skjønheds pragtfulde Forside, de fastlånkede Lover, der lurede ved Indgangen, Ydmygelsens lave og grønne Dal med det yppige Græs og fuld af Faareflokke, — alt staar ligesaa friskt i vor Erindring, som hvad vi ser paa vore Gader. Saa kommer vi til det trange Sted, hvor Apollyon skrævede toers over Vejen, saa bred den var, for at gjøre en Ende paa

Kristens Vandring, og hvor der siden blev rejst en Støtte for at vidne om, hvor tappert Pilegrimen havde udfjæmpet den gode Kamp. Efterhaanden som vi kommer længere frem, bliver Dalen trangere og trangere, Skyggen af de paa begge Sider overhængende Fjelde fortere og fortere. Skyerne trækker sig sammen. Samrende Stemmer, Rønkens Klæben, Lyden af mange frem og tilbage ilende Fødder trænger gennem Mørket. Vejen, som nu neppe er synlig, gaar lige forbi Munningen af den brændende Pol, som udspyr Ild og modbydelig Røg og hæslige Skikkelser for at affrække Pilegrimen. Derfra, midt imellem Snarer og Faldgruber, gaar han videre og ser de sønderknupte Legemer af dem, som omkom, ligge i Grøften ved hans Side. Ved Enden af den lange, mørke Dal passerer han forbi de Huler, hvor Niserne boede, omgivne af de der omkomne Pilegrimes Ben.

Derpaa gaar Vejen lige over en øde Myr, indtil den Rejsende endelig faar Dje paa Taarnene i en langt bortliggende Stad, og snart er han midt oppe i Forsængelighedens Markedets brogede Mennekeverimmel. Der ser vi Gjoglere, Aber og alle slags Landstrygere. Der er en italiensk, en fransk, en spansk og en engelsk Gade, opfyldte med Hobe af Kjøbere, Sælgere og Dagdrivere, som plunderer i alle Verdens Sprog.

Derfra gaar vi videre, forbi det lille Bjerg med Solgruben, over den med Liljer prydede Mark, ved Siden af den behagelige Flod, hvis Bredder er beplantede med eviggrønne Frugttræer. Til Venstre gaar den Vej, som fører til den skrækkelige Borg, hvis Slotsgaard er belagt med Pilegrimes Hjernesfaller, og endnu længere borte ligger de Yndige Bjerge med sine Faareflokke og Frugthaver.

Fra de Yndige Bjerge gaar Vejen lige gennem det Fortryllede Lands Taager og Tornebuske, hist og her med en blød Seng i en grøn Lovhytte; og hinsides ligger Landet Venlah, hvor Blomster og Vindrue og Fuglesang aldrig ophører, og hvor Solen skinner baade Nat og Dag. Derfra ses tydelig den af Perler byggede Stad med sine guldbelagte Gader, — hinsides den mørke og kolde Flod, over hvilken der ikke er nogen Bro.

Alle Stationer paa Rejsen, alle de Skikkelser, som møder eller indhenter Pilegrimene — Niserne, Spøgelsesne, de Hæslige og de Skinnende, den høje, behagelige, mørkladne Boble, med sin store Pung og sine Fingre, der leger med Pengene, den sorte Mand i den skinnende Klædning, Verdsligvis og Godthader, Snakksom og Frygtsom — er for os virkelig eksisterende Væsener. Vi følger Pilegrimene paa deres allegoriske Vandring med ikke mindre Interesse end vi følger Elisabeth fra Sibirien til Moskva eller Jennie Deans fra Edinburgh til London.

Det er paa engang underholdende og lærerigt at sammenligne „En Pilegrims Vandring“ med „Overvættes Naade“. En mærkeligere Selvbiografi end det sidstnævnte Verk findes neppe i noget Sprog. Det er en fuldstændig og aabenhjertig Bekjendelse af alle de fantastiske Ideer, som gennemkrydsede Manden hos en udannet Mand, hvis Følelser var stærke, hvis Nerver var

pirrelige, hvis Indbildningskraft var tojleløs, og som paavirkedes af den stærkeste religiøse Bæftelse. I hvilken Tid Bunyan end havde levet, vilde efter alt Sandsynlighed en Skildring af hans aandelige Tilstand været i høj Grad mærkelig. Men den Tid, i hvilken hans Lod blev kastet, var en Tid, da den menneskelige Aand var i stærkt Oprør. Et forfærdeligt Udbrud af den offentlige Mening, fremkaldt ved Hierarkets utaalelige Tyranni, rystede alle de gamle geistlige Stifter i deres Grundvolde. Paa en intolerant Kirkes skumle Ensformighed fulgte Tojleløsheden af utallige Sekter, drukne af den uvante Friheds søde og berusende Most. Fanatismen, frembragt ved Forfølgelser og efter Tur ogsaa bestemt til at frembringe Forfølgelser, spredte sig med en rivende Hastighed gennem alle Samfundsklasser. Selv de kraftigste og mest fremragende Aander var ikke fri for at være angrebne af denne salsomme Smitte. Hvilkenjomhelst Tidsalder vilde kunne frembringe Mænd som George Fox¹ eller James Naylor; men de vanvittige Paasund af en Statsmand som Bane og de hysteriske Taarer af en Soldat som Cromwell tilhører kun een Tid.

Bunyan's Liv er et højt pirreligt Menneskes Liv i en urolig Tid. De fleste af hans Biografer har behandlet ham med den groveste Uretfærdighed. De har taget i almindelig Betydning alle de haarde, selvfordømmende Udtryk, som han brugte i theologisk Betydning. De har folgelig skildret ham som et forvorpent Menneske, der blev ombendt næsten ved et Mirakel, eller, for at betjene os af deres Indlingsudtryk, „some! Brand der rykkes ud af Ilden“. Zwimey kalder ham den forærvede Bunyan og den ryggesløse Kjædelslifter fra Elstow. Zwimey burde dog i Sandhed vidst for vel Besked om de bitre Selvbebrejdelser, som de gudfrygtigste Mennesker ofte plejer at overøse sig selv med, til at han skulde tage alle de stærke Udtryk, som findes i „Overvættes Naade“, i bogstavelig Betydning. Det er let at vide, som Southey meget rigtigt bemærker, at Bunyan ikke kan have været noget slet Menneske. Han giftede sig meget tidlig og erklærede, at han aldrig har været sin Hustru utro. Det lader ikke til, at han nogeninde har været forfalden til Drik. Han tilstaar rigtignok, at han som Gut aldrig talte uden at bande, men en eneste Brettesættelse var nok til at vænne ham af med denne stygge Vane; og dette maa ogsaa have sket meget tidlig, thi i en Alder af atten Aar traadte han ind i Parlamentets Hær, og hvis han havde ført en saa ugudelig Last med sig i den Tjeneste, vilde han have faaet noget andet end en simpel Brettesættelse. Klokkingning og Boldspil paa Søndagene lader til at have været denne ryggesløse Kjædelsliffers værste Laster. I Erkebiskop Lands Dne vilde de have gjeldt for Dyder. Det er klart, at Bunyan maa have haft en meget om Samvittighed, og at han tidlig begyndte at føre en streng moralsk Wandel.

De forfærdelige aandelige Kampe, som Bunyan i et saa gribende Sprog har skildret, beviser ikke, at han var et slettere Menneske end de fleste andre, men at hans Aand uafslædelig

¹ Kvæterskettens Stifter. (Overl. Ann.)

var optagen af religiøse Betragtninger, at hans Iver overgik hans Kundskaber, og at hans Indbildningskraft udøvede en despotisk Magt over hans Legeme og Aand. Han hørte Stemmer fra Himlen. Han havde sælsomme Syner af fjerne Højder, dejlige og solbelyste lig hans egne Yndige Bjerge. Fra disse Steder blev han udelukket og sat hen i et mørkt og tudende Døe, hvor han gennem Sne, Is og Nædsel vandrede frem og stræbte at bane sig Vej til Lysets lykkelige Regioner. Undertiden overfaldt der ham en Lyst til at gjøre Mirakler. Saa troede han sig igjen besat; han fornåm tydelig den gudsbespottelige Hvirken, sølte, hvorledes hans djævelske Fiender trak ham bag i Klæderne; han sparkede med Fødderne og slog ud med Hænderne efter Fordærveren. Stundom blev han fristet til at afhænde sin Del i Menneskehedens Frelse. Til andre Tider igjen fik han, medens han spiste, en uimodstaaelig Trang til at fare op fra Bordet, falde ned paa sine Knæ og udøse sit Hjerte i Bon. Endelig bildte han sig ind, at han havde begaaet den utilgivelige Synd. Hans frygtelige Sjeleangst rystede hans stærke Legemsbygning. Det var, siger han, som om mit Brystben skulde kløves, og dette ansaa han som Tegn paa, at han var bestemt til at revne som Judas. Af Nervernes frygtelige Spænding skjalv han i hvert Led, og denne Skjelven, mente han, maatte være et Mærke paa hans Fordømmelse lig det, som blev sat paa Kain. Engang synes rigtignok en trøstende Stemme at komme ind til ham gennem Vinduet, ligesom Vindens Susen, men meget behagelig, og den opfyldte hans Hjerte, som han siger, med ubeskrivelig Fred. Men disse lindrende Djeblikke var kun faa og korte. Hans Tilstand i over to Aar var i det hele taget saa rædsom, at den menneskelige Aand neppe formaar at fatte den. „Jeg gif“, siger han med sin egen ejendommelige Bestalenhed, „hen til en Naboby, fatte mig i en af Gaderne paa en Bænk og faldt i dybe Tanker over den frygtelige Tilstand, som min Synd havde styrtet mig i. Efter lang Grublen løftede jeg Hovedet i Vejret; men da syntes jeg, som om Solen, der skinner paa Himlen, misundte mig sit Lys, og som om selv Stenene paa Gaden og Tagstenene paa Husene forenede sig mod mig; jeg syntes, de alle havde sammensvoret sig mod mig for at forvise mig fra denne Verden; jeg var bleven dem til en Affky og en Vederstyggelighed og var ikke skiftet til at leve blandt dem, fordi jeg havde syndet mod Frelseren. Af, hvor lykkelig var ikke nu enhver Skabning fremfor mig, thi de stod fast, mens jeg var haabløs fortabt“.

Det var gennem denne Dødens Skygges Dal, indhyllet i Mørke, befolkede med Djævl, der gjenløb af Gudsbespottelser og Graad, og som gif gennem Dynd, Snarer og Faldgruber tæt ved Helvedes Gab, at Bunyan vandrede hen til Beulahs dejlige og frugtbare Land, hvor han i den sidste Del af sin Vandring opholdt sig. Det eneste Spor, som hans grusomme Sjelevaler og Fristelser synes at have efterladt hos ham, var en om og hjærlig Deltagelse for alle, som endnu befandt sig i den frygtelige Tilstand, han engang selv havde været i. Religionen har sjelden eller aller aldrig antaget en saa mild og trøstende Skikkelse, som i hans Allegori. Den fremherskende Følelse gennem den hele Bog er en dyb Medlidenhed med svage, frygtfulde

og haardt prøvede Sjæle. Saadanne Karakterer som Frygtsom, Haltetærdig, Forsagt og hans Datter Megetfrygtsom — Fortællingen om Svaghjerte, der blev bestjaalen af de tre Tyve, om hvorledes han forbrugte sine Penge, Beskrivelsen af Kristens Gang gennem Floden — alt viser tydeligt, hvor stor den Deltagelse var, som Bunyan, efterat hans egen Aand var bleven opklaret og glad, sølte for dem, der hjemsogetes af religiøs Tungsvindighed.

Enhver Læser finder Bunyans Stil behagelig, og for alle, som onsker at erhverve sig et vidt udstrakt Kjendskab til det engelske Sprog, er den, som Studium betragtet, uunderlig. Mundarten er Folkets. Naar vi undtager nogle faa theologiske Talemaader, er der neppe et Udtryk, som den simpleste Bonde ikke med Lethed skulde kunne forstaa. Vi har lagt Mærke til flere Sider, hvor der ikke findes et Ord paa flere end to Stavelser¹. Og dog har ingen Forfatter med større Tydelighed sagt, hvad han onskede at sige. For Pragt og for Pathos, for indtrængende Opfordring og for grundig Undersøgelse, for alle Talerens, Digterens og Theologens Djemed var denne hjemlige — Arbejdsmandens ukunstlede Dialekt — fuldkommen strækkelig. I hele vor Literatur findes der, tror vi, ingen Bog, der hos Efterslægten bedre vil kunne værne om det gamle, ublandede engelske Sprog, ingen Bog, der saa godt viser, hvor rigt dette Sprog i og for sig er, og hvor lidet det i Virkeligheden har vundet ved alt, hvad det har laant.

Cooper sagde for en 40 50 Aar tilbage, at han i sine Digte ikke turde saa meget som nævne John Bunyan af Frygt for at vække Spot. Lord Roscommons Skrift om oversatte Digte og Hertugen af Buckingham's Skrift om Poesi forekom uidentvil vore dannede Forfædre som Frembringelser af langt større Fortjeneste, end den omrejsende Kjædeslikkers Allegori. Vi lever i en bedre Tid, og vi er ikke bange for at sige, at skjønt der i England i den sidste Del af det syttende Aarhundrede levede mange begavede Mænd, fandtes der dog kun to Aander, som i nogen fremragende Grad af Naturen var blevene udrustede med Digterevoen. Den ene af disse Aander frembragte „Det tabte Paradis“, den anden „En Pilgrims Vandring“.

(Edinburgh Review.)

Walter Scott: I enhver Skikkelse maa John Bunyans Allegori være mange kjær ved Mindet om, hvorlunde man i sine Barneaar af Forældre eller Forsatte fik Lov til at læse den paa en Tid, da saa at sige al Moriskabslæsning var forbudt. Vi husker saa godt de Steder i Bogen, hvor vi forsøgte at skjelne mellem de fortalte Hændelser og deres billedlige Forklaring, og fra en endnu tidligere Alder, da Grum og Dyddræber og selv han, om

¹ Næmlig i den engelske Udgave. (Overf. Num.)

hvem der staar, at hans Borg er Tvil, hans Navn Fortvilelse, for os rentud var Fætter i Slægt med Eventyrets Niser og Trolde.

De, som mindes sin Barndoms uklare Begreber om slige Ting, vil ogsaa mindes Læsningen af dette Digterverk som den første Opgave, der vakte deres slumrende Evner, for en altfor kræsen Smag lod dem føle sig mere stødt over en eneste Fejl end glædet ved tusen Skjønheder.

Den Popularitet, som „En Pilegrims Vandring“ hurtig opnaaede, fik Bunyan til atter at begive sig ind paa det allegoriske Felt, hvor hans glødende Fantasi og klare, fjærnefulde Sprog havde skaffet ham et saa stort Held. Under Paavirkning heraf skrev han den anden Del af „En Pilegrims Vandring“; og medrette siger Southey, at kun de, som har den daarligere Bane at læse alting kritisk, kan finde den at være en Hemske paa den første. Den første Del af denne Digtning er en af disse yndige, enfoldige og fængslende Fortællinger, som man ikke for har læst ud, for man gjerne begynder forfra igjen. Det er med den Børne som med Barnet, der ikke nøjes med at høre en morsom Fortælling om igjen, men ogsaa vil have Rede paa, hvordan det gaar videre. Bunyan har derfor skildret en Modsatning, der saa langt fra at udtømme Emnet tværtom aabner nye Kilder til at øse af og forstærker den oprindelige Virkning. Kristindes Pilegrimsfærd i Selskab med Veninden Barmhjertig og Børnene gjør ligesaa stort Krav paa Opmærksomhed og Deltagelse som Kristens, medens det væsentlig forøger den Interesse, vi har faat for Manden, at følge Virkningen af lignende Oplevelser paa Kvinder og Børn.

Forforskjellen mellem de Hændelser, som møder Vandrerne i første og anden Del af Bogen, passer netop for Forfatterens Formaal. Kristen, en modig og djærv Mand, skildres som den, der udstaar alle Savn, Provelser og Kampen næst efter Guds Bistand ved sit eget uroffelige Mod. For at give Udtryk for den Sjælsstyrke og Begejstring, hvorved Kvinden opretholdes, trods sin naturlige Svaghed og Frygtsomhed, faar Kristinde og Barmhjertig af Fortolkeren Behjertet til Fører, hvis Mandsmod og Tapperhed erstatter de Egen-skaber, de mangler, og hjælper dem med at udholde og overvinde Vejens Farer og Besværligheder.

(Quarterly Review, Octbr. 1830. Essay on Southey's „Life of Bunyan.“)

Robert Southey¹: Isaaq D'Israeli², af hvis Skrifter selv den mest oplyste

¹ Engelsk Digter, født 1774, død 1843, studerede ved Universitetet i Oxford og vendte derpaa tilbage til sit Fødested Bristol, hvor han udgav en Samling Digte, der snart efterfulgtes af det romantiske Epos „Joan of Arc“ og Dramaet „Wat Tyler“, der røber stor digterisk Begavelse. Efter en kort Udenlandsrejse nedfattede han sig 1801 i Irland og udvillende nu en storartig Produktivitet. Af hans siden 1801 udkomne Skrifter kan nævnes det udmærkede Epos „Thalaba, the Destroyer“, „Metrica Tales“, „Madoc“ samt „The Curse of Kehema“, hans sidste Digterverk.

² Anset Literaturhistoriker, død 1848. Han var Fader til den berømte Statsmand og Romanforfatter Benjamin D'Israeli, Earl of Beaconsfield. Et af Isaaq D'Israelis mest ansete Skrifter er „Curiosities of Literature“.

kan lære adskilligt, og som i rolig Behandling af Emnet og i grundig Forskning kan tages til Mønster af Forfattere, har kaldt Bunyan Folkets Spenser¹. Bunyan rager ogsaa højt op over alle Prosa-Allegorister. I første Del af „En Pilegrims Vandring“ forlades ikke et Øjeblik Allegorien; i anden Del er den derimod ikke saa konsekvent gennemført: Børn, som drager ud paa Pilegrimsgang, vozer op undervejs, passerer Forlovelsens Stadium, gifter sig, faar Børn og faar dem anbragte. Dog er denne anden Del for de fleste Læsere ligesaa fængslende, som den første. Bunyan har kanske selv havt endnu større Fornøjelse af at skrive den, ej alene fordi han saa at sige kom til at tygge Drov paa sine gamle Ideer, men ogsaa fordi han har villet udmærke de af sine Venner og Bekjendte, som det var ham en Glæde at hædre, ved at lade dem optræde i sin Fortælling. Vi kan ogsaa være forvisede om, at Sandhedsforfægter, Gamle Erlig fra Byen Slovehed, Forsagt og hans Datter Meget frygtfuld med deres Selskabsbrødre alle har været vel bekjendte i „Bisp Bunyans“ Egn. Og selv om han ikke har sigtet til nogen ved sin Fremstilling af de mindre tiltrækkende Personer, saadanne som vender om igjen eller slaar ind paa Gjenveje eller slumrer ved Beskanten, saa findes der dog Lighed der, hvor Forfatteren ikke har tilsigtet nogen saadan.

Kun de, som har den daarlige Bane at læse alting kritisk, kan ønske, at anden Del ikke havde været skrevet, eller finde den at være en Heuisko paa den første. Man har Glæde af at færdes i nyt Selskab gennem de samme Trakter — Mindets Glæde, som hverken i Art eller Grad staar tilbage for den, som et første Indtryk giver. Dette maa Forfatteren ojsynslyg have følt; og det har vi at takke for nogle dejlige Episoder, som Selskabets Ophold i Ydmygelses Dal. Den Maade, hvorpaa Kristens Kamp skildres og Sporene efter den paavises, minder mig levende om den fortræffelige Skildring i „Palmerin i England“, da Palmerin træder ind i et Kapel og bliver vist Gravene af nogle faldne Riddere ved Kong Riquartes Hof.

Bunyan slutter sin Fortælling med en svag Antydning om en tredje Del, som skulde udkomme. En saadan udkom ogsaa efter hans Død fra en ubekjendt Haand, og den har havt det Held at blive indlemmet i flere Udgaver af Bunyans Verk.

Det er umuligt at sige, hvor mange Gange „En Pilegrims Vandring“ er bleven optrykt; ingen Bog i det engelske Sprog har havt en saa jevn og udbredt Udsætning. Alene de Billeder, man har tegnet for at illustrere den, vilde udgjøre en hel Samling.

Om Bunyans Sprog og Skrivemaade siger Southey:

Bunyan stolede fuldstændig paa sin Evne til at træffe det rette. Hans Sprog er et hjemnevirket Stof, ikke nogen Fabrikvare. Om det end ikke er „a well of English unde-

¹ Fremragende engelsk Digter, født 1553, død 1599, Forfatter bl. a. af „The Fairy Queen“, et allegorisk Helledigt i 12 Bøger, hvilket har grundlagt hans Ry.

filed" (et Væld af rent, usorfalsket engelsk), hvor Digteren og Filosofen maa søge hen for at faa drikke af de levende Bænde, er det dog en klar Strøm af gjængse Ord og Udtryk — Folkets Maal paa hans Tid i hele dets Tydelighed og Kraft.

Da Cowper skrev sine „Satires“, skjulte han Navnet Whitefield under velklingende græsk, og medens han lovpriste Bunyan (i Digt), undlod han at nævne ham, af Frygt for at et saa ringeagtet Navn skulde fremkalde et spottende Smil. For saa kort Tid tilbage som 40 Aar kunde det neppe have nogen Fare hermed; thi var end sand Paaskjønnelse af Englands ældre og bedre Forfattere dengang laugt fra saa almindelig som nu, stod dog allerede da Forfatteren af „En Pilgrims Vandring“ i stort Ry. Hans Berømmelse var stegen op fra Folket til de høiere Klasser, Mængdens Dom blev stadfæstet af de Dannede. Folket vidste, hvad det holdt i Gæ. Det er en Bog, som gennem Fantasiens finder Vej til Forstanden og Hjertet: Barnet læser den med Forundring og Fryd; i Ungdomsaarene opdager vi det Geni, den aabenbarer; dens Værd bliver os indlysende eftersom Aarene gaar, og med Nørelse føler vi dens Fortrin, naar det stunder mod Graven.

Montgomery¹: John Bunyan, en fattig, uvidende Haandverker blev det forundt at udrette mere, end i Regelen en af Millioner formaar. Han har frembragt et Digterværk i den Grad originalt, at det ved sin første Fremtræden ej alene tiltrak sig Almenhedens Opmærksomhed, men siden under alle Tidens, Smagens og Tænkningens Omskiftelser har hævdet sin Plads i Literaturen og sandsynligen vil vedblive, saalænge det Sprog, hvori det er skrevet, bestaar, at læses i den Livets Alder, da Fantasiens og Hjertets mest paavirkes af, hvad der er ædelt og skjont.

Den heldige Ide at fremstille sin Digtning under Billedet af en Drøm satte ham istand til at male med Birkelighedens hele Kraft og Anskuelse de Billeder, som drog forbi hans Sjæl. Læseren bliver ligesom Forfatteren Tilskuer af, hvad der sker, og faar derved en personlig Interesse for de handlende Personer og for deres Dlevelser.

Det vilde i Sandhed være vanskeligt at nævne nogen anden Bog paa engelsk, der har været trykt saa mange Gange og har havt saa mange Læsere, hvis Liv og Død i større eller mindre Grad har vist Virkningen af dens Lærdomme og Exemppler.

---

¹ James Montgomery, engelsk Digter, født 1771, død 1851, skrev bl. a. „The West Indies“, hvori han forherliger Slaveriets Afstæffelse, „The World before the Flood“, „Greenland“ og „The Pelican Island“. Alle hans Arbejder udmærker sig ved varm Religiøsitet, og sin Natursans.

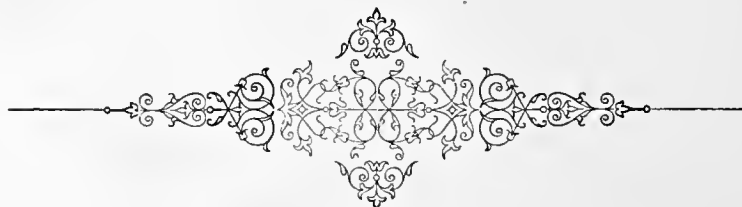
Samuel Johnson¹: Hvad der mest vidner om det Værd, som „En Pilegrims Vandring“ ejer, er, at Bogen har vundet et saa almindeligt og varigt Bifald; der gives neppe nogen Bog, som kan stilles ved Siden af den med Hensyn til almindelig og udstrakt Popularitet. Den har ikke alene været oversat til flere europæiske Sprog², men der er neppe hængaet et Aar efterat den er udkommen, førend Publikum har fordret et nyt Uplag.

Coleridge³: Næst efter Bibelen kjender jeg ikke nogen Bog, der, saavidt min Evne og Erfaring naar, saa trygt kan anbefales som „En Pilegrims Vandring“; den lærer og omfatter hele den frelsegjørende Sandhed i Jesu Kristo.

¹ Engelsk Forfatter, født 1709, død 1784, har sin største Betydning som Lexikograf (hans store Hovedværk, Ordbog over det engelske Sprog, udkom 1755 og gjelder i alt væsentligt som et Mønster i sin Slags) samt som Kritiker, i hvilken sidste Retning han udøvede en betydelig Indflydelse.

² Siden Dr. Johnsons Tid er Sprogens Antal forøget, saa at de nu udgjør over tredive, i hvilke Bogen nu læses. (Overf. Num.)

³ Samuel Taylor Coleridge, en af Englands fremragende Digtere i Begyndelse af vort Aarhundrede, født 1772, død 1834, regnes til den saakaldte „Lake School“. De mest ansete af hans Værker er Romancen „Genevieve“, Tragedien „Remorse“, den politiske Fortælling „Christabel“ og Balladen „The ancient Mariner“.

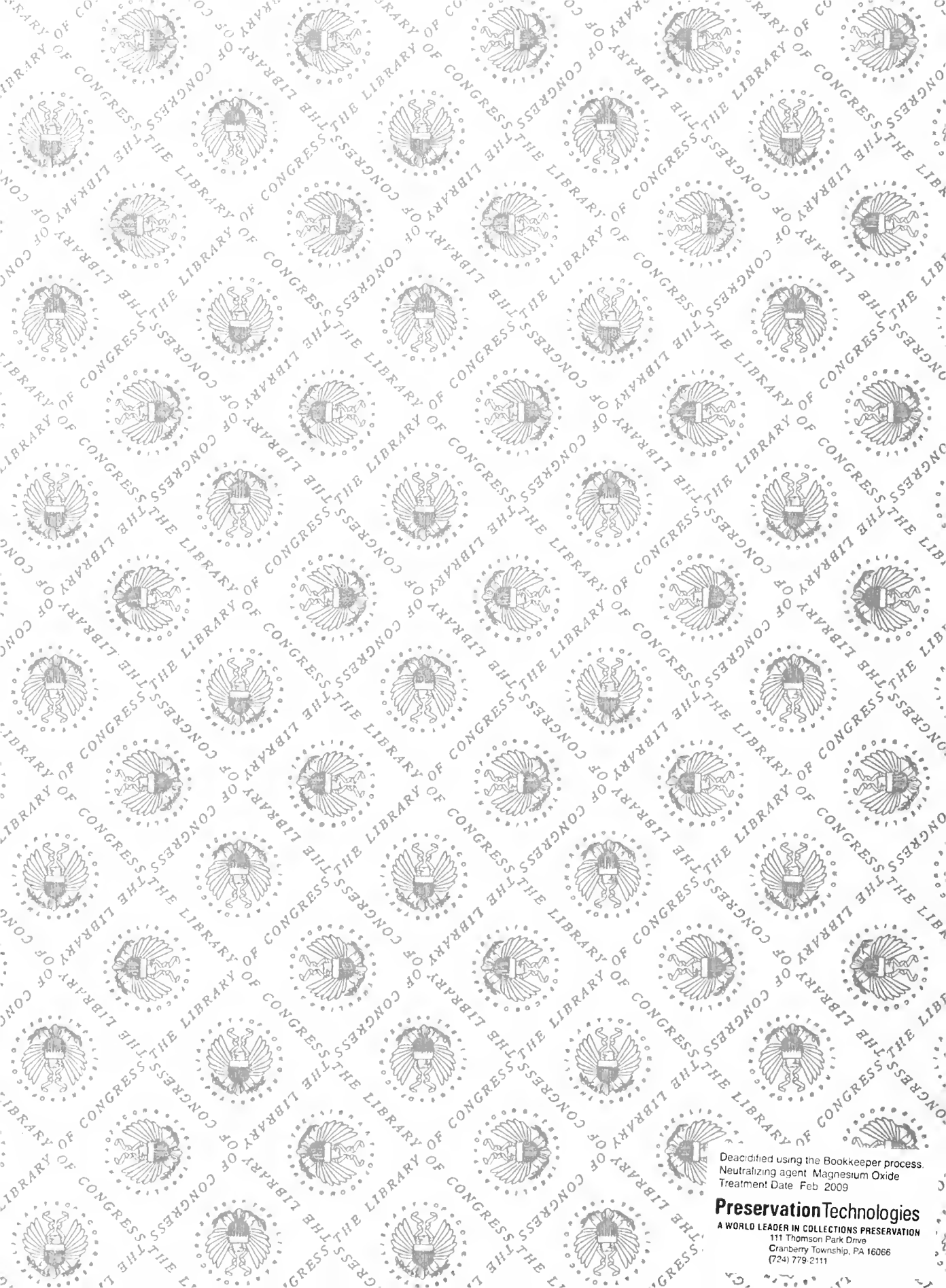

Deacidified using the Bookkeeper process.
Neutralizing agent Magnesium Oxide
Treatment Date Feb 2009

Preservation Technologies
A WORLD LEADER IN COLLECTIONS PRESERVATION

111 Thomson Park Drive
Cranberry Township, PA 16066
(724) 779-2111

LIBRARY OF CONGRESS

0 014 158 831 A